Praktyczny podręcznik dla właściwych organów: konwencja haska z 2007 r. o dochodzeniu alimentów, protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym (alimenty) i rozporządzenie Unii Europejskiej w sprawie zobowiązań alimentacyjnych z 2009 r.

Październik 2013 r.

Zastrzeżenie prawne: Niniejszy praktyczny podręcznik został opracowany w ramach projektu realizowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości Rumunii „Zwiększanie międzynarodowej współpracy sądowej w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych" – umowa o udzielenie dotacji nr JUST/2010/JCIV/AG/0026 i został wydany przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach programu „Wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych". Wyłączną odpowiedzialność za treść niniejszej publikacji ponosi Ministerstwo Sprawiedliwości Rumunii i w żadnym razie nie może być ona traktowana jako odzwierciedlenie poglądów Komisji Europejskiej.

Autorzy

Philippe Lortie, pierwszy sekretarz, Stałe Biuro Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego
Maja Groff, starszy specjalista ds. prawnych, Stałe Biuro Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego

Eksperci, z którymi przeprowadzono konsultacje

Ian Curry-Sumner, konsultant, *Voorts Juridische Diensten*, Holandia
Michael Grabow, sędzia sądu rodzinnego, Berlin, Niemcy
Hannah Roots, dyrektor zarządzający ds. programu dochodzenia alimentów, Kolumbia Brytyjska, Kanada

Przypisy i tekst dotyczący prawa rumuńskiego:
Viviana Onaca, dyrektor, Ministerstwo Sprawiedliwości, Rumunia
Ioana Burduf, doradca prawny, Ministerstwo Sprawiedliwości, Rumunia

Spis treści

Strona

WPROWADZENIE: KONWENCJA HASKA Z 2007 R. O DOCHODZENIU ALIMENTÓW I ROZPORZĄDZENIE UE W SPRAWIE ZOBOWIĄZAŃ ALIMENTACYJNYCH Z 2009 R. XII

A. Co wchodzi w zakres niniejszego podręcznika (a co nie) xii
B. Struktura podręcznika xiii
C. Sposób korzystania z podręcznika xiv
D. Inne źródła informacji xv
E. Pewne porady końcowe xvi

ROZDZIAŁ 1 - WPROWADZENIE DO RODZAJÓW WNIOSKÓW NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R.: WNIOSKI SKŁADANE ZA POŚREDNICTWEM ORGANÓW CENTRALNYCH I WNIOSKI SKŁADANE BEZPOŚREDNIO 17

I. SYSTEM WSPÓŁPRACY MIĘDZY ORGANAMI CENTRALNYMI 17

A. Wprowadzenie do systemu współpracy między organami centralnymi 17
B. Szczególne zadania organu centralnego 17

II. ROZDZIAŁ 1 PRZEGLĄD 18

III. OPIS WNIOSKÓW NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 19

A. Przegląd wniosków na mocy konwencji i rozporządzenia 19
1. Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie / stwierdzenie wykonalności istniejącego orzeczenia 20
2. Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym 21
3. Wniosek o wydanie orzeczenia 23
4. Wniosek o zmianę istniejącego orzeczenia 24
B. Wniosek o podjęcie szczególnych działań 25
C. Przegląd wniosków składanych bezpośrednio do właściwych organów na mocy konwencji i rozporządzenia 26

ROZDZIAŁ 2 - WYJAŚNIENIE TERMINÓW: KONWENCJA Z 2007 R. 28

A. Cel niniejszego rozdziału 28
B. Terminy używane w niniejszym podręczniku 28

ROZDZIAŁ 3 - KWESTIE OGÓLNE: KONWENCJA Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIE Z 2009 R. 41

I. CEL NINIEJSZEGO ROZDZIAŁU 41

CZĘŚĆ I – ZAKRES STOSOWANIA KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 42

I. KWESTIE OGÓLNE DOTYCZĄCE ZAKRESU STOSOWANIA WSPÓLNE DLA KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 42

A. Konwencja z 2007 r. i rozporządzenie z 2009 r.: wyłączenie skutków dla stosunków rodzinnych 42
B. Inne instrumenty lub umowy międzynarodowe dotyczące świadczeń alimentacyjnych 42

II. ZAKRES STOSOWANIA KONWENCJI Z 2007 R. 43

A. Przegląd: zakres przedmiotowy konwencji 43

B. Podstawowe zastosowanie przedmiotowe – zobowiązania alimentacyjne 45
1. Alimenty na rzecz dzieci 45
2. Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka 45
3. Zastrzeżenia i oświadczenia 46
4. Skutek zastrzeżeń ograniczających zakres stosowania konwencji 46
5. Skutek oświadczeń rozszerzających zakres stosowania konwencji 47
6. Przykłady spraw 47
C. Oświadczenia i zastrzeżenia Unii Europejskiej w odniesieniu do zakresu przedmiotowego konwencji 50
1. Alimenty na rzecz dzieci – wiek dziecka 50
2. Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka 50
3. Alimenty na rzecz innych członków rodziny 50
4. Ugody alimentacyjne 50
D. Zakres geograficzny i czasowy konwencji 51
1. Postanowienia ogólne i postanowienia dotyczące wejścia w życie 51
2. Postanowienia przejściowe i stosunek do innych instrumentów 51
III. ZAKRES STOSOWANIA ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 52
A. Zakres przedmiotowy rozporządzenia 52
B. Zakres geograficzny rozporządzenia 52
C. Zakres czasowy rozporządzenia 53
1. Przepisy dotyczące wejścia w życie i przepisy przejściowe 53
2. Stosunek do innych instrumentów 53
IV. INNE CZYNNIKI REGULUJĄCE STOSOWANIE KONWENCJI I ROZPORZĄDZENIA 54
1. Czy strony mają miejsce pobytu w umawiających się państwach lub w państwach członkowskich? 55
2. Czy wnioskodawca jest dłużnikiem czy wierzycielem? 55
3. Czy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych? 56
4. Gdzie wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych? 57
5. Gdzie wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu? 57
CZĘŚĆ II – KWESTIE WSPÓLNE DLA WNIOSKÓW SKŁADANYCH NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 57
I. JĘZYK NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. 58
A. Język wniosku i dokumentów 58
B. Wyjątki od tłumaczenia 58
II. JĘZYK NA MOCY ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 59
A. Ogólne wymogi rozporządzenia w zakresie języka wniosków i dokumentów (art. 59 i 66) 59
B. Wymogi w zakresie tłumaczenia określone w rozporządzeniu w odniesieniu do określonych rodzajów wniosków 59
III. LEGALIZACJA NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 60
IV. PEŁNOMOCNICTWO NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 60
V. PODPISY I POŚWIADCZONE ODPISY DOKUMENTÓW NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 60
A. Konwencja 60
B. Rozporządzenie 60

VI. OCHRONA INFORMACJI ZAWIERAJĄCYCH DANE OSOBOWE I INFORMACJI POUFNYCH NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 61

A. Konwencja (art. 38–40) 61

B. Rozporządzenie (art. 61–63 i art. 57 ust. 3) 62

VII. SKUTECZNY DOSTĘP DO PROCEDUR I POMOCY PRAWNEJ NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 63

A. Przegląd 63

1. Skuteczny dostęp do procedur / dostęp do wymiaru sprawiedliwości na mocy konwencji i rozporządzenia 63

2. Pomoc prawna 64

B. Wymóg udzielenia bezpłatnej pomocy prawnej 66

1. Wnioski składane przez wierzyciela 66

2. Wnioski składane przez dłużnika 69

3. Badania pochodzenia dziecka lub badania genetyczne 70

C. Skuteczny dostęp do procedur i pomocy prawnej w [nazwa państwa] 71

VIII. ŚRODKI TYMCZASOWE I ZABEZPIECZAJĄCE NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 71

A. Pomoc organu centralnego w zakresie środków tymczasowych na mocy konwencji i rozporządzenia 71

B. Przepisy dotyczące środków tymczasowych i zabezpieczających unikalne dla rozporządzenia 72

1. Środki tymczasowe podejmowane w państwie pochodzenia 72

2. Środki tymczasowe lub zabezpieczające w państwach niebędących państwem pochodzenia orzeczenia 72

3. Środki tymczasowe w oczekiwaniu na uznanie, uznanie i stwierdzenie wykonalności / wykonanie orzeczenia w innym państwie członkowskim na mocy rozdziału IV sekcja 1 i 2 73

IX. INNE KONWENCJE I ROZPORZĄDZENIA W SPRAWIE DORĘCZANIA DOKUMENTÓW I PRZEPROWADZANIA DOWODU ZA GRANICĄ 73

A. Przegląd 73

B. Konwencja o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych z 1965 r. 74

C. Konwencja o przeprowadzaniu dowodów za granicą z 1970 r. 75

D. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych 75

E. Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów") 76

X. OCENA PARYTETU SIŁY NABYWCZEJ: TRANSGRANICZNE DOSTOSOWANIE KWOT ŚWIADCZENIA ALIMENTACYJNEGO 76

ROZDZIAŁ 4 - ROZPORZĄDZENIE Z 2009 R.: BEZPOŚREDNIE PRZEPISY DOTYCZĄCE JURYSDYKCJI 78

A. Wprowadzenie 78

B. Artykuł 3 rozporządzenia: przepisy ogólne 79

C. Artykuł 4 rozporządzenia: wybór sądu 79

D. Artykuł 5 rozporządzenia: jurysdykcja wynikająca ze stawienia się pozwanego przed sądem 80

E. Artykuł 6 rozporządzenia: jurysdykcja dodatkowa 80

F. Artykuł 7 rozporządzenia: forum necessitatis 80
G. Artykuł 8 rozporządzenia: ograniczenie prowadzenia postępowania 81
H. Artykuł 9 rozporządzenia: wytoczenie powództwa 82
I. Artykuł 10 rozporządzenia: badanie jurysdykcji 82
J. Artykuł 11 rozporządzenia: badanie dopuszczalności wszczęcia postępowania 82
K. Artykuł 12 rozporządzenia: zawisłość sprawy i art. 13: sprawy wiążące się ze sobą 82
L. Artykuł 14 rozporządzenia: środki tymczasowe i środki zabezpieczające 83

ROZDZIAŁ 5 - PRAWO WŁAŚCIWE NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 84

A. Konwencja z 2007 r. i protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym 84
B. Rozporządzenie z 2009 r. i protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym 85
C. Stosowanie protokołu i streszczenie postanowień 85
1. Uniwersalne stosowanie 85
2. Zakres stosowania protokołu 86
3. Zakres stosowania prawa właściwego 86
4. Ogólna właściwość prawa 86
5. Szczególna właściwość prawa uprzywilejowująca niektórych wierzycieli 87
6. Szczególna właściwość prawa w odniesieniu do małżonków i byłych małżonków 87
7. Wybór prawa właściwego przez strony 88
8. Instytucje publiczne 88
9. Ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych 88

ROZDZIAŁ 6 - USTALANIE ISTNIENIA I TREŚCI PRAWA ZAGRANICZNEGO 89

A. Wprowadzenie 89
B. Ustalanie istnienia prawa zagranicznego na świecie i w Unii Europejskiej 89
1. Profil państwa objęty konwencją z 2007 r. 89
2. Informacje na temat przepisów i procedur krajowych objętych rozporządzeniem z 2009 r. 89
3. Pozostałe światowe i europejskie źródła internetowe służące ustalaniu istnienia i treści prawa zagranicznego 90
ZASOBY WPROWADZAJĄCE DO ŚWIATOWYCH INFORMACJI PRAWNYCH: 90
ŁĄCZA DO ŹRÓDEŁ INFORMACJI PRAWNYCH: 90
4. Uzyskiwanie dostępu do prawa zagranicznego i ustalanie jego treści za pośrednictwem traktatów lub mechanizmów dotyczących współpracy w kwestiach prawnych 91

ROZDZIAŁ 7 - KONWENCJA Z 2007 R. – ROZPATRYWANIE WNIOSKÓW OTRZYMYWANYCH ZA POŚREDNICTWEM ORGANÓW CENTRALNYCH ORAZ ROZPATRYWANIE WNIOSKÓW O UZNANIE LUB O UZNANIE I WYKONANIE SKŁADANYCH BEZPOŚREDNIO 93

CZĘŚĆ I – WNIOSKI SKŁADANE ZA POŚREDNICTWEM ORGANÓW CENTRALNYCH O UZNANIE LUB O UZNANIE I WYKONANIE 94

I. PRZEGLĄD I ZASADY OGÓLNE 94

A. Zasady ogólne 94
B. Przegląd procedury 94
C. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany 96
D. Przykład sprawy 96
E. Kto może wnioskować? 97

II. STRESZCZENIE PROCESU UZNAWANIA I WYKONYWANIA 97

III. PROCEDURY 99

A. Wstępne badanie otrzymanych dokumentów i inne kwestie wstępne 99
1. Wstępna analiza dokumentów 99
2. Czy wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie jest odpowiednim wnioskiem? 99
3. Czy wymogi konwencji zostały spełnione „w sposób oczywisty”? 99
4. Sprawdzenie kompletności dokumentów 100
5. Czy należy przeprowadzić poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego? 102
6. Jeżeli dokumentacja jest niekompletna 103
7. Odpowiednie środki tymczasowe lub zabezpieczające 103
B. Stwierdzenie wykonalności lub rejestracja przez właściwy organ 103
1. Stwierdzenie wykonalności orzeczenia lub rejestracja orzeczenia w celu wykonania 104
2. Odmowa stwierdzenia wykonalności orzeczenia lub uznania orzeczenia w celu wykonania 104
3. Wykonanie orzeczenia 105
4. Powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego 105
5. Sprzeciw wobec uznania i wykonania zgłoszony przez pozwanego lub wnioskodawcę 105
C. Uznanie i wykonanie – rezultaty wniosku 107
1. Uznanie i wykonanie 107
2. Inne rezultaty 108
D. Komunikacja z państwem wzywającym 109
IV. POZOSTAŁE ASPEKTY: WNIOSKI O UZNANIE LUB O UZNANIE I WYKONANIE 110
A. Wnioski o uznanie złożone przez dłużnika 110
1. Informacje ogólne 110
2. Sytuacje, w których dłużnik może użyć tego wniosku 110
3. Procedury 111
4. Ograniczenia dotyczące uznawania zmienionych orzeczeń 111
B. Ugody alimentacyjne 111
1. Zasadnicze różnice 111
2. Procedury 112
3. Zakończenie procesu uznania i wykonania 112
V. UZNANIE I WYKONANIE – INNE ZAGADNIENIA 112
A. Pomoc prawna 112
B. Kwestie dotyczące wykonania 113
Przeliczanie waluty 113
C. Istotne wyjątki i zastrzeżenia 113
VI. MATERIAŁY DODATKOWE 114
A. Praktyczne porady 114
B. Powiązane formularze 114
C. Artykuły konwencji 114
D. Powiązane rozdziały podręcznika 115
VII. LISTA KONTROLNA – WNIOSKI O UZNANIE I WYKONANIE 115
VIII. CZĘSTO ZADAWANE PYTANIA 115
CZĘŚĆ II – WNIOSKI O UZNANIE LUB O UZNANIE I WYKONANIE SKŁADANE BEZPOŚREDNIO 117
I. PRZEGLĄD 117

DOKUMENTY, KTÓRE NALEŻY ZAŁĄCZYĆ DO WNIOSKU O UZNANIE LUB O UZNANIE I WYKONANIE SKŁADANEGO BEZPOŚREDNIO 118

A. Rodzaje otrzymywanych wniosków o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio 119

II. MATERIAŁY DODATKOWE 121

A. Praktyczne porady 121

B. Powiązane formularze 121

C. Odpowiednie artykuły 122

III. CZĘSTO ZADAWANE PYTANIA 122

ROZDZIAŁ 8 - ROZPORZĄDZENIE Z 2009 R. – ROZPATRYWANIE WNIOSKÓW OTRZYMYWANYCH ZA POŚREDNICTWEM ORGANÓW CENTRALNYCH ORAZ ROZPATRYWANIE WNIOSKÓW O UZNANIE LUB O UZNANIE I STWIERDZENIE WYKONALNOŚCI SKŁADANYCH BEZPOŚREDNIO 124

CZĘŚĆ I – WNIOSKI O UZNANIE LUB O UZNANIE I STWIERDZENIE WYKONALNOŚCI 124

II. PRZEGLĄD I ZASADY OGÓLNE 124

A. Zasady ogólne 124

B. Przegląd procedury 126

C. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany 128

D. Przykład sprawy 128

E. Kto może wnioskować? 129

II. PROCEDURY: KWESTIE WSTĘPNE WSPÓLNE DLA WNIOSKÓW NA MOCY ROZDZIAŁU IV SEKCJA 1 I SEKCJA 2 ROZPORZĄDZENIA 129

A. Wstępne badanie otrzymanych dokumentów 129

1. Wstępna analiza dokumentów 129
2. Czy wniosek o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności jest odpowiednim wnioskiem? 130
3. Czy wymogi rozporządzenia nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”? 130
4. Sprawdzenie kompletności dokumentów 130
5. Wymagane i towarzyszące dokumenty i informacje 131
6. Wniesienie o dodatkowe dokumenty 133
7. Przeprowadzenie poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego 133

III. PROCEDURY: UZNANIE LUB UZNANIE I STWIERDZENIE WYKONALNOŚCI ORZECZENIA PRZEZ WŁAŚCIWY ORGAN 134

A. Przepisy wspólne dla rozdziału IV sekcja 1 i sekcja 2 rozporządzenia (orzeczenia wydane przez państwa członkowskie będące stronami protokołu haskiego z 2007 r. i niebędące jego stronami) 134

1. Wykonalność tymczasowa (art. 39) 134
2. Powołanie się na uznane orzeczenie (art. 40) 134
3. Postępowanie egzekucyjne i warunki wykonania (art. 41) 134
4. Wyłączenie ponownego badania orzeczenia co do istoty (art. 42) 134
5. Wyłączenie pierwszeństwa przy zwrocie kosztów (art. 43) 135

B. Procedury określone w rozdziale IV sekcja 1 rozporządzenia: państwa członkowskie będące stronami protokołu haskiego z 2007 r. 135

1. Uznanie orzeczenia 135
2. Podjęcie wszelkich niezbędnych środków zabezpieczających 135
3. Wykonanie orzeczenia 135
4. Powiadomienie pozwanego i wnioskodawcy 135
5. Prawo pozwanego do wystąpienia z wnioskiem o ponowne zbadanie orzeczenia w państwie członkowskim pochodzenia (art. 19) 136
6. Wnioski o odmowę lub zawieszenie wykonania 136

7. Wyłączenie skutków dla istnienia stosunków rodzinnych 137
C. Procedury określone w rozdziale IV sekcja 2 rozporządzenia: państwa członkowskie niebędące stronami protokołu haskiego z 2007 r. 137
1. Przegląd procedur określonych w sekcji 2 137
2. Uznawanie (art. 23) 137
3. Stwierdzenie wykonalności (art. 26–30) 138
4. Zawiadomienie o orzeczeniu dotyczącym stwierdzenia wykonalności (art. 31) 138
5. Odwołanie od orzeczenia dotyczącego stwierdzenia wykonalności (art. 32–34) 139
6. Podstawy odmowy uznania (art. 24) 139
7. Zawieszenie postępowania o uznanie (art. 25) 139
8. Zawieszenie postępowania (art. 35) 140
9. Środki tymczasowe i środki zabezpieczające (art. 36) 140
10. Częściowa wykonalność (art. 37) 140
11. Brak opłaty, należności lub podatków (art. 38) 140
12. Wykonywanie orzeczeń 140
D. Komunikacja z państwem wzywającym 140
IV. INNE ASPEKTY: WNIOSKI O UZNANIE LUB O UZNANIE ZE STWIERDZENIEM WYKONALNOŚCI 141
A. Wnioski o uznanie złożone przez dłużnika 141
1. Informacje ogólne 141
2. Sytuacje, w których dłużnik może użyć tego wniosku 141
3. Procedury 142
4. Ograniczenia dotyczące uznawania zmienionych orzeczeń 142
B. Ugody sądowe i dokumenty urzędowe 142
V. UZNANIE LUB UZNANIE I STWIERDZENIE WYKONALNOŚCI – POZOSTAŁE KWESTIE 143
A. Pomoc prawna 143
B. Kwestie dotyczące wykonania 143
Przeliczanie waluty 143
VI. MATERIAŁY DODATKOWE 143
A. Praktyczne porady 143
B. Powiązane formularze 144
C. Artykuły rozporządzenia 144
D. Powiązane rozdziały podręcznika 144
VII. LISTA KONTROLNA – WNIOSKI O UZNANIE I WYKONANIE 144
VIII. CZĘSTO ZADAWANE PYTANIA 145
IX. WNIOSKI SKŁADANE BEZPOŚREDNIO: PRZEGLĄD 146
ROZDZIAŁ 9 - PRZETWARZANIE OTRZYMYWANYCH WNIOSKÓW O WYKONANIE ORZECZENIA WYDANEGO LUB UZNANEGO W PAŃSTWIE WEZWANYM NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. LUB ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 147
I. PRZEGLĄD – WNIOSKI O WYKONANIE ORZECZENIA WYDANEGO LUB UZNANEGO W [NAZWA PAŃSTWA] NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. LUB ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 147
A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany 147
B. Przykład sprawy 148
C. Ważna różnica – wnioski o wykonanie przez państwo jego własnego orzeczenia 148
II. ROZPATRYWANIE WNIOSKÓW O WYKONANIE 149
1. Upewnienie się, że dokumenty są kompletne 149

2. Czy wymogi konwencji lub rozporządzenia nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”? ... 153
3. Przeprowadzenie poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego ... 154
4. Odpowiednie środki tymczasowe lub zabezpieczające ... 154
5. Rozpoczęcie procesu wykonania ... 154

III. MATERIAŁY DODATKOWE 154

A. Praktyczne porady 154
B. Powiązane formularze 155
C. Odpowiednie artykuły 155
D. Powiązane rozdziały podręcznika 155

IV. LISTA KONTROLNA – OTRZYMYWANE WNIOSKI O WYKONANIE 155

V. CZĘSTO ZADAWANE PYTANIA 156

VI. BEZPOŚREDNIO SKŁADANE WNIOSKI O WYKONANIE ORZECZENIA WYDANEGO LUB UZNANEGO W [NAZWA PAŃSTWA] 156

ROZDZIAŁ 10 - ROZPATRYWANIE OTRZYMYWANYCH WNIOSKÓW O WYDANIE ORZECZENIA W SPRAWIE ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. LUB ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 157

I. PRZEGLĄD 157

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany 157
B. Przykład sprawy 157
C. Kto może wnioskować o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych? 158
D. Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy nie można uznać istniejącego orzeczenia 158
1. Na mocy konwencji ... 158
2. Na mocy rozporządzenia ... 159

II. ROZPATRYWANIE OTRZYMYWANYCH WNIOSKÓW O WYDANIE ORZECZENIA W SPRAWIE ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. LUB ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 159

A. Informacje ogólne 159
B. Diagram sekwencji działań 160
C. Kroki w procesie wydawania orzeczenia 161
1. Wstępna analiza przeprowadzana przez organ centralny w [nazwa państwa] .. 161
c) Ustalenie miejsca pobytu pozwanego/dłużnika ... 162
d) Rozpoczęcie procesu wydawania orzeczenia ... 163
2. Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – właściwy organ [sądowy] [administracyjny] ... 163

III. MATERIAŁY DODATKOWE 166

A. Praktyczne porady 166
B. Powiązane formularze 166
C. Odpowiednie artykuły 167
D. Powiązane rozdziały podręcznika 167

IV. LISTA KONTROLNA – OTRZYMYWANE WNIOSKI O WYDANIE ORZECZENIA 167

V. CZĘSTO ZADAWANE PYTANIA 168

VI. BEZPOŚREDNIO SKŁADANE WNIOSKI O WYDANIE ORZECZEŃ 169

ROZDZIAŁ 11 - WNIOSKI O ZMIANĘ ORZECZENIA: ART. 10 UST. 1 LIT. E) I F) ORAZ ART. 10 UST. 2 LIT. B) I C) KONWENCJI Z 2007 R.; A TAKŻE ART.

56 UST. 1 LIT. E) I F) ORAZ ART. 56 UST. 2 LIT. B) I C) ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 171

CZĘŚĆ I – WPROWADZENIE 171

I. PRZEGLĄD – ZMIANA ORZECZEŃ W SPRAWIE ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 172

A. Informacje ogólne 172

B. Gdzie można bezpośrednio złożyć wniosek o zmianę i czy wniosek na mocy konwencji lub rozporządzenia jest możliwy? 173

CZĘŚĆ II – ROZPATRYWANIE OTRZYMYWANYCH WNIOSKÓW O ZMIANĘ 175

I. PROCEDURY – WŁAŚCIWY ORGAN [SĄDOWY] [ADMINISTRACYJNY] 175

1. Czy wymogi konwencji lub rozporządzenia nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”? 175
2. Czy dokumenty i informacje są kompletne? 175
3. Niekompletne dokumenty? 176
4. Czy istnieją jakiekolwiek czynniki, które trzeba uwzględnić na wstępie? 176
5. Odpowiednie środki tymczasowe lub zabezpieczające 177
6. Rozpatrywanie wniosku o zmianę 177
7. Po wydaniu orzeczenia 179

II. LISTA KONTROLNA – OTRZYMYWANE WNIOSKI O ZMIANĘ 179

III. MATERIAŁY DODATKOWE 179

A. Praktyczne porady dotyczące wszystkich wniosków o zmianę 179

B. Powiązane formularze 180

C. Odpowiednie artykuły 180

D. Powiązane rozdziały podręcznika 180

IV. CZĘSTO ZADAWANE PYTANIA 181

V. WNIOSKI O ZMIANĘ ORZECZEŃ SKŁADANE BEZPOŚREDNIO 182

ROZDZIAŁ 12 - WYKONYWANIE ORZECZEŃ W SPRAWIE ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 184

I. PRZEGLĄD 184

A. Wprowadzenie do wykonania orzeczenia na mocy konwencji lub rozporządzenia 184

II. WYKONANIE NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. 185

A. Ogólne procesy wykonania 185

B. Szybkie wykonanie 186

C. Środki egzekucyjne 186

III. WYKONANIE NA MOCY ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. (ART. 41) 189

IV. DALSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE PROCEDUR WYKONYWANIA W [NAZWA PAŃSTWA] 189

V. PŁATNOŚCI NA MOCY KONWENCJI Z 2007 R. I ROZPORZĄDZENIA Z 2009 R. 190

VI. INNE KWESTIE DOTYCZĄCE WYKONANIA 190

1. Środki zaskarżenia wykonania 190
2. Konwencja (i rozporządzenie): ograniczenie pobierania zaległych płatności 191
3. Konwencja z 2007 r.: czas trwania zobowiązania alimentacyjnego 191
4. Spory dotyczące zaległych świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji i rozporządzenia 193

5. Uzgadnianie rachunków na mocy konwencji i rozporządzenia – kwestie wymiany walut 193

VII. MATERIAŁY DODATKOWE **195**

A. Praktyczne porady 195

B. Odpowiednie artykuły 195

C. Powiązane rozdziały podręcznika 195

VIII. CZĘSTO ZADAWANE PYTANIA **196**

Wprowadzenie: konwencja haska z 2007 r. o dochodzeniu alimentów i rozporządzenie UE w sprawie zobowiązań alimentacyjnych z 2009 r.

1. Konwencja haska z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny (zwana dalej „konwencją z 2007 r.") jest istotnym krokiem na drodze do utworzenia opłacalnego, dostępnego i prostego systemu międzynarodowego dochodzenia alimentów.

2. Rozporządzenie (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (zwane dalej „rozporządzeniem z 2009 r.") zostało przyjęte po konwencji i wiele przepisów w nim zawartych odzwierciedla postanowienia konwencji, przy czym istnieją jednak istotne różnice[1]. Rozporządzenie ma zastosowanie w państwach członkowskich Unii Europejskiej od dnia 18 czerwca 2011 r.[2].

3. Ponadto Protokół haski z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (zwany dalej „protokołem z 2007 r.") został przyjęty w tym samym czasie co konwencja i ma zastosowanie w całej Unii Europejskiej (z wyjątkiem Danii i Wielkiej Brytanii) od dnia 18 czerwca 2011 r. (aby uzyskać więcej informacji na temat protokołu z 2007 r., zob. rozdział 5).

4. Decydenci, niezależnie od tego, czy są nimi sędziowie zasiadający w sądach, czy organy administracyjne, oraz inne właściwe organy[3], które prowadzą sprawy, otrzymują wnioski i działają w swoim państwie na rzecz skutecznego wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, stanowią centralny element międzynarodowego uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawie tych świadczeń. Ich poświęcenie i zaangażowanie w pomaganie dzieciom i rodzinom zapewniają udane funkcjonowanie konwencji i rozporządzenia.

5. Niniejszy podręcznik ma służyć organom sądowym, administracyjnym i innym właściwym organom jako praktyczny przewodnik pomocny w zarządzaniu sprawami objętymi zakresem stosowania wyżej wymienionych dokumentów. Napisano go, aby pomóc organom sądowym, administracyjnym i innym właściwym organom we wszystkich rodzajach systemów prawnych, niezależnie od tego, czy pracują one w dużych państwach, w których funkcjonują złożone komputerowe systemy informacyjne, i zarządzają setkami spraw, czy też działają w małych państwach, zajmując się mniejszą liczbą spraw. W podręczniku tym omówiono zagadnienia i procedury, które będą występowały w trakcie prowadzenia wielu różnych międzynarodowych spraw dotyczących świadczeń alimentacyjnych.

A. Co wchodzi w zakres niniejszego podręcznika (a co nie)

6. Celem niniejszego podręcznika jest pomaganie organom sądowym, administracyjnym i innym właściwym organom w praktycznym zarządzaniu sprawami

---

[1] Główne różnice obejmują uwzględnienie w rozporządzeniu przepisów dotyczących jurysdykcji bezpośredniej (zob. rozdział 4), stosowanie Protokołu haskiego z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych („protokół") w większości państw Unii Europejskiej, w których stosuje się rozporządzenie (zob. rozdział 5), oraz dwie ścieżki proceduralne służące do uznawania i wykonywania orzeczeń na mocy rozporządzenia w odniesieniu do państw członkowskich związanych albo niezwiązanych protokołem (zob. rozdział 8). W całym niniejszym podręczniku zwraca się uwagę na te oraz inne mniejsze różnice między przedmiotowymi dwoma dokumentami.

[2] Rozporządzenie nie ma jednak pełnego zastosowania w Danii. Rozporządzenie ma zastosowanie do Danii w zakresie, w jakim zmienia się w nim rozporządzenie Bruksela I, przypis 8 poniżej. Artykuł 76 rozporządzenia stanowi, że art. 2 ust. 2, art. 47 ust. 3, art. 71, 72 i 73 stosuje się od dnia 18 września 2010 r. Dalsze omówienie przepisów przejściowych i zakresu stosowania rozporządzenia znajduje się w rozdziale 3 część I sekcja III niniejszego podręcznika.

[3] Właściwymi organami zaangażowanymi w funkcjonowanie rozporządzenia i konwencji są właściwe organy egzekucyjne danego państwa w przypadku dochodzenia wykonania orzeczenia na mocy konwencji lub rozporządzenia. Artykuł 20 rozporządzenia wyraźnie odnosi się do właściwych organów egzekucyjnych.

objętymi zakresem stosowania konwencji. Co ważne, **nie jest to przewodnik prawny na temat konwencji ani rozporządzenia i nie zawiera on porad prawnych**. Z uwagi na fakt, że przewodnik ten obejmuje przede wszystkim międzynarodowe elementy spraw objętych zakresem stosowania konwencji i rozporządzenia, nie uwzględniono w nim wszystkich aspektów prowadzenia spraw międzynarodowych. Sprawy międzynarodowe nadal podlegają procedurom krajowym, takim jak procedury wykonania. Podręcznik zawiera pewne informacje dotyczące właściwego prawa wewnętrznego (często w przypisach), jednak informacji tych nie należy uważać za wyczerpujące.

7. Konwencja jest wynikiem czteroletnich negocjacji z udziałem ponad 70 państw, natomiast rozporządzenie jest wynikiem dodatkowych negocjacji prowadzonych w Unii Europejskiej. W trakcie negocjacji omówiono wiele kwestii, co posłużyło ukształtowaniu ostatecznie uzgodnionego tekstu konwencji i rozporządzenia. Bardzo szczegółowe wyjaśnienia postanowień konwencji i historię negocjacji zawarto w kompleksowym sprawozdaniu wyjaśniającym dotyczącym konwencji[4]. W sprawozdaniu wyjaśniającym przedstawiono podstawę prawną oraz właściwą wykładnię każdego postanowienia konwencji. Dostępne jest także autorytatywne sprawozdanie wyjaśniające dotyczące protokołu i zapewniające podobny stopień szczegółowości[5]. W czasie opracowywania niniejszego podręcznika nie był dostępny żaden tego rodzaju dokument wyjaśniający dotyczący rozporządzenia.

8. W przeciwieństwie do sprawozdania wyjaśniającego niniejszy podręcznik zawiera praktyczne i operacyjne wyjaśnienie procedur przewidzianych w konwencji i rozporządzeniu oraz omówienie sposobu, w jaki sprawy objęte zakresem stosowania konwencji lub rozporządzenia będą faktycznie prowadzone w praktyce. Aby uzyskać wykładnię prawną konwencji, rozporządzenia lub protokołu, trzeba będzie zapoznać się ze sprawozdaniem wyjaśniającym lub z podobnymi autorytatywnymi dokumentami, a z czasem z orzecznictwem powstającym w odniesieniu do wykładni przedmiotowych trzech dokumentów.

9. Podręcznik nie zawiera zatem odpowiedzi ani wytycznych dotyczących wszystkich kwestii pojawiających się w przypadku spraw międzynarodowych. Na przykład dokumenty, jakie należy stosować do powiadamiania stron o wnioskach składanych na mocy konwencji lub rozporządzenia, lub forma, jaką powinno mieć orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będą zależeć od praktyki krajowej i prawa wewnętrznego w każdym państwie. W związku z tym, mimo że dla organów sądowych, administracyjnych i innych właściwych organów podręcznik ten może stanowić źródło informacji na temat praktycznego funkcjonowania konwencji i rozporządzenia, zawsze trzeba będzie w pełni uwzględnić dodatkowo praktykę krajową i prawo wewnętrzne w każdym państwie.

B. Struktura podręcznika

10. Niniejszego podręcznika nie należy czytać od deski do deski ani od początku do końca.

11. Podzielono go na różne części obejmujące zasadniczo poszczególne rodzaje wniosków, które można składać na mocy konwencji albo rozporządzenia (rozdziały 7–12). Każdy wniosek dotyczy dwóch państw – państwa, które wysyła wniosek, zwanego państwem wzywającym oraz państwa, które go otrzymuje, zwanego państwem wezwanym.

12. Każdy rozdział zawiera zarówno omówienie samego wniosku, przypadków, w których można go wykorzystać, i przykładów spraw, jak i szereg diagramów sekwencji działań i procedur postępowania krok po kroku na potrzeby obsługi wniosku. Na końcu

[4] A. Borrás i J. Degeling, Sprawozdanie wyjaśniające – Konwencja o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny, dostępne na stronie internetowej konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

[5] A. Bonomi, Sprawozdanie wyjaśniające – Protokół z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

każdego rozdziału często znajdują się odniesienia do dodatkowych materiałów, a także często zadawane pytania.

13. Istnieje szereg zagadnień, które są wspólne dla wszystkich wniosków, i zamiast powtarzać je w każdym rozdziale, opisano je w pierwszej części podręcznika, w rozdziałach 1 i 3. Rozdziały te zawierają krótkie wyjaśnienie każdego z możliwych rodzajów wniosków, a następnie odniesienie do odpowiedniego rozdziału podręcznika, w którym można znaleźć szczegółowe wyjaśnienie.

14. Rozdział 3 zawiera również przegląd zakresu przedmiotowego konwencji i rozporządzenia – jakie rodzaje zobowiązań alimentacyjnych konwencja lub rozporządzenie obejmują, a jakich nie – oraz wyjaśnienia dotyczące możliwego rozszerzenia lub zawężenia zakresu stosowania konwencji (na mocy rozporządzenia nie można zgłaszać żadnych zastrzeżeń). Rozdział 3 zawiera także opis geograficznego i czasowego zakresu stosowania konwencji i rozporządzenia. Ponadto omówiono zagadnienia ogólne, takie jak wymogi językowe, znaczenie ochrony danych osobowych oraz zapewnienie skutecznego dostępu do procedur i pomocy prawnej w przypadku wniosków objętych zakresem stosowania konwencji i rozporządzenia.

15. Rozdział 2 zawiera wyjaśnienie terminów najczęściej stosowanych w niniejszym podręczniku w odniesieniu do konwencji[6]. Nie są one definicjami prawnymi. Sama konwencja i rozporządzenie zawierają definicje szeregu stosowanych terminów. Konwencja stanowi, że „przy wykładni [tej] konwencji uwzględnia się jej międzynarodowy charakter oraz potrzebę propagowania jej jednolitego stosowania”[7].

16. Wyjaśnienia zawarte w rozdziale 2 mają pomóc w zrozumieniu języka konwencji i stojącej za nią intencji, szczególnie w tych obszarach, w których użyte pojęcia lub słowa znacznie się różnią od stosowanych w prawie wewnętrznym lub praktyce krajowej.

17. Rozdział 4 zawiera informacje na temat jednolitych przepisów dotyczących jurysdykcji w sprawach alimentacyjnych, które to zasady będą miały zastosowanie w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

18. Rozdział 5 zawiera streszczenie protokołu z 2007 r., który posłuży do określenia przepisów dotyczących prawa właściwego dla spraw alimentacyjnych w większości państw członkowskich Unii Europejskiej, w których stosuje się rozporządzenie, a także w państwach pozaeuropejskich będących umawiającymi się państwami w ramach protokołu. Rozdział 6 zawiera informacje i zasoby dotyczące ustalania istnienia i treści prawa zagranicznego, w przypadkach gdy może to być konieczne w trakcie rozpatrywania międzynarodowych spraw dotyczących świadczeń alimentacyjnych.

C. Sposób korzystania z podręcznika

19. Osoby nieobeznane ze sprawami wchodzącymi w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia powinny najpierw zapoznać się z rozdziałem 1 – Wprowadzenie do rodzajów wniosków na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r. Przedstawione tam zostały różne wnioski dostępne na mocy konwencji lub rozporządzenia; dla każdego z nich wskazano również z którą częścią podręcznika należy się zapoznać.

20. Następnie należy przejść do rozdziału 3 część I i upewnić się, czy dana sprawa alimentacyjna wchodzi w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia. Jeżeli nie, wówczas niniejszy podręcznik i procesy przewidziane w konwencji lub rozporządzeniu nie będą miały zastosowania. Jeżeli dana sprawa wchodzi w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia, należy przejść do rozdziału dotyczącego konkretnego wniosku i postępować zgodnie z procedurami.

[6] W czasie sporządzania niniejszego podręcznika nie był dostępny żaden glosariusz dotyczący rozporządzenia. Oba dokumenty mogą jednak zawierać podobną lub identyczną terminologię.
[7] Artykuł 53 konwencji.

D. Inne źródła informacji

21. Oprócz tekstów omawianych dwóch dokumentów najobszerniejszym i najbardziej autorytatywnym dodatkowym źródłem informacji na temat tekstu konwencji z 2007 r. i protokołu z 2007 r. są wspomniane wyżej sprawozdania wyjaśniające dotyczące tych dokumentów. W sprawozdaniach wyjaśniających udzielono odpowiedzi na wiele pytań technicznych, których nie uwzględniono w niniejszym podręczniku. Poza sprawozdaniami wyjaśniającymi istnieje znaczna liczba wstępnych dokumentów i sprawozdań zawierających informacje podstawowe i techniczne, do których to materiałów odwoływano się i na których oparto się w trakcie negocjacji prowadzących do opracowania konwencji i protokołu. Wszystkie te sprawozdania są dostępne na stronach internetowych Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

22. Rozporządzenie z 2009 r. stanowi kontynuację trwającego procesu ujednolicania przepisów prawa prywatnego międzynarodowego w Europie. Wiele przepisów rozporządzenia faktycznie opiera się na innych, już obowiązujących europejskich dokumentach. Cały podręcznik zawiera odniesienia do stosownych równoważnych przepisów zawartych w innych dokumentach (takich jak „rozporządzenie Bruksela I"[8], „rozporządzenie Bruksela II bis"[9] oraz „rozporządzenie w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego"[10]). Wspomniane przepisy i dotyczące ich orzecznictwo mogą być przydatne do interpretacji przepisów nowego rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych.

23. Zasadniczo przepisy rozporządzenia w sprawie jurysdykcji opierają się na równoważnych przepisach dotyczących jurysdykcji zawartych w rozporządzeniu Bruksela I. Przepisy dotyczące uznawania i wykonywania określone w rozdziale IV sekcja 1 zasadniczo bazują na rozporządzeniu w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego, natomiast przepisy zawarte w rozdziale IV sekcja 2 opierają się na systemie uznawania określonym w rozporządzeniu Bruksela I.

24. Odpowiedzi na pytania dotyczące prawa wewnętrznego i praktyk innego państwa w sprawach dotyczących świadczeń alimentacyjnych w odniesieniu do konwencji często można znaleźć poprzez profil państwa, który umawiające się państwo przekazało Stałemu Biuru Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego. Profil państwa zawiera informacje o środkach egzekucyjnych, podstawie wydawania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ograniczeniach dotyczących zmian, a także informacje o tym, czy do wniosków na ogół stosuje się procedury administracyjne czy sądowe. Profil państwa zawiera również informacje kontaktowe i wszelkie szczególne wymogi tego państwa dotyczące wniosków na mocy konwencji. W profilu państwa można również znaleźć łącza do stron internetowych państw lub do podobnych źródeł informacji. Profil państwa można znaleźć na stronach internetowych Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego[11].

25. Państwa Unii Europejskiej muszą przedstawić europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych podobne informacje, które należy stale aktualizować[12]. Na stronach internetowych europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych znajduje się specjalna sekcja poświęcona świadczeniom alimentacyjnym,

---

[8] Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych.

[9] Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000.

[10] Rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych.

[11] Niektóre państwa mogą postanowić, że nie będą korzystać z zalecanego formularza profilu państwa, jednak w art. 57 zobowiązuje się wszystkie umawiające się państwa do przedkładania Biuru Stałemu tego samego rodzaju informacji. Informacje te będą również dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

[12] Decyzja Rady 2001/470/WE ustanawiająca Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych. Przedmiotowe obowiązki w zakresie przekazywania informacji wynikają z art. 70 i 71 rozporządzenia. Zob.: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_pl.htm >.

zawierająca łącza do informacji dotyczących konkretnych państw[13]. Organy sądowe, administracyjne i inne właściwe organy w Europie będą miały także do dyspozycji swoich krajowych sędziów łącznikowych i krajowe punkty kontaktowe w innych państwach europejskich w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych w celu wspierania „skutecznego i praktycznego stosowania instrumentów wspólnotowych lub konwencji obowiązujących pomiędzy dwoma lub więcej państwami członkowskimi”[14].

26. Ponadto organy sądowe, administracyjne i inne właściwe organy powinny oczywiście zapoznać się z własnymi krajowymi praktykami, procedurami i w stosownych przypadkach z poradnikami prawnymi. Z uwagi na fakt, że wiele państw ma już znaczne doświadczenie w prowadzeniu międzynarodowych spraw dotyczących świadczeń alimentacyjnych, państwa te dysponują obszerną wiedzą specjalistyczną, która może być pomocna właściwym organom przy rozpatrywaniu spraw międzynarodowych.

E. Pewne porady końcowe

27. Podczas rozpatrywania wniosków składanych pośrednio i wniosków składanych bezpośrednio na mocy konwencji lub rozporządzenia można zauważyć, że w procedurach wyraźnie kładzie się nacisk na jak największe uproszczenie procesu, szybkie rozpatrywanie wniosków, wykorzystywanie skutecznych środków egzekucyjnych oraz w razie potrzeby stałą komunikację z organami centralnymi. Są to rzeczywiście najważniejsze cele konwencji i rozporządzenia, które odzwierciedlono w art. 1 konwencji oraz w motywach 9 i 10 rozporządzenia. Jeżeli cele te można zrealizować poprzez wdrożenie wspomnianych dokumentów, przyniesie to wyraźną i trwałą korzyść dzieciom i rodzinom na całym świecie. Zostanie to osiągnięte poprzez ciężką pracę oraz wysiłki wszystkich osób odpowiedzialnych za prowadzenie i rozpatrywanie spraw, w tym sędziów oraz inne właściwe organy, i oczekuje się, że niniejszy podręcznik będzie przydatnym narzędziem do realizacji tego celu.

[13] Zob.: < http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_pl.htm >. Należy zauważyć, że planowane jest przeniesienie takich informacji do europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” dostępnego za pośrednictwem następującego łącza internetowego: < https://e-justice.europa.eu/home.do >.
[14] Artykuł 3 ust. 2 lit. b) decyzji Rady 2001/470/WE, przypis 12 powyżej.

Rozdział 1 - Wprowadzenie do rodzajów wniosków na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.: wnioski składane za pośrednictwem organów centralnych i wnioski składane bezpośrednio

I. System współpracy między organami centralnymi

A. Wprowadzenie do systemu współpracy między organami centralnymi

28. Kluczowym elementem zarówno konwencji, jak i rozporządzenia są ustanowione w ich ramach systemy współpracy administracyjnej mające na celu poprawę skuteczności transgranicznego odzyskiwania należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych. Takie systemy współpracy administracyjnej, ustanowione za pośrednictwem „organów centralnych" wyznaczonych na szczeblu krajowym, nie były dostępne na mocy starszych konwencji haskich dotyczących świadczeń alimentacyjnych ani na mocy europejskich dokumentów dotyczących przedmiotowej dziedziny. Organy sądowe, administracyjne i inne właściwe organy będą często ściśle współpracować ze swoim krajowym organem centralnym. Kluczowa rola odgrywana przez międzynarodową sieć organów centralnych na mocy obu dokumentów oraz powierzone jej obowiązki powinny przyczyniać się do wspierania i wzmacniania funkcji pełnionych przez właściwe organy.

B. Szczególne zadania organu centralnego

29. W rozdziale II konwencji określono ogólne i szczególne zadania organów centralnych, a w rozdziale III określono zasady dotyczące wniosków składanych za pośrednictwem organów centralnych. W rozdziale VII rozporządzenia określono analogiczne przepisy, przy czym występują pewne niewielkie różnice.

30. Konwencja (art. 6 ust. 1) i rozporządzenie (art. 51 ust. 1) zawierają wymóg, zgodnie z którym organy centralne udzielają pomocy w związku z wnioskami składanymi za ich pośrednictwem na mocy rozdziału III (art. 10) konwencji lub rozdziału VII (art. 56) rozporządzenia. W szczególności organy centralne:

- przekazują i przyjmują wnioski,
- wszczynają postępowanie lub ułatwiają jego wszczęcie w przedmiocie takich wniosków.

> ***Organem centralnym*** jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji lub rozporządzenia. W [nazwa państwa] organem centralnym [w zakresie stosowania obu dokumentów] jest [...].
>
> ***Właściwy organ*** jest instytucją publiczną lub osobą w danym państwie, która zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji lub rozporządzenia. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, agencja ds. egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją lub rozporządzeniem. W [nazwa państwa] właściwymi organami są [...].

31. Na mocy art. 6 ust. 2 konwencji i art. 51 ust. 2 rozporządzenia organy centralne podejmują wszelkie właściwe działania w odniesieniu do takich wniosków, aby:

- gdy wymagają tego okoliczności – przyznać lub ułatwić przyznanie pomocy prawnej (a);

- udzielić pomocy w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela (b)[15];
- udzielić pomocy w uzyskaniu odpowiednich informacji o dochodach oraz, w razie potrzeby, o innych aspektach sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o położeniu majątku (c)[16];
- zachęcić do osiągania polubownych rozwiązań, w odpowiednich przypadkach przy zastosowaniu mediacji, postępowania pojednawczego lub podobnych postępowań, celem doprowadzenia do dobrowolnej zapłaty świadczeń alimentacyjnych (d);
- ułatwić toczące się wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w tym uzyskanie świadczeń zaległych (e);
- ułatwić pobranie i szybkie przekazanie alimentów (f);
- ułatwić uzyskanie dokumentów lub innych dowodów (g)[17];
- udzielić pomocy w ustaleniu pochodzenia dziecka, gdy jest to konieczne do dochodzenia należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych (h);
- wszcząć postępowanie lub ułatwić jego wszczęcie w celu uzyskania wszelkich niezbędnych środków tymczasowych mających zastosowanie na danym terytorium i służących skutecznemu sfinalizowaniu postępowania w sprawie wniosku o świadczenia alimentacyjne oczekującego na rozpatrzenie (i);
- ułatwić doręczanie dokumentów (j)[18].

32. Każde umawiające się państwo w ramach konwencji oraz każde państwo członkowskie, w którym mają zastosowanie przepisy rozporządzenia dotyczące współpracy między organami centralnymi[19], wyznaczy organ centralny (państwa mające wiele jednostek mogą wyznaczyć więcej niż jeden organ). Każde państwo określi również, które z powyższych rodzajów pomocy będą zapewniane przez organ centralny lub przez właściwy organ, instytucję publiczną lub inne podmioty w danym umawiającym się państwie lub państwie członkowskim pod nadzorem organu centralnego[20].

II. Rozdział 1 Przegląd

33. W niniejszym rozdziale przedstawiono rodzaje wniosków, które można składać za pośrednictwem organu centralnego lub bez jego pomocy na mocy konwencji lub rozporządzenia. Oczekuje się, że większość spraw objętych zakresem stosowania konwencji i rozporządzenia rozpatrywanych przez organy sądowe, administracyjne i inne właściwe organy będzie wnoszonych w formie wniosków składanych za pośrednictwem organów centralnych, w związku z czym ważne jest, aby sędziowie i inne właściwe organy wiedzieli, jakie wnioski można składać za pośrednictwem organów centralnych oraz jakie zadania wykonują organy centralne. Organy sądowe, administracyjne i inne właściwe organy będą również rozpatrywać sprawy objęte zakresem stosowania konwencji i rozporządzenia, wszczynane za pomocą wniosków składanych bezpośrednio, w przypadku których nie stosuje się systemów organów centralnych (zob. sekcja III lit. C poniżej). Niniejszy rozdział należy czytać łącznie z rozdziałem 3 część I, który zawiera podstawowe informacje na temat zakresu stosowania konwencji i rozporządzenia oraz zastosowania obu dokumentów do jakiejkolwiek konkretnej sprawy.

34. Należy mieć na uwadze, że celem tego rozdziału jest wyłącznie ogólny przegląd różnych rodzajów wniosków. Bardziej szczegółowe informacje na temat każdego rodzaju

---

[15] Rozporządzanie stanowi, że tego rodzaju działania należy prowadzić „na mocy art. 61, 62 i 63" rozporządzenia, które dotyczą dostępu organów centralnych do informacji, przekazywania i wykorzystywania informacji oraz powiadamiania osoby, której dane dotyczą.

[16] *Ibid*.

[17] Rozporządzenie stanowi ponadto, że dowody z dokumentów należy uzyskiwać „nie naruszając rozporządzenia (WE) nr 1206/2001" (rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych). Aby uzyskać dalsze informacje na temat tego rozporządzenia, zob. rozdział 3 część II sekcja IX.

[18] Rozporządzenie stanowi dodatkowo, że doręczanie dokumentów należy ułatwić „nie naruszając rozporządzenia (WE) nr 1393/2007" (rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów")). Aby uzyskać dalsze informacje na temat tego rozporządzenia, zob. rozdział 3 część II sekcja IX.

[19] Mianowicie we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej z wyjątkiem Danii. Aby uzyskać dalsze informacje na temat geograficznego zakresu stosowania rozporządzenia, zob. rozdział 3 część I poniżej.

[20] W [nazwa państwa] […].

wniosku znajdują się w dalszych rozdziałach. W związku z tym przykłady zamieszczone w niniejszym rozdziale są z konieczności ograniczone do najczęstszych przypadków stosowania danych wniosków i nie wkraczają na poziom szczegółowości zawarty w poszczególnych rozdziałach podręcznika.

35. Po ustaleniu, czy wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji albo rozporządzenia (zob. rozdział 3 część I), i zidentyfikowaniu rodzaju składanego wniosku na podstawie sekcji znajdujących się bezpośrednio poniżej, można następnie przejść do odpowiedniego rozdziału podręcznika, który dotyczy konkretnego rodzaju składanego wniosku. Rozdział 2 zawiera wyjaśnienie kluczowych terminów stosowanych w podręczniku (głównie w odniesieniu do konwencji).

III. Opis wniosków na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

36. Niniejsza część zawiera podstawowy przegląd różnych rodzajów **wniosków** (o uznanie, uznanie i wykonanie / stwierdzenie wykonalności, wykonanie, wydanie oraz zmianę) oraz **wniosków** składanych za pośrednictwem organów centralnych (**wnioski o podjęcie szczególnych działań**), które są dostępne na mocy konwencji albo rozporządzenia, a także informacje o tym, kiedy można wykorzystać poszczególne rodzaje wniosków. Opisano w niej także rodzaje czynników, które będą miały wpływ na to, czy wniosek można złożyć.

Wskazówka: W całym niniejszym podręczniku stosuje się rozróżnienie między ***wnioskami składanymi bezpośrednio*** a ***wnioskami***. Wniosek jest działaniem na mocy konwencji lub rozporządzenia, które podejmowane jest za pośrednictwem organu centralnego, np. wniosek o uznanie i wykonanie. Wniosek składany bezpośrednio jest działaniem, z którym występuje się bezpośrednio do właściwego organu, np. bezpośrednio składany wniosek o ustanowienie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami na mocy konwencji, w przypadku gdy państwo wezwane nie rozszerzyło zakresu stosowania konwencji na tego rodzaju wniosek.

Należy jednak pamiętać, że ***wniosek o podjęcie szczególnych działań*** na mocy art. 7 konwencji i art. 53 rozporządzenia stanowi wyjątek od tej zasady. Wnioski te wnoszone są za pośrednictwem organu centralnego. Zobacz sekcja B poniżej.

37. Chociaż w obu dokumentach przewiduje się wspólne rodzaje wniosków, w każdej konkretnej sprawie sędziowie i inne właściwe organy będą musieli oczywiście stosować konwencję *albo* rozporządzenie. Rozdział 3 część I zawiera szczegółowy opis kwestii dotyczących zakresu stosowania przedmiotowych dwóch dokumentów oraz analizę, w jakich sytuacjach należy stosować konwencję, a w jakich rozporządzenie. Przykłady podane w niniejszej sekcji w ogólny sposób ilustrują różne wnioski bez przedstawiania szczegółowych informacji na temat kwestii związanych z zakresem stosowania czy samym stosowaniem tych dwóch dokumentów.

A. Przegląd wniosków na mocy konwencji i rozporządzenia

38. Rodzaje wniosków, które można składać na mocy konwencji lub rozporządzenia za pośrednictwem organów centralnych, określono w art. 10 konwencji i w art. 56 rozporządzenia. Wnioski te są dostępne dla osób (lub w niektórych przypadkach dla instytucji publicznych) w następujących sytuacjach:

Sytuacja	***Rodzaj wniosku dostępnego na mocy konwencji lub rozporządzenia***
Wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane przez państwo wezwane i chce, aby zostało ono wykonane w tym państwie	Wniosek o wykonanie

Wnioskodawca ma orzeczenie wydane przez państwo, w którym konwencja lub rozporządzenie obowiązuje lub ma zastosowanie, i chce, aby zostało ono uznane lub wykonane w innym państwie	Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie / stwierdzenie wykonalności
Wnioskodawca nie uzyskał jeszcze orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, a pozwany ma miejsce pobytu w innym państwie, w którym konwencja lub rozporządzenie obowiązuje lub ma zastosowanie	Wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych
Wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ale potrzebuje nowego orzeczenia, ponieważ występują trudności z uznaniem lub wykonaniem istniejącego orzeczenia w innym państwie, w którym konwencja lub rozporządzenie obowiązuje lub ma zastosowanie	Wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych
Wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w innym państwie, w którym konwencja lub rozporządzenie obowiązuje lub ma zastosowanie, ale chce, aby zostało ono zmienione, a pozwany (druga strona) ma miejsce pobytu w innym państwie, w którym konwencja lub rozporządzenie obowiązuje lub ma zastosowanie	Wniosek o zmianę

Rysunek 1: Tabela wniosków

39. Jak przedstawiono na rysunku 1 powyżej, istnieją cztery ogólne rodzaje wniosków, które można składać na mocy konwencji lub rozporządzenia. W ramach tych szerokich kategorii można dążyć do kilku różnych rezultatów. Te cztery ogólne rodzaje wniosków to:

- wniosek o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanego lub uznanego w państwie wezwanym;
- wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie / stwierdzenie wykonalności istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych;
- wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, włącznie z ustaleniem, w razie potrzeby, pochodzenia dziecka;
- wniosek o zmianę istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

40. Wszystkie te wnioski może składać wierzyciel, a niektóre z nich również dłużnik, jak określono w art. 10 ust. 2 konwencji i art. 56 ust. 2 rozporządzenia.

1. Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie / stwierdzenie wykonalności istniejącego orzeczenia

41. Wniosek ten będzie stosowany w sytuacji, gdy wnioskodawca ma już **orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych** i chce, aby państwo inne niż to, w którym zamieszkuje, uznało lub uznało i wykonało to orzeczenie. Proces uznania i wykonania usuwa konieczność ubiegania się przez wnioskodawcę o wydanie nowego orzeczenia w państwie wezwanym, żeby móc uzyskać świadczenia alimentacyjne. Zamiast tego proces uznania i wykonania umożliwia wykonanie istniejącego orzeczenia w innym państwie na takiej

O**rzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych** ustanawia obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika i może także przewidywać automatyczną indeksację oraz obowiązek wypłaty świadczeń zaległych, obowiązek zapłaty alimentów lub odsetek za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, jak również zawierać wyliczenie opłat lub kosztów.

samej podstawie, jak gdyby orzeczenie zostało pierwotnie wydane w tym państwie. Oba państwa muszą być umawiającymi się państwami w ramach konwencji lub państwami członkowskimi Unii Europejskiej, w których rozporządzenie ma zastosowanie, a orzeczenie musi być wydane w umawiającym się państwie lub w państwie członkowskim.

a) Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

42. W większości przypadków wnioskodawca będzie chciał uznania i wykonania orzeczenia, tak aby można było pobrać świadczenia alimentacyjne i w razie potrzeby wszcząć postępowanie egzekucyjne. W niektórych przypadkach wnioskodawca będzie ubiegał się wyłącznie o uznanie. Na przykład dłużnik może wnioskować tylko o uznanie zagranicznego orzeczenia, aby ograniczyć lub zawiesić egzekwowanie zapłaty na mocy innego orzeczenia, bądź wierzyciel może wnioskować tylko o uznanie, jeżeli nie zwraca się o pomoc innego państwa w wykonaniu orzeczenia.

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji lub rozporządzenia. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją lub rozporządzeniem.

b) Przykład

43. D ma miejsce pobytu w państwie A i ma orzeczenie z państwa A zobowiązujące jej byłego męża do płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz trojga jej dzieci. Jej były mąż mieszka w państwie B. D chciałaby, aby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych zostało wykonane. Zarówno państwo A, jak i państwo B są państwami, między którymi obowiązuje konwencja albo w których ma zastosowanie rozporządzenie.

44. Organ centralny w państwie A przekaże wniosek o ***uznanie i wykonanie*** (na mocy konwencji) / ***uznanie i stwierdzenie wykonalności*** (na mocy rozporządzenia) orzeczenia państwu B. Organ centralny w państwie B prześle orzeczenie **właściwemu organowi**, aby zostało zarejestrowane w celu wykonania lub objęte stwierdzeniem wykonalności. Były mąż zostanie powiadomiony o uznaniu lub wykonaniu orzeczenia i będzie miał możliwość zaskarżenia orzeczenia zgodnie z procedurami określonymi w konwencji lub rozporządzeniu. Jeżeli były mąż nie zapłaci świadczeń alimentacyjnych dobrowolnie, właściwy organ w państwie B podejmie niezbędne kroki, aby wykonać orzeczenie i przekazać płatności do państwa A[21].

Mające zastosowanie artykuły konwencji – art. 10 ust. 1 lit. a) oraz art. 10 ust. 2 lit. a)

Mające zastosowanie artykuły rozporządzenia – art. 56 ust. 1 lit. a) oraz art. 56 ust. 2 lit. a)

Zobacz rozdział 7 – Konwencja z 2007 r. – Rozpatrywanie wniosków otrzymywanych za pośrednictwem organów centralnych oraz rozpatrywanie wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio

Zobacz rozdział 8 – Rozporządzenie z 2009 r. – Rozpatrywanie wniosków otrzymywanych za pośrednictwem organów centralnych oraz rozpatrywanie wniosków o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności składanych bezpośrednio

2. Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

45. Jest to najprostszy ze wszystkich wniosków na mocy konwencji lub rozporządzenia. We wniosku tym wzywa się państwo wezwane do wykonania jego własnego orzeczenia

[21] Na mocy konwencji i rozporządzenia od organu centralnego lub organu właściwego wymaga się „ułatwiania" egzekwowania oraz pobierania i przekazywania płatności. Kroki podejmowane w tym celu będą odmienne w każdym państwie. Zob. rozdział 12 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

lub orzeczenia, które państwo to już uznało, a także do udzielenia pomocy w przekazywaniu płatności wierzycielowi.

46. Różnica pomiędzy tym wnioskiem a opisanym powyżej wnioskiem o uznanie i wykonanie polega na tym, że orzeczenie, które ma być wykonane, zostało wydane lub już uznane w państwie, które będzie wykonywało to orzeczenie (w państwie wezwanym). Dlatego orzeczenie nie musi być uznane przed wykonaniem[22].

[22] Jak zostało to opisane w rozdziałach 7 i 8, aby można było uznać i wykonać orzeczenie w państwie wezwanym, musi ono być wydane w umawiającym się państwie w ramach konwencji (zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 240) lub w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym rozporządzenie ma zastosowanie. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie, w którym ani konwencja ani rozporządzenie nie obowiązują ani nie mają zastosowania, można złożyć wniosek o wykonanie, w przypadku gdy państwo wezwane uznało już to orzeczenie – na mocy innego traktatu albo prawa wewnętrznego. W przeciwnym razie trzeba złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia.

a) Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

47. Wniosek ten będzie składany w sytuacji, gdy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane lub uznane w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek lub dochody. Wnioskodawca może wnosić o to, żeby państwo wykonało orzeczenie, które wydało lub uznało. Wnioskodawca nie musi udawać się do państwa, które wydało orzeczenie, aby złożyć ten wniosek. Zamiast tego organ centralny w państwie, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu, przekaże wniosek o wykonanie orzeczenia państwu wezwanemu. Oba państwa muszą być umawiającymi się państwami w ramach konwencji lub państwami członkowskimi Unii Europejskiej, w których rozporządzenie ma zastosowanie.

Państwo wzywające jest państwem, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu i w którym wnoszony jest wniosek na mocy konwencji lub rozporządzenia.

Państwem wezwanym jest państwo, które otrzymuje wniosek i jest proszone o jego rozpatrzenie. Jest to zwykle państwo, w którym pozwany ma miejsce pobytu.

b) Przykład

48. F ma miejsce pobytu w państwie A i ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych z państwa B, gdzie miejsce pobytu ma ojciec jej dziecka. F chciałaby, żeby państwo B wykonało orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Zarówno państwo A, jak i państwo B są państwami, w których konwencja lub rozporządzenie obowiązuje lub ma zastosowanie.

49. Na mocy konwencji lub rozporządzenia F może zwrócić się do organu centralnego w państwie A o przekazanie w jej imieniu wniosku o wykonanie do państwa B. F nie będzie musiała wnioskować o uznanie orzeczenia, gdyż zostało ono wydane w państwie B. Organ centralny w państwie B rozpatrzy wniosek i przekaże go właściwemu organowi w państwie B w celu wykonania. Jeżeli dłużnik nie zapłaci świadczeń alimentacyjnych dobrowolnie, właściwy organ wykorzysta środki, które są mu dostępne na mocy prawa wewnętrznego, aby wykonać orzeczenie.

Mający zastosowanie artykuł konwencji – art. 10 ust. 1 lit. b)

Mający zastosowanie artykuł rozporządzenia – art. 56 ust. 1 lit. b)

Zobacz rozdział 9 – Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym na mocy konwencji z 2007 r. lub rozporządzenia z 2009 r.

3. Wniosek o wydanie orzeczenia

50. Wniosek ten będzie używany do uzyskania orzeczenia, w którym przewiduje się świadczenia alimentacyjne na rzecz wnioskodawcy, jego dzieci lub innych osób[23]. Wnioskodawca zwróci się do organu centralnego w państwie, w którym ma miejsce pobytu, o przekazanie w jego imieniu organowi centralnemu państwa, w którym ma miejsce pobytu dłużnik, wniosku o wydanie orzeczenia, a w razie potrzeby także o ustalenie pochodzenia dziecka[24]. Oba państwa muszą być umawiającymi się państwami w

[23] Wniosek o wydanie na mocy konwencji można złożyć na rzecz „innych osób" wyłącznie w przypadku, gdy zakres stosowania konwencji rozszerzono na te inne osoby. Zob. omówienie zakresu stosowania konwencji w rozdziale 3 część I.

[24] Artykuł 10 ust. 3 konwencji i art. 56 ust. 4 rozporządzenia stanowią, że wniosek zostanie rozpoznany zgodnie z prawem państwa wezwanego i będzie podlegał przepisom dotyczącym jurysdykcji obowiązującym w tym państwie (zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 248.) W państwach członkowskich Unii Europejskiej przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu będą stosowane do ustalania możliwości wystąpienia z wnioskami o wydanie, tak jak będą miały zastosowanie przepisy dotyczące prawa właściwego określone w rozporządzeniu, stosowane w różnych państwach członkowskich (zob. rozdziały 4 i 5 niniejszego podręcznika).

ramach konwencji lub państwami członkowskimi Unii Europejskiej, w których rozporządzenie ma zastosowanie.

a) Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

51. Wniosek ten będzie stosowany w sytuacji, gdy nie istnieje żadne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych lub gdy wnioskodawca ma takie orzeczenie, ale z jakiegoś powodu nie można go uznać lub wykonać w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu lub w którym orzeczenie to miało być wykonane.

b) Przykład

52. G ma miejsce pobytu w państwie A i jest matką czteroletniego dziecka. Nigdy nie zawarła związku małżeńskiego z ojcem dziecka, a pochodzenie dziecka nie zostało ustalone. Ojciec dziecka obecnie przeniósł się do państwa B. G chce, aby ojciec zaczął płacić świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji lub państwami członkowskimi Unii Europejskiej, w których rozporządzenie ma zastosowanie.

53. Na mocy konwencji lub rozporządzenia organ centralny w państwie A przekaże organowi centralnemu w państwie B wniosek o ***wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych*** na rzecz dziecka. Organ centralny w państwie B podejmie niezbędne kroki, aby rozpocząć rozpatrywanie wniosku w celu wydania orzeczenia, zwykle poprzez przekazanie wniosku właściwemu organowi. Właściwy organ w państwie B ułatwi ustalenie pochodzenia dziecka. Można to zrobić poprzez wykonanie badań w celu ustalenia ojcostwa. Właściwy organ skontaktuje się z matką bezpośrednio lub za pośrednictwem organów centralnych, tak aby można było zbadać matkę i dziecko. Ewentualnie w niektórych państwach pochodzenie dziecka można ustalić w drodze orzeczenia sądowego lub też rodzic może uznać pochodzenie dziecka. Po wydaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w państwie B właściwy organ w państwie B zapewni, aby w razie potrzeby zostało ono wykonane, a płatności będą przekazywane matce w państwie A bez potrzeby dalszego składania przez nią wniosków[25].

Mający zastosowanie artykuł konwencji – art. 10 ust. 1 lit. c) i d)

Mający zastosowanie artykuł rozporządzenia – art. 56 ust. 1 lit. c) i d)

Zobacz rozdział 10 – Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o wydanie orzeczenia na mocy konwencji z 2007 r. lub rozporządzenia z 2009 r.

4. Wniosek o zmianę istniejącego orzeczenia

54. Wniosek ten będzie używany w sytuacji, gdy orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych istnieje, ale jedna ze stron chce je zmienić.

a) Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

55. Wniosek o zmianę można złożyć ze względu na zmianę potrzeb wierzyciela lub dzieci bądź zmianę możliwości płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika. Wnioskodawca (wierzyciel albo dłużnik) zwróci się do organu centralnego w państwie, w którym ma miejsce pobytu, o przekazanie wniosku o zmianę do państwa, w którym miejsce pobytu ma druga strona (lub w którym ma nastąpić zmiana). Jeżeli jest to dopuszczalne na mocy prawa państwa wezwanego, orzeczenie zostanie zmienione lub dojdzie do wydania nowego orzeczenia[26]. Następnie konieczne może być uznanie

[25] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 108, w odniesieniu do zastosowania terminu „ułatwić".

[26] Zob. art. 10 ust. 3 konwencji i art. 56 ust. 4 rozporządzenia. Wniosek zostanie rozpoznany zgodnie z prawem państwa wezwanego, w tym z przepisami dotyczącymi jurysdykcji mającymi zastosowanie w tym państwie. W państwach członkowskich Unii Europejskiej przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu będą stosowane do ustalania możliwości wystąpienia z wnioskami o zmianę, tak jak będą miały zastosowanie przepisy dotyczące prawa właściwego określone w rozporządzeniu, stosowane w różnych państwach członkowskich (zob. rozdziały 4 i 5 niniejszego podręcznika).

zmienionego orzeczenia, jeżeli wydano je w państwie innym niż to, w którym orzeczenie ma być wykonane.

56. Konwencja i rozporządzenie nie obejmują wszystkich sytuacji, w których osoba zaangażowana w międzynarodową sprawę alimentacyjną pragnie zmienić istniejące orzeczenie. W wielu przypadkach wniosek na mocy art. 10 konwencji lub art. 56 rozporządzenia nie zostanie złożony, a wnioskodawca złoży bezpośrednio wniosek o zmianę do właściwego organu w państwie, w którym ma miejsce pobytu, lub w państwie, w którym wydano orzeczenie. W konwencji i w rozporządzeniu przewidziano jednak mechanizmy przekazywania wniosków, jeżeli dana osoba chce lub musi wnieść wniosek w jednym państwie, a postępowanie musi zakończyć się w innym państwie[27].

b) Przykład

57. H ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w państwie A i zobowiązujące jej byłego męża do płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dwojga jego dzieci. Jej były mąż przeniósł się do państwa B. Orzeczenie jest wykonywane w państwie B. H chce, aby kwota świadczeń alimentacyjnych została podwyższona, ponieważ dochody jej byłego męża wzrosły od czasu wydania orzeczenia.

58. Jeżeli H postanowi złożyć na mocy konwencji lub rozporządzenia wniosek o zmianę, organ centralny w państwie A przekaże wniosek o ***zmianę obowiązującego orzeczenia*** w imieniu H organowi centralnemu w państwie B. Były mąż otrzyma powiadomienie, a sprawa zostanie rozpatrzona w państwie B. Po zmianie orzeczenia może ono zostać wykonane w państwie B.

Mający zastosowanie artykuł konwencji – art. 10 ust. 1 lit. e) i f), art. 10 ust. 2 lit. b) i c)

Mający zastosowanie artykuł rozporządzenia – art. 56 ust. 1 lit. e) i f), art. 56 ust. 2 lit. b) i c)

Zobacz rozdział 11 – Wnioski o zmianę orzeczenia: art. 10 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 10 ust. 2 lit. b) i c) konwencji z 2007 r.; a także art. 56 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 56 ust. 2 lit. b) i c) rozporządzenia z 2009 r.

B. Wniosek o podjęcie szczególnych działań

59. Oprócz czterech wymienionych powyżej rodzajów wniosków dostępnych na mocy dwóch przedmiotowych dokumentów przewidziano w nich również pewne dodatkowe wnioski, które składane są do organu centralnego, w przypadku gdy wnioskodawca jeszcze nie wniósł wniosku dotyczącego orzeczenia. Nazywane są one wnioskami o podjęcie szczególnych działań. Pomoc w odpowiedzi na taki wniosek udzielana jest w ramach swobody uznania, a państwo wezwane określi, jakie działania zostaną podjęte w odpowiedzi.

60. W art. 7 konwencji i w art. 53 rozporządzenia określono sześć możliwych wniosków, które można składać za pośrednictwem organu centralnego do innego organu centralnego. W zależności od rodzaju działania i od krajowego systemu prawnego krajowy organ centralny może zwrócić się do swoich organów sądowych, administracyjnych i innych właściwych organów o pomoc w przeprowadzeniu takich szczególnych działań. Wniosek o podjęcie szczególnych działań można złożyć, aby:

1 udzielić pomocy w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela;
2 udzielić pomocy w uzyskaniu odpowiednich informacji o dochodach i sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o położeniu majątku;
3 ułatwić uzyskanie dokumentów lub innych dowodów;
4 udzielić pomocy w ustaleniu pochodzenia dziecka;

[27] Zob. rozdziały 4 i 11. Konwencja i rozporządzenie zawierają ograniczenia, które mogą mieć wpływ na zdolność dłużnika do skutecznego uzyskania zmiany istniejącego orzeczenia, w szczególności w przypadku gdy wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie, w którym wydano orzeczenie.

5 wszcząć postępowanie lub ułatwić jego wszczęcie w celu uzyskania środków tymczasowych do czasu rozpatrzenia wniosku o świadczenia alimentacyjne;
6 ułatwić doręczanie dokumentów.

a) Kiedy można złożyć wniosek o podjęcie szczególnych działań

61. Wniosek o podjęcie szczególnych działań można złożyć w sytuacji, gdy wnioskodawca potrzebuje określonej, ograniczonej pomocy w złożeniu wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie / stwierdzenie wykonalności, wykonanie, wydanie lub zmianę na mocy konwencji lub rozporządzenia. O pomoc można również wnioskować, aby ustalić, czy należy złożyć wniosek, lub o pomoc można ubiegać się w trakcie krajowego postępowania w sprawie dotyczącej zobowiązań alimentacyjnych, gdy sprawa ta ma aspekt międzynarodowy.

62. W niektórych państwach w kwestiach dotyczących doręczania dokumentów lub uzyskiwania dowodów mogą mieć również zastosowanie inne międzynarodowe konwencje lub rozporządzenia (zob. art. 50 konwencji i art. 51 ust. 2 rozporządzenia). Zobacz rozdział 3 część II sekcja IX niniejszego podręcznika.

b) Przykład

63. J mieszka w państwie A i ma dwoje dzieci. Jest rozwiedziona z ojcem dzieci i ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych zobowiązujące go do płacenia alimentów. J sądzi, że ojciec może przebywać w państwie B albo w państwie C, ponieważ ma krewnych w obu. Chce, aby orzeczenie zostało wykonane, ale nie wie, do którego państwa je wysłać.

64. Na mocy konwencji lub rozporządzenia organ centralny w państwie A może wezwać organy centralne w państwach B lub C do udzielenia pomocy w ustaleniu miejsca pobytu ojca. Złożony zostanie wniosek o podjęcie szczególnych działań, w którym wspomniane będzie, że J chciałaby złożyć wniosek o uznanie i wykonanie / stwierdzenie wykonalności orzeczenia, gdy ojciec / pozwany zostanie zlokalizowany. Organ centralny w państwie B lub w państwie C potwierdzi, czy można ustalić miejsce pobytu pozwanego w tym państwie, tak aby państwo A mogło następnie przekazać pakiet dokumentów odpowiedniemu organowi centralnemu.

Mający zastosowanie artykuł konwencji – art. 7

Mający zastosowanie artykuł rozporządzenia – art. 53

Zobacz także rozdział 3 część II sekcja VIII – Środki tymczasowe i zabezpieczające na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

C. Przegląd wniosków składanych bezpośrednio do właściwych organów na mocy konwencji i rozporządzenia

65. Organy sądowe, administracyjne i inne właściwe organy mogą także otrzymywać „wnioski składane bezpośrednio”, czyli wnioski, które na mocy konwencji albo rozporządzenia wnioskodawcy składają bezpośrednio do właściwych organów, a nie za pośrednictwem organów centralnych.

66. Wnioski składane bezpośrednio zostały wyraźnie przewidziane w konwencji (art. 37) i w znacznej mierze reguluje je prawo wewnętrzne państwa wezwanego. W oparciu o prawo wewnętrzne / przepisy mające zastosowanie w danym państwie będzie można ustalić, czy w ogóle można złożyć wniosek oraz jakie formularze lub procedury trzeba zastosować. Należy jednak zauważyć, że w art. 37 konwencji wymienia się określone przepisy konwencji, które w pewnych przypadkach nadal będą miały zastosowanie do wniosków składanych bezpośrednio (a mianowicie szereg przepisów dotyczących skutecznego dostępu do procedur / pomocy prawnej, ograniczeń postępowań (art. 18),

uznawania i wykonywania, wykonywania, a także instytucji publicznych jako wnioskodawców).

67. Na mocy rozporządzenia przepisy w nim zawarte będą miały zastosowanie do wniosków składanych bezpośrednio, jeżeli takie wnioski będą wchodzić w zakres stosowania rozporządzenia, z wyjątkiem przepisów dotyczących pomocy prawnej na najkorzystniejszych warunkach, określonych w rozdziale V (Dostęp do wymiaru sprawiedliwości)[28], oraz wielu przepisów rozdziału VII (Współpraca między organami centralnymi). Krótkie podsumowanie różnych rodzajów wniosków składanych bezpośrednio na mocy omawianych dwóch dokumentów przedstawiono w rozdziałach dotyczących rodzajów wniosków składanych na mocy konwencji i rozporządzenia (w odniesieniu do wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio zob. rozdział 7; w odniesieniu do wniosków o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności składanych bezpośrednio zob. rozdział 8; w odniesieniu do wniosków o wykonanie orzeczeń wydanych lub uznanych w państwie wezwanym składanych bezpośrednio zob. rozdział 9, a w odniesieniu do wniosków o wydanie lub zmianę orzeczeń składanych bezpośrednio zob. odpowiednio rozdziały 10 i 11).

[28] Przepisy dotyczące pomocy prawnej na najkorzystniejszych warunkach, określone w rozdziale V art. 46 rozporządzenia, nie mają zastosowania do składanych bezpośrednio wniosków wierzycieli alimentacyjnych w wieku poniżej 21 roku życia (a jedynie do wniosków składanych za pośrednictwem organów centralnych), co można wywnioskować z lektury art. 55, art. 56 ust. 1 i art. 46 ust. 1 rozporządzenia oraz motywu 36 rozporządzenia. W rozdziale V art. 47 rozporządzenia jest jednak mowa o zasadach dotyczących bardziej ograniczonej pomocy prawnej, które mają także zastosowanie do wniosków składanych bezpośrednio.

Rozdział 2 - Wyjaśnienie terminów: konwencja z 2007 r.

A. Cel niniejszego rozdziału

68. Konkretne terminy stosowane w konwencji są wynikiem czterech lat negocjacji i dyskusji, a wiele z nich zastosowano również w rozporządzeniu, ponieważ negocjacje dotyczące tego dokumentu prowadzono po negocjacjach dotyczących konwencji. W czasie opracowywania niniejszego podręcznika nie istniał żaden oficjalny glosariusz dotyczący rozporządzenia, w związku z czym niniejszy rozdział zawiera jedynie definicje terminów zawartych w konwencji. Opis terminologii zastosowanej w konwencji może być jednak przydatny w zrozumieniu niektórych terminów zastosowanych również w rozporządzeniu.

69. Kilka z terminów używanych w konwencji zdefiniowano w samej konwencji, jednak nie ma w niej definicji wielu innych pojęć i znaczenie terminu może zależeć od prawa obowiązującego w państwie, w którym postępowanie w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych ma miejsce. Na przykład nie ma definicji terminu „wykonanie". Termin ten jest używany w całej konwencji, ale uznano, że nie trzeba w niej podawać jego definicji, ponieważ znaczenie tego terminu jest ogólnie dobrze uzgodnione w państwach mających do czynienia z zobowiązaniami alimentacyjnymi, a także ponieważ jedną z najważniejszych podstawowych zasad konwencji jest to, że jej wykładni należy dokonywać w sposób szeroki i swobodny[29].

70. W praktyce zatem to, czy dane działanie stanowi wykonanie, zostanie ustalone przez właściwy organ odpowiedzialny za wykonanie danego orzeczenia. Należy jednak zauważyć, że w konwencji istotnie sugeruje się, iż w celu wykonania orzeczenia można podjąć pewne działania, co stanowi wskazówkę co do tego, jakie działania ogólnie uznaje się za wykonanie. Podobnie o znaczeniu terminu „małżonek" – na potrzeby ustalenia, czy świadczenia alimentacyjne są świadczeniami na rzecz małżonka – decyduje właściwy organ wydający orzeczenie (w przypadku wydawania orzeczenia) lub właściwy organ zajmujący się wnioskiem o uznanie (jeżeli wnioskuje się o uznanie i wykonanie orzeczenia).

71. Celem niniejszego rozdziału nie jest zapewnienie prawnych czy ostatecznych definicji terminów użytych w konwencji. Zamiast tego zamieszczono w nim glosariusz lub wyjaśnienie pojęć użytych w podręczniku i wyjaśniono ich znaczenie ***w kontekście procesów operacyjnych*** stosowanych w sprawach wchodzących w zakres stosowania konwencji, tak aby osoby, którym nie są znane międzynarodowe sprawy dotyczące świadczeń alimentacyjnych, były w stanie lepiej przestrzegać procedur. We wszystkich przypadkach, w których istnieją jakiekolwiek wątpliwości co do właściwego znaczenia prawnego konkretnego słowa lub terminu użytego w konwencji, należy zapoznać się ze sprawozdaniem wyjaśniającym i źródłami prawa międzynarodowego lub wewnętrznego.

B. Terminy używane w niniejszym podręczniku

Przystąpienie

72. Przystąpienie jest jednym z procesów, które państwo może wykorzystać, aby zostać umawiającym się państwem konwencji[30]. W art. 60 określono, kiedy konwencja wchodzi w życie (po upływie trzech miesięcy od złożenia drugiego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia) oraz kiedy wchodzi w życie wobec każdego umawiającego się państwa. Na stronach internetowych konferencji haskiej znajdują się informacje o tym, które państwa zostały umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

[29] Zob. omówienie w sprawozdaniu wyjaśniającym do konwencji, pkt 60–65.
[30] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 690.

Zobacz art. 58 i 60 konwencji

Organ administracyjny

73. W niektórych państwach sprawy alimentacyjne rozstrzyga organ administracyjny (czasami nazywany Agencją Alimentacyjną), który rząd ustanawia specjalnie po to, aby pomagał on w uzyskiwaniu, wykonywaniu i zmienianiu orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych[31].

74. W art. 19 ust. 3 zdefiniowano organ administracyjny jako instytucję publiczną, której decyzje spełniają dwa kryteria określone w tym artykule. Musi być możliwość, aby decyzje były przedmiotem środka odwoławczego do organu sądowego w tym państwie lub kontroli przez taki organ, oraz decyzje muszą mieć podobną moc i skutek co orzeczenie organu sądowego w tej samej sprawie.

Zobacz art. 19 ust. 1 i 3 konwencji

Obecność

75. Termin ten używany jest w odniesieniu do obecności lub stawiennictwa osoby na jakiegoś rodzaju rozprawie. W zależności od przepisów i procedur danego państwa obecność osoby lub strony może obejmować udział w rozprawie osobiście lub za pośrednictwem telefonu lub innych środków elektronicznych. Osoba może również być „obecna podczas postępowania" poprzez adwokata lub innego pełnomocnika, który w imieniu tej osoby uczestniczy w postępowaniu lub reprezentuje ją. To, czy strona była obecna podczas postępowania mającego na celu wydanie orzeczenia, jest istotne na mocy konwencji na potrzeby ustalenia, czy dokument poświadczający należyte powiadomienie należy załączyć do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia.

Zobacz art. 25 i 29 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 7

Wnioskodawca

76. W niniejszym podręczniku wnioskodawca oznacza osobę lub organ rządowy („instytucję publiczną") wnoszące do organu centralnego jeden z wniosków na mocy art. 10 (o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę).

77. W niektórych miejscach konwencji wnioskodawcą może być również osoba lub strona w postępowaniu sądowym, która wniosła środek odwoławczy. Na przykład w art. 23 ust. 6 wnioskodawcą jest osoba, która wnosi środek odwoławczy od decyzji o rejestracji orzeczenia w celu wykonania lub o stwierdzeniu wykonalności orzeczenia.

78. Wnioskodawcą może być wierzyciel, dłużnik lub przedstawiciel prawny dziecka. Do celów niektórych wniosków wierzycielem może być instytucja publiczna.

Zobacz art. 7, 10, 36 i 37 konwencji

Wnioski

79. W niniejszym podręczniku i konwencji rozróżnia się dwa rodzaje wniosków – w języku angielskim *applications* i *requests.* Te pierwsze oznaczają wnioski składane do organu centralnego na mocy art. 10. Zgodnie z tym artykułem można złożyć wniosek o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę.

80. Wniosku składanego bezpośrednio (ang. *direct request*) nie składa się za pośrednictwem organu centralnego. Wniosek składany bezpośrednio to wniosek otrzymany przez właściwy organ, na przykład sąd lub organ administracyjny, bezpośrednio od osoby fizycznej. Wniosku tego nie składa się na mocy art. 10. Na

[31] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 432.

przykład wniosek taki będzie składany bezpośrednio do właściwego organu o uznanie orzeczenia w sprawie wyłącznie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka.

81. Artykuł 7, który pozwala na składanie wniosków o podjęcie szczególnych działań, stanowi wyjątek od tego ogólnego rozróżnienia. Chociaż szczególne działania nie wchodzą w zakres stosowania art. 10, wniosek o ich podjęcie wnosi organ centralny do innego organu centralnego.

Zobacz art. 7, 10 i 37 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 1

Dokument urzędowy

Zobacz ugoda alimentacyjna

Organ centralny

82. Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji. Obowiązki te są określone w rozdziałach II i III konwencji[32].

83. W przypadku państw federalnych lub państw z jednostkami autonomicznymi może istnieć więcej niż jeden organ centralny[33]. Organ centralny będzie przekazywał wnioski innym państwom oraz ogólnie zajmował się przepływem i rozpatrywaniem wniosków. Wiele z obowiązków organu centralnego, w zakresie dozwolonym prawem krajowym, może być wykonywanych przez instytucje publiczne w danym państwie, na przykład przez Agencję Alimentacyjną, pod nadzorem organu centralnego.

Zobacz art. 4, 5, 6, 7 i 8 konwencji

Właściwy organ

84. Właściwy organ jest instytucją publiczną lub osobą w danym państwie, która zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, agencja ds. egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją. W niektórych państwach organ centralny może być również właściwym organem w odniesieniu do wszystkich lub niektórych obowiązków wynikających z konwencji.

Zobacz art. 6 konwencji

Umawiające się państwo

85. Umawiające się państwo to państwo, które jest związane konwencją, ponieważ zakończyło proces ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia określony w art. 58.

86. Termin „państwo" jest często używany w niniejszym podręczniku. Na ogół odnosi się on do suwerennego państwa lub kraju, a nie do podjednostki państwa ani jednostki terytorialnej, takiej jak prowincja lub stan w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Istnieją jednak sytuacje, w których termin „państwo" obejmuje także jednostkę terytorialną. Przewidziano to w art. 46. Na przykład odniesienie do właściwego organu w państwie, w którym wydano orzeczenie, może być rozumiane lub interpretowane jako odniesienie do organu sądowego lub administracyjnego w danej jednostce terytorialnej[34].

[32] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 85.
[33] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 89.
[34] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 637.

Zobacz art. 46 i 58 konwencji

Konwencja

87. Termin „konwencja" stosowany w podręczniku odnosi się do Konwencji haskiej z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny.

Profil państwa

88. Na mocy art. 57 konwencji każde umawiające się państwo musi przedłożyć Stałemu Biuru konferencji haskiej pewne informacje na temat swoich przepisów, procedur i środków, które podejmie w celu wdrożenia konwencji, w tym opis sposobu, w jaki państwo to będzie zajmowało się wnioskami o wydanie, uznanie i wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych[35].

89. Do dostarczenia tych informacji umawiające się państwo może wykorzystać profil państwa zalecany i opublikowany przez konferencję haską. W profilu państwa będą określone wszelkie dokumenty specyficzne dla danego państwa lub wymogi dotyczące wniosków.

90. Korzystanie z profilu państwa nie jest obowiązkowe. Państwo, które nie korzysta z profilu państwa, musi mimo to przedłożyć Stałemu Biuru Konferencji Haskiej informacje wymagane na mocy art. 57.

91. Zarówno profil państwa, jak i wszelkie informacje dostarczone przez umawiające się państwo na mocy art. 57, są dostępne na stronach internetowych Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

Zobacz art. 57 konwencji

Wierzyciel

92. Wierzyciela zdefiniowano w art. 3 jako osobę fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być nazywana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem. Wierzycielem może być osoba, która dochodzi świadczeń alimentacyjnych po raz pierwszy (na przykład składając wniosek o wydanie orzeczenia), lub osoba, która będzie otrzymywała świadczenia alimentacyjne na mocy istniejącego orzeczenia[36].

93. Jeżeli umawiające się państwo rozszerzyło zakres stosowania konwencji na alimenty na rzecz innych członków rodziny, w tym na rzecz osób niesamodzielnych, wierzycielem może być jakakolwiek inna osoba uprawniona do tego rodzaju świadczeń alimentacyjnych.

94. Artykuł 36 stanowi, że w przypadku niektórych sekcji konwencji termin „wierzyciel" obejmuje instytucję publiczną. Instytucja publiczna może być wierzycielem jedynie do celów wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie lub wydanie nowego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy uznania istniejącego orzeczenia odmówiono z powodów określonych w art. 20 ust. 4.

Zobacz art. 3, 10 i 36 konwencji

Dłużnik

95. Dłużnika zdefiniowano w art. 3 jako osobę fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic lub

[35] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 683.
[36] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 66.

małżonek lub inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych. W niektórych państwach osoba ta jest nazywana płatnikiem świadczeń alimentacyjnych, dłużnikiem lub rodzicem niesprawującym pieczy nad dzieckiem lub niemieszkającym z dzieckiem. Instytucja publiczna, taka jak agencja pomocy społecznej, nie może być dłużnikiem.

96. Jeżeli umawiające się państwo rozszerzyło zakres stosowania konwencji na alimenty na rzecz innych członków rodziny, dłużnikiem może być także każda osoba, która jest zobowiązana świadczyć takie alimenty lub od której dochodzi się takich alimentów.

Zobacz art. 3 i 10 konwencji

Orzeczenie

97. Termin „orzeczenie" zdefiniowano w konwencji do celów wniosków o uznanie i wykonanie, wykonanie oraz niektórych rodzajów wniosków do właściwych organów.

98. Orzeczenie ustanawia obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika, a także może przewidywać automatyczną indeksację oraz obowiązek wypłaty świadczeń zaległych, obowiązek zapłaty alimentów lub odsetek za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, jak również zawierać wyliczenie opłat lub kosztów[37].

99. Na przykład termin ten obejmuje rodzaj orzeczenia, które jest zwykle wydawane przez organ sądowy i zawarte w wyroku lub postanowieniu sądu. Wyraźnie obejmuje on również orzeczenia organu administracyjnego, pod warunkiem że spełniają kryteria określone w art. 19 ust. 3. W związku z tym oceny dokonane przez agencję alimentacyjną w systemie administracyjnym również będą wchodziły w zakres stosowania konwencji, o ile będą spełniały te kryteria.

Zobacz art. 3 i 19 konwencji

Oświadczenie

100. Oświadczenie jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów. Oświadczenia przewidziano w art. 63. Na przykład państwo może złożyć oświadczenie, że cała konwencja będzie miała zastosowanie do zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, jak określono w art. 2 ust. 3. Państwo może złożyć oświadczenie w momencie przystąpienia do konwencji lub w dowolnym momencie w późniejszym czasie. Oświadczenia można również modyfikować lub zmieniać. Oświadczenia złożone przez dane państwo uwzględnione są w profilu państwa, jak również na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

Zobacz art. 63 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Stwierdzenie wykonalności

101. Stwierdzenie wykonalności jest mechanizmem, który może być stosowany w niektórych państwach w celu zapewnienia, aby orzeczenie zagraniczne miało taki sam skutek (w granicach określonych w prawie wewnętrznym), jak orzeczenia wydane w danym państwie. Stwierdzenie wykonalności różni się od dokumentu stwierdzającego wykonalność, który jest dokumentem stwierdzającym, że orzeczenie jest wykonalne w państwie pochodzenia, i który musi być zawarty w pakiecie dokumentów do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie.

[37] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 434–437.

Zobacz art. 23 ust. 2 i art. 25 ust. 1 lit. b) konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 7 i 8

Wydanie orzeczenia

102. Termin ten oznacza proces uzyskiwania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy orzeczenie takie nie istnieje albo gdy istniejącego orzeczenia z jakiegoś powodu nie można uznać lub wykonać. Wydanie orzeczenia może obejmować ustalenie pochodzenia dziecka, jeżeli jest to potrzebne do wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

Zobacz art. 10 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 10

Ustalenie pochodzenia dziecka

103. Ustalenie pochodzenia dziecka polega na stwierdzeniu biologicznego lub prawnego pochodzenia dziecka na potrzeby świadczeń alimentacyjnych. Na mocy konwencji często wnosi się o ustalenie pochodzenia dziecka w związku z wnioskiem o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, choć może to być również przedmiotem wniosku o podjęcie szczególnych działań na mocy art. 7[38]. Chociaż pochodzenie dziecka można ustalić poprzez badania genetyczne, można je również ustalić jako kwestię prawną poprzez domniemanie, na przykład z uwagi na małżeństwo lub konkubinat stron przed narodzinami dziecka, lub przez dopuszczenie lub uznanie pochodzenia dziecka przez rodzica.

Zobacz art. 7 i 10 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 1 i 10

Kontrola z urzędu

104. Kontrola z urzędu jest formą kontroli, którą może przeprowadzać właściwy organ z własnej inicjatywy w postępowaniu o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Kontrola ta jest przewidziana w art. 23 ust. 4 oraz w art. 24 ust. 4[39]. Żadna ze stron nie jest uprawniona do przedkładania oświadczeń w sprawie kontroli.

105. O ile państwo wezwane nie złożyło oświadczenia, że będzie stosowało postępowanie określone w art. 24, kontrola z urzędu na mocy art. 23 może obejmować rozważenie, czy rejestracja orzeczenia w celu wykonania lub wydanie stwierdzenia wykonalności byłyby wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym.

106. Jeżeli stosowane jest alternatywne postępowanie przewidziane w art. 24, kontrola z urzędu będzie nieco inna, ponieważ istnieją dodatkowe przesłanki, które właściwy organ musi wziąć pod uwagę.

Zobacz pełne omówienie tego procesu w rozdziale 5

Zobacz art. 12 ust. 8, art. 23 ust. 4 i art. 24 ust. 4 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 7

Zabezpieczenie środków

107. Zabezpieczenie środków jest przejęciem przez organ egzekucyjny środków, które inaczej byłyby należne dłużnikowi. Zgodnie z powiadomieniem lub postanowieniem o zabezpieczeniu środków osoba lub organizacja, która miałaby wypłacić te środki dłużnikowi, jest zamiast tego zobowiązana wypłacić je organowi egzekucyjnemu na rzecz wierzyciela alimentacyjnego. W niektórych państwach zabezpieczenie środków jest nazywane zajęciem lub przechwyceniem środków.

---

[38] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 174.
[39] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 500.

Zobacz art. 34 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 12

Miejsce zwykłego pobytu

108. Terminu „miejsce zwykłego pobytu" nie zdefiniowano w konwencji[40]. Jest on stosowany w wielu artykułach konwencji w odniesieniu do rozstrzygnięcia, czy orzeczenie może być uznane lub wykonane. Indywidualne fakty w każdym przypadku pozwolą stwierdzić, czy dana osoba ma miejsce zwykłego pobytu w danym państwie. Ustalenie miejsca zwykłego pobytu może być oparte na faktach, takich jak: gdzie dana osoba zamieszkuje, gdzie ma swoje podstawowe (lub główne) miejsce pobytu, gdzie pracuje lub uczęszcza do szkoły. Sama obecność w danym państwie nie będzie wystarczała do ustalenia miejsca zwykłego pobytu.

Zobacz art. 20 ust. 1 lit. a) konwencji

Jurysdykcja

109. Wnosząc środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do decyzji o uznaniu lub o uznaniu i wykonaniu orzeczenia, pozwany może sugerować, że podstawy uznania i wykonania określone w art. 20 nie mają zastosowania. Te podstawy uznania i wykonania oraz odniesienie do jurysdykcji w tym kontekście dotyczą wymaganych powiązań między stronami a państwem, w którym znajduje się organ wydający orzeczenie. Na przykład sąd może mieć jurysdykcję do wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, jeżeli oboje rodzice mają miejsce pobytu w danym państwie. W związku z tym orzeczenie wydane na tej podstawie może być uznane i wykonane.

Zobacz art. 20 i 21 konwencji

Legalizacja

110. Legalizacja jest terminem używanym do opisania pewnych formalnych procesów prawnych. Legalizacja ma na celu poświadczenie autentyczności podpisu, charakteru, w jakim działała osoba podpisująca dokument, oraz, w stosownych przypadkach, tożsamość pieczęci lub stempla, którymi opatrzony jest dokument. Legalizacja nie dotyczy treści samego dokumentu podstawowego (tj. dokumentu legalizowanego). Na mocy art. 41 legalizacja lub inna podobna formalność, w tym stosowanie *apostille*, nie są wymagane do celów postępowań na podstawie konwencji[41].

Zobacz art. 41 konwencji

Zastaw

111. Zastaw jest prawnym zajęciem lub roszczeniem, które można wnieść w odniesieniu do mienia osoby. W niektórych państwach można wnieść o zastaw na mieniu, w tym na gruntach i pojazdach, dłużnika, który jest zobowiązany świadczyć alimenty. Jeżeli mienie zostaje sprzedane, zaległe świadczenia alimentacyjne można odzyskać z przychodu ze sprzedaży.

Zobacz art. 34 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 12

Świadczenia alimentacyjne

112. Świadczenia alimentacyjne obejmują świadczenia na rzecz dzieci, małżonka lub partnera oraz koszty związane z opieką nad dziećmi lub małżonkiem / partnerem. Na mocy konwencji państwo może również rozszerzyć świadczenia alimentacyjne na obowiązki alimentacyjne z tytułu innych form stosunków rodzinnych.

---

[40] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 63 i 444.
[41] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 614.

113. Dłużnik płaci świadczenia alimentacyjne wierzycielowi. Świadczenia alimentacyjne mogą obejmować zarówno płatności okresowe, jak i płatności jednorazowe lub przeniesienie własności, w zależności od prawa państwa, w którym wydaje się orzeczenie[42].

Zobacz art. 2 konwencji

Ugoda alimentacyjna

114. Zgodnie z art. 30 ugoda alimentacyjna może być uznana i wykonana, jeżeli jest wykonalna tak jak orzeczenie w państwie, w którym została zawarta, a do celów wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie określonych w art. 10 termin „orzeczenie" obejmuje ugodę alimentacyjną[43].

115. Ugodę alimentacyjną zdefiniowano w art. 3 jako umowę na piśmie dotyczącą płatności alimentów, która może podlegać kontroli i być zmieniana przez właściwy organ, oraz

- została sporządzona lub zarejestrowana w formie dokumentu urzędowego przez właściwy organ; albo
- została uwierzytelniona lub zarejestrowana przez właściwy organ, zawarta z tym organem lub złożona w tym organie.

116. Definicja ta obejmuje zatem zarówno dokumenty urzędowe, które są używane w niektórych państwach, jak i umowy prywatne, które są stosowane w innych państwach. Na przykład umowa o świadczeniach alimentacyjnych zawarta przez rodziców podczas postępowania rozwodowego lub orzeczenie wynikające z mediacji między rodzicami mogą być uważane za ugodę alimentacyjną i wykonalne na mocy konwencji, jeżeli spełniają te kryteria.

117. Państwo może zgłosić zastrzeżenie, w którym stwierdzi, że nie będzie uznawało ugód alimentacyjnych.

Zobacz art. 3 i 30 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 7

Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych

Zobacz orzeczenie

Kryterium sytuacji majątkowej

118. W niektórych sytuacjach konwencja pozwala państwom użyć kryterium sytuacji majątkowej na potrzeby ustalenia, czy wnioskodawca jest uprawniony do uzyskania pomocy prawnej dla celów postępowania na mocy konwencji oraz czy ta pomoc zostanie udzielona wnioskodawcy lub stronie bezpłatnie. W ramach kryterium sytuacji majątkowej na ogół analizuje się dochody i majątek wnioskodawcy lub inne warunki finansowe, które będą miały wpływ na zdolność wnioskodawcy do zapłacenia za pomoc prawną.

119. W art. 16 zezwala się na stosowanie kryterium sytuacji majątkowej dziecka w odniesieniu do niektórych wniosków. W ramach tego kryterium uwzględnia się sytuację finansową dziecka, a nie rodzica. Może ono być stosowane przez niektóre państwa w celu ustalenia, czy należy zapewnić bezpłatną pomoc prawną.

[42] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 65.
[43] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 554.

Zobacz art. 16 i 17 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Ocena istoty sprawy

120. W niektórych sytuacjach konwencja pozwala państwom użyć oceny istoty sprawy na potrzeby ustalenia, czy należy zapewnić wnioskodawcy bezpłatną pomoc prawną w ramach postępowania na mocy konwencji. Ocena istoty sprawy na ogół polega na przeanalizowaniu istoty wniosku lub prawdopodobieństwa jego powodzenia, biorąc pod uwagę takie kwestie, jak podstawa prawna wniosku oraz to, czy stan faktyczny sprawy może doprowadzić do jej pomyślnego zakończenia. Rodzaj kwestii uwzględnianych w ocenie istoty sprawy będzie zależał od państwa, które stosuje tę ocenę.

Zobacz art. 15 ust. 2 i art. 17 lit. a) konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Zmiana orzeczenia

121. Zmiana odnosi się do procesu modyfikacji orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych po wydaniu tego orzeczenia. W niektórych państwach jest to nazywane wnioskiem w sprawie zmiany lub modyfikacji orzeczenia. Zmiana może dotyczyć kwoty świadczeń alimentacyjnych, częstotliwości lub innego warunku określonego w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Na mocy konwencji termin „zmiana" obejmuje również wydanie nowego orzeczenia, w przypadku gdy prawo wewnętrzne państwa wezwanego nie obejmuje procedury zmiany orzeczenia zagranicznego i pozwala jedynie na wydanie nowego orzeczenia[44]. Wniosek o zmianę może zostać złożony przez wierzyciela na mocy art. 10 ust. 1 lit. e) lub f) lub przez dłużnika na mocy art. 10 ust. 2 lit. b) lub c).

Zobacz art. 10 i 18 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 11

Stałe Biuro Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego

122. Haska Konferencja Prawa Prywatnego Międzynarodowego („konferencja haska") to międzynarodowa organizacja międzyrządowa, która opracowuje i obsługuje wielostronne instrumenty prawne, promując międzynarodową współpracę sądową i administracyjną w dziedzinie prawa prywatnego, w szczególności w zakresie ochrony rodziny i dzieci, postępowania cywilnego i prawa handlowego.

123. Stałe Biuro jest sekretariatem konferencji haskiej odpowiedzialnym za codzienną pracę tej organizacji.

124. Na mocy konwencji umawiające się państwa muszą przedłożyć Stałemu Biuru informacje określone w art. 57, wskazując, w jaki sposób wymogi konwencji będą realizowane w danym państwie. Stałe Biuro będzie również gromadziło informacje, w tym dane statystyczne i orzecznictwo, dotyczące funkcjonowania konwencji.

Zobacz art. 54 i 57 konwencji

Dane osobowe / informacje zawierające dane osobowe

125. Dane osobowe to informacje osobowe dotyczące osoby, które są gromadzone, używane lub ujawniane w trakcie postępowania na mocy konwencji. Obejmują informacje identyfikacyjne, takie jak: data urodzenia, adres zamieszkania, wysokość dochodów oraz informacje na temat zatrudnienia danej osoby, a także identyfikatory krajowe lub

[44] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 264.

państwowe, takie jak: numery ubezpieczenia społecznego, numery ubezpieczenia zdrowotnego i podobne numery unikalne dla danej osoby[45].

126. Na mocy konwencji dane osobowe mogą być wykorzystywane wyłącznie do celów, do jakich zostały zgromadzone lub przekazane, i trzeba zachować poufność tych danych zgodnie z przepisami państwa, które przetwarza te informacje. Ujawnienie danych lub informacji osobowych jest niedozwolone, w przypadku gdy naraziło by to zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób[46].

Zobacz art. 38, 39 i 40 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Protokół o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych

127. Protokół haski z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych jest instrumentem międzynarodowym, który zawiera ogólne zasady dotyczące prawa właściwego uzupełniające Konwencję haską z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny. Niektóre państwa, które są stronami konwencji, mogą być także sygnatariuszami protokołu i będą stosowały protokół w sprawach alimentacyjnych.

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 5, 10 i 11

Środki tymczasowe

128. Środki tymczasowe są przewidziane w art. 6 ust. 2 lit. i) i w art. 7 konwencji. Są to postępowania wszczynane w danym państwie w celu skutecznego sfinalizowania postępowania w sprawie wniosku o świadczenia alimentacyjne. Środki tymczasowe można wykorzystywać na przykład w celu zapobieżenia zbyciu majątku lub aby zapobiec opuszczeniu państwa przez dłużnika chcącego uniknąć postępowania w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych[47].

Zobacz art. 6 i 7 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 1 i 3

Instytucja publiczna

129. Termin „instytucja publiczna" jest używany w konwencji w dwóch różnych kontekstach.

130. Na mocy art. 36 instytucja publiczna jest organem rządowym, który w określonych okolicznościach może wystąpić w charakterze wierzyciela z wnioskiem o świadczenia alimentacyjne. Instytucja publiczna może wnieść wniosek o uznanie, o uznanie i wykonanie lub o wykonanie orzeczenia na mocy art. 10 ust. 1 lit. a) i b). Może również wystąpić z wnioskiem o wydanie orzeczenia w sytuacji, gdy istniejącego orzeczenia nie można uznać z powodów określonych w art. 20 ust. 4[48].

131. Aby mieć prawo do wniesienia wniosku, instytucja publiczna musi występować w imieniu wierzyciela albo dochodzić zwrotu należności z tytułu świadczeń wypłaconych zamiast świadczeń alimentacyjnych.

132. Artykuł 6 ust. 3 konwencji również zawiera odniesienie do instytucji publicznych i w tym kontekście instytucje publiczne są podmiotami, którym prawo danego państwa zezwala wykonywać zadania organu centralnego. Instytucja publiczna, która jest odpowiedzialna za te zadania, musi podlegać nadzorowi właściwych organów danego państwa, a o stopniu ich zaangażowania w sprawy wchodzące w zakres stosowania konwencji trzeba poinformować Stałe Biuro konferencji haskiej.

---

[45] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 605.
[46] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 608.
[47] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 176.
[48] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 590.

Zobacz art. 6 ust. 3 i art. 36 konwencji

Ratyfikacja

133. Ratyfikacja jest jednym ze sposobów, które państwo może wykorzystać, aby zostać stroną konwencji. W art. 60 określono, kiedy konwencja wchodzi w życie (po upływie trzech miesięcy od złożenia drugiego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia) oraz kiedy wchodzi w życie wobec każdego umawiającego się państwa. Na stronach internetowych Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego znajdują się informacje o tym, które państwa zostały umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Zobacz art. 58 i 60 konwencji

Uznanie

134. **Uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest procedurą stosowaną przez** właściwy organ **państwa** w celu zaakceptowania ustalenia praw i obowiązków w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych dokonanego przez organ w państwie pochodzenia, w którym wydano orzeczenie. Uznanie nadaje orzeczeniu moc prawną[49]. W większości przypadków wnioskodawca będzie również wnioskował o wykonanie orzeczenia, więc wniosek będzie dotyczył zarówno uznania, jak i wykonania. Wnioskodawca może jednak wnioskować tylko o uznanie orzeczenia. Na mocy art. 26 wniosek o uznanie będzie podlegał takim samym wymogom, jak wniosek o uznanie i wykonanie, poza tym nie ma warunku wykonalności orzeczenia w państwie pochodzenia, tylko warunek, by orzeczenie „było skuteczne" w tym państwie.

Zobacz art. 19–28 konwencji

Uznanie i wykonanie

135. Uznanie i wykonanie istniejących orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest jednym z kluczowych procesów na mocy konwencji. Celem uznania i wykonania jest umożliwienie osiągnięcia skuteczności orzeczenia wydanego w jednym państwie lub jego wykonalności w innym umawiającym się państwie[50]. Proces uznania i wykonania usuwa konieczność ubiegania się przez wierzyciela o wydanie nowego orzeczenia w państwie, w którym orzeczenie ma zostać wykonane, i pozwala państwu wezwanemu na wykonanie istniejącego orzeczenia.

Zobacz art. 19–28 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 7

Wzywający organ centralny i wezwany organ centralny

136. Wzywającym organem centralnym jest organ centralny w państwie, w którym wnoszony jest wniosek. Ten organ centralny przekaże wniosek wezwanemu organowi centralnemu, który rozpatrzy wniosek i prześle go właściwemu organowi do wypełnienia. Obowiązki organu centralnego określono w art. 7 konwencji.

Zobacz art. 7 konwencji

Państwo wzywające i państwo wezwane

137. ***Państwo wzywające*** jest państwem, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu i w którym wnoszony jest wniosek na mocy konwencji. ***Państwem wezwanym*** jest państwo, które jest proszone o rozpatrzenie wniosku. Jest to zwykle państwo, w którym pozwany ma miejsce pobytu[51].

---

[49] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 429.
[50] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 490.
[51] Terminów „państwo wezwane" i „państwo wzywające" nie zdefiniowano w konwencji ani w sprawozdaniu wyjaśniającym. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 64. Artykuł 9 konwencji zawiera definicję pobytu do celów wyłącznie tego artykułu. Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 228.

Zobacz art. 10 i 12 konwencji

Zastrzeżenie

138. Zastrzeżenie jest oficjalnym oświadczeniem umawiającego się państwa, dozwolonym w pewnych okolicznościach na mocy konwencji, w którym określa się, że stosowanie konwencji w danym państwie będzie w jakiś sposób ograniczone. Na przykład państwo może zgłosić zastrzeżenie, że nie będzie uznawało ani wykonywało ugód alimentacyjnych. Proces zgłaszania zastrzeżeń określono w art. 62. Zastrzeżenia zgłoszone przez dane państwo będą ujęte w profilu państwa. Pełny tekst wszystkich zastrzeżeń zgłoszonych przez państwo można znaleźć również na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

Zobacz art. 62 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

Pozwany

139. Pozwanym jest osoba, która będzie odpowiadać lub reagować na wniosek lub środek odwoławczy na mocy konwencji. Pozwanym może być wierzyciel lub dłużnik.

Zobacz art. 11, 23 i 24 konwencji

Szczególne działania

140. Szczególnymi działaniami są pewne obowiązki w zakresie współpracy administracyjnej, które są wymienione w art. 7 i mogą być przedmiotem wniosku wnoszonego przez jeden organ centralny do innego organu centralnego. Taki wniosek będzie składany odrębnie od wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę. Szczególne działania, o które można wnioskować, obejmują pomoc:

- w ustaleniu miejsca pobytu dłużnika lub wierzyciela;
- w uzyskaniu informacji o dochodach oraz o innych aspektach sytuacji finansowej dłużnika lub wierzyciela, w tym informacji o położeniu majątku;
- w ustaleniu pochodzenia dziecka;
- w uzyskaniu dokumentów lub dowodów;
- w doręczaniu dokumentów;
- w uzyskaniu środków przejściowych lub tymczasowych.

Zobacz art. 7 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdziały 1 i 3

Państwo

Zobacz umawiające się państwo

Państwo pochodzenia

141. Termin ten używany jest w odniesieniu do państwa, w którym wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Państwo pochodzenia może być inne niż państwo, w którym wnioskodawca lub pozwany obecnie ma miejsce pobytu, lub może to być to samo państwo. Wiedza o tym, które państwo jest państwem pochodzenia, jest ważna na przykład dla ustalenia, który właściwy organ musi wypełnić dokument stwierdzający wykonalność we wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Państwo pochodzenia może być również nazywane państwem wydającym.

142. W przypadku ugody alimentacyjnej państwem pochodzenia najprawdopodobniej będzie państwo, w którym zawarto lub sformalizowano tę ugodę.

Zobacz art. 11, 20, 25 i 30 konwencji

Dokument stwierdzający wykonalność

143. We wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie na mocy konwencji dokument ten jest wymagany w celu ustalenia, że orzeczenie jest wykonalne w państwie, w którym zostało wydane (państwie pochodzenia). W niektórych państwach dokument stwierdzający wykonalność będzie miał postać wydawanego przez właściwy organ dokumentu, który stanowi, że orzeczenie jest prawomocne, to jest może być wykonane w tym państwie. Dokument stwierdzający wykonalność różni się od stwierdzenia wykonalności, które jest jednym z mechanizmów, które mogą być stosowane w niektórych państwach w celu uznania lub uznania i wykonania orzeczenia[52].

Zobacz art. 23 ust. 2 i art. 25 ust. 1 lit. b) konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 7

Dokument poświadczający należyte powiadomienie

144. We wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie na mocy konwencji dokument ten jest wymagany, w przypadku gdy pozwany (często dłużnik) nie był obecny ani nie był reprezentowany podczas postępowania w państwie pochodzenia. Dokument ten będzie stanowił potwierdzenie, że pozwany został powiadomiony o wszczęciu postępowania, którego skutkiem było wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, i miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska albo że pozwany został powiadomiony o wydaniu orzeczenia i miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego opartego na podstawie faktycznej i prawnej („na zarzutach co do faktów lub prawa").

Zobacz art. 25 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 7

Osoba niesamodzielna

145. Osoba niesamodzielna zdefiniowana jest w art. 3 konwencji jako osoba, która z powodu zaburzenia lub ograniczenia zdolności osobistych nie jest w stanie zaspokoić swych potrzeb. Konwencja obejmuje osoby niesamodzielne tylko wtedy, gdy zarówno państwo wzywające, jak i państwo wezwane złożyły oświadczenie na mocy art. 2 ust. 3 rozszerzające zakres stosowania konwencji.

Zobacz art. 2 konwencji

Odniesienie w podręczniku – rozdział 3

[52] W niektórych państwach używane może być „*attestation de la force de chose jugée*", które stanowi, że orzeczenie jest prawomocne w danym państwie.

Rozdział 3 - Kwestie ogólne: konwencja z 2007 r. i rozporządzenie z 2009 r.

I. Cel niniejszego rozdziału

146. Istnieje szereg wspólnych kwestii do rozważenia i powtarzających się zadań, które trzeba będzie wykonać, w odniesieniu do każdego otrzymywanego wniosku, wniosku składanego bezpośrednio lub każdego wniosku o podjęcie szczególnych działań na mocy konwencji i rozporządzenia. Pierwszą i najważniejszą kwestią jest ustalenie, czy wniosek podlega konwencji *czy* rozporządzeniu, a zatem należy rozważyć kwestie związane z – przedmiotowym, geograficznym i czasowym – zakresem stosowania każdego z tych dokumentów. Mimo wielu podobieństw konwencja i rozporządzenie stanowią odrębne i niezależne systemy prawne i będą stosowane odrębnie w odniesieniu do stosownych spraw zgodnie z odpowiednimi określonymi w nich przepisami dotyczącymi zakresu stosowania, przedstawionymi w części I niniejszego rozdziału.

147. Zasadniczo rozporządzenie będzie stosowane w sprawach transgranicznych dotyczących świadczeń alimentacyjnych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, natomiast konwencja – w sprawach międzynarodowych, w które zaangażowane jest państwo członkowskie Unii Europejskiej i państwo spoza Unii Europejskiej będące umawiającym się państwem w ramach konwencji. Konwencja będzie jednak stosowana między państwami członkowskimi Unii Europejskiej a umawiającymi się państwami w ramach konwencji spoza Unii Europejskiej dopiero po tym, jak Unia Europejska stanie się stroną konwencji, a konwencja wejdzie w życie w Unii Europejskiej[53]. Przewiduje się, że Unia Europejska zostanie stroną tej konwencji w 2014 r. (zob. również sekcja II lit. C poniżej). Poza Unią Europejską konwencja będzie miała zastosowanie między umawiającymi się w jej ramach państwami.

148. Należy zauważyć, że w państwach członkowskich Unii Europejskiej przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu oraz przepisy dotyczące prawa właściwego (w państwach członkowskich związanych protokołem haskim z 2007 r.) będą powszechnie stosowane we wszystkich sprawach wchodzących w przedmiotowy i czasowy zakres stosowania rozporządzenia, tj. również w sprawach wszczętych w państwach pozaeuropejskich. Więcej informacji na temat przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu oraz na temat protokołu haskiego z 2007 r. (włączonego poprzez odniesienie zawarte w art. 15 rozporządzenia) można znaleźć odpowiednio w rozdziale 4 i w rozdziale 5.

149. Jeżeli wniosek nie wchodzi w zakres stosowania konwencji ani rozporządzenia, procedury określone w niniejszym podręczniku nie mają zastosowania. Inne instrumenty międzynarodowe dotyczące międzynarodowego dochodzenia alimentów mogą jednak nadal mieć zastosowanie (zob. część I sekcja I lit. B poniżej). W części I rozdziału 3 określono czynniki, które będą wykorzystywane do ustalenia, czy wniosek lub wniosek składany bezpośrednio wchodzi w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia.

150. Część II rozdziału 3 obejmuje kwestie, które są wspólne dla wszystkich procedur na mocy konwencji i rozporządzenia – przepisy dotyczące języka komunikacji, konieczność tłumaczenia dokumentów i orzeczeń, ochronę danych osobowych, wymóg skutecznego dostępu do procedur, środki tymczasowe i zabezpieczające oraz doręczanie i przeprowadzanie dowodu za granicą.

[53] Dania nie bierze udziału w zawarciu konwencji przez Unię Europejską (zob. przypis 59 poniżej).

Część I – Zakres stosowania konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

I. Kwestie ogólne dotyczące zakresu stosowania wspólne dla konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

A. Konwencja z 2007 r. i rozporządzenie z 2009 r.: wyłączenie skutków dla stosunków rodzinnych

151. Należy pamiętać, że ani konwencja, ani rozporządzenie, ani protokół (aby uzyskać więcej informacji na temat protokołu haskiego z 2007 r., zob. rozdział 5) nie regulują leżących u podstaw stosunków rodzinnych, pokrewieństwa ani innych stosunków, z których mogą wynikać zobowiązania alimentacyjne, ani nie wpływają na tego rodzaju stosunki. Istnienie i charakter stosunków, z których mogą wynikać zobowiązania alimentacyjne, będą ustalane na podstawie prawa właściwego na mocy prawa wewnętrznego (w tym, w razie potrzeby, przepisów krajowych w zakresie prawa prywatnego międzynarodowego) w postępowaniu, w którym ustala się tego rodzaju stosunki, lub na podstawie prawa właściwego, jeżeli takie stosunki ustala się z mocy prawa[54].

152. Artykuł 22 rozporządzenia stanowi, co następuje:

> „Uznanie i wykonanie na mocy niniejszego rozporządzenia orzeczenia dotyczącego zobowiązań alimentacyjnych w żaden sposób nie oznacza uznania stosunków rodzinnych, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa, z których wynikają zobowiązania alimentacyjne leżące u podstaw orzeczenia".

153. Chociaż w konwencji nie ma artykułu analogicznego do art. 22 rozporządzenia, nic nie wskazuje, aby w konwencji przyjęto przeciwne stanowisko. Artykuł 2 ust. 4 konwencji stanowi jednak, że postanowienia konwencji stosuje się do dzieci „niezależnie od statusu małżeńskiego ich rodziców".

154. Zarówno w konwencji, jak i w rozporządzeniu przewidziano jednak wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które mogą obejmować ustalenie pochodzenia dziecka (art. 10 ust. 1 lit. c) konwencji i art. 56 ust. 1 lit. c) rozporządzenia), oraz zobowiązano organy centralne, aby w razie potrzeby udzielały pomocy w ustalaniu pochodzenia dziecka (art. 6 ust. 1 lit. h) konwencji i art. 51 ust. 1 lit. h) rozporządzenia (zob. rozdział 1 sekcja I lit. B i sekcja III lit. B powyżej)).

B. Inne instrumenty lub umowy międzynarodowe dotyczące świadczeń alimentacyjnych

155. Właściwe organy powinny wiedzieć, że w przypadku gdy ani rozporządzenie ani konwencja nie mają zastosowania, mogą mieć zastosowanie inne instrumenty lub umowy międzynarodowe dotyczące transgranicznego odzyskiwania należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych. Na przykład wcześniej zawarto następujące instrumenty międzynarodowe dotyczące transgranicznego odzyskiwania należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych:

---

[54] Zob. jednak sprawozdanie wyjaśniające do protokołu, przypis **Error! Bookmark not defined.** powyżej, s. 10, w odniesieniu do przypadków, w których określone państwa mogą zdecydować się na zastosowanie protokołu, jeżeli kwestia istnienia stosunków rodzinnych zostanie podniesiona jako kwestia wstępna w toku postępowania, którego głównym przedmiotem jest ustalenie roszczenia alimentacyjnego.

- Konwencja Narodów Zjednoczonych o dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych za granicą, sporządzona w Nowym Jorku w dniu 20 czerwca 1956 r. (zwana dalej „konwencją ONZ z 1956 r.”)[55];

- Konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, sporządzona w Hadze dnia 2 października 1973 r. (zwana dalej „konwencją z 1973 r.”)[56];

- Konwencja o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w przedmiocie obowiązków alimentacyjnych w stosunku do dzieci, sporządzona w Hadze dnia 15 kwietnia 1958 r. (zwana dalej „konwencją z 1958 r.”)[57].

156. Właściwe organy mogą zapoznać się z bazą danych traktatów Narodów Zjednoczonych (dostępną pod adresem < http://treaties.un.org >), aby uzyskać informacje dotyczące umawiających się państw w ramach konwencji ONZ z 1956 r., a także ze stronami internetowymi konferencji haskiej, aby uzyskać informacje na temat konwencji z 1973 r. i z 1958 r. (< www.hcch.net >, w sekcji „Conventions” odpowiednio pkt 23 i 9). Obecnie wykaz jednostek przekazujących i otrzymujących wyznaczonych przez umawiające się państwa w ramach konwencji ONZ z 1956 r. jest aktualizowany jedynie na stronach internetowych konwencji haskiej pod adresem < www.hcch.net >, w sekcji „Conventions” pkt 38, a następnie „1956 New York Convention”.

157. Państwa mogły również zawrzeć inne międzynarodowe, regionalne lub dwustronne traktaty dotyczące międzynarodowego dochodzenia należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych i należy konsultować się z krajowymi organami odpowiedzialnymi za rozpatrywanie spraw alimentacyjnych, aby potwierdzić istnienie takich umów.

II. Zakres stosowania konwencji z 2007 r.

A. Przegląd: zakres przedmiotowy konwencji

158. Zrozumienie zakresu przedmiotowego konwencji jest bardzo ważne dla określenia stopnia, w jakim konwencja ma zastosowanie do wniosku o świadczenia alimentacyjne (wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie, wykonanie, wydanie lub zmianę). Celem konwencji nie jest uwzględnienie każdego rodzaju wniosku o świadczenia alimentacyjne, w przypadku gdy strony mają miejsce pobytu w różnych państwach, i nie każde postanowienie konwencji automatycznie ma zastosowanie do każdego wniosku składanego na mocy konwencji.

159. W przeciwieństwie do rozporządzenia na mocy konwencji umawiające się w jej ramach państwa mogą rozszerzyć lub ograniczyć podstawowy zakres stosowania jej postanowień poprzez oświadczenie lub zastrzeżenie (art. 2 ust. 2 i 3 konwencji).

160. W związku z tym w pierwszej kolejności należy rozważyć kwestię, czy rozdziały konwencji dotyczące obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i zadań organu centralnego, w tym udzielania pomocy prawnej, oraz zasady dotyczące treści i przekazywania wniosków mają zastosowanie w konkretnej sytuacji. Obowiązki te są określone w rozdziałach II i III konwencji.

161. Artykuł 2 jest punktem wyjścia dla określenia zakresu przedmiotowego konwencji oraz tego, czy rozdziały II i III mają zastosowanie w przypadku danego wniosku. W art. 2 określono rodzaje zobowiązań alimentacyjnych, które są objęte konwencją, oraz to, w jakim stopniu zakres stosowania konwencji można poszerzyć lub ograniczyć poprzez oświadczenie albo zastrzeżenie umawiającego się państwa.

---

[55] [Nazwa państwa] [jest] [nie jest] państwem będącym stroną konwencji ONZ z 1956 r.

[56] [Nazwa państwa] [jest] [nie jest] państwem będącym stroną konwencji z 1973 r.

[57] [Nazwa państwa] [jest] [nie jest] państwem będącym stroną konwencji z 1958 r.

162. Oświadczenia i zastrzeżenia, co do których oczekuje się, że zostaną przedstawione przez Unię Europejską po tym, jak stanie się stroną konwencji, omówiono w sekcji II lit. C poniżej.

B. Podstawowe zastosowanie przedmiotowe – zobowiązania alimentacyjne

163. Konwencja zasadniczo obejmuje zobowiązania alimentacyjne wobec dzieci i małżonka, które opisano poniżej.

1. Alimenty na rzecz dzieci

164. Najszersze zastosowanie konwencji dotyczy alimentów na rzecz dzieci. Jako punkt wyjścia, wszystkie rozdziały konwencji mają zastosowanie do wszystkich zobowiązań **alimentacyjnych** wobec dzieci, pod warunkiem że:

- zobowiązanie alimentacyjne wynika ze stosunków między rodzicami a dziećmi;
- dziecko nie ukończyło 21 lat.

Świadczenia alimentacyjne obejmują świadczenia na rzecz dzieci, małżonka lub partnera oraz koszty związane z opieką nad dziećmi lub małżonkiem / partnerem. Na mocy konwencji państwo może również rozszerzyć świadczenia alimentacyjne na obowiązki alimentacyjne z tytułu innych form stosunków rodzinnych.

165. Umawiające się państwa mogą albo rozszerzyć, albo ograniczyć ten początkowy zakres stosowania, wykorzystując w tym celu oświadczenia lub zastrzeżenia, jak omówiono w sekcji 3 poniżej.

2. Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka

166. Zastosowanie konwencji do świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka nie jest tak szerokie, jak w przypadku alimentów na rzecz dzieci.

167. Cała konwencja, w tym postanowienia rozdziałów II i III, zawsze ma zastosowanie do wniosku o uznanie, uznanie i wykonanie lub wykonanie, jeżeli roszczenie alimentacyjne na rzecz małżonka wnosi się w połączeniu z roszczeniem alimentacyjnym na rzecz dziecka lub w ramach tego roszczenia w kontekście opisanym powyżej[58]. Wnioski te będą zatem rozpatrywane za pośrednictwem organów centralnych w obu państwach i zastosowanie mają wszystkie postanowienia konwencji odnoszące się do organów centralnych, takie jak obowiązek przesyłania informacji na temat stanu rozpatrywania wniosku oraz przekazywania orzeczeń do właściwego organu państwa.

168. Jeżeli jednak wniosek dotyczy tylko zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, postanowienia rozdziału II i III nie mają zastosowania do wniosku, chyba że państwo rozszerzyło zakres stosowania całej konwencji na te zobowiązania, składając oświadczenie. Oznacza to, że wniosek nie będzie rozpatrywany za pośrednictwem organu centralnego, za to zostanie skierowany bezpośrednio do właściwego organu w drugim państwie. Takie wnioski nazywa się wnioskami składanymi bezpośrednio do właściwego organu (zob. rozdział 1 sekcja III lit. C powyżej). Ze względu na fakt, że organy centralne nie są zaangażowane, postanowienia konwencji odnoszące się do ich działań nie mają zastosowania, lecz istnieją inne postanowienia, które będą miały zastosowanie do wniosków składanych bezpośrednio do właściwych organów. Wszystkie artykuły konwencji – poza tymi zawartymi w rozdziałach II i III – zawsze mają zastosowanie do orzeczeń w sprawie wyłącznie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka.

169. Umawiające się państwo może rozszerzyć zaangażowanie swojego organu centralnego na wszystkie sprawy dotyczące świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka, jak omówiono w następnej sekcji.

[58] W konwencji użyto wyrażenia „składany jednocześnie z powództwem" dotyczącym alimentów na rzecz dzieci. Niekoniecznie oznacza to, że roszczenie alimentacyjne na rzecz małżonka musi być uwzględnione w tym samym orzeczeniu, ale musi być ono połączone lub powiązane z powództwem dotyczącym alimentów na rzecz dzieci. Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 47.

3. Zastrzeżenia i oświadczenia

170. Zdolność umawiających się państw do ograniczenia lub rozszerzenia zakresu stosowania konwencji ustanowiono w art. 2.

a) Alimenty na rzecz dzieci – wiek dziecka

171. Umawiające się państwo może zgłosić **zastrzeżenie** na mocy konwencji ograniczające zakres jej stosowania do dzieci, które nie ukończyły 18 lat. Umawiające się państwo może również rozszerzyć zakres stosowania konwencji (lub dowolnej jej części) na dzieci w wieku powyżej 21 lat.

Zastrzeżenie jest oficjalnym oświadczeniem umawiającego się państwa, dozwolonym w pewnych okolicznościach na mocy konwencji, w którym określa się, że stosowanie konwencji w danym państwie będzie w jakiś sposób ograniczone. Zastrzeżenia przewidziano w art. 62 konwencji.

b) Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka

172. Umawiające się państwo może złożyć oświadczenie rozszerzające zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji na niektóre lub wszystkie wnioski dotyczące zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami. Oznacza to, że obowiązki organu centralnego, w tym składanie wniosków o podjęcie szczególnych działań lub reagowanie na takie wnioski, oraz postanowienia dotyczące niektórych lub wszystkich wniosków będą miały zastosowanie do wszystkich zobowiązań alimentacyjnych wobec małżonka i wniosków dotyczących tych zobowiązań.

c) Alimenty na rzecz innych członków rodziny

173. Konwencja umożliwia umawiającym się państwom złożenie **oświadczenia** rozszerzającego zakres stosowania konwencji (lub pewnej części konwencji) na inne rodzaje świadczeń alimentacyjnych wynikających z więzi rodzinnej. Umawiające się państwo mogłoby zatem rozszerzyć zakres stosowania konwencji na świadczenia alimentacyjne, które pojawiają się w sytuacjach powinowactwa lub innych więzi rodzinnych. Umawiające się państwo może również rozszerzyć zakres stosowania konwencji na świadczenia alimentacyjne na rzecz osób niesamodzielnych zdefiniowanych w konwencji.

Oświadczenie jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów. Oświadczenia przewidziano w art. 63 konwencji.

d) Ugody alimentacyjne

174. Umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie na mocy konwencji, że nie będzie uznawało ani wykonywało **ugód alimentacyjnych**. Jeżeli takie zastrzeżenie zostanie zgłoszone, w danym państwie można uznawać i wykonywać tylko orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych zdefiniowane na mocy konwencji. Państwo może oświadczyć, że wnioski o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej należy składać wyłącznie za pośrednictwem organów centralnych. Zobacz art. 19 ust. 4 i art. 30 ust. 7 konwencji.

Ugodę alimentacyjną zdefiniowano w art. 3 konwencji jako umowę na piśmie dotyczącą płatności alimentów, która została sporządzona lub zarejestrowana w formie dokumentu urzędowego przez właściwy organ lub została uwierzytelniona lub zarejestrowana przez właściwy organ, zawarta z tym organem lub złożona w tym organie oraz może podlegać kontroli i być zmieniana przez właściwy organ.

4. Skutek zastrzeżeń ograniczających zakres stosowania konwencji

175. Jak omówiono powyżej, umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie na mocy konwencji ograniczające zakres jej stosowania. Na mocy art. 2 ust. 2 umawiające się państwo może ograniczyć zakres stosowania konwencji do świadczeń alimentacyjnych na

rzecz dzieci, które nie ukończyły 18 lat. Oznacza to, że w tym państwie konwencja nie będzie obejmowała wniosków dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które ukończyły 18 lat.

176. Jeżeli umawiające się państwo zgłosiło zastrzeżenie ograniczające zakres stosowania konwencji w tym państwie do osób mających mniej niż 18 lat, to nie może zwracać się do innych państw z wnioskami dotyczącymi dzieci w wieku 18 lat lub starszych (art. 2 ust. 2 oraz art. 62 ust. 4).

177. Informacje na temat tego, czy umawiające się państwo zgłosiło jakiekolwiek zastrzeżenia ograniczające zakres stosowania konwencji, są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

5. Skutek oświadczeń rozszerzających zakres stosowania konwencji

178. Co ważne, rozszerzenia zakresu stosowania konwencji muszą „pokrywać się" zarówno w państwie wezwanym, jak i w państwie wzywającym, żeby konwencja miała zastosowanie w obu państwach w rozszerzonym zakresie. Nie oznacza to, że całe rozszerzenie musi być takie samo w obu państwach, tylko że jego część jest taka sama.

179. Na przykład jeżeli umawiające się państwo A (państwo wzywające) rozszerzyło zakres stosowania wszystkich artykułów konwencji, w tym rozdziału II i III, na sprawy związane ze świadczeniami alimentacyjnymi na rzecz osób niesamodzielnych, to nie nakłada to na umawiające się państwo B (państwo wezwane) żadnego obowiązku przyjęcia wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz osoby niesamodzielnej, chyba że **oświadczenie** złożone przez państwo B rozszerza zakres stosowania konwencji na świadczenia alimentacyjne na rzecz osób niesamodzielnych oraz rozszerza zakres stosowania rozdziałów II i III na wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz osoby niesamodzielnej. W tym przykładzie oświadczenia złożone przez państwa A i B mogą nie być identyczne, ale „pokrywają się" w odniesieniu do wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz osoby niesamodzielnej, ponieważ oba państwa rozszerzyły zakres stosowania konwencji na wnioski o wydanie.

Oświadczenie jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów.

180. Informacje na temat tego, czy umawiające się państwo złożyło jakiekolwiek oświadczenia rozszerzające zakres stosowania konwencji, są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

6. Przykłady spraw

Przykład 1

181. K ma miejsce pobytu w państwie A. Ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w państwie A, zgodnie z którym L ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dwójki dzieci, które mają 10 i 12 lat, oraz na rzecz małżonki. L jest ojcem dzieci i zamieszkuje w państwie B. K chciałaby, żeby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych uznano i wykonano w państwie B. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Czy konwencja ma zastosowanie?

182. Konwencja ma zastosowanie do tej sprawy. Dzieci nie ukończyły 21 lat, a sprawa dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które to świadczenia wynikają ze stosunków między rodzicami a dziećmi. Ze względu na fakt, że wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka jest

składany jednocześnie z powództwem dotyczącym alimentów na rzecz dzieci, wszystkie postanowienia konwencji mają zastosowanie również do tego wniosku.

Przykład 2

183. M ma miejsce pobytu w państwie A i ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w państwie A, w którym to orzeczeniu przewidziano alimenty na rzecz jednego dziecka, obecnie w wieku 20 lat. M chciałaby, żeby orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wykonano wobec ojca dziecka, który obecnie ma miejsce pobytu w państwie B. Zarówno państwo A, jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Czy konwencja ma zastosowanie?

184. Ze względu na fakt, że sprawa dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka wynikających ze stosunków między rodzicami a dziećmi, konwencja ma zastosowanie, chyba że państwo A lub państwo B zgłosiły zastrzeżenie ograniczające zakres stosowania konwencji do przypadków, gdy dziecko ma mniej niż 18 lat. Jeżeli którekolwiek z tych państw zgłosiło takie zastrzeżenie, konwencja nie ma zastosowania do tego przypadku.

Przykład 3

185. N ma miejsce pobytu w państwie A i występuje o wydanie orzeczenia w sprawie alimentów na rzecz swojego sześciomiesięcznego dziecka oraz świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka dla siebie. Ojciec dziecka, były mąż N, zamieszkuje w państwie B. Państwo A i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Czy konwencja ma zastosowanie?

186. Konwencja będzie miała zastosowanie do wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. N nie może jednak skorzystać z usług organu centralnego ani z postanowień dotyczących wniosków na mocy konwencji o *wydanie* orzeczenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, chyba że zarówno państwo A, jak i państwo B rozszerzyły zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji na zobowiązania alimentacyjne wobec małżonka, a dokładniej na wydawanie orzeczeń w sprawie tych zobowiązań.

187. Na schemacie na następnej stronie (rys. 2) pokazano, jak korzystać z postanowień konwencji dotyczących zakresu jej stosowania w celu ustalenia, czy konwencja – lub jakakolwiek jej część – ma zastosowanie do konkretnego zobowiązania alimentacyjnego.

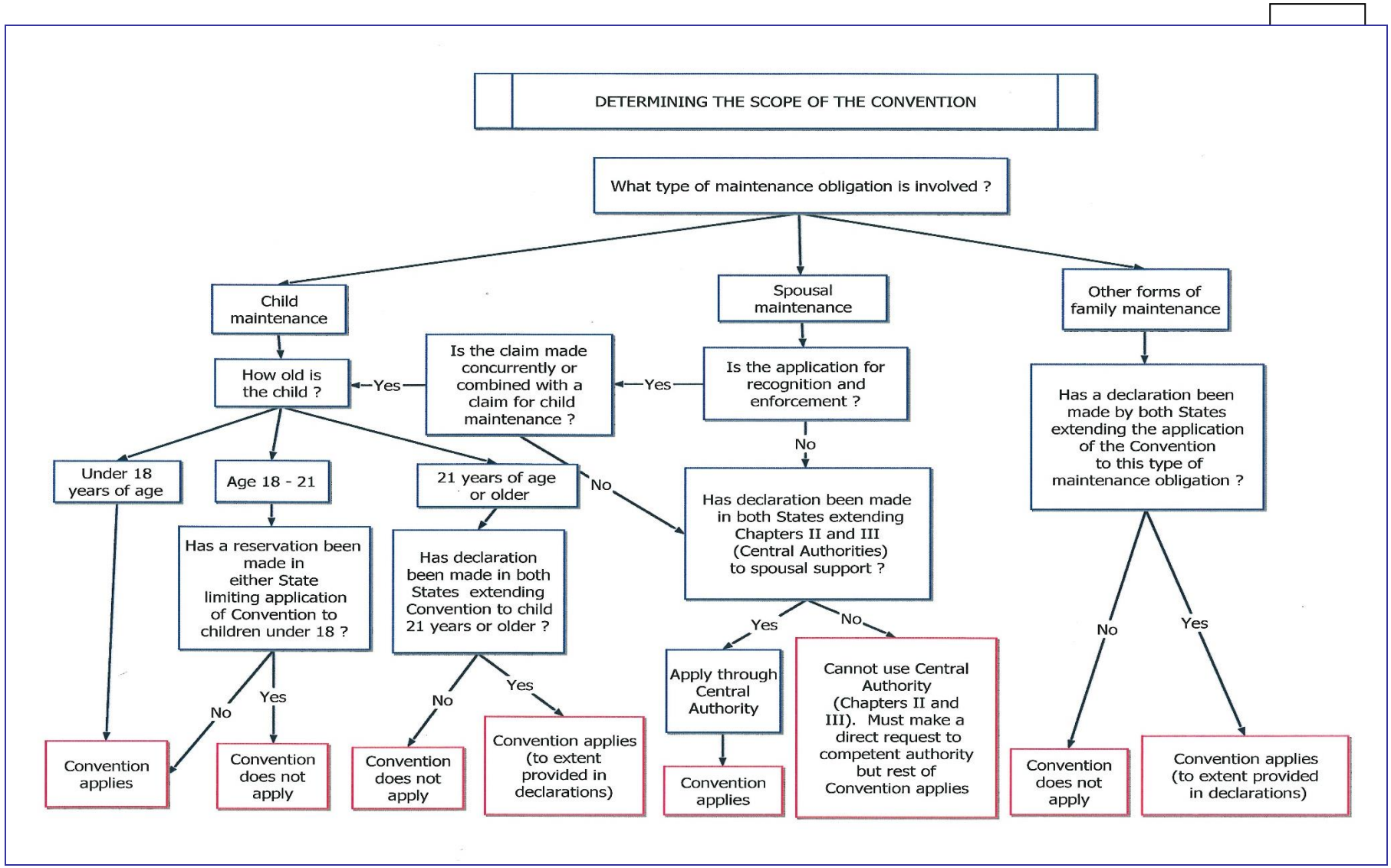

Rysunek 2: Ustalanie, czy wniosek wchodzi w zakres przedmiotowy konwencji

C. Oświadczenia i zastrzeżenia Unii Europejskiej w odniesieniu do zakresu przedmiotowego konwencji

188. Na mocy art. 59 konwencji regionalne organizacje integracji gospodarczej („REIO"), takie jak Unia Europejska, mogą zostać stroną konwencji. Przewiduje się, że Unia Europejska zostanie stroną tej konwencji w 2014 r. (Unia Europejska podpisała konwencję w dniu 6 kwietnia 2011 r.).

189. Informacje dotyczące statusu Unii Europejskiej i konwencji są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Conventions" pkt 38, a następnie „Status table", lub w sekcji „Child Support / Maintenance Section". Poniżej przedstawiono informacje na temat oświadczeń i zastrzeżeń Unii Europejskiej dotyczących konwencji, które będą miały zastosowanie po tym, jak konwencja zacznie obowiązywać w Unii Europejskiej[59].

1. Alimenty na rzecz dzieci – wiek dziecka

190. Unia Europejska nie zgłosi zastrzeżenia na mocy konwencji ograniczającego zakres jej stosowania do dzieci, które nie ukończyły 18 lat, ani rozszerzającego zakres jej stosowania na dzieci w wieku powyżej 21 lat (art. 2 ust. 2). Zatem zastosowanie będzie miał podstawowy zakres stosowania konwencji, obejmujący świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci w wieku do 21 lat.

2. Świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka

191. Unia Europejska złoży oświadczenie rozszerzające zakres stosowania rozdziałów II i III konwencji na wnioski dotyczące zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami (zgodnie z art. 2 ust. 3). Oznacza to, że obowiązki organu centralnego, w tym składanie wniosków o podjęcie szczególnych działań lub reagowanie na takie wnioski, oraz postanowienia dotyczące wniosków będą miały zastosowanie do wszystkich zobowiązań alimentacyjnych wobec małżonka i wniosków dotyczących tych zobowiązań.

3. Alimenty na rzecz innych członków rodziny

192. Unia Europejska złoży jednostronne oświadczenie, w którym zadeklaruje, że w ciągu kilku lat rozważy rozszerzenie zakresu stosowania konwencji na inne rodzaje świadczeń alimentacyjnych wynikające ze stosunków rodzinnych (art. 2 ust. 3). Zatem w przyszłości Unia Europejska mogłaby rozszerzyć zakres stosowania konwencji na świadczenia alimentacyjne wynikające z powinowactwa lub innych stosunków rodzinnych, jednak nie złoży tego oświadczenia w momencie zatwierdzania konwencji.

4. Ugody alimentacyjne

193. Unia Europejska nie zgłosi zastrzeżenia na mocy konwencji, że nie będzie uznawała ani wykonywała ugód alimentacyjnych (art. 30 ust. 8). Unia Europejska nie złoży też oświadczenia na mocy konwencji, że wnioski o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej należy składać wyłącznie za pośrednictwem organów centralnych (art. 30 ust. 7).

[59] Zob. decyzja Rady 2011/432/UE z dnia 9 czerwca 2011 r. w sprawie zatwierdzenia w imieniu Unii Europejskiej Konwencji haskiej z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny (opublikowana w Dzienniku Urzędowym L 192 z 22.7.2011, s. 39–50).

D. Zakres geograficzny i czasowy konwencji

1. Postanowienia ogólne i postanowienia dotyczące wejścia w życie

194. Konwencja wchodzi w życie wyłącznie wobec państw, które zostały umawiającymi się państwami w ramach konwencji, pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od daty złożenia przez dane państwo dokumentu ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia konwencji (art. 60 ust. 2 lit. a)). Tabelę przedstawiającą statusy, w której wymieniono wszystkie umawiające się państwa w ramach konwencji oraz daty wejścia w życie konwencji dla tych państw, można znaleźć na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Conventions", a następnie pkt 38, lub w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

2. Postanowienia przejściowe i stosunek do innych instrumentów

195. Co ważne, na mocy art. 56 ust. 3 konwencji, w odniesieniu do płatności alimentów na rzecz dzieci wymagalnych przed wejściem konwencji w życie między dwoma umawiającymi się państwami, orzeczenie lub ugoda alimentacyjna muszą zostać wykonane, jeżeli dotyczą zobowiązań alimentacyjnych wobec osoby, która nie ukończyła 21 lat, wynikających ze stosunków między rodzicami a dziećmi. Umawiające się państwa nie są jednak zobowiązane do wykonywania innych rodzajów zobowiązań alimentacyjnych, w odniesieniu do których płatności są wymagalne przed wejściem konwencji w życie (jednak państwa te mogą je wykonać[60], na przykład na mocy swojego prawa krajowego lub innych instrumentów lub umów).

196. Artykuł 56 ust. 1 konwencji stanowi, że konwencja będzie się stosować do wniosków otrzymanych przez organy centralne (w tym do wniosków o podjęcie szczególnych działań na mocy art. 7) oraz do wniosków o uznanie i wykonanie otrzymanych bezpośrednio przez właściwe organy państwa wezwanego, po wejściu konwencji w życie między państwem wzywającym a państwem wezwanym.

197. W art. 48 i 49 konwencji przewiduje się stosunek między wcześniejszymi instrumentami międzynarodowymi w zakresie transgranicznego dochodzenia świadczeń alimentacyjnych. Konwencja zastępuje konwencję ONZ z 1956 r., konwencję z 1973 r. i konwencję z 1958 r. w stosunkach między umawiającymi się państwami w zakresie, w jakim zakres stosowania tych konwencji między umawiającymi się stronami pokrywa się z zakresem stosowania przedmiotowej konwencji. W art. 56 ust. 2 konwencji przewiduje się jednak wyjątek od tej głównej zasady. Mianowicie, jeżeli orzeczenie wydane w państwie pochodzenia przed wejściem w życie konwencji nie może zostać uznane ani wykonane na mocy przedmiotowej konwencji, ale zostałoby uznane lub wykonane na mocy konwencji z 1973 r. albo konwencji z 1958 r., w takim przypadku stosuje się jedną z tych dwóch konwencji (pod warunkiem, że oba państwa są umawiającymi się państwami w ramach właściwej konwencji i że konwencja ta obowiązywała w momencie wydania orzeczenia).

198. Konwencja pozostaje bez uszczerbku dla innych instrumentów międzynarodowych zawartych wcześniej, które zawierają postanowienia dotyczące spraw uregulowanych przedmiotową konwencją (art. 51 ust. 1), pozostaje bez uszczerbku dla stosowania instrumentów regionalnej organizacji integracji gospodarczej takiej jak Unia Europejska (art. 51 ust. 4), umożliwia umawiającym się państwom zawieranie umów dotyczących spraw uregulowanych przedmiotową konwencją w celu poprawy jej funkcjonowania (art. 51 ust. 2) oraz nie stanowi przeszkody w stosowaniu obowiązującej umowy, porozumienia, instrumentu międzynarodowego ani umowy o wzajemności przewidujących

[60] W niektórych przypadkach uznanie orzeczenia, które nie jest objęte zakresem zobowiązań wynikających z konwencji *sensu stricto*, może być skutecznym rozwiązaniem, na przykład w przypadku gdy nieuznanie orzeczenia zagranicznego w sprawie świadczeń alimentacyjnych skutkowałoby wniesieniem sprawy do sądu krajowego w celu wydania nowego orzeczenia.

bardziej skuteczne, szersze lub korzystniejsze postanowienia niż te przewidziane w konwencji (zgodnie z warunkami określonymi w art. 52).

III. Zakres stosowania rozporządzenia z 2009 r.

A. Zakres przedmiotowy rozporządzenia

199. Rozporządzenie ma zastosowanie do wszystkich zobowiązań alimentacyjnych wynikających ze stosunku rodzinnego, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa (art. 1). W motywie 11 rozporządzenia zauważa się, że do celów rozporządzenia pojęcie „zobowiązania alimentacyjnego" powinno być interpretowane w sposób niezależny[61]. Z uwagi na fakt, że w rozporządzeniu nie zdefiniowano pojęć „zobowiązania alimentacyjnego" i „stosunku rodzinnego", ostateczną odpowiedzialność za interpretację tych pojęć ponosi Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

200. W motywie 21 rozporządzenia jasno określono, że przepisy rozporządzenia nie określają prawa właściwego dla ustalania stosunków rodzinnych, z których wynikają zobowiązania alimentacyjne, oraz że ustalanie stosunków rodzinnych nadal podlega prawu krajowemu państw członkowskich, w tym, w stosownych przypadkach, ich przepisom prawa międzynarodowego prywatnego[62] (zob. także część 1 sekcja I lit. A. powyżej).

201. Należy zauważyć, że rozporządzenie obejmuje swoim zakresem „ugody sądowe i dokumenty urzędowe", które do celów uznawania i wykonywania należy traktować tak samo jak orzeczenia (zob. art. 48).

202. Państwa członkowskie nie mogą składać zastrzeżeń ani oświadczeń w odniesieniu do przedmiotowego zakresu rozporządzenia.

B. Zakres geograficzny rozporządzenia

203. Rozporządzenie jest bezpośrednio stosowane w związanych nim państwach członkowskich. Wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej są związane tym rozporządzeniem[63]. Dania będzie jednak związana tym rozporządzeniem wyłącznie w zakresie, w jakim jego przepisy zmieniają rozporządzenie Bruksela I. Oznacza to, że do stosunków między innymi państwami członkowskimi a Danią będą stosowane przepisy rozporządzenia, z wyjątkiem przepisów rozdziału III (prawo właściwe) i VII (współpraca między organami centralnymi)[64].

204. Należy zauważyć, że w odniesieniu do systemu prawa właściwego na mocy rozporządzenia (rozdział III), Zjednoczone Królestwo i Dania nie będą również stronami protokołu haskiego z 2007 r. (aby uzyskać więcej informacji na temat protokołu, zob. rozdział 5). W związku z tym orzeczenia wydawane w tych dwóch państwach będą podlegały odmiennemu traktowaniu do celów uznawania i wykonywania (zob. rozdział 8).

205. Należy również pamiętać, że przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozdziale II (mające zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich) i przepisy dotyczące

---

[61] Ze uwagi na fakt, że rozporządzenie zmieni rozporządzenie Bruksela I, zastępując przepisy tego rozporządzenia stosowane w zakresie zobowiązań alimentacyjnych, należy jednak wziąć pod uwagę orzecznictwo, które dotyczy kwestii „zobowiązania alimentacyjnego" na mocy rozporządzenia Bruksela I. Na przykład zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 1997 r. w sprawie C-220/95 Van den Boogaard przeciwko Laumen, Rec. I-01147.

[62] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

[63] Zjednoczone Królestwo nie uczestniczyło w przyjmowaniu rozporządzenia, ale w późniejszym terminie wyraziło zamiar zastosowania rozporządzenia w piśmie z dnia 15 stycznia 2009 r. skierowanym do Rady i Komisji. Komisja zgodziła się na uczestnictwo Zjednoczonego Królestwa w przyjęciu rozporządzenia w dniu 8 czerwca 2009 r. (zob. Dz.U. L 149 z 12.6.2009, s. 73). W piśmie z dnia 14 stycznia 2009 r. Dania powiadomiła Komisję o swojej decyzji wdrożenia rozporządzenia w ograniczonym zakresie (zob. Dz.U. L 149 z 12.6.2009, s. 80).

[64] *Ibid*. Ponadto przepisy określone w art. 2 oraz rozdziale IX rozporządzenia będą miały zastosowanie w Danii wyłącznie w zakresie, w jakim dotyczą jurysdykcji, uznawania, wykonalności i wykonywania orzeczeń oraz dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

prawa właściwego zgodne z protokołem określone w rozdziale III (mające zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich, z wyjątkiem Zjednoczonego Królestwa i Danii) mają charakter *erga omnes* i w związku z tym właściwe organy będą powszechnie stosowały te przepisy do *wszystkich* spraw międzynarodowych, które wchodzą w zakres rozporządzenia, a nie tylko do spraw związanych z innymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej lub pochodzących z tych państw.

C. Zakres czasowy rozporządzenia

1. Przepisy dotyczące wejścia w życie i przepisy przejściowe

206. Rozporządzenie stosuje się w Unii Europejskiej od dnia 18 czerwca 2011 r.[65]

207. W art. 75 ust. 1 rozporządzenia określa się, że rozporządzenie będzie miało zastosowanie „wyłącznie do postępowań wszczętych, do ugód sądowych zatwierdzonych lub zawartych oraz do dokumentów urzędowych sporządzonych" po dniu rozpoczęcia stosowania rozporządzenia.

208. Rozdział IV sekcja 2 i 3 rozporządzenia o uznawaniu, wykonalności i wykonywaniu orzeczeń będzie miał jednak zastosowanie do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich przed datą rozpoczęcia stosowania rozporządzenia, w przypadku których wniosek o uznanie i stwierdzenie wykonalności złożony jest od daty rozpoczęcia stosowania rozporządzenia i do „orzeczeń wydanych od daty rozpoczęcia stosowania rozporządzenia w ramach postępowań wszczętych przed tą datą". Do celów uznania i wykonania orzeczenia takie muszą być „objęte zakresem stosowania rozporządzenia Bruksela I" (art. 75 ust. 2)[66]. Rozporządzenie stanowi również, że rozporządzenie Bruksela I będzie miało zastosowanie do postępowań w sprawie uznania i do postępowań egzekucyjnych toczących się w momencie rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia. Te przepisy przejściowe dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń stosuje się odpowiednio do ugód sądowych zatwierdzonych lub zawartych i dokumentów urzędowych sporządzonych w państwach członkowskich.

209. W odniesieniu do orzeczeń wydawanych w innych państwach członkowskich, w których rozporządzenie Bruksela I ma zastosowanie, właściwe organy powinny zwrócić uwagę na datę wejścia w życie rozporządzenia Bruksela I (dnia 1 marca 2002 r.) dla państw członkowskich Unii Europejskiej, które były w tym czasie związane tym rozporządzeniem (Belgia, Irlandia, Grecja, Hiszpania, Francja, Włochy, Luksemburg, Niderlandy, Austria, Portugalia, Finlandia, Szwecja i Zjednoczone Królestwo). W przypadku szeregu innych państw rozporządzenie Bruksela I ma zastosowanie od dnia 1 maja 2004 r. (w odniesieniu do Republiki Czeskiej, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Polski, Słowenii i Słowacji) i od dnia 1 stycznia 2007 r. (w odniesieniu do Bułgarii i Rumunii).

210. Rozporządzenie stanowi, że jego rozdział VII dotyczący współpracy między organami centralnymi będzie miał zastosowanie do wniosków otrzymanych przez organ centralny od dnia rozpoczęcia stosowania rozporządzenia (art. 75 ust. 3).

2. Stosunek do innych instrumentów

211. Artykuły 68 (związek z innymi aktami prawnymi Wspólnoty) i 69 (związek z obowiązującymi konwencjami i umowami międzynarodowymi) rozporządzenia dotyczą stosunku przedmiotowego rozporządzenia do innych istniejących instrumentów międzynarodowych.

---

[65] Artykuł 2 ust. 2, art. 47 ust. 3, art. 71, 72 i 73 dotyczące przede wszystkim wymogów w zakresie informacji, które państwa członkowskie muszą dostarczyć na mocy rozporządzenia, stosuje się jednak od dnia 18 września 2010 r. (art. 76).

[66] Zob. sprostowanie do rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. L 131 z 18.5.2011, s. 26) i sprostowanie do rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. L 8 z 12.1.2013, s. 19).

212. Artykuł 68 ust. 1 stanowi, że przedmiotowe rozporządzenie zmienia rozporządzenie Bruksela I, zastępując jego przepisy w odniesieniu do spraw dotyczących zobowiązań alimentacyjnych, z zastrzeżeniem przepisów przejściowych określonych w art. 75 ust. 2 rozporządzenia (opisanych w sekcji III lit. C pkt 1 bezpośrednio powyżej).

213. Artykuł 68 ust. 2–4 stanowi, że przedmiotowe rozporządzenie: 1) zastępuje w zakresie zobowiązań alimentacyjnych rozporządzenie (WE) nr 805/2004 (rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych), z wyłączeniem europejskich tytułów egzekucyjnych dotyczących zobowiązań alimentacyjnych wydanych w państwie członkowskim niebędącym stroną Protokołu haskiego z 2007 roku (zob. również rozdział 8); 2) nie narusza stosowania dyrektywy 2003/8/WE (dyrektywa Rady 2003/8/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimalnych wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze), z zastrzeżeniem rozdziału V rozporządzenia dotyczącego dostępu do wymiaru sprawiedliwości (zob. część II sekcja VII niniejszego rozdziału, poniżej); oraz 3) nie narusza stosowania dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (zob. część II sekcja VI niniejszego rozdziału, poniżej).

214. Artykuł 69 ust. 1 stanowi, że rozporządzenie nie uchybia stosowaniu konwencji i umów dwustronnych lub wielostronnych, których stroną, w chwili przyjęcia przedmiotowego rozporządzenia, jest jedno lub kilka państw członkowskich (z zastrzeżeniem zobowiązań państw członkowskich na mocy art. 307 Traktatu WE w odniesieniu do pierwszeństwa istniejących już traktatów państw członkowskich WE zawartych z państwami trzecimi). Artykuł 69 ust. 2 stanowi, że w stosunkach między państwami członkowskimi przedmiotowe rozporządzenie ma pierwszeństwo przed innymi instrumentami, których stronami są państwa członkowskie i które dotyczą dziedzin regulowanych przepisami przedmiotowego rozporządzenia.

215. Ponadto w art. 69 ust. 3 przewiduje się wyjątek od art. 69 ust. 2 i określa się, że przedmiotowe rozporządzenie nie wyłącza stosowania zawartej przez Szwecję, Danię, Finlandię, Islandię oraz Norwegię Konwencji z 23 marca 1962 roku dotyczącej odzyskiwania należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych w państwach członkowskich, które są jej stronami, ponieważ konwencja ta przewiduje korzystniejsze warunki transgranicznego odzyskiwania należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych. Przy stosowaniu tej konwencji należy jednak przestrzegać praw pozwanego ustanowionych przedmiotowym rozporządzeniem (art. 19 i 21).

IV. Inne czynniki regulujące stosowanie konwencji i rozporządzenia

216. Istnieje szereg innych czynników, które można wziąć pod uwagę i które mogą mieć wpływ na zastosowanie konwencji lub rozporządzenia w określonej sytuacji. Obejmują one:

- to, czy strony mają miejsce pobytu w umawiających się państwach lub w państwach członkowskich;
- to, czy wnioskodawca jest dłużnikiem czy wierzycielem;
- to, czy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych;
- to, gdzie wydano orzeczenie;
- to, gdzie wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu.

1. Czy strony mają miejsce pobytu w umawiających się państwach lub w państwach członkowskich?

217. Aby konwencja lub rozporządzenie miały zastosowanie, wnioskodawca (osoba składająca wniosek lub wnioskująca o pomoc na mocy konwencji lub rozporządzenia) musi mieć miejsce pobytu w umawiającym się państwie w ramach konwencji lub w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym rozporządzenie ma zastosowanie[67].

218. Jeżeli wnioskodawca ma miejsce pobytu w umawiającym się państwie lub w państwie członkowskim, ale pozwany (osoba, która będzie odpowiadać na wniosek) nie zamieszkuje w umawiającym się państwie ani w państwie członkowskim, ani – w przypadku pozwanego, który jest dłużnikiem – nie ma majątku ani dochodów w umawiającym się państwie ani w państwie członkowskim, wnioskodawca nie będzie mógł wykorzystać konwencji ani rozporządzenia do uznania, wykonania, wydania lub zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

219. Jeżeli wnioskodawca ma miejsce pobytu w państwie niebędącym umawiającym się państwem lub w państwie niebędącym państwem członkowskim, ale pozwany / dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek w umawiającym się państwie lub w państwie członkowskim, organ centralny w państwie wnioskodawcy nie będzie zaangażowany w sprawę, ale wnioskodawca może złożyć wniosek o pomoc bezpośrednio do właściwego organu w państwie pozwanego[68].

220. To, czy dane państwo jest umawiającym się państwem w ramach konwencji, można sprawdzić na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

2. Czy wnioskodawca jest dłużnikiem czy wierzycielem?

221. Wnioskodawcą ubiegającym się o środek prawny na mocy konwencji lub rozporządzenia może być wierzyciel, dłużnik lub instytucja publiczna. ***Wierzyciel*** jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. ***Dłużnik*** jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. **Instytucja publiczna** jest podmiotem rządowym, który udzielił wierzycielowi świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych lub działa w imieniu wierzyciela lub na jego rzecz.

Dlaczego wnioskodawca jest ważny?

222. Zidentyfikowanie wnioskodawcy jest ważne, ponieważ w art. 10 konwencji i w art. 56 rozporządzenia określono, kto ma prawo złożyć poszczególne rodzaje wniosków.

223. ***Wierzyciel*** może złożyć którykolwiek z następujących wniosków:

- wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia /uznanie ze stwierdzeniem wykonalności orzeczenia;
- wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym;
- wniosek o wydanie orzeczenia, w przypadku braku jakiegokolwiek orzeczenia, włącznie z ustaleniem, w razie potrzeby, pochodzenia dziecka;
- wniosek o wydanie orzeczenia, w przypadku gdy orzeczenie istnieje, ale jego uznanie i

Wierzyciel *jest* osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być nazywana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.

[67] Z zastrzeżeniem ograniczonego stosowania rozporządzenia w Danii. Zob. pkt 203 powyżej.

[68] Należy pamiętać, że zasady i procedury dotyczące spraw, które właściwy organ przyjmuje bezpośrednio, będą na ogół ustalane w oparciu o obowiązujące prawo wewnętrzne. W tej sytuacji wnioskodawca musiałby zatem skontaktować się z właściwym organem, aby dowiedzieć się, co będzie wymagane do złożenia wniosku bezpośrednio.

wykonanie nie jest możliwe;

- wniosek o zmianę orzeczenia wydanego w państwie wezwanym lub w państwie innym niż państwo wezwane.

224. ***Dłużnik*** może składać tylko następujące wnioski na mocy konwencji:

- wniosek o uznanie orzeczenia w celu zawieszenia lub ograniczenia wykonania uprzednio wydanego orzeczenia; lub
- wniosek o zmianę orzeczenia wydanego w państwie wezwanym lub w państwie innym niż państwo wezwane.

Dłużnik *jest* osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic lub małżonek lub inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych. W niektórych państwach osoba ta jest nazywana płatnikiem świadczeń alimentacyjnych, dłużnikiem lub rodzicem niesprawującym pieczy nad dzieckiem lub niemieszkającym z dzieckiem.

225. ***Instytucja publiczna*** może składać tylko następujące wnioski:

Instytucja publiczna jest organem rządowym, który w określonych okolicznościach może wystąpić w charakterze wierzyciela z wnioskiem o świadczenia alimentacyjne.

- wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym;
- wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie / uznanie ze stwierdzeniem wykonalności orzeczenia wydanego w innym państwie; lub
- tylko na mocy konwencji, wniosek o wydanie orzeczenia, wyłącznie w przypadku gdy istniejącego orzeczenia nie można uznać z powodu zastrzeżenia zgłoszonego na mocy art. 20 ust. 2 (w rozporządzeniu nie przewiduje się takich zastrzeżeń).

226. Instytucja publiczna nie może zatem na przykład wykorzystać konwencji ani rozporządzenia, aby wnieść o zmianę istniejącego orzeczenia, a dłużnik nie może zastosować procedur przewidzianych w konwencji lub rozporządzeniu w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

227. Ponadto istnieją ograniczenia na mocy konwencji i rozporządzenia odnoszące się do zakresu pomocy prawnej, której trzeba udzielać wierzycielowi lub dłużnikowi w przypadku dowolnego wniosku. Zobacz część II, sekcja VII niniejszego rozdziału, w której opisano wymóg udzielania pomocy prawnej.

3. Czy wnioskodawca ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

228. ***Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych*** jest postanowieniem w decyzji wydanej przez organ sądowy lub administracyjny, które zawiera wymóg płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz wnioskodawcy, dziecka lub innej osoby potrzebującej wsparcia. Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych może być nakazem wydanym przez organ sądowy lub nakazem lub decyzją organu administracyjnego, trybunału lub ministerstwa, jeżeli środek ten spełnia kryteria określone w art. 19 konwencji i art. 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. „Ugoda alimentacyjna" i „dokument urzędowy", jak określono odpowiednio w konwencji (art. 3 lit. e)) i w rozporządzeniu (art. 2 ust. 1 pkt 3), mogą być uznane i wykonane w danym państwie, jeżeli są wykonalne w państwie, w którym zostały wydane. Rozporządzenie zawiera również definicję „ugody sądowej" (art. 2 ust. 1 pkt 2).

229. Na mocy konwencji ugoda alimentacyjna nie jest orzeczeniem w rozumieniu konwencji i istnieją odmienne zasady, które mają zastosowanie do uznawania ugód alimentacyjnych (zob. art. 30 konwencji).

230. Natomiast rozporządzenie stanowi, że ugody sądowe i dokumenty urzędowe uznaje się i wykonuje w innych państwach członkowskich (jeżeli są wykonalne w państwie członkowskim pochodzenia) na równi z orzeczeniami na mocy rozporządzenia oraz że przepisy rozporządzenia będą stosowane „w razie potrzeby" do ugód sądowych i dokumentów urzędowych (art. 48).

231. Jeżeli wnioskodawca nie ma orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, odpowiednim wnioskiem jest wniosek o wydanie. Zakres stosowania konwencji do wniosku o wydanie może zależeć od tego, jakiego rodzaju świadczenia alimentacyjne są dochodzone, jak opisano powyżej w sekcji dotyczącej zakresu przedmiotowego konwencji.

4. Gdzie wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

232. To, gdzie wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, jest ważne dla ustalenia, czy orzeczenie musi zostać uznane lub czy musi zostać stwierdzona jego wykonalność, zanim będzie można je wykonać (aby uzyskać informacje na temat procedur uznawania i wykonywania na mocy konwencji i rozporządzenia, zob. rozdziały 7 i 8). Jeżeli orzeczenie wydano w państwie wezwanym nie trzeba składać wniosku o uznanie, a wnioskodawca może po prostu złożyć wniosek o wykonanie orzeczenia.

233. W przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie / uznanie ze stwierdzeniem wykonalności orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych musi zostać wydane w umawiającym się państwie w ramach konwencji[69] lub w państwie członkowskim, w którym rozporządzenie ma zastosowanie.

5. Gdzie wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu?

234. Oprócz uwzględnienia tego, czy w odniesieniu do któregokolwiek wniosku wnioskodawca i pozwany mają miejsce pobytu w umawiających się państwach lub w państwach członkowskich, ustalanie miejsca zwykłego pobytu wierzyciela jest istotną kwestią w przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie / uznanie ze stwierdzeniem wykonalności oraz w przypadku wniosków o zmianę złożonych przez dłużników. Wynika to z faktu, że istnieją przepisy szczególne dotyczące jurysdykcji w odniesieniu do zmienionego orzeczenia oraz uznawania i wykonywania zmienionego orzeczenia w zależności od tego, kto złożył wniosek i czy wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu w państwie, w którym wydano pierwotne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

235. Terminu „miejsce zwykłego pobytu" nie zdefiniowano w konwencji ani w rozporządzeniu, więc to, czy wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu w danym państwie, będzie zależało od okoliczności faktycznych konkretnej sprawy. Na ogół miejsce zwykłego pobytu ustala się, biorąc pod uwagę czynniki takie, jak to, gdzie dana osoba ma miejsce pobytu, gdzie zwykle zamieszkuje, pracuje lub uczęszcza do szkoły[70].

236. Jeżeli wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu w państwie, w którym wydano orzeczenie, nie można w innym państwie wszcząć postępowania w celu zmiany orzeczenia na mocy art. 8 rozporządzenia lub art. 18 konwencji i można w takim przypadku odmówić uznania orzeczenia zmieniającego wydanego na wniosek dłużnika, chyba że zastosowanie mają wyjątki określone w art. 18 konwencji lub art. 8 rozporządzenia. Kwestię tę omówiono bardziej szczegółowo w rozdziałach 4 i 11 niniejszego podręcznika.

Część II – Kwestie wspólne dla wniosków składanych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

237. Niniejsza część dotyczy szeregu kwestii, które są wspólne dla wniosków, wniosków składanych bezpośrednio i wniosków o podjęcie szczególnych działań na mocy konwencji albo rozporządzenia. W pierwszej kolejności właściwe organy muszą sprawdzić, który instrument będzie miał zastosowanie do danego przypadku, zanim odniosą się do informacji dotyczących wniosków, wniosków składanych bezpośrednio lub wniosków o podjęcie szczególnych działań na mocy któregokolwiek z instrumentów opisanych w

[69] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 240.
[70] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 63 i 444.

niniejszym rozdziale (zob. szczegółowe omówienie kwestii związanych z zakresem i stosowaniem konwencji i rozporządzenia w części I powyżej).

238. Ze względu na międzynarodowy charakter funkcjonowania konwencji i rozporządzenia ważne jest, aby wnioski i przekazywane informacje były zgodne z zasadami określonymi w konwencji lub w rozporządzeniu w odniesieniu do języka komunikacji oraz z wszelkimi wymogami w zakresie tłumaczenia dokumentów. Zasady te określono w art. 44 i 45 konwencji oraz głównie w art. 59 i 66 rozporządzenia, a także w art. 20, 28, 29 i 40.

I. Język na mocy konwencji z 2007 r.

A. Język wniosku i dokumentów

239. Każdy wniosek składany na mocy konwencji oraz dokumenty towarzyszące temu wnioskowi (w tym orzeczenie) mają być sporządzone w ich oryginalnym języku. Trzeba również załączyć tłumaczenie wniosku (i załączonych dokumentów) na język urzędowy[71] państwa wezwanego, chyba że właściwy organ państwa wezwanego (organ administracyjny lub sądowy rozpatrujący wniosek) wskazał, że nie wymaga tłumaczenia.

240. Państwo wezwane może również złożyć oświadczenie na mocy konwencji, że na potrzeby wniosków i załączonych dokumentów należy stosować język inny niż język urzędowy państwa wezwanego[72]. W przypadku gdy w danym państwie istnieją jednostki terytorialne (np. prowincje lub stany) i obowiązuje więcej niż jeden język urzędowy lub gdy w państwie obowiązuje kilka języków urzędowych, które mogą być stosowane w różnych częściach jego terytorium, umawiające się państwo może również złożyć oświadczenie, w którym określa, jaki język ma być stosowany w poszczególnych jednostkach terytorialnych.

241. Należy zauważyć, że jedną z najważniejszych zalet korzystania z zalecanych formularzy wniosku na mocy konwencji jest to, że ich struktura umożliwia wypełnienie ich w dowolnym języku i łatwe zrozumienie w innym języku, co ogranicza konieczność tłumaczenia. (Zalecane formularze w odniesieniu do konwencji są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".)

B. Wyjątki od tłumaczenia

242. W niektórych przypadkach przetłumaczenie dokumentów na język stosowany lub określony przez państwo wezwane może być niepraktyczne lub niemożliwe dla państwa wzywającego. Na przykład usługi tłumaczeniowe dostępne w państwie wzywającym mogą nie obejmować tłumaczenia na język państwa wezwanego. W takim przypadku, jeżeli wniosek składany jest na mocy rozdziału III (na ogół – każdy wniosek dotyczący alimentów na rzecz dzieci lub uznania i wykonania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci i małżonka), państwo wezwane może wyrazić zgodę, w danym przypadku albo ogólnie, że samodzielnie zapewni tłumaczenie[73].

243. Jeżeli państwo wezwane nie zgadza się pomóc w tłumaczeniu, państwo wzywające może po prostu przetłumaczyć dokumenty na język angielski albo francuski. Państwo wezwane może następnie przetłumaczyć dokument na własny język, jeżeli jest to konieczne.

---

[71] W przypadku gdy w danym państwie obowiązuje więcej niż jeden język urzędowy i nie we wszystkich częściach terytorium tego państwa korzysta się ze wszystkich języków urzędowych, należy upewnić się, jaki język jest wymagany na terytorium, do którego wysłany zostanie wniosek (art. 44 ust. 2).

[72] [Takie oświadczenie, w którym określa się, że …] [zostanie złożone] [nie zostanie złożone] przez [nazwa państwa].

[73] Należy zauważyć, że jeżeli państwo wezwane rzeczywiście zapewni tłumaczenie, jak opisano powyżej, koszt tego tłumaczenia musi ponieść państwo wzywające (z zastrzeżeniem odmiennych uzgodnień między organami centralnymi obu państw).

244. Na przykład, jeżeli wnioskodawca w państwie wzywającym (Norwegia) nie jest w stanie przetłumaczyć dokumentów na język państwa wezwanego (język hiszpański w Meksyku), a organ w Meksyku nie może przetłumaczyć orzeczenia z języka norweskiego na hiszpański, wnioskodawca w Norwegii mógłby przetłumaczyć te dokumenty na język angielski lub francuski. Tłumaczenie na język angielski lub francuski można następnie przesłać do Meksyku.

245. Ogólnie powyższymi wyjątkami od głównej zasady dotyczącej tłumaczenia określonej w konwencji zajmowałby się organ centralny państwa wezwanego, zatem w normalnych okolicznościach sędziowie ani inne właściwe organy nie byliby zaangażowani w ten etap.

II. Język na mocy rozporządzenia z 2009 r.

A. Ogólne wymogi rozporządzenia w zakresie języka wniosków i dokumentów (art. 59 i 66)

246. Rozporządzenie (art. 59 ust 1) stanowi, że organ wnioskujący musi wypełniać wnioski w języku urzędowym państwa wezwanego lub w języku urzędowym właściwej jednostki terytorialnej państwa, w którym ma siedzibę dany organ centralny, lub w innym języku urzędowym Unii Europejskiej wskazanym jako akceptowany przez wezwane państwo członkowskie, chyba że państwo to zdecyduje się zapewnić tłumaczenie[74].

247. W art. 59 ust. 2 rozporządzenia określa się, że dokumenty towarzyszące *nie* są tłumaczone, chyba że są one konieczne do celów świadczenia pomocy, o którą wystąpiono. Przepis ten stanowi również, że zasadę tę należy stosować z zastrzeżeniem bardziej szczegółowych wymogów dotyczących tłumaczenia lub transliteracji określonych w rozporządzeniu (omówionych poniżej), które mogą być wymagane w odniesieniu do postępowania, które ustanowiono w art. 20 (dokumenty do celów wykonania), art. 28 (postępowanie dotyczące wniosków o stwierdzenie wykonalności orzeczenia) i art. 40 rozporządzenia (powołanie się na uznane orzeczenie).

248. W art. 66 rozporządzenia ustanowiono ogólną zasadę uzupełniającą dotyczącą wymogów w zakresie tłumaczenia, w której określono, że sąd rozpatrujący sprawę może zażądać od stron tłumaczenia dokumentów towarzyszących, które nie zostały sporządzone w języku postępowania, „jeśli uzna, że tłumaczenie jest konieczne do wydania orzeczenia lub do zapewnienia prawa do obrony”[75].

B. Wymogi w zakresie tłumaczenia określone w rozporządzeniu w odniesieniu do określonych rodzajów wniosków

249. Rozporządzenie przewiduje szereg przepisów szczególnych dotyczących transliteracji lub tłumaczenia dokumentów w odniesieniu do określonych rodzajów wniosków, mianowicie związanych z dokumentami do celów wykonania (art. 20), wnioskami o stwierdzenie wykonalności (art. 28), nieprzedstawieniem wyciągu (art. 29) i powołaniem się na uznane orzeczenie (art. 40). Na mocy art. 20 ust. 1 lit d), art. 28 ust. 2 i art. 40 ust. 3 ustanowiono, że właściwemu organowi przedstawia się „w razie potrzeby [...] transliterację lub tłumaczenie treści” odpowiedniego formularza załączonego do rozporządzenia na język urzędowy wezwanego państwa członkowskiego / na język urzędowy, w jakim prowadzi się postępowanie sądowe (lub na inne języki wskazane jako akceptowane). Artykuł 20 ust. 2 i art. 28 ust. 2 stanowią ponadto, że właściwe organy państwa wezwanego „nie mogą” wymagać tłumaczenia orzeczenia, ale tłumaczenie może być wymagane, jeżeli w odniesieniu do wniosku zastosowano środek

[74] [Nazwa państwa] [wskazało/wskazała/wskazały] [nie wskazało / nie wskazała / nie wskazały], że zaakceptuje języki inne niż [podać nazwę języka lub języków danego państwa].
[75] Artykuł ten stosuje się „z zastrzeżeniem” art. 20, 28 i 40 dotyczących wymogów w zakresie określonych wniosków.

zaskarżenia lub środek odwoławczy. W art. 29 ust. 2 zezwala się właściwemu organowi na żądanie przedstawienia tłumaczenia odpowiednich dokumentów. Ponadto określa się, że każde tłumaczenie wykonane na mocy art. 20, 28, 29 i 40 powinno być sporządzone przez „osobę uprawnioną do tego w jednym z państw członkowskich".

III. Legalizacja na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

250. Zgodnie z innymi konwencjami haskimi art. 41 konwencji z 2007 r. stanowi, że na mocy konwencji nie jest wymagana legalizacja ani inna podobna formalność. Artykuł ten znajduje dokładne odzwierciedlenie w art. 65 rozporządzenia. Nie ma zatem potrzeby jakiegokolwiek formalnego uwierzytelnienia podpisu urzędnika, który wypełnia dokumenty, ani stosowania *apostille*, jeżeli jest to normalna praktyka w umawiającym się państwie lub w państwie członkowskim Unii Europejskiej.

***Legalizacja** jest terminem stosowanym* do opisania pewnych formalnych procesów prawnych, takich jak korzystanie z *apostille* lub poświadczenia notarialnego, stosowanych w celu uwierzytelniania dokumentów.

IV. Pełnomocnictwo na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

251. Artykuł 42 konwencji i art. 52 rozporządzenia stanowią, że można żądać od wnioskodawcy udzielenia pełnomocnictwa jedynie w ściśle określonych okolicznościach. Udzielenia pełnomocnictwa można żądać w sytuacji, gdy organ centralny lub inny organ w państwie wezwanym będzie reprezentował wnioskodawcę, na przykład w postępowaniu sądowym, lub gdy pełnomocnictwo jest wymagane do wyznaczenia pełnomocnika, który będzie działał w określonej sprawie[76]. Na mocy konwencji to, czy państwo wezwane wymaga takiego pełnomocnictwa, będzie wskazane w profilu państwa[77].

V. Podpisy i poświadczone odpisy dokumentów na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

A. Konwencja

252. Na mocy konwencji dla ważności wniosku nie jest wymagane, aby był on podpisany. Ponadto w odniesieniu do wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie w mających zastosowanie artykułach (art. 12 ust. 2 oraz art. 13, 25 i 30) przewidziano procedurę, w ramach której wraz z wnioskiem o uznanie można przesyłać zwykłe kopie dokumentów, w tym orzeczenia. W trakcie postępowania dotyczącego uznawania i wykonywania właściwy organ lub pozwany może zażądać poświadczonego odpisu któregokolwiek z dokumentów, jeżeli jest to konieczne do rozpatrzenia wniosku lub udzielenia na niego odpowiedzi. Jeżeli nie złożono wniosku o taki odpis, wystarczą jednak zwykłe kopie. Państwo może również przyjmować dokumenty w formie elektronicznej, gdyż język konwencji jest celowo „wyważony i neutralny".

253. Na mocy konwencji państwo może również określić, że w każdym przypadku będzie wymagało poświadczonego odpisu każdego dokumentu. To, czy dane państwo ustanowiło taki wymóg, będzie wskazane w profilu państwa. (Profile umawiających się państw są dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".)

B. Rozporządzenie

254. Na mocy rozporządzenia formularz wniosku musi być podpisany przez wnioskodawcę albo przez osobę lub organ upoważniony we wzywającym państwie do

[76] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 617.
[77] W [nazwa państwa] […].

wypełnienia formularza w imieniu wnioskodawcy. Obowiązkowe korzystanie z formularzy wniosków załączonych do rozporządzenia przewiduje się na mocy odpowiednich artykułów rozporządzenia (np. art. 20, 28, 40, 48 i 57). W przypadku wniosków na mocy rozporządzenia, w odniesieniu do których wymaga się załączenia wyciągu z orzeczenia wydanego w państwie wzywającym oraz odpisu orzeczenia, wyciąg (na odpowiednim formularzu, którego wzór załączono) musi być sporządzony i podpisany przez sąd pochodzenia, a załączony odpis orzeczenia musi spełniać „wymogi niezbędne do stwierdzenia autentyczności tego orzeczenia".

VI. Ochrona informacji zawierających dane osobowe i informacji poufnych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

A. Konwencja (art. 38–40)

255. W konwencji ustanowiono pewne istotne gwarancje w zakresie ochrony informacji zawierających dane osobowe i informacji poufnych przekazywanych na mocy konwencji. (Należy zauważyć, że informacje te nazywa się „danymi" osobowymi na mocy konwencji, ponieważ jest to termin stosowany w innych konwencjach haskich.) Informacje te określono w art. 38, 39 i 40. Dane osobowe obejmują (między innymi) takie informacje, jak: imię i nazwisko, datę urodzenia, adres i dane kontaktowe oraz identyfikatory osobowe, na przykład krajowe numery identyfikacyjne[78].

256. W konwencji uznaje się, że z uwagi na poufny charakter rodzaju informacji, które będą wymieniane między państwami w odniesieniu do osób, niezbędna jest ochrona tych informacji w celu zapewnienia ochrony stron przed wszelkimi niekorzystnymi konsekwencjami, jakie mogą wyniknąć z ujawnienia tych informacji.

257. W konwencji określono konkretne ograniczenia dotyczące ujawniania i potwierdzania informacji gromadzonych lub przekazanych na mocy konwencji w pewnych okolicznościach. Ujawnienie lub potwierdzenie informacji jest niedozwolone, jeżeli naraziło by zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób (art. 40 ust. 1). Osobą tą może być dziecko, wnioskodawca, pozwany lub dowolna inna osoba. Pod tym względem konwencja nie jest ograniczona.

258. W przypadku gdy organ centralny ustali, że ujawnienie lub potwierdzenie informacji mogłoby stwarzać takie ryzyko, powiadomi o tej obawie drugi zaangażowany organ centralny, który uwzględni to ustalenie podczas rozpatrywania wniosku na mocy konwencji. Wezwany organ centralny nie jest związany wspomnianym ustaleniem dokonanym przez wzywający organ centralny. Wezwany organ centralny jest jednak zobowiązany ustalić, czy ujawnienie naraziło by zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób, a na mocy art. 40 ust. 2 takie ustalenie dokonane przez państwo wzywające uwzględniane jest przez wezwany organ centralny. Sposób postępowania wezwanego organu centralnego w tej sytuacji będzie zależał od tego, co jest wymagane w celu rozpatrzenia wniosku i w celu wypełnienia zobowiązań państwa wynikających z konwencji (art. 40). Jeżeli wzywający organ centralny ma obawy co do ujawnienia poufnych informacji dotyczących wnioskodawcy, wierzyciela lub innej osoby, zalecaną praktyką jest wykorzystanie adresu organu centralnego lub właściwego organu w państwie wzywającym, tak aby z wierzycielem lub wnioskodawcą można było się skontaktować, pisząc na ten adres[79].

259. Ochronę danych osobowych uwzględniono również w obowiązkowych i zalecanych formularzach, które opublikowało Stałe Biuro konferencji haskiej. W formularzach tych organ centralny powinien wskazać na istnienie obawy, że ujawnienie lub potwierdzenie

[78] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 605.
[79] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 612. Państwo decydujące się użyć takiego adresu zastępczego powinno mieć świadomość, że państwo wezwane może zażądać podania osobistego adresu wierzyciela ze względów wynikających z prawa wewnętrznego, na przykład do celów doręczania dokumentów.

informacji mogłoby narazić zdrowie, bezpieczeństwo lub wolność osób (na formularzu znajduje się pole, które trzeba w tym celu zaznaczyć).

260. W przypadku gdy zasygnalizowano taką obawę, formularze umożliwiają podanie szczególnie chronionych danych osobowych (takich jak informacje kontaktowe lub informacje, które mogłyby zostać wykorzystane do ustalenia tożsamości osoby lub miejsca jej pobytu) w odrębnej części formularza. W ten sposób wniosek – zawierający wyłącznie informacje, które będą potrzebne pozwanemu, aby odpowiedzieć na wniosek – można przekazać pozwanemu lub właściwemu organowi bez stwarzania ryzyka dla wnioskodawcy, wierzyciela lub innej osoby.

261. Ponadto każdy organ, w tym właściwy organ lub organ sądowy w państwie wezwanym, który przetwarza informacje na mocy procedur określonych w konwencji, musi przestrzegać własnych przepisów krajowych dotyczących poufności informacji (art. 39). W związku z tym wszystkie czynności w zakresie przekazywania informacji muszą być również zgodne z wszelkimi wymogami określonymi w obowiązującym prawie wewnętrznym, takimi jak uzyskanie zgody na ujawnienie informacji, lub z wszelkimi ograniczeniami dotyczącymi ujawniania[80].

B. Rozporządzenie (art. 61–63 i art. 57 ust. 3)

262. Artykuł 68 ust. 4 rozporządzenia stanowi, że stosowanie rozporządzenia „nie narusza" dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych. W motywach 34 i 35 rozporządzenia również odniesiono się do ogólnej ochrony danych na mocy rozporządzenia, przy czym w motywie 34 potwierdzono, że przestrzegane muszą być wymogi dyrektywy 95/46/WE, transponowane do prawa krajowego państw członkowskich.

263. W przepisach rozporządzenia dotyczących kwestii związanych z danymi osobowymi i prywatnością informacji, tj. art. 61–63, określono ograniczenia oraz proces wymiany i przekazywania informacji zawierających dane osobowe wierzycieli i dłużników w obrębie państw członkowskich (tj. między organami centralnymi a organami publicznymi, organami administracyjnymi, innymi osobami prawnymi, które mogą posiadać dane osobowe, właściwymi sądami i innymi organami odpowiedzialnymi za doręczanie dokumentów lub wykonanie orzeczenia) oraz między wzywającymi a wezwanymi organami centralnymi na mocy rozporządzenia.

264. Artykuł 61 dotyczy dostępu organów centralnych do informacji oraz właściwego sposobu, w jaki organy centralne mogą uzyskiwać dostęp do informacji obejmujących adres dłużnika lub wierzyciela, dochody dłużnika, nazwę pracodawcy dłużnika lub rachunek albo rachunki bankowe dłużnika i jego majątek oraz w jaki organy centralne mogą przekazywać te informacje. Określa się, że zakres przekazywanych informacji musi być „wystarczający, odpowiedni oraz nie może być nadmierny" i że informacje, o które może wystąpić organ centralny, różnią się w zależności od rodzaju wniosku (art. 61 ust. 2). Do celów wydania orzeczenia lub jego zmiany można wystąpić jedynie o adres dłużnika lub wierzyciela. Do celów uznania lub wykonania orzeczenia o informacje na temat majątku dłużnika występuje się wyłącznie, jeżeli uzyskane informacje dotyczące dochodów dłużnika, jego pracodawcy lub rachunku albo rachunków bankowych okazały się niewystarczające.

265. Artykuł 62 rozporządzenia stanowi, że organy centralne przekażą informacje, o których mowa w art. 61, właściwym organom krajowym oraz że organ lub sąd, który otrzyma takie informacje, nie może ich wykorzystywać do celów innych niż „ułatwienie odzyskiwania należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych". W art. 62 ust. 3 przewiduje się ogólne ograniczenie okresu przechowywania takich informacji przez organy, mianowicie organy „nie mogą przechowywać tych informacji dłużej niż przez okres konieczny do realizacji celów, dla których je przekazano". Wszystkie organy

[80] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

przetwarzające informacje muszą zapewnić poufność takich informacji zgodnie z swoim prawem krajowym (art. 62 ust. 4)[81].

266. Powiadamianie osoby, której dotyczą informacje (art. 63), musi następować zgodnie z prawem krajowym[82]. W art. 63 ust. 2 przewiduje się wyjątek od powiadamiania osoby, której informacje dotyczą – działanie to może zostać wstrzymane na okres 90 dni od dnia otrzymania informacji przez wezwany organ centralny, w przypadku gdy powiadomienie może przeszkodzić w skutecznym odzyskaniu należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych.

267. Ponadto art. 57 ust. 3 rozporządzenia stanowi, że adres zamieszkania wnioskodawcy można zastąpić innym adresem w przypadku przemocy w rodzinie, jednak wyłącznie „jeśli prawo krajowe wezwanego państwa członkowskiego nie wymaga przedstawienia adresu zamieszkania wnioskodawcy do celów postępowania”[83].

VII. Skuteczny dostęp do procedur i pomocy prawnej na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

A. Przegląd

1. Skuteczny dostęp do procedur / dostęp do wymiaru sprawiedliwości na mocy konwencji i rozporządzenia

268. Jedną z najważniejszych zasad leżących u podstaw zarówno konwencji, jak i rozporządzenia jest to, że wnioskodawcy muszą mieć skuteczny dostęp do procedur niezbędnych do rozpatrzenia ich wniosków w państwie wezwanym. Skuteczny dostęp do procedur oznacza, że wnioskodawca, w razie potrzeby z pomocą organów w państwie wezwanym, jest w stanie skutecznie wnieść sprawę do właściwych organów w państwie wezwanym[84]. Należy zauważyć, że w rozporządzeniu stosuje się nieco inną terminologię niż w konwencji w odniesieniu do „skutecznego dostępu do procedur”, mianowicie używa się wyrażenia „skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości”, które odnosi się jednak generalnie do tych samych zasad zawartych w obu dokumentach (w niniejszej sekcji stosuje się oba wyrażenia wymiennie).

269. Artykuły 14, 15, 16, 17 i 43 konwencji oraz art. 43, 44, 45, 46, 47 i 67 rozporządzenia dotyczą obowiązku zapewnienia przez państwo wezwane skutecznego dostępu do procedur, w tym udzielania bezpłatnej pomocy prawnej w pewnych sytuacjach, oraz możliwości dochodzenia w określonych okolicznościach zwrotu kosztów od strony przegrywającej (art. 43 konwencji i art. 43 i 67 rozporządzenia). W niniejszej sekcji podręcznika podsumowano te postanowienia i przepisy.

270. W art. 14 ust. 1 konwencji i w art. 44 ust. 1 rozporządzenia określono ogólny obowiązek zapewnienia wnioskodawcom skutecznego dostępu do procedur, w tym do procedur egzekucyjnych i odwoławczych. Na mocy konwencji do wnioskodawców zaliczają się wierzyciele, dłużnicy i instytucje publiczne (w przypadku gdy działają w imieniu wierzyciela do celów wniosków o uznanie oraz o uznanie i wykonanie), składający wnioski za pośrednictwem organu centralnego. Rozporządzenie stanowi, że wszystkie „strony, które biorą udział w sporze będącym przedmiotem niniejszego rozporządzenia”, mają skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości. W rozporządzeniu, inaczej niż w konwencji, określa się dalej, że skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości zapewnia się „każdemu wnioskodawcy, który ma miejsce pobytu” w państwie wzywającym.

271. Wnioski składane bezpośrednio do właściwych organów są zasadniczo objęte zakresem stosowania art. 17 lit. b) konwencji i art. 47 rozporządzenia. Państwa mogą zastosować kryterium sytuacji majątkowej lub ocenę istoty sprawy w odniesieniu do

[81] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[82] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[83] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[84] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 357.

udzielania pomocy prawnej; istnieje też uzasadniony wymóg zapewniania pomocy prawnej w każdym postępowaniu o uznanie, stwierdzenie wykonalności lub wykonanie, w szczególności w przypadku gdy wnioskodawca korzystał z pomocy prawnej lub bezpłatnego postępowania w państwie pochodzenia. Artykuł 14 ust. 5 konwencji i art. 44 ust. 5 rozporządzenia mają także zastosowanie do wniosków składanych bezpośrednio.

2. Pomoc prawna

272. Rodzaj skutecznego dostępu, który trzeba zapewnić, będzie obejmował „pomoc prawną", w przypadku gdy wymagają tego okoliczności. Sytuacja majątkowa wnioskodawcy ani jego zdolność do zapłaty nie powinny stanowić przeszkody w tym dostępie. Artykuł 15 konwencji i art. 46 rozporządzenia stanowią zatem, że **bezpłatną pomoc prawną zapewnia się wierzycielom dochodzącym alimentów na rzecz dzieci (w przypadku zobowiązań alimentacyjnych na rzecz osób w wieku poniżej 21 lat), składającym wnioski za pośrednictwem organów centralnych** w większości sytuacji[85].

273. Obowiązek zapewniania bezpłatnej pomocy prawnej sprecyzowano poprzez stwierdzenie, że takiej pomocy nie trzeba zapewniać, jeżeli procedury stosowane w państwie wezwanym są na tyle proste, że umożliwiają wnioskodawcy skuteczne wniesienie sprawy bez pomocy prawnej, a organ centralny zapewnia niezbędne usługi bezpłatnie.

W art. 3 **konwencji pomoc prawną** zdefiniowano jako „pomoc niezbędną, by zapewnić wnioskodawcom poznanie i dochodzenie przysługujących im praw oraz zagwarantować kompletne i skuteczne rozpatrzenie wniosków w państwie wezwanym. Pomoc taka może, w zależności od potrzeb, polegać między innymi na udzielaniu porady prawnej, pomocy w prowadzeniu sprawy przed właściwym organem, zastępstwie prawnym i zwolnieniu od kosztów postępowania".

W art. 45 **rozporządzenia pomoc prawną** zdefiniowano jako „pomoc niezbędną w celu zapoznania się przez strony ze swoimi prawami i dochodzenia tych praw oraz zagwarantowania, że ich wnioski, złożone za pośrednictwem organów centralnych lub bezpośrednio do właściwych organów, będą rozpatrywane w sposób pełny i skuteczny". Obejmuje ona w razie potrzeby:
„a) poradę przedsporną w celu zawarcia ugody przed wniesieniem sprawy do sądu;
b) pomoc przy wniesieniu sprawy do organu lub sądu oraz reprezentowanie przed sądem;
c) zwolnienie od kosztów postępowania i kosztów związanych z wynagrodzeniem osób wyznaczonych do dokonywania czynności w trakcie postępowania lub pomoc dotyczącą pokrycia tych kosztów;
d) w państwach członkowskich, w których strona przegrywająca jest obciążana kosztami strony przeciwnej, jeżeli korzystający z pomocy prawnej przegra proces – pokrycie kosztów poniesionych przez stronę przeciwną, jeżeli koszty byłyby pokryte, gdyby korzystający z tej pomocy miał zwykłe miejsce pobytu na terytorium państwa członkowskiego, w którym mieści się sąd;
e) tłumaczenie ustne;
f) tłumaczenie przedłożonych przez korzystającego z pomocy prawnej dokumentów wymaganych przez sąd lub przez właściwy organ, które to dokumenty są niezbędne dla rozstrzygnięcia sporu;
g) koszty podróży, jakie ma ponieść korzystający z pomocy prawnej, gdy zachodzi konieczność osobistego stawienia się w sądzie osób związanych z przedstawianiem sprawy korzystającego z tej pomocy, wynikająca z prawa państwa członkowskiego lub wymagana przez sąd tego państwa, na podstawie decyzji sądu stanowiącej o tym, że odnośne osoby nie mogą zostać w sposób zadowalający przesłuchane w żaden inny sposób."

274. Jest to istotne, ponieważ wiele państw opracowało skuteczne, efektywne procedury w zakresie uznawania, uznawania i wykonywania, wykonywania, wydawania i zmiany orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, z których to procedur mogą korzystać wszyscy wnioskodawcy w danym państwie bez potrzeby uzyskiwania **pomocy prawnej**, i procedury te będą w jednakowym stopniu dostępne dla wnioskodawców na mocy konwencji lub rozporządzenia. W zależności od państwa może to obejmować stosowanie uproszczonych formularzy, procedury administracyjne oraz udzielanie informacji i porad wszystkim wnioskodawcom przez organ centralny lub właściwy organ. Dopóki te uproszczone procedury umożliwiają wnioskodawcy skuteczne wniesienie jego sprawy i

[85] Zob. również motyw 36 rozporządzenia.

państwo wezwane zapewnia je wnioskodawcy bezpłatnie, państwo wezwane nie ma obowiązku udzielenia wnioskodawcy bezpłatnej pomocy prawnej[86].

275. W przypadku gdy uproszczone procedury nie są dostępne i wymagana jest pomoc prawna, w konwencji i w rozporządzeniu zawarto szereg przepisów, w których określono okoliczności, w jakich pomocy tej trzeba wnioskodawcom udzielić bezpłatnie. Warunki otrzymania takiej pomocy prawnej nie mogą być bardziej rygorystyczne niż warunki obowiązujące w równorzędnych sprawach krajowych (art. 14 ust. 4 konwencji i art. 44 ust. 4 rozporządzenia).

276. W ramkach powyżej przedstawiono definicje „pomocy prawnej" na podstawie konwencji i rozporządzenia. Obie definicje są podobne, różnią się jednak pod pewnymi istotnymi względami, w szczególności pod tym, że definicja podana w rozporządzeniu zawiera zastrzeżenia dotyczące pokrycia kosztów tłumaczenia ustnego, tłumaczenia pisemnego, niezbędnych kosztów podróży związanej z postępowaniem i kosztów postępowania, w przypadku gdy strona przegrywająca korzystająca z pomocy jest obciążona tymi kosztami.

277. Zasadniczo, w przypadku gdy wnioskodawca potrzebuje pomocy prawnej, punktem wyjścia jest zawarty w konwencji i w rozporządzeniu wymóg, zgodnie z którym wszystkie umawiające się państwa lub państwa członkowskie muszą zapewniać taką pomoc wierzycielom bezpłatnie w prawie wszystkich sytuacjach dotyczących ***świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci***. Istnieją od tego pewne wyjątki dla państw, które złożyły oświadczenia na mocy konwencji (w rozporządzeniu nie przewidziano możliwości złożenia takiego oświadczenia)[87].

> UWAGA: Jeżeli orzeczenie, które ma zostać uznane i wykonane, obejmuje świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka oraz na rzecz dziecka, ma zastosowanie to samo uprawnienie do bezpłatnej pomocy prawnej.

278. Prawo wnioskodawców do bezpłatnej pomocy prawnej na mocy konwencji i rozporządzenia w odniesieniu do wniosków dotyczących ***świadczeń alimentacyjnych na rzecz osób innych niż dzieci*** jest jednak bardziej ograniczone, podobnie jak prawo dłużnika do bezpłatnej pomocy prawnej w przypadku wniosków o uznanie i zmianę. W odniesieniu do tych rodzajów wniosków państwo wezwane może stosować kryterium sytuacji majątkowej lub ocenę istoty sprawy jako warunek wstępny udzielenia pomocy prawnej.

> W ramach **kryterium sytuacji majątkowej** analizuje się dochody i majątek wnioskodawcy lub inne warunki finansowe, które będą miały wpływ na zdolność wnioskodawcy do zapłacenia za pomoc prawną.
>
> **Ocena istoty sprawy** polega na przeanalizowaniu istoty wniosku lub prawdopodobieństwa jego powodzenia, biorąc pod uwagę takie kwestie, jak podstawa prawna wniosku oraz to, czy stan faktyczny sprawy może doprowadzić do jej pomyślnego zakończenia.

279. Co istotne, we wszystkich sprawach dotyczących uznawania i wykonywania orzeczeń, zakres pomocy prawnej udzielanej wszystkim wnioskodawcom (wierzycielom, dłużnikom lub instytucji publicznej[88]) przez państwo nie może być jednak mniejszy niż zakres pomocy, która przysługiwałaby tej osobie, gdyby była ona wnioskodawcą w równorzędnej sprawie krajowej (art. 17 b) konwencji i art. 47 ust. 2 rozporządzenia). Dzięki temu wszyscy wnioskodawcy mają zapewniony taki sam poziom usług niezależnie od ich miejsca pobytu. Ponadto, chociaż bezpłatna pomoc prawna może nie być zawsze dostępna, państwo wezwane nie może wymagać złożenia kaucji lub depozytu mających zagwarantować pokrycie wszelkich kosztów prawnych (art. 14 ust. 5 i art. 37 ust. 2 konwencji oraz art. 44 ust. 5 rozporządzenia). Dostępność bezpłatnej pomocy prawnej dla wnioskodawcy będzie zatem zależała od następujących czynników:

---

[86] W [nazwa państwa] […].

[87] Na mocy konwencji państwo może oświadczyć, że w pewnych przypadkach będzie stosowało kryterium sytuacji majątkowej dziecka (art. 16 ust. 1). Unia Europejska nie złoży takiego oświadczenia, a zatem w państwach członkowskich Unii Europejskiej kryterium sytuacji majątkowej dziecka nie będzie miało w tym kontekście zastosowania na mocy konwencji (zob. decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej)).

[88] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 383.

- czy w państwie wezwanym uproszczone procedury są dostępne dla wnioskodawcy bezpłatnie;
- o jaki rodzaj świadczeń alimentacyjnych chodzi (świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci, między małżonkami lub byłymi małżonkami lub na rzecz innych członków rodziny);
- czy wnioskodawca jest wierzycielem czy dłużnikiem;
- jaki rodzaj wniosku jest składany (wniosek o uznanie, wykonanie, wydanie, zmianę orzeczenia, podjęcie szczególnych działań czy wniosek składany bezpośrednio);
- czy w państwie wezwanym stosuje się kryterium sytuacji majątkowej lub ocenę istoty sprawy w odniesieniu do konkretnego wniosku (na podstawie sytuacji majątkowej dziecka lub sytuacji wnioskodawcy).

280. W poniższych sekcjach i na diagramach sekwencji działań szczegółowo wyjaśniono kwestię uprawnienia do bezpłatnej pomocy prawnej w szeregu różnych sytuacji.

B. Wymóg udzielenia bezpłatnej pomocy prawnej

281. W poniższej sekcji wyjaśniono kwestię uprawnienia do bezpłatnej pomocy prawnej w odniesieniu do wniosków składanych na mocy konwencji i rozporządzenia we wszystkich państwach, z wyjątkiem tych umawiających się państw w ramach konwencji, które złożyły oświadczenie, że będą stosować kryterium sytuacji majątkowej dziecka[89] (w rozporządzeniu nie przewidziano możliwości złożenia takiego oświadczenia).

282. Należy zauważyć, że przedstawione w niniejszej sekcji diagramy sekwencji działań odnoszą się głównie do postanowień konwencji i spraw objętych zakresem jej stosowania, odzwierciedlając czasami skutki ewentualnych zastrzeżeń i oświadczeń dotyczących konwencji wniesionych przez umawiające się państwa.

1. Wnioski składane przez wierzyciela

a) Wnioski dotyczące świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które nie ukończyły 21 lat (lub 18 lat, jeżeli zgłoszono zastrzeżenie na mocy konwencji)

283. Jak przedstawiono poniżej, jeżeli wniosek składany za pośrednictwem organu centralnego dotyczy uznania lub uznania i wykonania, lub wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, pomocy prawnej na mocy konwencji lub rozporządzenia trzeba udzielić bezpłatnie. Nie istnieją wyjątki od tego wymogu. Jeżeli wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, ale jest to wniosek o wydanie lub zmianę orzeczenia, państwo może odmówić udzielenia bezpłatnej pomocy prawnej, jeżeli uzna, że wniosek lub wniesiony środek odwoławczy jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw[90].

UWAGA: Jeżeli orzeczenie, które ma zostać uznane i wykonane, obejmuje również świadczenia alimentacyjne na rzecz małżonka, ma zastosowanie to samo uprawnienie do bezpłatnej pomocy prawnej.

[89] Na mocy konwencji państwo może oświadczyć, że w pewnych przypadkach będzie stosowało kryterium sytuacji majątkowej dziecka (art. 16 ust. 1). Unia Europejska nie złoży takiego oświadczenia, a zatem w państwach członkowskich Unii Europejskiej kryterium sytuacji majątkowej dziecka nie będzie miało w tym kontekście zastosowania na mocy konwencji (zob. decyzja Rady 2011/432/UE, przypis 59 powyżej).
[90] Zob. również art. 43 ust. 2 konwencji i art. 67 rozporządzenia w odniesieniu do zwrotu kosztów.

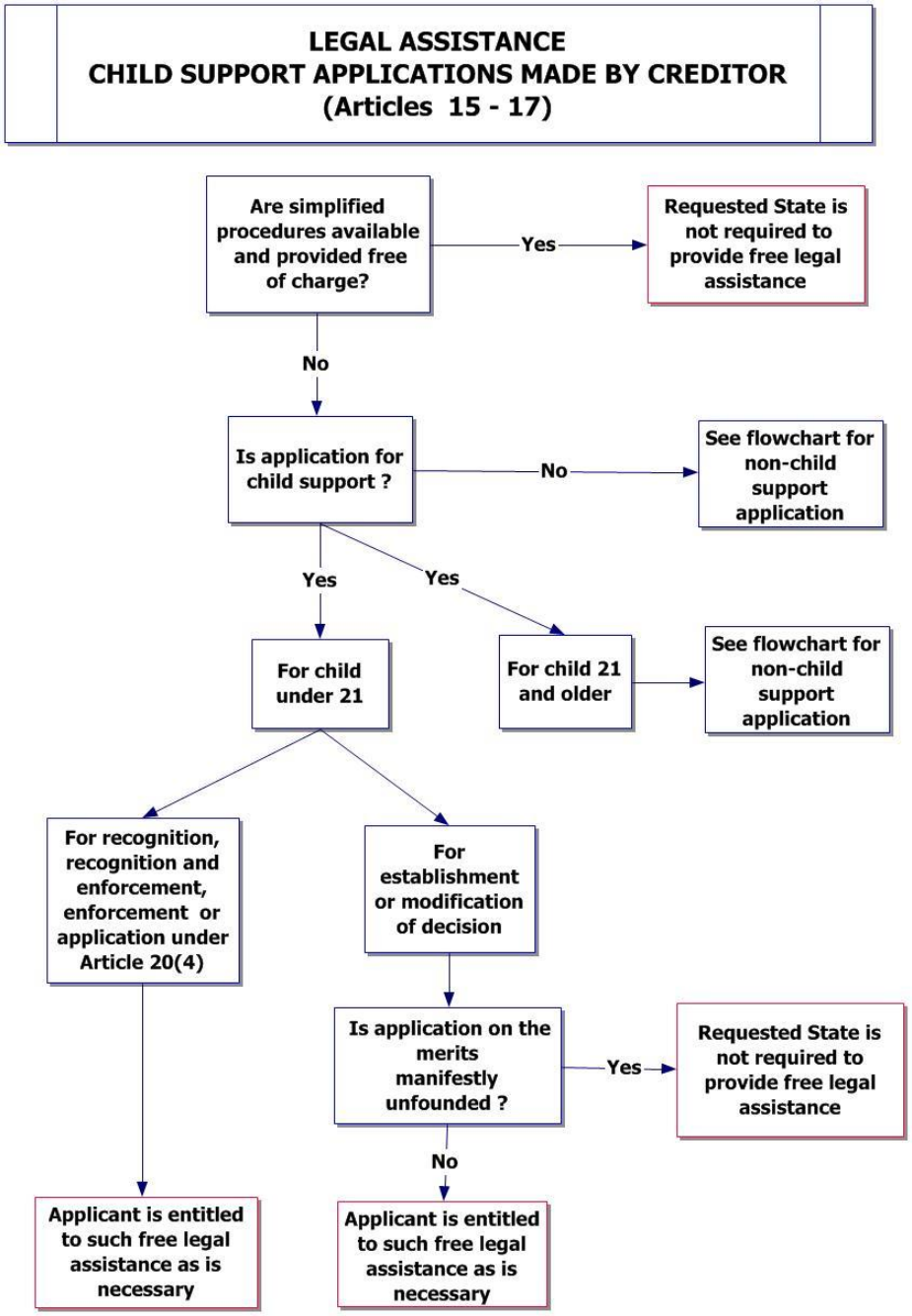

Rysunek 3: Pomoc prawna na mocy konwencji: wnioski o świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci składane przez wierzyciela

b) Wnioski dotyczące świadczeń alimentacyjnych innych niż świadczenia na rzecz dzieci, które nie ukończyły 21 lat (lub 18 lat, jeżeli zgłoszono zastrzeżenie na mocy konwencji)

284. W przypadku gdy wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka w wieku 21 lat lub starszego, na rzecz małżonka lub na rzecz innych członków rodziny (i gdy państwo rozszerzyło na mocy konwencji zakres jej stosowania na tego typu przypadki), bezpłatna pomoc prawna nie musi być udzielana rutynowo. Państwo członkowskie Unii Europejskiej lub umawiające się państwo w ramach konwencji może odmówić udzielenia takiej pomocy, jeżeli wniosek prawdopodobnie nie zostanie rozpatrzony pozytywnie (ocena istoty sprawy), a także może wprowadzić kryterium sytuacji majątkowej jako warunek skorzystania z takich usług[91].

285. W każdej sprawie dotyczącej uznania, uznania i wykonania lub wykonania istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w rodzaju opisanych w poprzednim ustępie, w przypadku gdy wnioskodawca uzyskał w państwie pochodzenia bezpłatną pomoc prawną na potrzeby wydania orzeczenia, jest on również uprawniony do takiego samego zakresu pomocy w państwie wezwanym, jeżeli taka pomoc jest dostępna w państwie wezwanym. Przedstawiono to na poniższym rysunku 4: pomoc prawna na mocy konwencji: wnioski składane przez wierzyciela – świadczenia alimentacyjne na rzecz osób innych niż dzieci[92].

[91] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[92] *Ibid*.

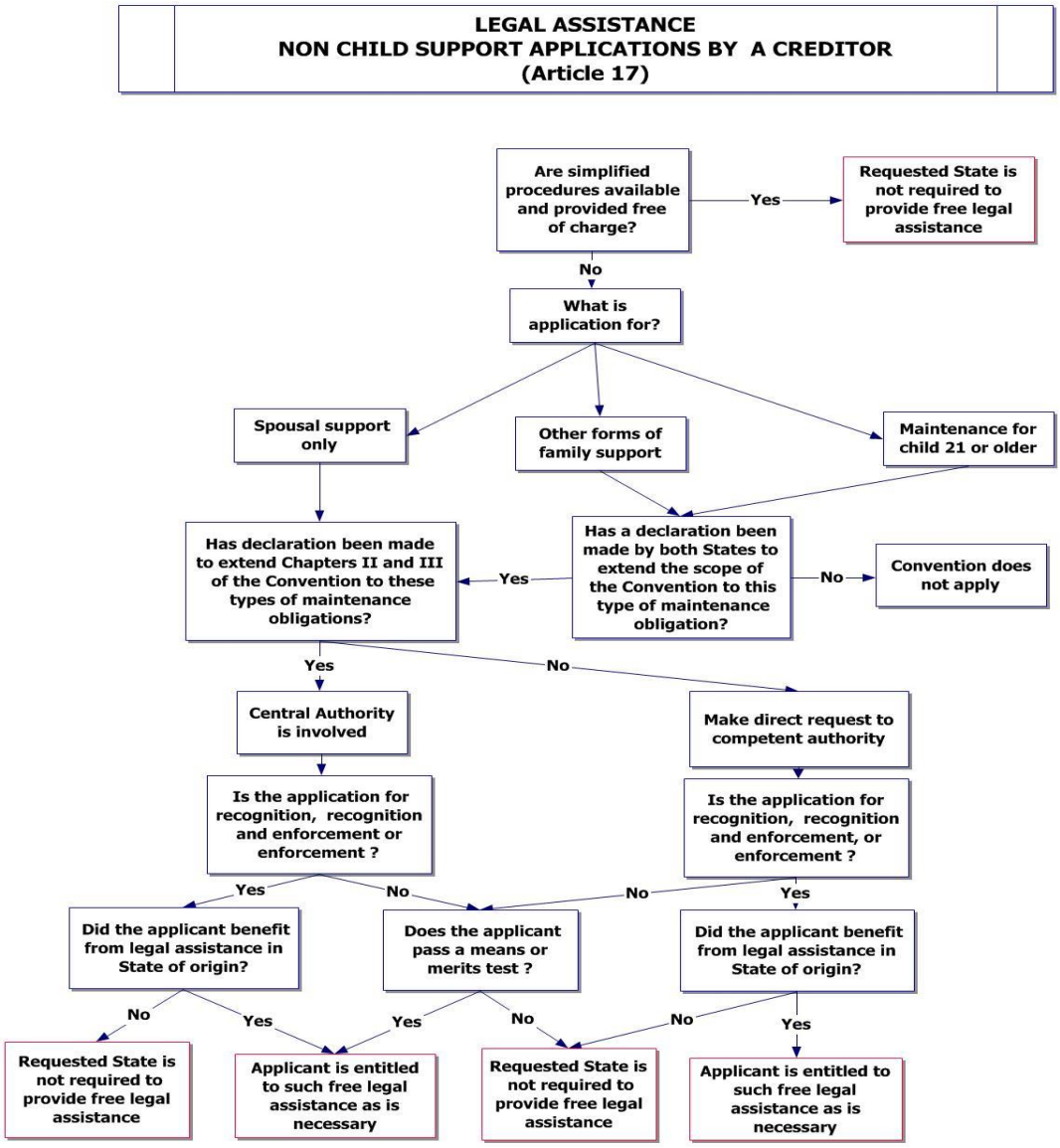

Rysunek 4: Pomoc prawna na mocy konwencji: wnioski składane przez wierzyciela – świadczenia alimentacyjne na rzecz osób innych niż dzieci

c) Wnioski składane przez instytucję publiczną

286. Jeżeli wnioskodawcą jest instytucja publiczna zdefiniowana w art. 36 konwencji lub art. 64 rozporządzenia, będzie ona objęta zakresem definicji wierzyciela do celów wniosków o uznanie, uznanie i wykonanie lub wykonanie orzeczenia. W związku z tym instytucje publiczne uprawnione są do bezpłatnej pomocy prawnej w odniesieniu do wspomnianych wniosków dotyczących orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które nie ukończyły 21 lat (lub 18 lat, jeżeli zgłoszono zastrzeżenie na mocy konwencji)[93].

2. Wnioski składane przez dłużnika

287. W przypadku wniosków składanych przez dłużnika państwo wezwane może stosować zarówno ocenę istoty sprawy, jak i kryterium sytuacji majątkowej, aby ustalić, czy należy udzielić bezpłatnej pomocy prawnej (art. 17 konwencji i art. 47 rozporządzenia). Sytuację tę przedstawiono na rysunku 5 poniżej, stosując przykład konwencji.

[93] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 383.

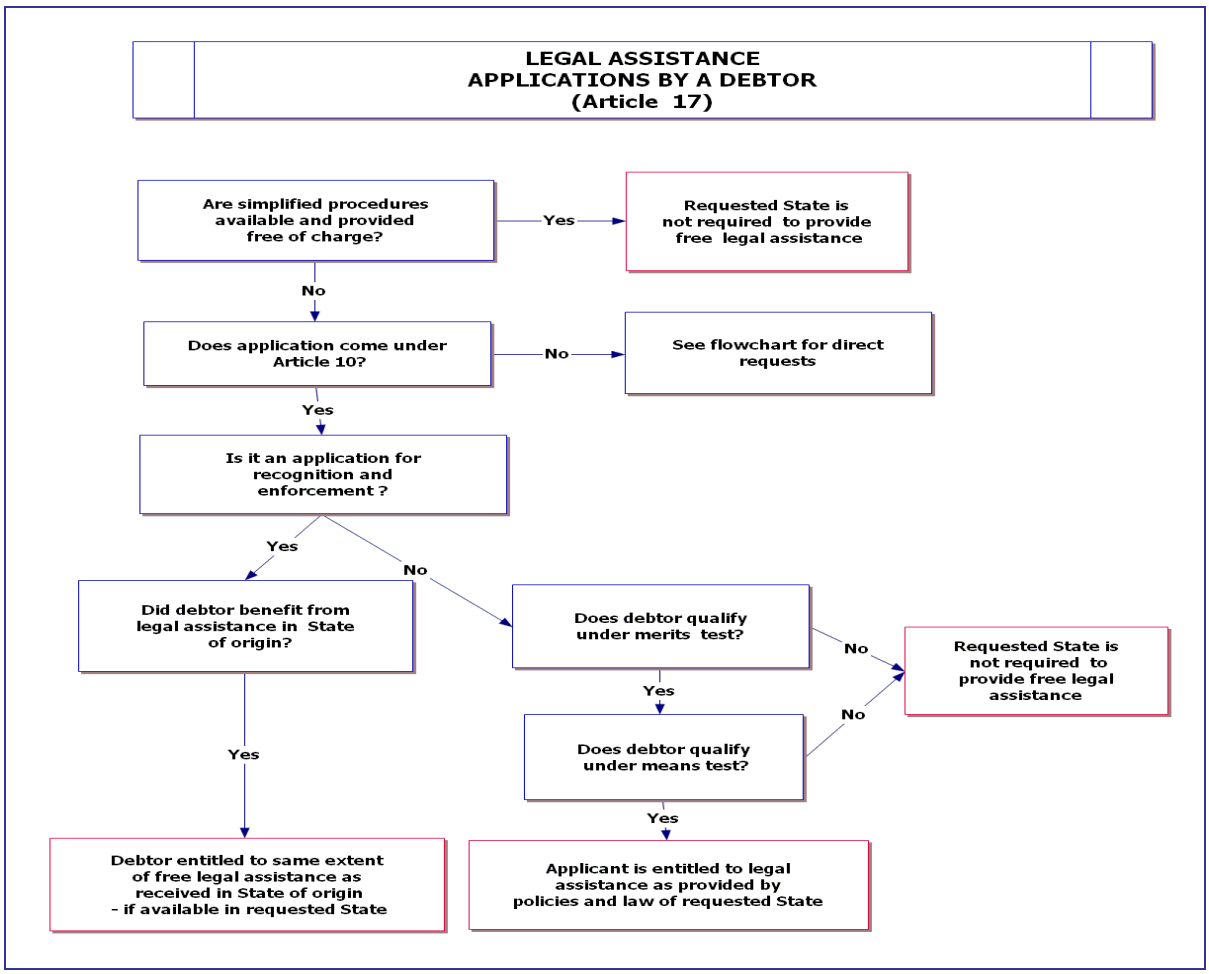

Rysunek 5: Pomoc prawna na mocy konwencji: wnioski składane przez dłużnika

3. Badania pochodzenia dziecka lub badania genetyczne

288. W art. 6 ust. 2 lit. h) konwencji i art. 51 ust. 2 lit. h) rozporządzenia nakłada się na organ centralny wymóg podjęcia odpowiednich działań w celu udzielania pomocy w ustaleniu pochodzenia dziecka, gdy jest to konieczne do dochodzenia należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych (zob. pkt 154 i rozdział 1 sekcja I lit. B i sekcja III lit. B powyżej). Koszty badań genetycznych mających na celu ustalenie pochodzenia dziecka mogą być znaczne. W celu zapewnienia, aby koszty te nie stały się przeszkodą w uzyskaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka[94], w przypadku gdy badania mające na celu ustalenie pochodzenia dziecka są konieczne w ramach wniosku na mocy art. 10 ust. 1 lit. c) konwencji lub art. 56 ust. 1 lit. c) rozporządzenia, państwo wezwane nie może wymagać od wnioskodawcy pokrycia kosztów tych badań i koszty te wchodzą w zakres stosowania ogólnego postanowienia dotyczącego zapewniania bezpłatnej pomocy prawnej[95].

289. Sposób funkcjonowania tego rozwiązania w praktyce będzie zależał od krajowych procedur w zakresie badań genetycznych w zainteresowanych umawiających się państwach. W niektórych państwach osoba wnioskująca o badania może być zobowiązana opłacić z góry całość kosztów badań – co stanowi warunek złożenia wniosku o badania – w tym kosztów badań matki i dziecka (dzieci). W innych państwach można wymagać od dłużnika pokrycia z góry jedynie tej części kosztów, która dotyczy badań dłużnika. W takim przypadku państwo wezwane pokryje koszty badania matki i dziecka (dzieci) – koszty, które w przeciwnym razie musiałby ponieść wnioskodawca. Koszty te można jednak odzyskać od dłużnika, jeżeli okaże się on rodzicem dziecka. W ramach prawa wewnętrznego lub procedury krajowej każde państwo ustali zakres, w jakim dłużnik

[94] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 390.
[95] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 392.

będzie zobowiązany ponosić koszty badań, oraz etap postępowania, na którym będzie to wymagane, o ile w ogóle[96].

290. W przypadku gdy wniosek dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie ukończyło 21 lat, ogólna zasada jest taka, że jeżeli wniosek nie jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw, wierzyciel nie będzie musiał opłacić z góry kosztów badań pochodzenia dziecka[97].

291. Wyłącznie na mocy konwencji, w tych państwach, które złożyły oświadczenie o stosowaniu kryterium sytuacji majątkowej dziecka, koszty badania pochodzenia dziecka zostaną pokryte w ramach dostępnej pomocy prawnej, chyba że badanie tego kryterium wypadnie na niekorzyść dziecka[98].

C. Skuteczny dostęp do procedur i pomocy prawnej w [nazwa państwa]

[Należy podać informacje krajowe]

VIII. Środki tymczasowe i zabezpieczające na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

A. Pomoc organu centralnego w zakresie środków tymczasowych na mocy konwencji i rozporządzenia

292. Zarówno konwencja, jak i rozporządzenie zawierają przepisy, które – w określonych przypadkach i na określonych warunkach – nakładają na organy centralne wymóg udzielenia pomocy we wszczęciu postępowania w celu uzyskania „środków tymczasowych" w państwie wezwanym.

293. W art. 6 ust. 2 lit. i) konwencji i art. 51 ust. 2 lit. i) rozporządzenia określono, że na mocy obu dokumentów szczególna funkcja organów centralnych polega na „podjęciu wszelkich właściwych działań" w odniesieniu do wniosku złożonego na mocy art. 10 konwencji lub art. 56 rozporządzenia, aby:

> „wszcząć postępowanie lub ułatwić jego wszczęcie w celu uzyskania wszelkich niezbędnych środków tymczasowych mających zastosowanie na danym terytorium i służących skutecznemu sfinalizowaniu postępowania w sprawie wniosku o świadczenia alimentacyjne oczekującego na rozpatrzenie"[99].

294. Artykuł 7 konwencji i art. 53 rozporządzenia stanowią również, że organ centralny może zwrócić się do innego organu centralnego z wnioskiem popartym uzasadnieniem o pełnienie funkcji określonej w art. 6 ust. 2 lit. i) konwencji i art. 51 ust. 2 lit. i) rozporządzenia, o ile na rozpatrzenie nie oczekuje żaden wniosek złożony na mocy art. 10 konwencji lub art. 56 rozporządzenia (zob. również rozdział 1 sekcja III lit. B niniejszego podręcznika). Artykuł 7 konwencji i art. 53 rozporządzenia stanowią, że „wezwany organ centralny podejmuje takie działania, jeżeli jest przekonany, że są one konieczne, by ewentualnemu wnioskodawcy udzielić pomocy w złożeniu wniosku [na mocy art. 10 konwencji lub art. 56 rozporządzenia] lub w ustaleniu, czy powinien on wystąpić z takim wnioskiem".

---

[96] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].
[97] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 390.
[98] Unia Europejska nie złoży takiego oświadczenia, a zatem w państwach członkowskich Unii Europejskiej kryterium sytuacji majątkowej dziecka nie będzie miało w tym kontekście zastosowania na mocy konwencji (zob. decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej)).
[99] Aby zapoznać się z szerszym omówieniem znaczenia „środków tymczasowych" w tym kontekście, zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 176 i nast.

295. Sformułowanie „wszelkie właściwe działania" użyte w odniesieniu do funkcji organu centralnego w zakresie środków tymczasowych jest rozumiane jako „wszelkie działania, jakie mógł podjąć organ centralny celem osiągnięcia pożądanego rezultatu, zależne od jego kompetencji i zasobów, pod warunkiem że działania te są zgodne z przepisami krajowymi [wezwanego] państwa"[100].

296. W związku z tym właściwe organy państw, w których obowiązuje konwencja i w których ma zastosowanie rozporządzenie, powinny mieć świadomość, że mogą otrzymać wnioski od ich krajowych organów centralnych lub mogą pracować z nimi w celu wszczęcia postępowania dotyczącego środków tymczasowych we wspomnianych powyżej sprawach.

B. Przepisy dotyczące środków tymczasowych i zabezpieczających unikalne dla rozporządzenia

297. W rozporządzeniu ujęto szereg dodatkowych przepisów dotyczących środków tymczasowych i zabezpieczających przy stosowaniu rozporządzenia.

1. Środki tymczasowe podejmowane w państwie pochodzenia

298. Artykuł 39 rozporządzenia stanowi, że sąd pochodzenia orzeczenia może stwierdzić tymczasową wykonalność orzeczenia, niezależnie od ewentualnego wniesienia środka zaskarżenia, nawet jeśli prawo krajowe nie przewiduje wykonalności z mocy prawa.

299. Jeżeli orzeczenie dotyczące środków tymczasowych lub jego część jest wykonalna z innego państwa członkowskiego, będzie ono wykonalne na mocy art. 17 ust. 2 rozporządzenia (w ramach procedur określonych w sekcji 1 dotyczących orzeczeń wydanych w państwach członkowskich będących stronami protokołu haskiego z 2007 roku) albo na mocy art. 26 rozporządzenia (w ramach procedur określonych w sekcji 2 dotyczących orzeczeń wydanych w państwach członkowskich niebędących stronami protokołu haskiego z 2007 roku) (aby uzyskać dalsze informacje na temat uznawania, wykonalności i wykonywania orzeczeń na mocy rozdziału IV rozporządzenia, zob. rozdział 8). Artykuł 17 ust. 2 i art. 26 rozporządzenia stanowią, że orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim musi być jedynie „wykonalne" w tym państwie i nie jest wymagane, aby orzeczenie takie było ostateczne, żeby mogło być wykonalne lub żeby można było stwierdzić jego wykonalność w innym państwie członkowskim.

2. Środki tymczasowe lub zabezpieczające w państwach niebędących państwem pochodzenia orzeczenia

300. W art. 14 rozporządzenia zapewnia się jurysdykcję sądów na mocy rozporządzenia w odniesieniu do środków tymczasowych i zabezpieczających:

> „Wniosek o zastosowanie środków tymczasowych, włącznie ze środkami zabezpieczającymi, przewidzianych w prawie państwa członkowskiego, może zostać wniesiony do sądu tego państwa także wówczas, gdy na podstawie niniejszego rozporządzenia sprawa główna należy do jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego."

301. Sprawując taką jurysdykcję w odniesieniu do środków tymczasowych, właściwe organy powinny mieć świadomość, że należy również ustalić, jakie prawo ma zastosowanie w przypadku takich środków[101].

---

[100] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 121.

[101] W przypadku państw członkowskich będących stronami protokołu haskiego z 2007 r. (zob. rozdział 5) nie jest jasne, czy środki tymczasowe zostałyby włączone w zakres obowiązującego prawa właściwego określonego w protokole (zob. art. 11 protokołu dotyczący zakresu stosowania prawa właściwego).

3. Środki tymczasowe w oczekiwaniu na uznanie, uznanie i stwierdzenie wykonalności / wykonanie orzeczenia w innym państwie członkowskim na mocy rozdziału IV sekcja 1 i 2[102]

302. W rozdziale IV dotyczącym określonych w rozporządzeniu procedur uznawania, wykonalności i wykonywania orzeczeń na mocy rozporządzenia, w sekcji 1 dotyczącej orzeczeń wydanych w państwach członkowskich będących stronami protokołu haskiego z 2007 roku, w art. 18 jasno określono, że:

> „Wykonalne orzeczenie upoważnia z mocy prawa do przyjęcia środków zabezpieczających przewidzianych w prawie państwa członkowskiego wykonania".

303. Ponadto w rozdziale IV sekcja 2 rozporządzenia (w odniesieniu do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich niebędących stronami protokołu haskiego z 2007 r.), w art. 36[103] określa się jasno, że nie ma przeszkód dla korzystania przez wnioskodawcę zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonania ze środków tymczasowych / zabezpieczających, bez potrzeby stwierdzenia wykonalności ze strony innego państwa członkowskiego. W art. 36 ust. 2 rozporządzenia wyjaśnia się także, że stwierdzenie wykonalności będzie uprawniało z mocy prawa do stosowania wszelkich środków zabezpieczających. W art. 36 ust. 3 określa się, że w czasie biegu terminu do wniesienia środka zaskarżenia przewidzianego w art. 32 ust. 5 rozporządzenia nie może być prowadzona egzekucja z majątku strony, od której dochodzi się wykonania, z wyjątkiem zastosowania środków zabezpieczających (aby uzyskać więcej informacji na temat środków tymczasowych i zabezpieczających w kontekście postępowania egzekucyjnego na mocy rozporządzenia, zob. rozdział 8).

IX. Inne konwencje i rozporządzenia w sprawie doręczania dokumentów i przeprowadzania dowodu za granicą

A. Przegląd

304. Niektóre państwa są stronami konwencji haskiej o doręczaniu z 1965 r.[104] lub konwencji haskiej o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r.[105], przy czym obie te konwencje mogą mieć znaczenie w sprawach związanych z międzynarodowymi wnioskami o świadczenia alimentacyjne[106]. Jeżeli zachodzi sytuacja, w której dowolna z tych konwencji może mieć zastosowanie, należy skorzystać z doradztwa prawnego, aby zapewnić prawidłowe spełnienie wymogów konwencji.

305. W Unii Europejskiej rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych ma zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej z wyjątkiem Danii, a rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów") ma zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich. Pomiędzy Danią a innymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej ma zastosowanie raczej konwencja haska o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r., a nie rozporządzenie (WE) nr 1206/2001. Jeżeli zachodzi sytuacja, w której dowolne z tych

---

[102] Aby uzyskać dalsze informacje na temat uznawania, wykonalności i wykonywania orzeczeń na mocy rozdziału IV rozporządzenia, zob. rozdział 8.
[103] Artykuł 36 rozporządzenia jest analogiczny do art. 47 rozporządzenia Bruksela I.
[104] Konwencja haska z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych.
[105] Konwencja haska z dnia 18 marca 1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych.
[106] Zob. art. 50 konwencji i sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 648–651.

rozporządzeń może mieć zastosowanie, należy skorzystać z doradztwa prawnego, aby zapewnić prawidłowe spełnienie wymogów rozporządzeń.

306. Aby upewnić się, czy inne państwa pozaeuropejskie są stronami konwencji haskiej o doręczaniu i konwencji haskiej o przeprowadzaniu dowodów, właściwe organy mogą w odniesieniu do obu konwencji zweryfikować tabele statusu dostępne na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net >, w sekcji „Conventions" odpowiednio pkt 14 i 20.

307. Zarówno konwencja haska o doręczaniu, jak i konwencja haska o przeprowadzaniu dowodów mają zastosowanie tylko w przypadku, gdy doręczenie lub przeprowadzenie dowodu musi nastąpić *za granicą*. W związku z tym trzeba zwrócić uwagę, że terminu „***za granicą***" nie zastosowano w art. 6 ust. 2 lit. g) konwencji z 2007 r., który odnosi się również do wniosków o podjęcie szczególnych działań („ułatwić uzyskanie dokumentów lub innych dowodów"), ani w art. 6 ust. 2 lit. j) („ułatwić doręczanie dokumentów"). Wynika to z tego, że w większości przypadków organ centralny zostanie poproszony o ułatwienie przeprowadzania dowodów lub doręczania dokumentów *w ramach jurysdykcji tego organu* na potrzeby postępowania w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych toczących się *w ramach jurysdykcji tego organu*. Wnioski o ułatwienie przeprowadzania dowodów lub doręczania dokumentów ***za granicą*** będą występowały rzadziej. Konwencja z 2007 r. obejmuje wiele sytuacji, które nie będą wymagały ani przekazywania dokumentów w celu doręczenia ich za granicą, ani przeprowadzania dowodów za granicą[107]. W analogicznych artykułach rozporządzenia dotyczących zadań organów centralnych w odniesieniu do dowodów i dostarczania dokumentów (art. 51 ust. 2 lit. g) i j)) wspomniane są rozporządzenie (WE) nr 1206/2001 i rozporządzenie (WE) 1393/2007, jednak w przypadku państw, w których obowiązuje konwencja, istnieje większe prawdopodobieństwo, że organy centralne będą w pierwszej kolejności rozpatrywać wnioski krajowe dotyczące przeprowadzania dowodów i dostarczania dokumentów.

308. Omówienie innych konwencji mających zastosowanie w tej dziedzinie nie wchodzi w zakres niniejszego podręcznika. Aby dowiedzieć się, czy dane państwo jest stroną konwencji haskiej dotyczącej procedury cywilnej z 1954 r.[108], konwencji o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowch z 1965 r. oraz konwencji o przeprowadzaniu dowodów za granicą z 1970 r., należy odwiedzić strony internetowe konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net >.

B. Konwencja o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych z 1965 r.[109]

309. W konwencji o doręczaniu z 1965 r. ustanawia się drogi przekazywania stosowane w przypadkach, gdy dokument sądowy lub pozasądowy musi zostać przekazany z jednego państwa będącego stroną konwencji do innego państwa, które również jest stroną konwencji, w celu doręczenia go w tym państwie.

310. Konwencja o doręczaniu z 1965 r. ma zastosowanie, jeżeli spełnione są wszystkie następujące wymogi:

1 prawo państwa, w którym toczy się postępowanie (prawo państwa sądu orzekającego) wymaga przekazania dokumentu (np. powiadomienia o wniesieniu sprawy) z tego państwa do innego państwa w celu doręczenia go w tym drugim państwie;

2 oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu;

---

[107] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 164–167 i 182–185. Aby zapoznać się z omówieniem rodzajów pomocy, której państwo wezwane może udzielać w sprawach niewchodzących w zakres stosowania konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r., zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 174.
[108] Konwencja haska z dnia 1 marca 1954 r. dotycząca procedury cywilnej.
[109] Aby uzyskać więcej informacji na temat konwencji o doręczaniu, zob. strony internetowe konferencji haskiej w sekcji „Service Section".

3 znany jest adres osoby, której należy doręczyć dany dokument;

4 dokument, który należy doręczyć, jest dokumentem sądowym lub pozasądowym; oraz

5 dokument, który należy doręczyć, dotyczy sprawy cywilnej lub handlowej.

311. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości dotyczących tego, czy konwencja o doręczaniu z 1965 r. ma zastosowanie, lub dotyczących sposobu przestrzegania postanowień tej konwencji należy skorzystać z doradztwa prawnego.

C. Konwencja o przeprowadzaniu dowodów za granicą z 1970 r.[110]

312. W konwencji haskiej o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r. ustanowiono metody współpracy w zakresie przeprowadzania dowodów za granicą (tj. w innym państwie) w sprawach cywilnych lub handlowych. W konwencji tej, która ma zastosowanie tylko między państwami, które są jej stronami, przewidziano przeprowadzanie dowodów (i) w drodze wniosków o przeprowadzenie dowodów oraz (ii) przez przedstawicieli dyplomatycznych, urzędników konsularnych lub osobę wyznaczoną. Konwencja ta zapewnia skuteczne środki przezwyciężenia różnic między systemami prawa cywilnego a systemami prawa *common law* w odniesieniu do przeprowadzania dowodów.

313. W razie potrzeby przeprowadzenia dowodu za granicą, w stosownych przypadkach należy skorzystać z doradztwa prawnego, aby zapewnić spełnienie wymogów konwencji o przeprowadzaniu dowodów z 1970 r.

D. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych[111]

314. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 ma na celu udoskonalenie, uproszczenie i przyspieszenie współpracy między sądami podczas przeprowadzania dowodów wśród państw członkowskich Unii Europejskiej[112].

315. W rozporządzeniu (WE) nr 1206/2001 określono dwa sposoby przeprowadzania dowodów między państwami członkowskimi: bezpośrednie przekazywanie wniosków między sądami i bezpośrednie przeprowadzanie dowodu przez sąd wzywający. Sąd wzywający jest sądem, przed którym toczy się lub będzie się toczyć postępowanie. Sąd wezwany jest właściwym sądem innego państwa członkowskiego przeprowadzającym dowody. Jednostka centralna jest odpowiedzialna za dostarczanie informacji i poszukiwanie rozwiązań dla wszelkich trudności, jakie mogą powstać w związku z wnioskiem. W rozporządzeniu przewiduje się dziesięć formularzy mających ułatwić składanie wniosków. Wnioski wykonuje się zgodnie z prawem wezwanego państwa członkowskiego. Wniosek musi zostać wykonany w ciągu dziewięćdziesięciu dni od daty jego otrzymania.

316. Z debat nad rozporządzeniem (WE) nr 1206/2001 wynika, że należy stosować nowe technologie, w szczególności wideokonferencje, w celu podniesienia skuteczności

[110] Aby uzyskać więcej informacji na temat konwencji o przeprowadzaniu dowodów, zob. strony internetowe konferencji haskiej w sekcji „Evidence Section".

[111] Aby uzyskać więcej informacji na temat rozporządzenia (WE) nr 1206/2001, zob. strony internetowe Europejskiego atlasu sądowego w sprawach cywilnych: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_pl.htm >. Planowane jest przeniesienie takich informacji do europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość" dostępnego za pośrednictwem następującego łącza internetowego: < https://e-justice.europa.eu/home.do >.

[112] Jak zauważono powyżej, rozporządzenie stosuje się między państwami członkowskimi Unii Europejskiej z wyjątkiem Danii. Między Danią a innymi państwami członkowskimi ma zastosowanie Konwencja haska z dnia 18 marca 1970 r. o przeprowadzaniu dowodów za granicą w sprawach cywilnych lub handlowych.

stosowania rozporządzenia[113], a właściwe organy, jeżeli muszą zastosować rozporządzenie, mogą zechcieć zbadać, czy istnieją odpowiednie udogodnienia do prowadzenia wideokonferencji.

E. Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów")[114]

317. Rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 (uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000) ma na celu poprawę i przyspieszenie przepływu między państwami członkowskimi dokumentów sądowych i pozasądowych dotyczących spraw cywilnych lub handlowych w ramach procedury doręczania tych dokumentów. Rozporządzenie stosuje się między wszystkimi państwami członkowskimi Unii Europejskiej[115].

318. W rozporządzeniu (WE) nr 1393/2007 przewiduje się różne sposoby przesyłania i doręczania dokumentów: przesyłanie przez jednostki przekazujące i przyjmujące, przesyłanie kanałami konsularnymi bądź dyplomatycznymi, doręczanie pocztą lub bezpośrednie.

319. Jednostki przekazujące są odpowiedzialne za przesyłanie dokumentów sądowych i pozasądowych, które mają zostać doręczone w innym państwie członkowskim. Jednostki przyjmujące są odpowiedzialne za odbieranie dokumentów sądowych i pozasądowych z innego państwa członkowskiego. Organ centralny odpowiada za udzielanie informacji jednostkom przekazującym oraz poszukiwanie rozwiązań w przypadku ewentualnych trudności przy przekazywaniu dokumentów, które mają zostać doręczone. W rozporządzeniu przewiduje się stosowanie siedmiu formularzy mających ułatwić procedury prowadzone na mocy tego dokumentu.

X. Ocena parytetu siły nabywczej: transgraniczne dostosowanie kwot świadczenia alimentacyjnego

320. Podczas stosowania konwencji albo rozporządzenia właściwe organy będą napotykały problemy związane z przeliczaniem waluty (szczególnie w związku z wykonywaniem orzeczenia; zob. również rozdział 12 sekcja VI pkt 5 niniejszego podręcznika), a także z dostosowaniem kwot zagranicznego świadczenia alimentacyjnego, co będzie wymagało porównania kosztów utrzymania w różnych państwach, znanego jako parytet siły nabywczej między państwami. Czynnik taki może zostać wzięty pod uwagę podczas wydawania, zmiany lub wykonywania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Właściwe organy będą musiały dokonać weryfikacji krajowych praktyk w tym zakresie[116].

321. Szereg organizacji publikuje i aktualizuje tabele z wykazem porównywalnych parytetów siły nabywczej:

---

[113] Sprawozdanie Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 5 grudnia 2007 r. na temat stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy pomiędzy sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych [COM(2007) 769 final – nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym].

[114] Aby uzyskać więcej informacji na temat rozporządzenia (WE) nr 1393/2007, zob. strony internetowe Europejskiego atlasu sądowego w sprawach cywilnych: < http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/ds_information_pl.htm >. Planowane jest przeniesienie takich informacji do europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość" dostępnego za pośrednictwem następującego łącza internetowego: < https://e-justice.europa.eu/home.do >.

[115] W tym również Dania, która potwierdziła zamiar wdrażania przepisów rozporządzenia w deklaracji (Dz.U. L 331 z 10.12.2008, s. 21) sporządzonej w oparciu o umowę równoległą zawartą ze Wspólnotą Europejską.

[116] W [nazwa państwa] […].

- Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD): < http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=SNA_TABLE4 >. W menu „Transactions” należy wybrać „PPPPC: Purchasing Power Parity for Private Consumption”;
- Eurostat Komisji Europejskiej: < http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/purchasing_power_parities/data/database >. (Tabelę trzeba dostosować do potrzeb użytkownika.);
- Bank Światowy: < http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PRVT.PP >.

Rozdział 4 - Rozporządzenie z 2009 r.: bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji

A. Wprowadzenie

322. W rozporządzeniu określono bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji, ujednolicając w ten sposób przepisy dotyczące jurysdykcji odnoszące się do spraw alimentacyjnych w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Właściwe organy w państwach członkowskich Unii Europejskiej będą sprawować jurysdykcję w sprawach alimentacyjnych zgodnie z podstawami jurysdykcji określonymi w rozdziale II rozporządzenia, mianowicie w przypadkach gdy rozpatrują wnioski lub wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych lub o jego zmianę składane bezpośrednio na mocy rozporządzenia lub konwencji (zob. rozdziały 10 i 11 niniejszego podręcznika)[117]. Dzięki takim ujednoliconym przepisom dotyczącym jurysdykcji nie będzie potrzeby sprawdzania jurysdykcji właściwego organu państwa członkowskiego będącego państwem pochodzenia orzeczenia podczas uznawania i wykonywania orzeczenia na mocy rozporządzenia (zob. rozdział 8 dotyczący uznawania, wykonalności i wykonywania na mocy rozporządzenia).

323. Przed zastosowaniem określonych w rozporządzeniu przepisów dotyczących jurysdykcji właściwe organy będą musiały najpierw sprawdzić, czy sprawa alimentacyjna wchodzi w zakres stosowania rozporządzenia, w tym będą musiały dokonać oceny przedmiotowego, geograficznego i czasowego zakresu stosowania (zob. rozdział 3 część I niniejszego podręcznika). Należy zauważyć, że z perspektywy właściwych organów przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu będą miały uniwersalne zastosowanie geograficzne w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Oznacza to, że przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu mają również zastosowanie w przypadku gdy sprawa alimentacyjna jest związana z państwem trzecim (w tym państwem trzecim będącym stroną konwencji z 2007 r.), które nie jest państwem członkowskim Unii Europejskiej.

324. W odróżnieniu od bezpośrednich przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu, w konwencji określono wyłącznie „pośrednie" przepisy dotyczące jurysdykcji, mianowicie w art. 18 („Ograniczenia postępowań" omówione poniżej w ramach omówienia art. 8 rozporządzenia) i w art. 20 („Podstawy uznania i wykonania"). Oznacza to, że w państwie będącym państwem pochodzenia orzeczenia jurysdykcja właściwego organu będzie sprawdzana podczas uznawania i wykonywania na mocy konwencji. Uznanie i wykonanie orzeczenia będzie zależało od tego, czy jurysdykcja właściwego organu w państwie będącym państwem pochodzenia orzeczenia spełnia jedno z kryteriów dotyczących podstaw jurysdykcji określonych w art. 20 konwencji. Z drugiej strony przepisy dotyczące jurysdykcji odnoszące się do wydania lub zmiany orzeczenia na mocy konwencji przez właściwe organy w państwach niebędących państwami członkowskimi Unii Europejskiej będą regulowane obowiązującym prawem wewnętrznym.

325. W niniejszym rozdziale podręcznika podsumowano określone w rozporządzeniu przepisy dotyczące jurysdykcji i zwrócono uwagę na przypadki, w których przepisy te mogą odzwierciedlać pośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji określone w konwencji[118].

---

[117] Należy zauważyć, że zasadniczo przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu nie rozwiązują kwestii właściwości miejscowej *wewnątrz* państwa członkowskiego, w którym rozporządzenie ma zastosowanie. Kwestie te będą ustalane zgodnie z przepisami krajowymi. Należy również zauważyć, że w przypadku wniosków lub wniosków składanych bezpośrednio na mocy konwencji lub rozporządzenia, mających związek z uznawaniem lub wykonywaniem orzeczeń opisanych w rozdziałach 7, 8 i 9, właściwe organy nie przeprowadzają analizy dotyczącej jurysdykcji, ponieważ takie wnioski lub wnioski składane bezpośrednio mają związek wyłącznie z uznawaniem lub wykonywaniem istniejących zagranicznych orzeczeń.

[118] Chociaż postanowienia konwencji nie stanowią bezpośrednich przepisów dotyczących jurysdykcji, w praktyce właściwe organy mogą chcieć uwzględnić je podczas wydawania lub zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które ma być uznane lub wykonane za granicą w umawiającym się państwie w ramach konwencji (a jeżeli umawiające się państwo danego uznania / wykonania jest znane, mogą one chcieć również wziąć pod uwagę, czy państwo to zgłosiło zastrzeżenie na mocy art. 20 konwencji). Zob. również rozdział 7 dotyczący rozpatrywania wniosków otrzymywanych za pośrednictwem organów centralnych oraz rozpatrywanie wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio na mocy konwencji z 2007 r.

W przypisach do niniejszego rozdziału zwrócono również uwagę na przypadki, w których przepisy rozporządzenia są zbliżone do przepisów określonych w innych europejskich instrumentach prawa prywatnego.

B. Artykuł 3 rozporządzenia[119]: przepisy ogólne

326. Artykuł 3 lit. a) i b) rozporządzenia stanowią, że sądami mającymi jurysdykcję są odpowiednio sąd zwykłego miejsca pobytu pozwanego lub sąd zwykłego miejsca pobytu wierzyciela. Przepisy te są analogiczne do przepisów pośrednich konwencji określonych w art. 20 ust. 1 lit. a) i c), które stanowią podstawy uznania i wykonania orzeczenia na mocy konwencji[120].

327. Artykuł 3 lit. c) i d) rozporządzenia stanowią, że sąd państwa członkowskiego może uznać swą jurysdykcję, jeżeli zgodnie z prawem sądu ma jurysdykcję do prowadzenia postępowania dotyczącego statusu osób lub odpowiedzialności rodzicielskiej[121], w przypadku gdy sprawa dotycząca zobowiązań alimentacyjnych jest związana z tym postępowaniem, chyba że jurysdykcja ta wynika tylko z obywatelstwa jednej ze stron. Przedmiotowe bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji znajdują swoje odzwierciedlenie w pośrednich przepisach dotyczących jurysdykcji określonych w konwencji w art. 20 ust. 1 lit. f)[122].

328. Należy zauważyć, że nie ustalono hierarchii podstaw jurysdykcji określonych w art. 3 rozporządzenia, a zatem wnioskodawca może wybrać spośród nich.

C. Artykuł 4 rozporządzenia[123]: wybór sądu

329. W art. 4 rozporządzenia zezwala się stronom na zawieranie umów dotyczących wyboru sądu w celu wyznaczenia sądu lub sądów państwa członkowskiego[124]. W rozporządzeniu określono jednak ograniczenia dotyczące tej autonomii. Po pierwsze, artykułu nie stosuje się w przypadku sporów dotyczących zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci poniżej 18 roku życia (art. 4 ust. 3). Po drugie, w rozporządzeniu wymaga się, aby wyznaczony sąd lub wyznaczone sądy były w istotny sposób powiązane (art. 4 ust. 1). Wskazany sąd lub wskazane sądy muszą być sądem lub sądami państwa członkowskiego, w którym jedna ze stron ma zwykłe miejsce pobytu (art. 4 ust. 1 lit. a)); lub, w przypadkach zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami lub byłymi małżonkami, sąd, który ma jurysdykcję do rozstrzygania ich sporów w sprawach małżeńskich (art. 4 ust. 1 lit. c) pkt (i)) lub sąd lub sądy ostatniego zwykłego miejsca pobytu małżonków przez okres co najmniej jednego roku (art. 4 ust. 1 lit. c) pkt (ii)). Powyższe warunki muszą być spełnione w momencie zawierania umowy dotyczącej wyboru sądu lub w momencie wytoczenia powództwa.

---

[119] Artykuł 3 lit. a) rozporządzenia jest w przybliżeniu analogiczny do art. 2 rozporządzenia Bruksela I. Artykuł 3 lit. b) i c) rozporządzenia jest analogiczny do art. 5 ust. 2 rozporządzenia Bruksela I. Artykuł 3 lit. d) rozporządzenia stanowi nowy przepis bez precedensu. Należy zauważyć, że w art. 3 rozporządzenia, w odróżnieniu od rozporządzenia Bruksela I, stosuje się wyłącznie termin „zwykłego miejsca pobytu", który niesie ze sobą nowe, niezależne znaczenie (i nie jest zdefiniowany w rozporządzeniu), a nie stosuje się pojęcia „miejsca zamieszkania" stosowanego w rozporządzeniu Bruksela I.

[120] W konwencji sprecyzowano, że pozwany i wierzyciel muszą mieć miejsce zwykłego pobytu „w momencie wszczęcia postępowania". Należy zauważyć, że art. 20 ust. 2 konwencji stanowi, iż umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie do jej art. 20 ust. 1 lit. c).

[121] W odniesieniu do art. 3 lit. d) rozporządzenia należy zauważyć, że właściwe organy mające jurysdykcję na mocy rozporządzenia Bruksela II bis mogą zatem sprawować jurysdykcję również w sprawach alimentacyjnych, które są związane z postępowaniem dotyczącym odpowiedzialności rodzicielskiej.

[122] Należy zauważyć, że art. 20 ust. 2 konwencji stanowi, iż umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie do jej art. 20 ust. 1 lit. f).

[123] Artykuł 4 rozporządzenia jest analogiczny do art. 23 rozporządzenia Bruksela I, jednak z pewnymi zmianami wcześniejszych przepisów. W nowym rozporządzeniu określono nowe ograniczenia w odniesieniu do zawieranej między stronami umowy dotyczącej wyboru sądu w zakresie świadczeń alimentacyjnych, w przeciwieństwie do wcześniejszego rozporządzenia Bruksela I, w którym nie określono żadnych ograniczeń.

[124] Należy zauważyć, że w przeciwieństwie do rozporządzenia Bruksela I (art. 23 ust. 1), w rozporządzeniu nie wymaga się, aby w celu zawarcia umowy dotyczącej wyboru sądu jedna ze stron miała „miejsce zamieszkania" na terytorium państwa członkowskiego.

330. W art. 4 ust. 4 rozporządzenia zezwala się na zawieranie umów w sprawie wyboru sądu przyznających wyłączną jurysdykcję państwu niebędącemu państwem członkowskim (o ile nie dotyczą one zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci poniżej 18 roku życia) na mocy konwencji z Lugano (Konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej 30 października 2007 r. w Lugano).

331. Artykuł 4 ust. 2 rozporządzenia stanowi, że umowy muszą być zawierane „na piśmie", co obejmuje „przekazanie informacji za pomocą środków elektronicznych umożliwiające trwały zapis takiej umowy"[125].

332. Artykuł 18 ust. 2 lit. a) i art. 20 ust. 1 lit. e)[126] konwencji odnoszą się do przestrzegania przez strony umów „na piśmie" dotyczących wyboru sądu orzekającego, „chyba że spór dotyczy zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci".

D. Artykuł 5 rozporządzenia[127]: jurysdykcja wynikająca ze stawienia się pozwanego przed sądem

333. Artykuł 5 rozporządzenia stanowi, że jurysdykcję może uzyskać „sąd państwa członkowskiego (...) jeżeli pozwany wda się w spór przed tym sądem", chyba że pozwany wdaje się w spór w celu podniesienia zarzutu braku jurysdykcji. Odzwierciedla to pośredni przepis dotyczący jurysdykcji określony w art. 20 ust. 1 lit. b) konwencji.

E. Artykuł 6 rozporządzenia[128]: jurysdykcja dodatkowa

334. W art. 6 rozporządzenia określa się następujące podstawy jurysdykcji: „Jeżeli żaden sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji na mocy art. 3, 4 i 5 i żaden sąd państwa, które jest stroną Konwencji z Lugano [z 2007 r.], a nie jest państwem członkowskim [Unii Europejskiej], nie ma jurysdykcji na podstawie tej konwencji, jurysdykcję mają sądy państwa członkowskiego, którego obywatelstwo mają obie strony[129]".

335. Należy zauważyć, że w art. 6 wymaga się, aby właściwy organ z urzędu zbadał, czy inny sąd jest sądem właściwym na mocy art. 3, 4 lub 5 rozporządzenia.

336. W pośrednim przepisie dotyczącym jurysdykcji określonym w art. 20 ust. 1 lit. f) konwencji wyraźnie wyklucza się jurysdykcję opartą wyłącznie na obywatelstwie jednej ze stron (w sprawach dotyczących statusu osoby lub odpowiedzialności rodzicielskiej), nie wspomina się jednak nic na temat jurysdykcji opartej na wspólnym obywatelstwie obydwu stron[130].

F. Artykuł 7 rozporządzenia: forum necessitatis

337. W art. 7 rozporządzenia określono dodatkowe wyjątkowe podstawy jurysdykcji: „Jeżeli żaden sąd państwa członkowskiego nie ma jurysdykcji na mocy art. 3, 4, 5 i 6, sądy państwa członkowskiego mogą w wyjątkowych przypadkach rozpoznać sprawę, jeśli

---

[125] W art. 23 ust. 1 lit. a) i w art. 23 rozporządzenia Bruksela I zasadniczo stosuje się analogiczny język w odniesieniu do tego, co stanowi umowę „na piśmie".

[126] Należy zauważyć, że art. 20 ust. 2 konwencji stanowi, że umawiające się państwo może zgłosić zastrzeżenie do jej art. 20 ust. 1 lit. e).

[127] Artykuł 5 rozporządzenia jest analogiczny do art. 24 rozporządzenia Bruksela I.

[128] Rozporządzenie Bruksela I nie zawiera artykułu analogicznego do art. 6 przedmiotowego rozporządzenia.

[129] Należy zauważyć, że w art. 6 nie określono, że przed zastosowaniem tego przepisu dotyczącego jurysdykcji należy zbadać lub ustalić faktyczne obywatelstwo strony lub stron (na przykład, w niektórych jurysdykcjach, w przypadkach gdy strona posiada podwójne obywatelstwo).

[130] Z uwagi na fakt, że w art. 20 konwencji określającym podstawy uznania i wykonania orzeczenia nie wspomina się o kwestii wspólnego obywatelstwa obu stron, taki szerszy przydział jurysdykcji określony w rozporządzeniu może przysporzyć problemów w przypadku uznawania i wykonywania orzeczeń wydawanych w oparciu o te podstawy jurysdykcji w innych umawiających się państwach w ramach konwencji. Właściwe organy mogą chcieć uwzględnić tę kwestię, w przypadku gdy wydawane lub zmieniane przez nie orzeczenie ma być uznane lub wykonane w umawiającym się państwie w ramach konwencji, w którym rozporządzenie nie ma zastosowania.

postępowanie nie może zostać we właściwy sposób wszczęte ani przeprowadzone lub nie jest możliwe[131] w państwie trzecim, z którym sprawa jest ściśle związana. Sprawa powinna mieć wystarczający związek z państwem członkowskim sądu, przed którym wytoczono powództwo". W konwencji nie ma żadnego analogicznego pośredniego przepisu dotyczącego jurysdykcji[132].

338. Przyjmując jurysdykcję na mocy art. 7 rozporządzenia sędziowie będą musieli przeprowadzić dwuczęściowe badanie zgodnie z warunkami określonymi w tym artykule: po pierwsze, w kwestii niemożliwości lub niezdolności do wszczęcia postępowania w państwie trzecim, z którym sprawa jest ściśle związana; po drugie, badanie, czy spór ma „wystarczający związek" z sądem, przed którym wytoczono powództwo.

G. Artykuł 8 rozporządzenia: ograniczenie prowadzenia postępowania

339. Artykuł 8 rozporządzenia zatytułowany „Ograniczenie prowadzenia postępowania" jest zasadniczo taki sam, poza kilkoma niewielkimi różnicami, jak podobnie zatytułowany art. 18 konwencji. Dodatkowo w przepisach art. 8 rozporządzenia określono, że zasady ujęte w tym artykule mają również zastosowanie, jeżeli orzeczenie zostało wydane „w państwie będącym stroną Konwencji haskiej z 2007 roku", jak również w państwie członkowskim.

340. W art. 8 ust. 1 określono główną zasadę, zgodnie z którą dłużnik nie może wszcząć postępowania w celu zmiany orzeczenia lub wydania nowego orzeczenia w żadnym innym państwie członkowskim, dopóki wierzyciel ma nadal zwykłe miejsce pobytu w państwie członkowskim, w którym rozporządzenie ma zastosowanie, lub państwie będącym stroną konwencji, w którym wydano orzeczenie. Analogicznym postanowieniem konwencji jest jej art. 18 ust. 1.

341. W art. 8 ust. 2 rozporządzenia, analogicznym do art. 18 ust. 2 konwencji, określono cztery wyjątki od głównej zasady.

342. Po pierwsze, ograniczenie prowadzenia postępowania nie będzie miało zastosowania, jeżeli strony umówiły się, że sądem mającym jurysdykcję będzie sąd innego państwa członkowskiego zgodnie z art. 4 rozporządzenia, w którym określono limity i ograniczenia w odniesieniu do umów dotyczących wyboru sądu między stronami (zob. omówienie powyżej)[133]. Po drugie, wyjątek stanowi sytuacja, gdy uznaje się, że wierzyciel zgodnie z art. 5 rozporządzenia poddał się jurysdykcji sądu innego państwa członkowskiego (zob. omówienie powyżej)[134]. Po trzecie, jeżeli organ właściwy w państwie pochodzenia będącym stroną konwencji z 2007 roku nie może wykonywać jurysdykcji w celu zmiany orzeczenia lub wydania nowego orzeczenia lub gdy odmawia sprawowania jurysdykcji w tym celu[135]. Ponadto – jeżeli orzeczenie wydane w państwie

---

[131] Na przykład w kodeksie postępowania cywilnego Holandii w art. 9 lit. b) zezwala się, aby holenderski sąd uznał, że jest sądem właściwym, w przypadku gdy postępowanie sądowe poza Niderlandami nie jest możliwe. Zgodnie z orzecznictwem termin „niemożliwość" interpretuje się zarówno jako brak faktycznej możliwości (np. wojna domowa, klęska żywiołowa), jak i jako niemożliwość prawną (np. w odniesieniu do przepisów dyskryminujących niektóre grupy etniczne).

[132] Takie podstawy jurysdykcji mogą zatem przysporzyć problemów w przypadku uznawania i wykonywania orzeczeń państw członkowskich Unii Europejskiej opartych na tej podstawie jurysdykcyjnej w umawiających się państwach w ramach konwencji, jeżeli „wystarczający związek" z sądem, przed który wytoczono powództwo, nie pokrywa się z jedną z podstaw uznania i wykonania wymienionych w art. 20 konwencji. Właściwe organy mogą chcieć uwzględnić tę kwestię, w przypadku gdy wydawane lub zmieniane przez nie orzeczenie ma być uznane lub wykonane w umawiającym się państwie w ramach konwencji, w którym rozporządzenie nie ma zastosowania.

[133] W analogicznym art. 18 ust. 2 lit. a) konwencji przewiduje się następujący wyjątek na mocy konwencji: „jeżeli strony zawarły umowę na piśmie, że jurysdykcja przysługiwać będzie temu innemu umawiającemu się państwu, chyba że spór dotyczy zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci".

[134] W analogicznym art. 18 ust. 2 lit. b) konwencji przewiduje się następujący wyjątek na mocy konwencji: „jeżeli wierzyciel poddał się jurysdykcji tego innego umawiającego się państwa w sposób wyraźny lub poprzez wdanie się w spór co do istoty sprawy, nie zgłaszając zarzutu braku jurysdykcji przy pierwszej sposobności".

[135] W analogicznym art. 18 ust. 2 lit. c) konwencji przewiduje się następujący wyjątek na mocy konwencji: „jeżeli właściwy organ w państwie pochodzenia nie może wykonywać lub odmawia wykonywania jurysdykcji w zakresie zmiany orzeczenia lub wydania nowego orzeczenia".

pochodzenia będącym stroną konwencji z 2007 roku nie może być uznane lub nie może mu zostać nadana klauzula wykonalności w innym państwie członkowskim, w przypadku gdy rozpatrywana jest możliwość wszczęcia postępowania[136].

H. Artykuł 9 rozporządzenia[137]: wytoczenie powództwa

343. W art. 9 rozporządzenia wyszczególniono przypadki, w których przyjmuje się, że powództwo zostało „wytoczone przed sądem" na mocy rozporządzenia, mianowicie w chwili, w której odpowiednie dokumenty zostały wniesione do sądu, albo w drodze działań związanych z doręczeniem dokumentów[138].

I. Artykuł 10 rozporządzenia[139]: badanie jurysdykcji

344. W art. 10 rozporządzenia określono, że sąd, przed który wytoczono powództwo w sprawie, w której nie ma on jurysdykcji, „stwierdza z urzędu brak swojej jurysdykcji"[140].

J. Artykuł 11 rozporządzenia[141]: badanie dopuszczalności wszczęcia postępowania

345. W art. 11 ust. 1 rozporządzenia przewiduje się zawieszenie postępowania w danym państwie członkowskim (mającym właściwą jurysdykcję), aby umożliwić dostarczenie pozwanemu należytego powiadomienia i stosownych dokumentów w czasie wystarczającym na przygotowanie obrony lub upewnienie się, że czynności te zostały podjęte, jeżeli pozwany ma zwykłe miejsce pobytu w innym państwie i nie wdał się w spór. W art. 11 odpowiednio ust. 2 i 3 podaje się alternatywne przepisy dotyczące sytuacji, w których dokumenty muszą być przekazane na mocy rozporządzenia (WE) nr 1393/2007 (rozporządzenie dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych) lub na mocy konwencji haskiej z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych. (Aby uzyskać dalsze informacje na temat doręczania dokumentów za granicą, zob. rozdział 3 część II sekcja IX.)

346. Chociaż w konwencji nie ma przepisu, w którym dopuszcza się zawieszenie postępowania w opisanych powyżej okolicznościach, w art. 22 lit. e) konwencji określono podstawę odmowy uznania i wykonania orzeczenia, w sytuacji gdy pozwany „nie był obecny ani nie był reprezentowany" i (i) albo nie został należycie powiadomiony o wszczęciu postępowania, (ii) albo nie został należycie powiadomiony o wydaniu orzeczenia i nie miał możliwości zaskarżenia go ani odwołania się od niego.

K. Artykuł 12 rozporządzenia[142]: zawisłość sprawy i art. 13[143]: sprawy wiążące się ze sobą

347. W rozporządzeniu ujęto dwa przepisy dotyczące zawisłości sprawy (sprawy o „to samo roszczenie" między tymi samymi stronami wytoczone w różnych państwach członkowskich) i „spraw wiążących się ze sobą" (spraw, między którymi istnieje „tak

---

[136] W analogicznym art. 18 ust. 2 lit. d) konwencji przewiduje się następujący wyjątek na mocy konwencji: „jeżeli orzeczenie wydane w państwie pochodzenia nie może być uznane lub nie można stwierdzić jego wykonalności w umawiającym się państwie, w którym zamierza się prowadzić postępowanie o zmianę orzeczenia lub wydanie nowego orzeczenia".

[137] Artykuł 9 rozporządzenia jest analogiczny do art. 30 rozporządzenia Bruksela I i do art. 16 rozporządzenia Bruksela II bis.

[138] Konwencja nie zawiera analogicznego postanowienia.

[139] Artykuł 10 rozporządzenia jest analogiczny do art. 17 rozporządzenia Bruksela II bis.

[140] Konwencja nie zawiera analogicznego postanowienia.

[141] Artykuł 11 rozporządzenia jest analogiczny do art. 18 rozporządzenia Bruksela II bis.

[142] Artykuł 12 rozporządzenia jest analogiczny do art. 27 rozporządzenia Bruksela I i do art. 21 Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (zwanej dalej „konwencją brukselską").

[143] Artykuł 13 rozporządzenia jest analogiczny do art. 28 rozporządzenia Bruksela I.

ścisła więź, że pożądane jest ich łączne rozpoznanie i rozstrzygnięcie w celu uniknięcia wydania w oddzielnych postępowaniach sprzecznych ze sobą orzeczeń") wytoczonych w różnych państwach członkowskich, określone odpowiednio w art. 12 i 13. Zasada „pierwszego sądu, przed którym wytoczono powództwo" ma zastosowanie w odniesieniu do obu przepisów.

348. W konwencji ujęto jeden przepis w ramach „podstaw odmowy uznania i wykonania", w art. 22 lit. c), w którym porusza się kwestie zawisłości sprawy. Uznania i wykonania orzeczenia można odmówić, jeżeli „przed organem państwa wezwanego toczy się wcześniej wszczęte postępowanie między tymi samymi stronami w tym samym przedmiocie".

L. Artykuł 14 rozporządzenia[144]: środki tymczasowe i środki zabezpieczające

349. W art. 14 rozporządzenia wyraźnie przewidziano kwestię wnoszenia w państwach członkowskich wniosków o zastosowanie środków tymczasowych (włącznie ze środkami zabezpieczającymi) przewidzianych w prawie tego państwa także wówczas, gdy na podstawie rozporządzenia sprawa główna może należeć do jurysdykcji sądów innego państwa członkowskiego[145]. (Aby uzyskać dalsze informacje na temat środków tymczasowych i zabezpieczających, zob. również rozdział 3 część II sekcja VIII niniejszego podręcznika).

350. Konwencja nie zawiera postanowienia analogicznego do art. 14 rozporządzenia, ale przewidziano w niej możliwość składania takich wniosków za pośrednictwem organów centralnych. Artykuł 6 ust. 2 lit. i) konwencji stanowi, że w odniesieniu do wniosków przewidzianych w konwencji organy centralne „podejmują wszelkie właściwe działania (...), aby wszcząć postępowanie lub ułatwić jego wszczęcie w celu uzyskania wszelkich niezbędnych środków tymczasowych mających zastosowanie na danym terytorium i służących skutecznemu sfinalizowaniu postępowania w sprawie wniosku o świadczenia alimentacyjne oczekującego na rozpatrzenie". Ponadto w art. 7 ust. 1 konwencji „Wnioski o podjęcie szczególnych działań" nadaje się organom centralnym uprawnienia do zwracania się z wnioskami do innego organu centralnego, między innymi o zastosowanie środków tymczasowych zgodnie z art. 6 ust. 2 lit. i) konwencji, o ile na rozpatrzenie nie oczekuje żaden wniosek złożony na mocy konwencji. Dodatkowo art. 7 ust. 2 stanowi, że organy centralne mogą także podjąć szczególne działania (w tym uzyskać niezbędne środki tymczasowe) na wniosek innego organu centralnego, w przypadku gdy sprawa wewnętrzna znana temu drugiemu organowi centralnemu ma „charakter międzynarodowy".

---

[144] Artykuł 14 rozporządzenia jest analogiczny do art. 31 rozporządzenia Bruksela I i do art. 24 konwencji brukselskiej.

[145] Należy zauważyć, że w rozporządzeniu nie wspomina się, które prawo należy zastosować w odniesieniu do środków tymczasowych. Ponadto, nie jest jasne, czy środki tymczasowe wchodziłyby w zakres stosowania protokołu haskiego z 2007 r. (zob. rozdział 5) na mocy jego art. 11. W ramach niektórych jurysdykcji krajowych pozostawia się swobodę uznania w kwestii wyboru prawa mającego zastosowanie w odniesieniu do środków tymczasowych.

Rozdział 5 - Prawo właściwe na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

A. Konwencja z 2007 r. i protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym

351. Sama konwencja haska nie zawiera kompletnych przepisów dotyczących prawa właściwego. Protokół haski z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych („protokół") jest niezależnym dokumentem międzynarodowym, który jest powiązany i zgodny z konwencją z 2007 r., ponieważ oba te dokumenty były negocjowane i zostały przyjęte w tym samym czasie. Umawiające się państwa w ramach konwencji w szczególności zachęca się do przystąpienia również do protokołu, jednak dowolne państwo może zostać stroną protokołu. Status protokołu w odniesieniu do umawiających się w jego ramach stron jest dostępny na stronach internetowych Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Conventions" pkt 39, a następnie „Status table", lub w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

352. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] rozpatrujące międzynarodowe sprawy dotyczące świadczeń alimentacyjnych w pierwszej kolejności będą musiały ustalić, czy ich państwo jest stroną protokołu[146]. Jeżeli tak, to protokół określi przepisy dotyczące prawa właściwego dla spraw alimentacyjnych w przypadku wniosków składanych na mocy konwencji lub składanych bezpośrednio wniosków o wydanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych (zob. rozdział 10) oraz o zmianę orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych (zob. rozdział 11). Wnioski o uznawanie i wykonywanie orzeczeń na mocy konwencji zasadniczo nie będą podlegały postanowieniom protokołu, ponieważ kwestie prawa właściwego będą rozstrzygane w państwie, z którego pochodzi orzeczenie[147]. Jeżeli państwo nie jest umawiającym się państwem w ramach protokołu ani państwem, w którym protokół ma zastosowanie (zob. sekcja B poniżej), do orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych będzie miało zastosowanie prawo państwa sądu orzekającego (tj. prawo państwa wezwanego) wraz z obowiązującymi w tym państwie przepisami prawa prywatnego międzynarodowego.

353. Należy jednak mieć również na uwadze fakt, że konwencja zawiera szereg szczegółowych przepisów dotyczących prawa właściwego odnoszących się do: a) uprawnienia instytucji publicznej do działania w imieniu wierzyciela lub do dochodzenia zwrotu świadczeń spełnionych na rzecz wierzyciela (art. 36 ust. 2); b) czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego oraz terminów wykonalności zaległych płatności (art. 32 ust. 4 i 5); oraz c) kwalifikowalności dziecka do uzyskiwania alimentów w ściśle określonych okolicznościach (art. 20 ust. 5).

354. Streszczenie postanowień protokołu przedstawiono w sekcji C poniżej.

355. Właściwe organy powinny również mieć na uwadze, że nawet jeżeli w ich państwie protokół nie obowiązuje, to obowiązywać może jedna z kilku starszych konwencji haskich dotyczących prawa właściwego dla zobowiązań alimentacyjnych[148].

---

[146] Protokół [ma zastosowanie] [nie ma zastosowania] w [nazwa państwa]. Zob. również sekcja B niniejszego rozdziału.

[147] Protokół mógł być jednak stosowany w państwie pochodzenia. Zob. również art. 32 ust. 4 i 5 konwencji, które rzutują na kwestie prawa właściwego w odniesieniu do zagadnień dotyczących wykonywania na mocy konwencji.

[148] Konwencja haska z dnia 24 października 1956 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci oraz konwencja haska z dnia 2 października 1973 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (zwana dalej „konwencją z 1973 r."). Status tych dokumentów w odniesieniu do umawiających się w ich ramach stron jest dostępny na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Conventions" pkt 8 lub 24, a następnie „Status table".

B. Rozporządzenie z 2009 r. i protokół haski z 2007 r. o prawie właściwym

356. Decyzją Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Protokołu haskiego z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (2009/941/EC) Rada Wspólnoty Europejskiej (jak ją wówczas nazywano) zatwierdziła protokół w imieniu Wspólnoty Europejskiej, z wyjątkiem Danii i Zjednoczonego Królestwa[149].

357. Protokół ma zastosowanie w uczestniczących państwach członkowskich Unii Europejskiej [w tym w] [nazwa państwa] od dnia 18 czerwca 2011 r.[150]. Należy zauważyć również, że protokół działa z mocą wsteczną i ma zastosowanie do zobowiązań alimentacyjnych dochodzonych w państwach członkowskich przed wejściem w życie protokołu[151].

358. Rozdział III art. 15 rozporządzenia jest głównym artykułem w rozporządzeniu dotyczącym prawa właściwego i stanowi, że prawo właściwe w sprawach zobowiązań alimentacyjnych jest określane zgodnie z protokołem haskim z 2007 r. w państwach członkowskich, dla których instrument ten jest wiążący[152].

359. Jak opisano szczegółowo poniżej (zob. rozdział 8), zgodnie z rozdziałem IV sekcja 1 rozporządzenia, przepisy dotyczące zniesienia *exequatur* w odniesieniu do uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń mają zastosowanie w państwach członkowskich Unii Europejskiej, dla których protokół jest wiążący (we wszystkich państwach członkowskich z wyjątkiem Zjednoczonego Królestwa i Danii).

C. Stosowanie protokołu i streszczenie postanowień

360. Streszczenie najważniejszych postanowień protokołu przedstawiono poniżej. Aby uzyskać dalsze szczegółowe informacje, właściwe organy [sądowe] [administracyjne] powinny odnieść się do tekstu protokołu oraz sprawozdania wyjaśniającego do protokołu. Sprawozdanie wyjaśniające jest dostępne na stronach internetowych Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Conventions" pkt 39, a następnie „HCCH Publications".

1. Uniwersalne stosowanie

361. Protokół, w przeciwieństwie do konwencji z 2007 r., która ma zastosowanie wyłącznie do stosunków między umawiającymi się państwami, wywołuje skutek *erga omnes*[153]. Oznacza to, że właściwe organy będą stosowały jego postanowienia w umawiającym się państwie w ramach protokołu lub w państwach, w których protokół ma zastosowanie, nawet jeżeli prawem właściwym jest prawo państwa niebędącego stroną protokołu[154]. W praktyce wspomniany skutek *erga omnes* oznacza, że protokół może

---

[149] Zob. motywy 11 i 12 oraz art. 3 decyzji Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Protokołu haskiego z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (2009/941/WE). Motyw 5 decyzji Rady stanowi, że „Wspólnocie przysługuje wyłączna kompetencja we wszystkich sprawach uregulowanych protokołem".

[150] *Ibid*, art. 4.

[151] *Ibid*, art. 5.

[152] Należy zauważyć, że na mocy art. 15 rozporządzenia protokół stał się częścią prawa europejskiego oraz że właściwy organ stosujący protokół może skierować kwestię wypadkową do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

[153] Artykuł 2 protokołu.

[154] Należy zauważyć, że w przypadku umawiających się państw zarówno w ramach konwencji z 1973 r., jak i protokołu, mogą pojawić się kwestie zbieżności obu dokumentów w zakresie ich stosunków z innymi umawiającymi się państwami w ramach konwencji z 1973 r., które nie są stronami protokołu z 2007 r. W szczególności Japonia, Turcja i Szwajcaria są umawiającymi się państwami w ramach konwencji z 1973, ale nie są jeszcze stronami protokołu, a zatem powstaje pytanie, które z uniwersalnych przepisów dotyczących prawa właściwego zawartych w nowym protokole lub w konwencji z 1973 r. powinny mieć pierwszeństwo w sprawach dotyczących tych państw. W literaturze naukowej istnieją odmienne opinie. Zob. omówienie w sprawozdaniu wyjaśniającym do protokołu zawarte w pkt 194–197. [Nazwa państwa] [jest] [nie jest] państwem będącym stroną konwencji z 1973 r.

przynieść korzyści wielu wierzycielom, którzy mają miejsce zamieszkania w państwach niebędących stronami protokołu. Przykładowo wierzyciel mający miejsce pobytu w państwie, w którym protokół nie ma zastosowania, który wszczyna postępowanie w państwie, w którym protokół ma zastosowanie (np. w państwie będącym miejscem zamieszkania dłużnika), będzie mógł czerpać korzyści ze stosowania jednolitych zasad korzystnych dla wierzyciela ustanowionych w protokole.

2. Zakres stosowania protokołu

362. Zakres zobowiązań alimentacyjnych ujęty w protokole jest szerszy niż w konwencji z 2007 r. i określa prawo właściwe dla zobowiązań alimentacyjnych wynikających z wszelkich stosunków rodzinnych, bez możliwości zgłaszania zastrzeżeń[155]. Zakresem stosowania protokołu objęto wszelkie zobowiązania alimentacyjne wynikające ze stosunku rodzinnego, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa[156] – zakres ten jest analogiczny do zakresu stosowania rozporządzenia. W protokole nie definiuje się „stosunku rodzinnego" ani innych terminów. Przy interpretowaniu tych terminów i protokołu właściwe organy powinny uwzględniać międzynarodowy charakter protokołu oraz potrzebę wspierania jednolitego jego stosowania[157].

363. W protokole zawarto szczególne środki obrony, aby częściowo ograniczyć jego szeroki zakres stosowania[158]. Dłużnik może sprzeciwić się żądaniu wierzyciela z uwagi na fakt, że takie zobowiązanie nie istnieje zarówno w prawie państwa miejsca zwykłego pobytu dłużnika, jak i w prawie państwa obywatelstwa stron, jeśli mają wspólne. Takie środki obrony mają zastosowanie do wszelkich zobowiązań alimentacyjnych innych niż zobowiązania na rzecz dzieci wynikające ze stosunków między rodzicami a dziećmi lub stosunków między małżonkami lub byłymi małżonkami.

364. Ponadto można odmówić stosowania prawa wskazanego na mocy protokołu jedynie w zakresie, w jakim „skutki jego zastosowania byłyby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym miejsca organu orzekającego"[159].

3. Zakres stosowania prawa właściwego

365. Protokół zawiera niewyczerpujący wykaz kwestii, do których zastosowanie będzie miało odpowiednie prawo właściwe, obejmujących między innymi: czy, w jakim zakresie oraz od kogo wierzyciel może dochodzić świadczeń alimentacyjnych; zakres, w jakim wierzyciel może dochodzić świadczeń alimentacyjnych wstecz; podstawę obliczania wysokości świadczeń alimentacyjnych i ich indeksacji; kto jest uprawniony do wszczęcia postępowania w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych, z wyjątkiem kwestii dotyczących zdolności sądowej i zastępstwa procesowego; termin przedawnienia lub termin wniesienia powództwa; zakres obowiązku alimentacyjnego dłużnika, gdy instytucja publiczna dochodzi zwrotu świadczeń wypłaconych wierzycielowi zamiast świadczeń alimentacyjnych[160].

4. Ogólna właściwość prawa

366. Główną zasadą dotyczącą prawa właściwego określoną w protokole jest stosowanie prawa miejsca zwykłego pobytu wierzyciela[161]. Główną korzyścią wynikającą z tej ogólnej zasady jest to, że umożliwia ona określenie istnienia zobowiązania alimentacyjnego oraz jego kwoty w odniesieniu do prawnych i faktycznych warunków środowiska społecznego w państwie, w którym wierzyciel zamieszkuje, zapewnia równe traktowanie wierzycieli mieszkających w tym samym państwie oraz umożliwia określenie prawa właściwego, które często będzie pokrywało się z prawem państwa sądu orzekającego.

---

[155] Artykuł 27 protokołu.
[156] Artykuł 1 ust. 1 protokołu.
[157] Artykuł 20 protokołu.
[158] Artykuł 6 protokołu.
[159] Artykuł 13 protokołu.
[160] Artykuł 11 protokołu.
[161] Artykuł 3 protokołu.

5. Szczególna właściwość prawa uprzywilejowująca niektórych wierzycieli

367. Protokół zawiera pewne „kaskadowe" uzupełniające przepisy dotyczące prawa właściwego mające na celu uprzywilejowanie niektórych wierzycieli[162]. Te szczególne zasady ustanowiono według zasady *favor creditoris*, aby zapewnić wierzycielowi największą możliwość uzyskania świadczeń alimentacyjnych.

368. Do wierzycieli, którzy będą czerpać korzyści z tych dodatkowych zasad, należą: a) dzieci, którym przysługują świadczenia alimentacyjne od rodziców (niezależnie od wieku dziecka); b) osoby, które nie ukończyły 21 lat i którym przysługują świadczenia alimentacyjne od osób innych niż rodzice (z wyłączeniem zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami, byłymi małżonkami oraz stronami unieważnionego małżeństwa); oraz c) rodzice, którym przysługują świadczenia alimentacyjne od ich dzieci[163].

369. Protokół stanowi, że wierzyciel kwalifikujący się do jednej z wymienionych powyżej kategorii, który nie może uzyskać świadczeń alimentacyjnych na mocy prawa stosowanego zgodnie z główną zasadą, odniesie korzyść z zastosowania prawa państwa sądu orzekającego[164]. Dodatkowo, jeżeli taki wierzyciel wytoczy powództwo przed właściwym organem państwa, w którym dłużnik ma miejsce zwykłego pobytu, będzie miało zastosowanie prawo miejsca organu orzekającego w sprawie, chyba że wierzyciel nie jest jednak w stanie uzyskać na mocy tego prawa świadczeń alimentacyjnych od dłużnika, w którym to przypadku również ma zastosowanie prawo państwa, w którym wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu[165]. Ponadto protokół stanowi, że jeżeli wierzyciel nie jest w stanie uzyskać świadczeń alimentacyjnych od dłużnika na podstawie ogólnej zasady lub zasad uzupełniających, stosuje się prawo państwa obywatelstwa dłużnika i wierzyciela, jeśli mają wspólne[166].

6. Szczególna właściwość prawa w odniesieniu do małżonków i byłych małżonków

370. W protokole określono szczególną właściwość prawa w odniesieniu do zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami, byłymi małżonkami lub stronami unieważnionego małżeństwa[167]. Zasadniczo w ramach odejścia od trwałego związku z prawem zastosowanym do rozwodu na mocy art. 8 konwencji z 1973 r.[168] stosuje się prawo państwa będącego miejscem zwykłego pobytu wierzyciela, jednak z zastrzeżeniem klauzuli korekcyjnej.

371. Każda ze stron może wnieść środek zaskarżenia w odniesieniu do stosowania prawa państwa będącego miejscem zwykłego pobytu wierzyciela, po czym sąd lub organ, przed którym wytoczono powództwo, będzie musiał przeprowadzić dochodzenia w celu ustalenia, czy małżeństwo ma ściślejsze związki z prawem innym niż prawo miejsca zwykłego pobytu wierzyciela (przykładowo m.in. miejsce zwykłego pobytu lub miejsce zamieszkania małżonków w czasie trwania małżeństwa, ich obywatelstwa, miejsce zawarcia związku małżeńskiego oraz miejsce separacji lub rozwodu). W protokole w szczególności nadaje się wiodącą rolę państwu ostatniego wspólnego miejsca zwykłego pobytu w celu uwzględnienia go w ramach takiego dochodzenia[169].

---

[162] Artykuł 4 protokołu.
[163] Artykuł 4 ust. 1 protokołu.
[164] Artykuł 4 ust. 2 protokołu.
[165] Artykuł 4 ust. 3 protokołu.
[166] Artykuł 4 ust. 4 protokołu.
[167] Artykuł 5 protokołu.
[168] Zob. przypis 148 powyżej.
[169] Artykuł 5 protokołu.

7. Wybór prawa właściwego przez strony

372. Protokół zawiera nowe elementy, w których określono środki dotyczące autonomii stron, z pewnymi ograniczeniami, przy dokonywaniu wyboru prawa właściwego dla zobowiązań alimentacyjnych.

373. Po pierwsze, strony mogą dokonywać „ustaleń proceduralnych", aby wybrać prawo państwa sądu orzekającego na użytek konkretnego postępowania[170]. Postanowienie to ma zastosowanie wyłącznie jeżeli wierzyciel alimentacyjny wystąpił lub planuje wystąpić do określonego sądu lub organu z roszczeniem alimentacyjnym.

374. Po drugie, strony mogą dokonać ustaleń dotyczących wyboru prawa właściwego dla zobowiązania alimentacyjnego w dowolnym momencie, w tym przed powstaniem sporu oraz w trakcie postępowania, do czasu rozwiązania lub zmiany ich umowy[171]. Strony mogą jedynie wybrać prawo państwa, którego obywatelem jest jedna ze stron, prawo państwa, w którym jedna ze stron ma miejsce zwykłego pobytu lub prawo wcześniej wybrane lub faktycznie stosowane do ich stosunków majątkowych lub do ich rozwodu lub separacji[172].

375. W celu zapewnienia ochrony wierzycielowi alimentacyjnemu takie ogólne ustalenia są w istotny sposób ograniczone. Zabrania się zawierania umów dotyczących wyboru prawa w odniesieniu do zobowiązań alimentacyjnych wobec osoby, która nie ukończyła 18 roku życia ani wobec osoby dorosłej, która ze względu na zaburzenia lub ograniczenia swych zdolności osobistych, nie jest w stanie zadbać o swoje interesy[173].

376. Wybór prawa właściwego dokonywany przez strony jest również ograniczony, jeżeli wpływa na zdolność wierzyciela do zrzeczenia się prawa do roszczeń alimentacyjnych[174]. Możliwość zrzeczenia się świadczenia alimentacyjnego oraz warunki takiego zrzeczenia reguluje prawo państwa, w którym wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu w chwili wyboru prawa właściwego.

377. W protokole wymaga się również, aby strony umowy dotyczącej wyboru prawa właściwego były „w pełni poinformowane i świadome" skutków swojego wyboru. W przeciwnym razie sąd lub organ, przed którym wytoczono powództwo, może odstąpić od stosowania wybranego prawa, jeżeli jego zastosowanie „mogłoby prowadzić do oczywiście niesprawiedliwych lub niesłusznych skutków dla jednej ze stron"[175].

8. Instytucje publiczne

378. Protokół stanowi, że uprawnienie instytucji publicznej do dochodzenia zwrotu świadczeń wypłaconych wierzycielowi zamiast świadczeń alimentacyjnych podlega prawu, któremu podlega ta instytucja[176].

9. Ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych

379. Ponadto protokół zawiera przepis prawa materialnego[177], który musi być stosowany przez organy umawiającego się państwa lub państwa, w którym ma zastosowanie protokół, niezależnie od tego, czy prawo właściwe jest prawem zagranicznym czy prawem państwa sądu orzekającego. Przepis ten stanowi, że przy określaniu wysokości świadczeń alimentacyjnych bierze się pod uwagę potrzeby wierzyciela i możliwości majątkowe dłużnika oraz wszelkie świadczenia, które wierzyciel otrzymał zamiast okresowo wypłacanych świadczeń alimentacyjnych (tj. płatność „ryczałtową"), nawet jeśli prawo właściwe stanowi inaczej.

---

[170] Artykuł 7 protokołu.
[171] Artykuł 8 protokołu.
[172] Artykuł 8 ust. 1 protokołu.
[173] Artykuł 8 ust. 3 protokołu.
[174] Artykuł 8 ust. 4 protokołu.
[175] Artykuł 8 ust. 5 protokołu.
[176] Artykuł 10 protokołu.
[177] Artykuł 14 protokołu.

Rozdział 6 - Ustalanie istnienia i treści prawa zagranicznego

A. Wprowadzenie

380. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] rozpatrujące międzynarodowe sprawy dotyczące świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji lub rozporządzenia będą niekiedy musiały ustalać treść prawa zagranicznego lub je stosować. W rozdziale 5 przedstawiono omówienie kwestii związanych z prawem właściwym oraz przypadków, w których na podstawie konwencji oraz rozporządzenia może zajść potrzeba uzyskania dostępu do prawa zagranicznego.

B. Ustalanie istnienia prawa zagranicznego na świecie i w Unii Europejskiej

1. Profil państwa objęty konwencją z 2007 r.

381. Na mocy art. 57 konwencji każde umawiające się państwo musi przedłożyć Stałemu Biuru konferencji haskiej pewne informacje na temat swoich przepisów, procedur i środków, które podejmie w celu wdrożenia konwencji, w tym opis sposobu, w jaki państwo to będzie zajmowało się wnioskami o wydanie, uznanie i wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych[178].

382. Umawiające się państwo może wykorzystać jako sposób dostarczenia tych informacji profil państwa zalecany i opublikowany przez konferencję haską. W art. 57 ust. 1 lit. a) konwencji wymaga się w szczególności, aby umawiające się państwo przedłożyło „opis swoich przepisów i procedur w dziedzinie zobowiązań alimentacyjnych" (który można znaleźć w sekcji III profilu państwa).

383. Zarówno profil państwa, jak i wszelkie informacje dostarczone przez umawiające się państwo na mocy art. 57, są dostępne na stronach internetowych Haskiej Konferencji Prawa Prywatnego Międzynarodowego pod adresem < www.hcch.net > w sekcji „Child Support / Maintenance Section".

2. Informacje na temat przepisów i procedur krajowych objętych rozporządzeniem z 2009 r.

384. Państwa członkowskie Unii Europejskiej w ramach rozporządzenia muszą przedstawić europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych informacje podobne do informacji, jakie muszą przedstawiać w ramach konwencji (zgodnie z art. 70 i 71 rozporządzenia)[179], które należy stale aktualizować. Na stronach internetowych europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych znajduje się specjalna sekcja poświęcona świadczeniom alimentacyjnym, zawierająca łącza do informacji dotyczących poszczególnych państw w zakresie spraw alimentacyjnych, dostępna za pośrednictwem następującego łącza internetowego[180]:

< http://ec.europa.eu/civiljustice/maintenance_claim/maintenance_claim_gen_pl.htm >

---

[178] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 683.

[179] Decyzja Rady 2001/470/WE ustanawiająca Europejską Sieć Sądową w sprawach cywilnych i handlowych (zmieniona decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 568/2009/WE z dnia 18 czerwca 2009 r.).

[180] Należy zauważyć, że planowane jest przeniesienie takich informacji do europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość" dostępnego za pośrednictwem następującego łącza internetowego: < https://e-justice.europa.eu/home.do >

3. Pozostałe światowe i europejskie źródła internetowe służące ustalaniu istnienia i treści prawa zagranicznego

385. Łącza do stron internetowych zamieszczone w niniejszej sekcji poniżej służą wyłącznie do celów informacyjnych i w czasie sporządzania niniejszego podręcznika stanowiły właściwe łącza; mogą one zawierać również łącza do oficjalnych lub autorytatywnych rządowych informacji prawnych. Celem poniższego wykazu jest jednak ujęcie szeregu instytucji rządowych, niekomercyjnych i akademickich, które zapewniają bezpłatny dostęp do zasobów prawnych i które często mają ugruntowaną reputację w zakresie informacji prawnych o wysokiej jakości. Poniższy wykaz nie jest w żadnym przypadku wyczerpujący. Zamieszczone poniżej strony internetowe ogólnie zawierają wyczerpujące informacje prawne w odniesieniu do danej jurysdykcji i nie specjalizują się w kwestiach dotyczących świadczeń alimentacyjnych.

ZASOBY WPROWADZAJĄCE DO ŚWIATOWYCH INFORMACJI PRAWNYCH:

Światowe encyklopedie / odwzorowanie systemów prawnych	• JurisPedia < http://en.jurispedia.org/index.php/Main_Page > • GlobaLex < http://www.nyulawglobal.org/Globalex/ > • JuriGlobe < http://www.juriglobe.ca/index.php >

ŁĄCZA DO ŹRÓDEŁ INFORMACJI PRAWNYCH:

Międzynarodowe bazy danych	• Światowy Instytut Informacji Prawnych (WorldLII) < http://www.worldlii.org/ > • Światowa Sieć Informacji Prawnych (GLIN) < http://www.glin.gov/search.action >
Regionalne bazy danych	• Azjatycki Instytut Informacji Prawnej (AsianLII) < http://www.asianlii.org/ > • Portal członków Wspólnoty Niepodległych Państw (CommonLII) < http://www.commonlii.org/ > • Europejski portal „e-Sprawiedliwość” < https://e-justice.europa.eu/home.do?action > • Oficjalne publikacje UE (EUR-Lex) < http://eur-lex.europa.eu/ > • Portal członków Międzynarodowej Organizacji Frankofonii (Droit francophone) < http://droit.francophonie.org/ > • Wyspy Pacyfiku (PacLII) < http://www.paclii.org/ > • Afryka Południowa (SAFLII) < http://www.saflii.org/ > • Obszary i terytoria zależne Zjednoczonego Królestwa < http://www.worldlii.org/catalog/3144.html >
Krajowe bazy danych	• Australia (AustLII) < http://www.austlii.edu.au/ > • Austria (RechtsInformationsSystem) < http://www.ris.bka.gv.at/ > • Brytyjsko-Irlandzki Instytut Informacji Prawnej (BaiLII) < http://www.bailii.org/ > • Burkina Faso (JuriBurkina) < http://www.juriburkina.org/juriburkina/ >

	• Kanadyjski Instytut Informacji Prawnej (CanLII) < http://www.canlii.org/ > • Cypr (CyLaw) < http://www.cylaw.org/index-en.html > • Państwa Unii Europejskiej (N-Lex) < http://eur-lex.europa.eu/n-lex/ > • Hongkong (HKLII) < http://www.hklii.org/ > • Indie (LII of India) < http://liiofindia.org/ > • Irlandia (IRLII) < http://www.ucc.ie/law/irlii/index.php > • Kenia (KLR) < http://www.kenyalaw.org/update/index.php > • Meksyk (Instituto de Investigaciones Jurídicas, UNAM) < http://info.juridicas.unam.mx/infjur/leg/ > • Nowa Zelandia (NZLII) < http://www.nzlii.org/ > • Niger (JuriNiger) < http://juriniger.lexum.umontreal.ca/juriniger/index.do > • Filipiny (LawPhil) < http://www.lawphil.net/ > • Stany Zjednoczone (Instytut Informacji Prawnej (LII)) < http://www.law.cornell.edu/ >
Kolekcje biblioteczne / instytuty badań *Opis: instytucje, które mogą posiadać znaczne internetowe zbiory światowych informacji prawnych. Instytucje te mogą również wydawać opinie na temat prawa zagranicznego lub świadczyć usługi badawcze.*	• Szwajcarski Instytut Prawa Porównawczego < http://www.isdc.ch/ > • Instytut im. Maxa Plancka ds. Prawa Porównawczego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego, Niemcy < http://www.mpipriv.de/ww/en/pub/news.cfm > • Biblioteka Prawnicza Kongresu Stanów Zjednoczonych < http://www.loc.gov/law > • Instytut Zaawansowanych Studiów Prawnych, Londyn, Zjednoczone Królestwo < http://ials.sas.ac.uk/ > • Biblioteka Prawnicza Uniwersytetu Cornella, USA < http://library.lawschool.cornell.edu/ > • Juristisches Internetprojekt Saarbrücken, Niemcy < http://www.jura.uni-saarland.de/index.php?id=76&tx_googlesuchen_pi1%5baction%5d=list >

4. Uzyskiwanie dostępu do prawa zagranicznego i ustalanie jego treści za pośrednictwem traktatów lub mechanizmów dotyczących współpracy w kwestiach prawnych

386. Zgodnie z decyzją Rady 2001/470/WE uzyskiwanie dostępu do prawa zagranicznego oraz ustalanie jego treści wśród państw członkowskich Unii Europejskiej jest możliwe za pośrednictwem punktów kontaktowych europejskiej sieci sądowej[181].

387. Artykuł 5 ust. 2 lit. d) decyzji 568/2009/WE (zmieniającej decyzję Rady 2001/470/WE) stanowi, że punkty kontaktowe europejskiej sieci sądowej:

[181] Zob. przypis 179 powyżej.

„[...] dostarczają wszelkich informacji mających ułatwić stosowanie **przepisów prawa innego państwa członkowskiego**, właściwych na podstawie aktu prawa wspólnotowego lub instrumentu międzynarodowego. W tym celu punkt kontaktowy, który otrzyma tego rodzaju wniosek, może zwrócić się w swoim państwie członkowskim do innych organów, o których mowa [...], o pomoc w udzieleniu żądanej informacji. Informacje zawarte w odpowiedzi nie wiążą punktów kontaktowych ani organu, który zwrócił się z wnioskiem" (wyróżnienie własne).

388. W odniesieniu do bardziej złożonych kwestii prawa zagranicznego oraz w związku z niektórymi państwami trzecimi (tj. państwami niebędącymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej) dostęp do treści prawa zagranicznego można uzyskać poprzez wyznaczone krajowe jednostki przyjmujące (najczęściej zagraniczne ministerstwo sprawiedliwości), zgodnie z Konwencją europejską Rady Europy o informacji o prawie obcym sporządzonej w Londynie w dniu 7 czerwca 1968 r. (zwaną dalej „konwencją londyńską"), lub poprzez inne wielo- lub dwustronne traktaty o pomocy prawnej[182]. Punkty kontaktowe europejskiej sieci sądowej mogą również zapewniać pomoc w zakresie stosowania konwencji londyńskiej w Unii Europejskiej, przykładowo gdy mają miejsce opóźnienia w udzielaniu odpowiedzi na wniosek na mocy konwencji londyńskiej. W przypadku gdy w państwie trzecim nie obowiązują konwencjonalne ramy prawne, w [nazwa państwa] […].

[182] W [nazwa państwa] […].

Rozdział 7 - Konwencja z 2007 r. – Rozpatrywanie wniosków otrzymywanych za pośrednictwem organów centralnych oraz rozpatrywanie wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio

Sposób korzystania z niniejszego rozdziału:

Część I niniejszego rozdziału dotyczy przede wszystkim wniosków na mocy konwencji o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych otrzymywanych przez organy sądowe lub inne organy właściwe od organu centralnego. Część II dotyczy kwestii dotyczących w szczególności wniosków na mocy konwencji otrzymywanych przez organy sądowe lub inne organy właściwe.

Część I: wnioski otrzymywane od organu centralnego

W sekcji I przedstawiono przegląd wniosku oraz zasady ogólne dotyczące uznawania i wykonywania – kiedy wniosek ten będzie używany oraz kto może go składać.

Sekcja II zawiera diagram sekwencji działań ilustrujący procedury wstępne dotyczące tego wniosku.

W sekcji III szczegółowo wyjaśniono główne procedury uznawania.

Sekcja IV dotyczy innych aspektów procedur ogólnych, w tym wniosków składanych przez dłużników.

Sekcja V obejmuje inne zagadnienia, takie jak pomoc prawna i wykonywanie.

Sekcja VI zawiera dodatkowe odniesienia, formularze i pewne praktyczne wskazówki dotyczące wniosków.

Sekcja VII zawiera skróconą listę kontrolną dotyczącą procedur rozpatrywania wniosków o uznanie i wykonanie otrzymanych od organów centralnych.

Sekcja VIII zawiera odpowiedzi na często zadawane pytania.

CZĘŚĆ II: wnioski otrzymywane bezpośrednio przez organy właściwe

W sekcji I zawarto przegląd informacji oraz przedstawiono kwestie ogólne dotyczące wniosków otrzymywanych bezpośrednio przez organy właściwe.

Sekcja II zawiera dodatkowe odniesienia, formularze i pewne praktyczne wskazówki dotyczące wniosków.

Sekcja III zawiera odpowiedzi na niektóre często zadawane pytania dotyczące wniosków bezpośrednich.

Część I – wnioski składane za pośrednictwem organów centralnych o uznanie lub o uznanie i wykonanie

I. Przegląd i zasady ogólne

A. Zasady ogólne

389. Proces uznawania stanowi zasadniczy element międzynarodowego dochodzenia świadczeń alimentacyjnych i zapewnia istnienie opłacalnego dla wierzyciela sposobu dochodzenia zapłaty świadczeń alimentacyjnych w przypadkach, w których dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek lub dochody w innym umawiającym się państwie[183].

Organ centralny jest organem publicznym wyznaczonym przez umawiające się państwo do pełnienia lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji.

390. Uznanie lub uznanie i wykonanie orzeczenia wydanego w innym umawiającym się państwie usuwa konieczność ubiegania się przez wierzyciela o wydanie nowego orzeczenia w państwie, w którym dłużnik aktualnie ma miejsce pobytu, uzyskuje dochody lub posiada majątek.

391. Procedury uznawania lub uznawania i wykonywania orzeczenia mają na celu zapewnienie jak najszerszego uznania istniejących orzeczeń oraz jak najszybszego rozpatrywania wniosków. W odniesieniu do uznania i wykonania zakres stosowania konwencji jest najszerszy, a państwa powinny zapewniać wnioskodawcom pełny dostęp do skutecznych procedur. Proces uznawania jest prosty, przy czym w konwencji wymaga się, żeby działania podejmowano „niezwłocznie". Pozwany ma jedynie ograniczone podstawy do wniesienia sprzeciwu wobec uznania i wykonania, a sprzeciw można wnieść w ograniczonych ramach czasowych. Wszystko to odzwierciedla podstawową zasadę konwencji – uznanie i wykonanie powinno być proste, tanie i szybkie[184].

B. Przegląd procedury

392. W większości umawiających się państw stosowane będą niżej opisane oraz określone w art. 23 konwencji procedury w zakresie oświadczeń lub rejestracji w odniesieniu do uznania lub uznania i wykonania. W konwencji (art. 24) przewidziano alternatywne postępowanie, które państwo może stosować, jeżeli złoży odpowiednie oświadczenie[185].

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją.

393. Po otrzymaniu wniosku od innego organu centralnego organ centralny państwa wezwanego[186] wyśle materiały do właściwego organu w celu rozpatrzenia wniosku. W niektórych umawiających się państwach organ centralny będzie właściwym organem do

---

[183] Między uznaniem a wykonaniem istnieje różnica. Uznanie przez inne państwo oznacza, że państwo to akceptuje ustalenie lub stwierdzenie tytułów i obowiązków prawnych dokonane przez państwo pochodzenia. Wykonanie oznacza, że państwo wezwane zgadza się na wykorzystanie jego własnych procedur w celu wykonania orzeczenia. Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 472–473.

[184] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 490. Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że organy krajowe mają pozytywny obowiązek udzielenia pomocy w sposób rzetelny i terminowy przy wykonywaniu zagranicznego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na korzyść wierzyciela (zob. sprawa nr 7618/05 Romańczyk przeciwko Francji (z dnia 18 listopada 2010 r.), w której sąd wykrył naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności).

[185] Unia Europejska nie oświadczy, że będzie stosowała „alternatywne postępowanie w sprawie wniosku o uznanie i wykonanie" (art. 24) orzeczenia na mocy konwencji. W związku z tym organy właściwe w państwach członkowskich Unii Europejskiej będą stosowały procedury rozpatrywania wniosków o uznanie i wykonanie na mocy konwencji określone w art. 23 (zob. decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej).

[186] W [nazwa państwa] organem centralnym jest […].

tego celu. W innych państwach właściwym organem może być organ sądowy lub administracyjny[187].

394. Właściwy organ zobowiązany jest niezwłocznie stwierdzić wykonalność orzeczenia lub je zarejestrować w celu wykonania. Właściwy organ musi podjąć to działanie, chyba że uznanie i wykonanie byłoby „wyraźnie sprzeczne" z porządkiem publicznym. Na tym etapie – nazywanym kontrolą z urzędu – ani wnioskodawca, ani pozwany nie mogą składać żadnego oświadczenia.

Państwo wzywające – umawiające się państwo, w którym wnioskodawca ma miejsce pobytu, państwo zwracające się o uznanie i wykonanie orzeczenia.

Państwo wezwane – umawiające się państwo, które otrzymało wniosek oraz uzna i wykona orzeczenie.

395. W umawiających się państwach, które stosują proces rejestracji, rejestracja może polegać na przedłożeniu orzeczenia organowi sądowemu lub trybunałowi bądź na zarejestrowaniu orzeczenia przez agencję administracyjną lub odpowiedniego urzędnika[188].

396. Po [objęciu orzeczenia stwierdzeniem wykonalności] [lub] [dokonaniu jego rejestracji w celu wykonania] powiadamia się o tym fakcie zarówno wnioskodawcę, jak i pozwanego[189]. Pozwany ma prawo wnieść – w oparciu o pewne ograniczone podstawy – środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do tego stwierdzenia lub rejestracji[190]. Na przykład pozwany może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do rejestracji lub stwierdzenia wykonalności, jeżeli nie został powiadomiony o pierwotnym wniosku w sprawie świadczeń alimentacyjnych lub nie miał możliwości zaskarżenia orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, o którego uznanie i wykonanie aktualnie się wnioskuje. Środek zaskarżenia lub środek odwoławczy trzeba wnieść w terminie 60 dni od dnia powiadomienia o [stwierdzeniu wykonalności] [lub] [dokonaniu rejestracji orzeczenia]. Środki te wnosi się do stosownego organu właściwego w danym państwie[191].

Wskazówka: procedury uznawania lub uznawania i wykonywania określono w art. 23. Artykuł ten dotyczy zarówno środka zaskarżenia i środka odwoławczego (art. 23 ust. 7), jak i ponownego wniesienia środka odwoławczego (art. 23 ust. 10). Środek zaskarżenia lub środek odwoławczy na mocy art. 23 ust. 7 jest ograniczony do trzech konkretnych podstaw wymienionych w tym ustępie oraz w art. 23 ust. 8 i musi zostać wniesiony w terminie 30 lub 60 dni od dnia powiadomienia o stwierdzeniu wykonalności lub dokonaniu rejestracji orzeczenia, w zależności od miejsca pobytu strony wnoszącej dany środek.
Ponowne wniesienie środka odwoławczego, opisane w art. 23 ust. 10, odbywa się w pełni zgodnie z prawem wewnętrznym i jest możliwe wyłącznie wtedy, gdy zezwala na to prawo wewnętrzne.

397. Jeżeli dłużnik nie chce zacząć dobrowolnie dokonywać płatności świadczeń na mocy orzeczenia, wykonanie orzeczenia może nastąpić w sposób dozwolony przez prawo państwa wezwanego pomimo toczącego się postępowania w sprawie wniesionego środka zaskarżenia lub środka odwoławczego (zob. również rozdział 12 niniejszego podręcznika dotyczący wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych). Chociaż dobrowolne płatności stanowią ważny sposób zapewnienia możliwie szybkiego rozpoczęcia przepływu świadczeń do wierzyciela, istotne jest również zapewnienie, aby w stosownych przypadkach podejmowano środki egzekucyjne mające na celu uniknięcie opóźnień w płatnościach.

398. Jeżeli środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do uznania i wykonania zostanie rozpatrzony pozytywnie i [stwierdzenie wykonalności] [lub] [dokonanie rejestracji] orzeczenia zostanie uchylone, nie musi to oznaczać, że zakończono postępowanie dotyczące wniosku w sprawie świadczeń alimentacyjnych. W

[187] W [nazwa państwa] organem właściwym jest […] i organ ten [jest] [nie jest] organem centralnym.
[188] W [nazwa państwa] […].
[189] W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu z 1965 r. – zob. rozdział 3, część 2, sekcja IX poniżej dotycząca tej kwestii.
[190] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 504.
[191] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

zależności od przyczyny odmowy uznania i wykonania orzeczenia, jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych dotyczy alimentów na rzecz dzieci, może istnieć możliwość wydania nowego orzeczenia w państwie wezwanym. Właściwy organ państwa wezwanego może, jeżeli jest to dozwolone na mocy prawa wewnętrznego tego państwa, traktować wniosek w sprawie uznania i wykonania orzeczenia, jak gdyby był to wniosek o wydanie nowego orzeczenia w państwie wezwanym. Przepis ten służy zapewnieniu, aby w przypadku gdy **wierzyciel** potrzebuje świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, a istniejącego orzeczenia nie można uznać lub wykonać, była możliwość uzyskania nowego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych bez ponownego rozpoczynania całego procesu w państwie wzywającym[192].

Wierzyciel jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być nazywana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.

399. Ponadto, jeżeli środek zaskarżenia lub środek odwoławczy zostanie odrzucony, prawo wewnętrzne państwa wezwanego może dopuszczać ponowne wniesienie środka odwoławczego. Konwencja stanowi, że jeżeli ponowne wniesienie środka odwoławczego jest dopuszczalne, nie powoduje on zawieszenia wykonania orzeczenia, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności (art. 23 ust. 10)[193].

C. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

400. Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wpłynie z innego umawiającego się państwa, w przypadku gdy wnosi się o wykonanie orzeczenia, ponieważ dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w państwie wezwanym.

Uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest procedurą stosowaną przez właściwy organ państwa w celu zaakceptowania ustalenia praw i obowiązków w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych dokonanego przez organ w państwie pochodzenia, w którym wydano orzeczenie. Uznanie nadaje orzeczeniu moc prawną.

401. Mimo że większość wniosków będzie dotyczyła uznania i wykonania orzeczenia, w niektórych przypadkach wierzyciel będzie ubiegał się tylko o uznanie i nie będzie wnioskował o wykonanie orzeczenia.

402. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie, do którego wnioskuje się o jego wykonanie, uznanie nie jest wymagane. Wniosek można po prostu rozpatrzyć pod kątem wykonania (zob. rozdział 12).

D. Przykład sprawy

403. Wierzyciel ma orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w państwie A i zobowiązujące dłużnika do płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci. **Dłużnik** ma miejsce zamieszkania w [nazwa państwa]. Zamiast ubiegać się o wydanie nowego orzeczenia w [nazwa państwa], wierzyciel chce, aby istniejące orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wykonano w [nazwa państwa]. Zarówno państwo A, jak i [nazwa państwa] są umawiającymi się państwami w ramach konwencji.

Dłużnik jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic lub małżonek lub inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych.

[192] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[193] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

Jak to funkcjonuje na mocy konwencji

404. Wierzyciel[194] zwróci się do organu centralnego w państwie A o przekazanie [nazwa państwa] wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Wniosek zostanie sprawdzony w celu upewnienia się, że jest on kompletny, i zostanie rozpatrzony przez organ centralny w [nazwa państwa]. Dłużnik zostanie o tym fakcie powiadomiony i będzie miał możliwość wniesienia sprzeciwu wobec uznania lub uznania i wykonania, przywołując ograniczone podstawy określone w konwencji. Po uznaniu orzeczenie może zostać wykonane przez właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] w taki sam sposób, jak gdyby było orzeczeniem pierwotnie wydanym w [nazwa państwa].

Aby uzyskać informacje na temat wniosków o ***wykonanie*** orzeczenia wydanego w **państwie wezwanym** (tj. [nazwa państwa]) – zob. rozdział 9. Aby uzyskać informacje na temat **wykonywania** jakichkolwiek orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych – zob. rozdział 12.

E. Kto może wnioskować?

405. Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie może złożyć wierzyciel lub dłużnik (jak omówiono poniżej – wniosek dłużnika będzie dotyczył tylko uznania, natomiast wierzyciel może ubiegać się o uznanie albo wykonanie bądź o uznanie i wykonanie). Wnioskodawca musi mieć miejsce pobytu w państwie, które występuje z wnioskiem oraz nie musi być obecny w [nazwa państwa] w celu uznania i wykonania orzeczenia w tym państwie (art. 29). W przypadku tego wniosku wierzyciel może być osobą, której należne są świadczenia alimentacyjne, instytucją publiczną, która występuje w imieniu wierzyciela, lub instytucją publiczną, która udzieliła wierzycielowi świadczeń.

Wskazówka: *szukasz prostej listy kroków, które należy wykonać? Chcesz pominąć szczegółowe informacje? Należy zastosować* ***listę kontrolną*** *zamieszczoną na końcu niniejszego rozdziału.*

II. Streszczenie procesu uznawania i wykonywania

406. W tabeli na następnej stronie przedstawiono cały proces mający zastosowanie do składanego przez wierzyciela wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w tym działania, jakie podejmie organ centralny w [nazwa państwa]. W kolejnych sekcjach niniejszego rozdziału opisano szczegółowo poszczególne kroki, jakie mogą podjąć właściwe organy.

407. Niniejsza sekcja w jednakowym stopniu dotyczy wniosków tylko o uznanie. Takie wnioski będą dość rzadkie. Artykuł 26 stanowi, że postanowienia rozdziału V (Uznanie i wykonanie) stosuje się „odpowiednio" do wniosku tylko o uznanie orzeczenia, przy czym zamiast warunku wymagalności obowiązuje warunek, by orzeczenie było skuteczne w państwie pochodzenia. Oznacza to, że dla celów praktycznych postanowienia dotyczące uznania i wykonania będą stosowały się do wniosków o uznanie, z wyjątkiem tych postanowień, które należy zmienić, ponieważ nie wnioskuje się o wykonanie orzeczenia[195].

[194] Należy zauważyć, że w pewnych okolicznościach wniosek zostanie złożony przez instytucję publiczną (np. agencję alimentacyjną) w imieniu wierzyciela.
[195] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 546.

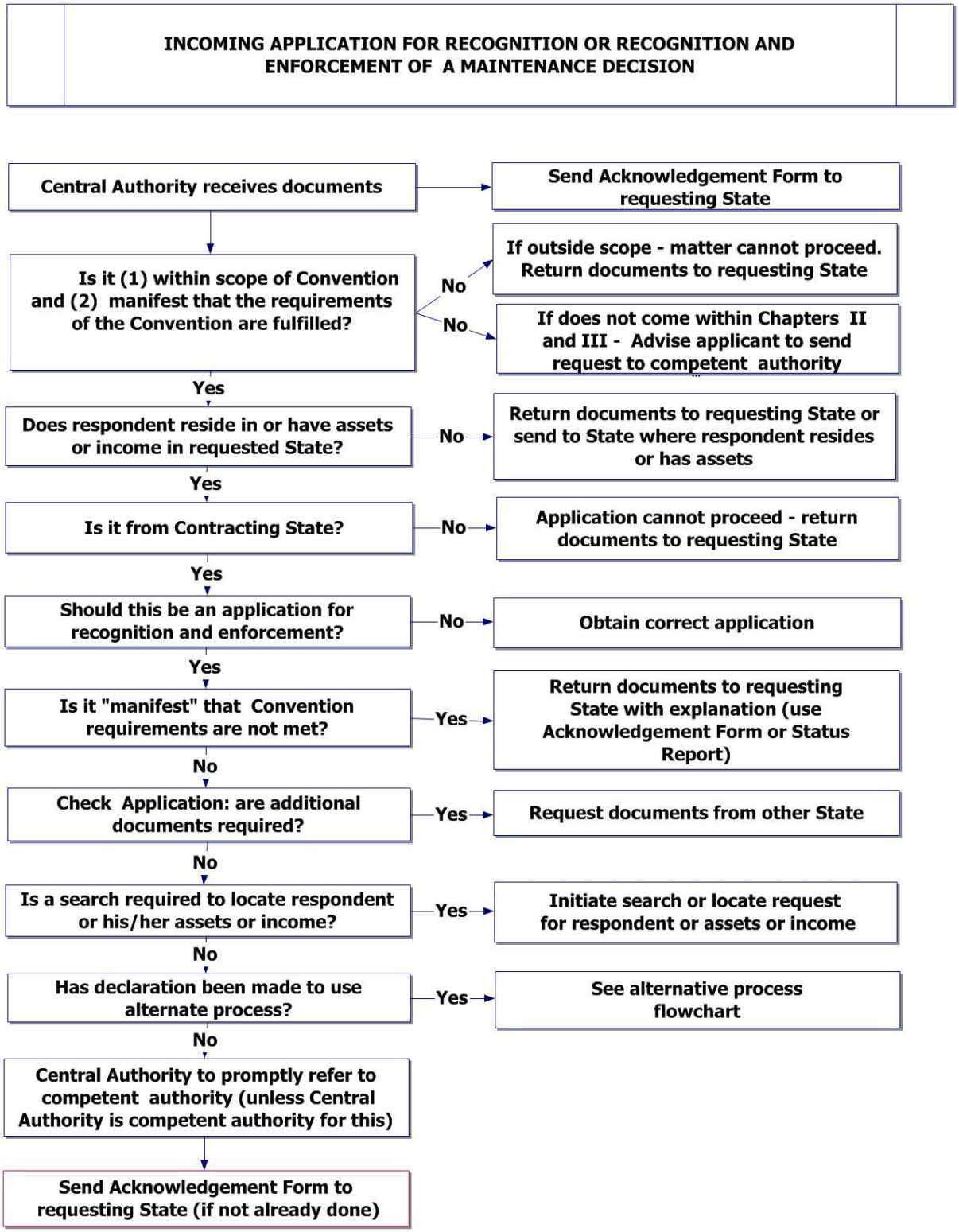

Rysunek 6: Schemat procesu rozpatrywania wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie otrzymywanych od organu centralnego w [nazwa państwa]

III. Procedury

A. Wstępne badanie otrzymanych dokumentów i inne kwestie wstępne

408. Przed wysłaniem materiałów do właściwego organu [sądowego] [administracyjnego] w [nazwa państwa] organ centralny [nazwa państwa] powinien przeprowadzić wstępne badanie w celu zapewnienia, aby wniosek wchodził w zakres stosowania postanowień konwencji dotyczących uznania lub uznania i wykonania, oraz w celu upewnienia się, czy pakiet dokumentów jest kompletny. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] będzie musiał przeprowadzić podobne badanie.

1. Wstępna analiza dokumentów

- Czy wniosek dotyczy uznania czy uznania i wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci? Wniosek musi wchodzić w zakres stosowania konwencji, który wyjaśniono w rozdziale 3 część I. Jeżeli orzeczenie dotyczy tylko świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka lub alimentów na rzecz innych członków rodziny, a zakres stosowania konwencji nie został rozszerzony na te inne zobowiązania, należy złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu (zob. część II poniżej).

Wniosku składanego bezpośrednio nie wnosi się do organu centralnego. Wniosek składany bezpośrednio to wniosek otrzymany przez właściwy organ, na przykład sąd lub organ administracyjny, bezpośrednio od osoby fizycznej. Wniosku tego nie wnosi się na mocy art. 10. Zobacz część II poniżej.

- Czy pozwany lub dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w państwie wezwanym? Jeżeli nie, sprawę należy skierować do miejsca, w którym pozwany lub dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek, albo odesłać z powrotem do państwa wzywającego.
- Czy wniosek otrzymano od umawiającego się państwa? Jeżeli nie, nie można zastosować konwencji.

2. Czy wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie jest odpowiednim wnioskiem?

409. Należy sprawdzić dokumenty, aby upewnić się, że odpowiednim wnioskiem jest wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Należy wziąć pod uwagę następujące czynniki:

- jeżeli w ogóle nie ma orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – wniosek powinien dotyczyć wydania orzeczenia, a nie uznania i wykonania. Zobacz rozdział 10;
- jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych istnieje, ale wydano je w twoim państwie, orzeczenia nie trzeba uznawać. Wniosek można po prostu rozpatrzyć pod kątem wykonania w twoim państwie, stosując zwykłe procedury wykonywania. Zobacz rozdział 9.

3. Czy wymogi konwencji zostały spełnione „w sposób oczywisty”?

410. Zgodnie z konwencją organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku tylko wtedy, gdy organ centralny jest zdania, że „w sposób oczywisty nie zostały spełnione wymogi Konwencji” (zob. art. 12 ust. 8). Okoliczności, w których może zaistnieć taka sytuacja, są dość ograniczone[196]. Aby powód odrzucenia był „oczywisty”, musi on jasno

[196] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 345.

lub wyraźnie wynikać z otrzymanych dokumentów[197]. Na przykład wniosek mógłby zostać odrzucony na tej podstawie, gdyby z dokumentów wyraźnie wynikało, że dane orzeczenie nie ma nic wspólnego ze świadczeniami alimentacyjnymi. Podobnie wniosek mógłby zostać odrzucony z tej przyczyny, gdyby wcześniejszy wniosek złożony przez tę samą stronę na dokładnie tych samych podstawach został rozpatrzony odmownie.

411. Należy zauważyć, że nawet jeżeli uznanie i wykonanie orzeczenia wydaje się być sprzeczne z porządkiem publicznym, wniosek powinien zostać przekazany do właściwego organu [sądowego] [administracyjnego] oraz przez ten organ rozpatrzony. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] może ustalić, czy uznanie i wykonanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym, i na tej podstawie odmówić uznania orzeczenia.

4. Sprawdzenie kompletności dokumentów

412. Organy centralne mają obowiązek w odpowiednim czasie sprawdzić wniosek otrzymany od państwa wzywającego, aby upewnić się, że jest on kompletny, a następnie sprawnie przekazać kompletny wniosek właściwemu organowi [sądowemu] [administracyjnemu] w celu uznania lub uznania i wykonania orzeczenia. Jeżeli konieczne są dodatkowe dokumenty, organ centralny musi niezwłocznie wystąpić o ich dostarczenie. Artykuł 25 konwencji zawiera pełny wykaz wszystkich dokumentów, które są wymagane – w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie nie mogą być wymagane żadne dodatkowe dokumenty.

413. Artykuły 11, 12, 25 i 44 konwencji stanowią, że otrzymany pakiet dokumentów musi zawierać:

√	Formularz wniosku
√	Pełny tekst orzeczenia lub jego streszczenie
√	Dokument stwierdzający wykonalność
√	Dokument poświadczający należyte powiadomienie (chyba że pozwany był obecny, był reprezentowany lub wniósł środek zaskarżenia w odniesieniu do orzeczenia)
W razie potrzeby	Przetłumaczone kopie dokumentów
W razie potrzeby	Formularz informacji o sytuacji finansowej (tylko w przypadku wniosków wnoszonych przez wierzycieli)
W razie potrzeby	Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności
W razie potrzeby	Dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia
√	Formularz przekazania

Rysunek 7: Treść wniosku o uznanie i wykonanie

414. Poniżej znajduje się krótki opis dokumentów, których można się spodziewać w otrzymanym pakiecie materiałów (aby ustalić, które z poniższych formularzy są obowiązkowe, a które wymagane w razie potrzeby, zob. rys. 7 powyżej):

a) formularze wymagane w każdym pakiecie:

1) formularz wniosku

W większości przypadków państwo wzywające zastosuje zalecany formularz wniosku. Zapewnia to przekazanie państwu wezwanemu wszystkich wymaganych informacji. Jeżeli w otrzymanym wniosku nie zastosowano zalecanego formularza, należy uwzględnić w nim podstawowe dane wymagane we wniosku, takie jak: dane kontaktowe wnioskodawcy, dane kontaktowe pozwanego, informacje na temat osób

[197] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 344.

uprawnionych do świadczeń alimentacyjnych oraz szczegółowe informacje na temat tego, gdzie przesyłać płatności;

2) tekst orzeczenia lub jego streszczenie
Wymagany jest pełny tekst orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, chyba że państwo wezwane określiło, że przyjmie tylko streszczenie orzeczenia lub wyciąg z niego. Do wniosku nie muszą być dołączone poświadczone odpisy orzeczenia, chyba że państwo wezwane określiło, że zawsze ich wymaga[198];

3) dokument stwierdzający wykonalność
Wymagany jest dokument stwierdzający wykonalność, który stanowi, że orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest wykonalne w państwie, w którym zostało wydane. Jeżeli orzeczenie wydał organ administracyjny, dokument musi zawierać stwierdzenie, że spełniono wymogi określone w art. 19 ust. 3, chyba że państwo wezwane określiło, że nie wymaga takiego stwierdzenia[199]. Jeżeli wniosek dotyczy wyłącznie uznania, we wniosku trzeba wykazać jedynie, że orzeczenie jest skuteczne w państwie pochodzenia, a nie że jest wykonalne[200]. W dokumencie stwierdzającym wykonalność przewidziano miejsce na podanie daty, z którą orzeczenie stało się skuteczne w tym państwie;

4) dokument poświadczający należyte powiadomienie
Dokument poświadczający należyte powiadomienie wymagany jest wyłącznie w przypadku, gdy pozwany nie był obecny ani nie był reprezentowany podczas postępowania. Można ustalić, czy pozwany był obecny lub reprezentowany, sprawdzając zalecany formularz wniosku. Wymagane informacje znajdują się w sekcji 7 wniosku.

Jeżeli z formularza wniosku wynika, że pozwany nie był obecny ani nie był reprezentowany podczas wydawania orzeczenia, dokument poświadczający należyte powiadomienie będzie zawierał informację, że pozwany został powiadomiony o wniosku albo stosowny dokument został mu doręczony oraz że pozwany miał możliwość bycia obecnym podczas postępowania, którego skutkiem było wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, albo że pozwany został powiadomiony o orzeczeniu po jego wydaniu i miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia wobec tego orzeczenia. Należy zauważyć, że w niektórych państwach środek zaskarżenia lub replikę można wnosić na piśmie. Pozwany nie zawsze musi stawić się osobiście;

5) formularz przekazania
Do każdego wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie należy dołączyć formularz przekazania. Formularz ten jest obowiązkowy na mocy konwencji. W formularzu przekazania określa się strony i rodzaj wniosku. Wymienia się w nim również dokumenty załączone do wniosku;

b) inne formularze, które mogą być niezbędne

415. Mimo że w art. 11 ust. 3 przewidziano, że w przypadku wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie mogą być wymagane tylko dokumenty wymienione w tym artykule (i opisane powyżej), w zależności od okoliczności sprawy niezbędne mogą być również inne formularze:

1) formularz informacji o sytuacji finansowej
Jeśli wnioskodawca ubiega się również o wykonanie orzeczenia (co ma miejsce w większości przypadków), to zawsze do dobrej praktyki należy załączanie formularza informacji o sytuacji finansowej, który zawiera ważne informacje na temat miejsca pobytu i sytuacji finansowej pozwanego, podane w stopniu znanym wnioskodawcy.

Jeśli wnioskodawca wykorzystał zalecany formularz informacji o sytuacji finansowej, część tego dokumentu dotycząca wierzyciela będzie niewypełniona, ponieważ

[198] [Nazwa państwa] wymaga/wymagają […].
[199] [Nazwa państwa] wymaga/wymagają […].
[200] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 546.

informacje te nie są wymagane w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie. Jeżeli wniosek dotyczy tylko uznania, formularz ten nie zostanie załączony;

2) dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności
W przypadku gdy istnieją niezapłacone (zaległe) świadczenia alimentacyjne na mocy orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które mają zostać wykonane, do wniosku musi być załączony dokument, w którym określono kwotę tych zaległych płatności, sposób ich obliczenia oraz datę wykonania obliczenia;

3) dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania
W niektórych państwach orzeczenie lub prawo wewnętrzne, zgodnie z którym je wydano, stanowi, że orzeczenie ma być automatycznie indeksowane lub korygowane w określonych odstępach czasu. Jeśli ma to zastosowanie, państwo wzywające powinno podać w pakiecie dokumentów na potrzeby wniosku szczegółowe informacje na temat sposobu dokonywania tej korekty. Przykładowo, jeżeli korekta ma być dokonana w oparciu o odsetek kosztów utrzymania, należy podać szczegółowe informacje o tym, które państwo będzie obliczało kwotę korekty, jakie informacje będą potrzebne do obliczeń, oraz w jaki sposób wezwany organ centralny i strony będą informowane o ponownie obliczonej kwocie świadczeń alimentacyjnych[201];

4) dowód udzielenia świadczeń – instytucja publiczna
Jeżeli wniosek składa w imieniu wnioskodawcy instytucja publiczna, na przykład agencja pomocy społecznej, to konieczne może być przedstawienie przez tę instytucję informacji wykazujących, że ma ona prawo do działania w imieniu wnioskodawcy, lub załączenie informacji wykazujących fakt udzielenia świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych (art. 36 ust. 4).

5. Czy należy przeprowadzić poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego?

416. Na wstępie, jeżeli wnioskodawca nie dostarczy ważnego adresu pozwanego, organ centralny może chcieć ustalić miejsce pobytu pozwanego, aby zapewnić możliwość powiadomienia go o wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie. Ustalenie miejsca pobytu pozwanego może również być konieczne w celu stwierdzenia, który właściwy organ będzie odpowiedzialny za wniosek. W niektórych państwach właściwy organ zwróci się o znalezienie lub ustalenie miejsca pobytu na późniejszym etapie procesu. Jest to kwestia procedury wewnętrznej[202].

417. Oczekuje się, że w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego organ centralny skorzysta z dostępu do wszelkich baz danych i źródeł informacji publicznych, do których ma dostęp, oraz zwróci się do innych instytucji publicznych, aby przeprowadziły poszukiwania w jego imieniu, w granicach określonych w prawie wewnętrznym w zakresie dostępu do danych osobowych. Niektóre organy centralne mogą mieć również dostęp do zastrzeżonych źródeł informacji.

418. Jeżeli nie można ustalić miejsca pobytu pozwanego, trzeba o tym poinformować państwo wzywające (należy pamiętać, że w przypadku wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia w oparciu o miejsce położenia majątku lub uzyskiwania dochodów w państwie wezwanym miejsce pobytu pozwanego może znajdować się poza tym państwem). Jeżeli nie są dostępne dodatkowe informacje pomocne w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego, dalsze postępowanie może być niemożliwe.

---

[201] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 435. Oznacza to, że każde późniejsze orzeczenie, które koryguje wysokość świadczeń alimentacyjnych, nie musi przechodzić całego procesu uznawania. Przyszłe korekty uwzględnia się przy pierwszym uznaniu orzeczenia. Na przykład australijska agencja ds. pomocy dzieciom co 15 miesięcy przeprowadza ponowną ocenę wysokości świadczeń alimentacyjnych w oparciu o sytuację finansową stron.
[202] W [nazwa państwa] […].

6. Jeżeli dokumentacja jest niekompletna

419. Jeżeli wnioskodawca nie dostarczył wymaganych dokumentów, organ centralny [nazwa państwa] powinien był niezwłocznie powiadomić o tym fakcie wzywający organ centralny i poprosić o przesłanie dodatkowych dokumentów zanim pakiet dokumentów zostanie przesłany właściwemu organowi [sądowemu] [administracyjnemu]. Jeżeli właściwy organ [sądowy] [administracyjny] ustali, że brakuje którychkolwiek wymaganych dokumentów, powinien on niezwłocznie powiadomić o tym fakcie organ centralny [nazwa państwa], aby mógł zwrócić się do wzywającego organu centralnego o przedstawienie brakujących informacji.

420. W przypadku otrzymania od wzywanego organu centralnego w [nazwa państwa] prośby o dodatkowe dokumenty państwo wzywające ma ***trzy miesiące*** na dostarczenie tych dokumentów. Jeżeli żądane dokumenty nie zostaną przekazane w terminie trzech miesięcy i nie można podjąć rozpatrywania wniosku, organ centralny państwa wezwanego może (ale nie musi) zamknąć swoją dokumentację i powiadomić o tym fakcie państwo wzywające.

421. Należy zauważyć, że wstępna kontrola dokumentacji i – w razie potrzeby – wnioski o dodatkowe materiały będą poprzedzały rozpatrzenie przedmiotu wniosku przez właściwy organ.

7. Odpowiednie środki tymczasowe lub zabezpieczające

422. Może okazać się stosowne, aby właściwy organ [sądowy] [administracyjny] podjął środki tymczasowe lub zabezpieczające w czasie, gdy wniosek oczekuje na rozpatrzenie. Środki te można podejmować w wielu momentach w trakcie procesu rozpatrywania wniosków lub nawet przed rozpoczęciem tego procesu. Aby uzyskać dalsze informacje na temat środków tymczasowych i zabezpieczających, zob. rozdział 3 część II sekcja VIII.

B. Stwierdzenie wykonalności lub rejestracja przez właściwy organ

423. W niniejszej sekcji omówiono procedury, które po rozpatrzeniu powyższych kwestii wstępnych będą stosowane przez właściwe organy [sądowe] [administracyjne] na potrzeby rozpatrywania wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy art. 23 konwencji[203]. Na schemacie na następnej stronie przedstawiono kroki podejmowane przez właściwy organ [sądowy][administracyjny] w [nazwa państwa].

[203] Unia Europejska nie oświadczy, że będzie stosowała „alternatywne postępowanie w sprawie wniosku o uznanie i wykonanie" (art. 24) orzeczenia na mocy konwencji. W związku z tym właściwe organy w państwach członkowskich Unii Europejskiej będą stosowały procedury rozpatrywania wniosków o uznanie i wykonanie na mocy konwencji określone w art. 23 (zob. decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej).

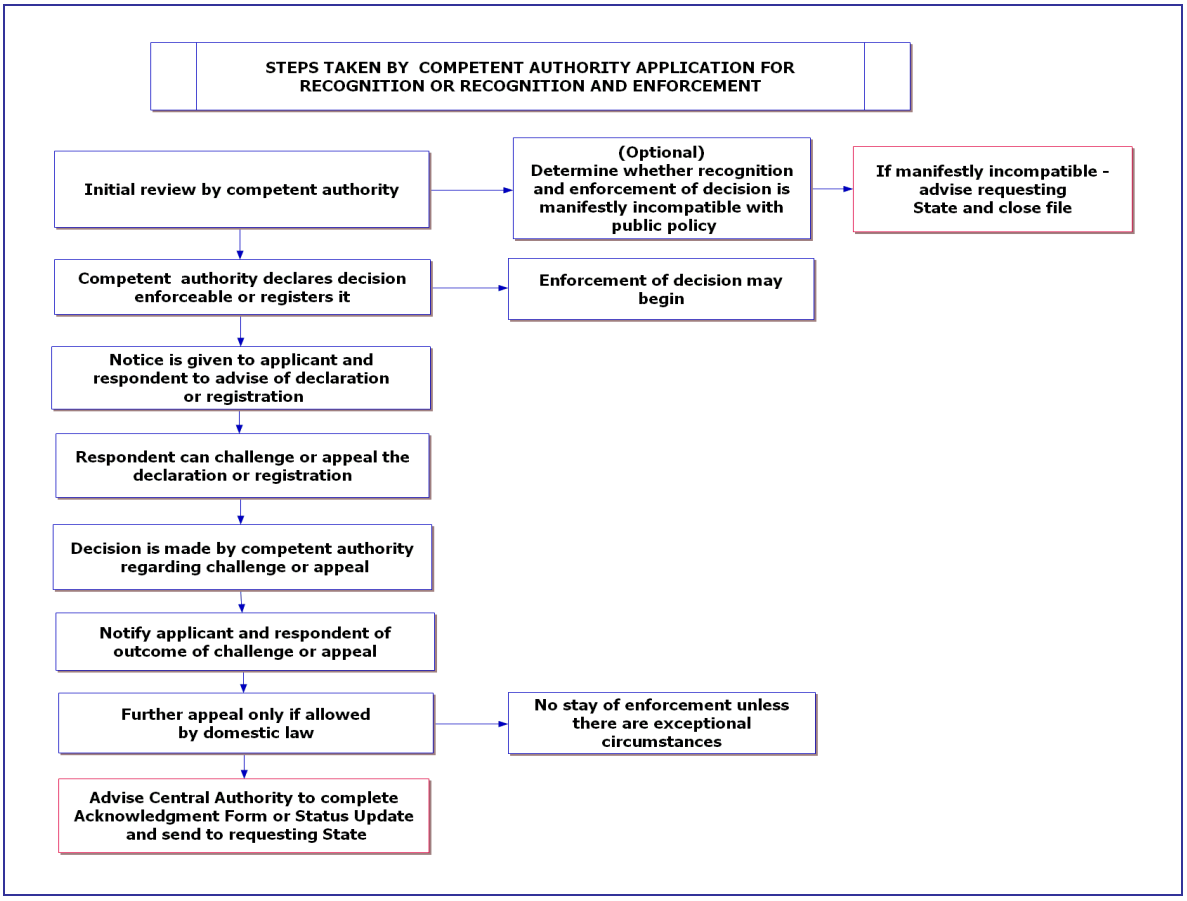

Rysunek 8: Kroki podejmowane przez właściwy organ w odniesieniu do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie (art. 23)

1. Stwierdzenie wykonalności orzeczenia lub rejestracja orzeczenia w celu wykonania

424. Kiedy właściwy organ [sądowy][administracyjny] otrzyma pełny wniosek, uzna orzeczenie i stwierdzi jego wykonalność lub zarejestruje je w celu wykonania[204]. Właściwy organ powinien podjąć ten krok (stwierdzenie wykonalności lub dokonanie rejestracji w celu wykonania) „niezwłocznie" (art. 23 ust. 2 lit. a)). Po stwierdzeniu wykonalności lub zarejestrowaniu w celu wykonania nie jest wymagane żadne dalsze działanie do momentu, gdy będzie można wykonać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy prawa wewnętrznego państwa wezwanego[205].

2. Odmowa stwierdzenia wykonalności orzeczenia lub uznania orzeczenia w celu wykonania

425. Jedyną przyczyną odmowy uznania i stwierdzenia wykonalności orzeczenia lub dokonania rejestracji orzeczenia w celu wykonania, na jaką może powołać się właściwy organ [sądowy][administracyjny], jest to, że uznanie i wykonanie orzeczenia byłoby ***wyraźnie sprzeczne*** z porządkiem publicznym. Wyjątek ten ma z założenia być bardzo ograniczony w celu zapewnienia, aby umawiające się państwa w ramach konwencji w jak największym stopniu uznawały i wykonywały orzeczenia z innych umawiających się państw. Wyjątek ten byłby stosowany tylko w sytuacji, gdy uznanie lub uznanie i wykonanie mogłoby doprowadzić do wyniku „niedopuszczalnego"[206].

[204] Zob. przypis 188 powyżej.
[205] Na mocy prawa wewnętrznego i procedur krajowych [nazwa państwa] [...]. Zob. rozdział 12.
[206] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 478.

3. Wykonanie orzeczenia

426. Kiedy orzeczenie zostanie objęte rejestracją lub stwierdzeniem wykonalności, na mocy konwencji wnioskodawca nie musi składać kolejnego wniosku w celu doprowadzenia do wykonania orzeczenia. Konwencja nie zawiera także wymogu, aby pozwany otrzymał kolejne powiadomienie, że orzeczenie zostanie wykonane[207]. (Zobacz rozdział 12 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych).

4. Powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego

427. Kiedy orzeczenie zostanie objęte rejestracją lub stwierdzeniem wykonalności, obie strony zostaną powiadomione o decyzji o rejestracji lub stwierdzeniu wykonalności orzeczenia. W konwencji nie przewidziano procedur na potrzeby powiadamiania, więc powiadomienie odbędzie się zgodnie z wymogami prawa wewnętrznego [nazwa państwa][208]. W zależności od procedur państwa wezwanego wnioskodawca może zostać powiadomiony za pośrednictwem organu centralnego państwa wzywającego lub bezpośrednio, w celu potwierdzenia, że orzeczenie zostało uznane i będzie wykonane, lub poinformowania o odmowie, jeżeli odmówiono uznania i wykonania[209].

5. Sprzeciw wobec uznania i wykonania zgłoszony przez pozwanego lub wnioskodawcę

a) Informacje ogólne

428. Postanowienia konwencji dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych mają na celu zapewnienie, aby istniejące orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych były zawsze, gdy będzie to możliwe, sprawnie i szybko uznawane i wykonywane w umawiających się państwach[210]. Jak wspomniano wcześniej w niniejszym rozdziale, procedury na mocy konwencji zostały tak zorganizowane, że orzeczenie zostanie zawsze uznane lub uznane i wykonane, chyba że pozwany będzie w stanie skutecznie wykazać, że istnieją powody, dla których orzeczenia nie należy uznać lub wykonać.

429. Zagraniczne orzeczenie po jego uznaniu lub stwierdzeniu jego wykonalności będzie można wykonać w taki sam sposób, jak każde orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych pierwotnie wydane w [nazwa państwa]. Na mocy konwencji państwo może korzystać ze wszystkich dostępnych mechanizmów wykonania w celu zagwarantowania wykonania postanowień orzeczenia (zob. rozdział 12). W konwencji przewidziano również pewne ograniczone możliwości wniesienia sprzeciwu przez pozwanego (osobę, która odpowiada na wniosek o uznanie) w przypadku, gdy pozwany uważa, że orzeczenie nie powinno zostać uznane lub wykonane.

430. W art. 20 określono wymogi, jakie należy spełnić, by orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w jednym państwie mogło zostać uznane i wykonane przez inne umawiające się państwo. Te „podstawy uznania i wykonania" na ogół odnoszą

---

[207] Niektóre państwa mogą mieć procedury lub wymogi na mocy swojego prawa wewnętrznego, zgodnie z którymi przed wykonaniem orzeczenia trzeba powiadomić o tym fakcie dłużnika, ale jest to kwestia odrębna od postanowień konwencji. Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...]. W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu z 1965 r. – zob. rozdział 3 część II sekcja IX.

[208] Jeżeli w prawie [nazwa państwa] przewidziano powiadamianie, powiadamianie stron znajdujących się za granicą będzie przebiegać zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącym doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów") między państwami członkowskimi Unii Europejskiej lub zgodnie z Konwencją o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych z dnia 15 listopada 1965 r. w przypadku państw spoza Unii Europejskiej, jeżeli konwencja ma zastosowanie między [nazwa państwa] a danym innym państwem. Jeżeli konwencja haska z 1965 r. nie ma zastosowania między danymi dwoma państwami, powiadomienie odbywa się zgodnie z innymi wielostronnymi lub dwustronnymi traktatami obowiązującymi między tymi dwoma państwami lub zgodnie z prawem wewnętrznym [nazwa państwa]. Aby uzyskać dalsze informacje na temat doręczania dokumentów za granicą, zob. rozdział 3 część II sekcja IX.

[209] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

[210] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 428.

się do rodzaju związku, jaki rodzic, członek rodziny lub dzieci musieli mieć z danym państwem, aby można było wykonać orzeczenie w innym państwie. Na przykład można stwierdzić związek z państwem, które wydało orzeczenie, ze względu na miejsce pobytu stron i dzieci w tym państwie lub z powodu obecności lub udziału pozwanego w postępowaniu, które doprowadziło do wydania orzeczenia[211].

431. Pozwany może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji orzeczenia w związku z tym, że zastosowania nie ma żadna z podstaw uznania i wykonania. Niekoniecznie oznacza to, że orzeczenie nie było prawomocnie wydanym orzeczeniem w państwie pochodzenia – tylko to, że nie można go uznać i wykonać w wezwanym umawiającym się państwie na mocy konwencji.

432. Podobnie na mocy art. 22 pozwany może wyrazić sprzeciw wobec uznania orzeczenia na tej podstawie, że uznanie i wykonanie byłoby wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym lub że w procesie zastosowanym w celu uzyskania orzeczenia wystąpiły uchybienia, takie jak niepowiadomienie pozwanego o postępowaniu lub o orzeczeniu w sprawie dotyczącej zobowiązań alimentacyjnych bądź oszustwo, lub że istnieje późniejsze orzeczenie, które jest sprzeczne z orzeczeniem, o którego uznanie się wnioskuje.

433. W większości przypadków to pozwany będzie wnosił środek zaskarżenia lub środek odwoławczy. Wnioskodawca może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy wobec odmowy rejestracji orzeczenia lub stwierdzenia jego wykonalności, chociaż takie sytuacje rzadko będą miały miejsce.

b) Termin wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego

434. Jeżeli miejsce pobytu strony uprawnionej do wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji znajduje się w państwie, w którym doszło do rejestracji lub stwierdzenia wykonalności, wspomniane środki trzeba wnieść w terminie ***30 dni*** od dnia, w którym strona została powiadomiona o decyzji o stwierdzeniu wykonalności lub rejestracji w celu wykonania. Jeżeli miejsce pobytu strony wnoszącej środek zaskarżenia lub środek odwoławczy znajduje się poza tym państwem, strona ta ma na wniesienie przedmiotowego środka ***60 dni*** od dnia powiadomienia (art. 23 ust. 6)[212].

435. W większości przypadków miejsce pobytu pozwanego będzie znajdować się w państwie wezwanym, pozwany będzie miał więc tylko 30 dni na wniesienie środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji. Jeżeli jednak orzeczenie w celu uznania wysłano do państwa wezwanego, ponieważ w tym państwie położony jest majątek pozwanego, miejsce pobytu pozwanego może znajdować się gdzie indziej. W takim przypadku pozwany będzie miał 60 dni na wniesienie środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec decyzji. Podobnie dłużnik może ubiegać się o uznanie w jego państwie pochodzenia zagranicznego orzeczenia ograniczającego wykonanie. W takim przypadku wierzyciel, który nie ma miejsca pobytu w tym państwie, ma prawo wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy wobec stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji – w zależności od sytuacji – i na mocy konwencji ma na to 60 dni.

c) Podstawy wnoszenia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego

436. Konwencja zapewnia jedynie ograniczone podstawy wnoszenia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec rejestracji lub stwierdzenia wykonalności orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Jak wspomniano powyżej, pozwany może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy z następujących powodów:

---

[211] W art. 20 określono tak zwane „pośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji". W art. 20 nie ustanowiono zasad dotyczących tego, kiedy organ państwa może wydać orzeczenie („bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji"), natomiast określono, na jakiej podstawie orzeczenie musi być wydane, żeby można było je uznać i wykonać w innym państwie. Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji (pkt 443), gdzie omówiono ten termin, a także rozdział 4 niniejszego podręcznika.

[212] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 503.

- nie ma podstawy na mocy art. 20 do uznania i wykonania;
- istnieje pewien powód, aby odmówić uznania i wykonania na mocy art. 22;
- istnieją wątpliwości co do autentyczności lub integralności dokumentów przekazanych we wniosku;
- zaległe płatności, których wykonania się dochodzi, zostały w całości uiszczone.

d) Rozpatrzenie lub rozpoznanie środka zaskarżenia lub środka odwoławczego (art. 23 ust. 5)

437. Kontrola lub rozprawa może odbyć się tylko w oparciu o określone podstawy lub powody dopuszczane przez konwencję, a kontrola merytoryczna orzeczenia nie jest przeprowadzana (art. 28)[213]. Sposób rozpatrywania środka zaskarżenia lub środka odwoławczego będzie określony prawem wewnętrznym[214].

438. Jeżeli podstawą środka odwoławczego lub środka zaskarżenia jest zarzut co do autentyczności lub integralności dokumentów, a poświadczone odpisy dokumentów nie były wymagane lub nie były dołączone do materiałów, można zwrócić się za pośrednictwem organu centralnego [nazwa państwa] do organu centralnego państwa wzywającego o przekazanie poświadczonych odpisów lub stosownych innych dokumentów.

439. Jeżeli odwołanie lub zaskarżenie dotyczy tylko obliczenia kwoty zaległych świadczeń, a pozwany nie twierdzi, że zaległe świadczenia zostały w pełni zapłacone, w większości przypadków jest to kwestia, którą lepiej pozostawić do wykonania. Pozwany może podnieść te zarzuty i przekazać dodatkowe informacje właściwemu organowi [sądowemu] [administracyjnemu] odpowiedzialnemu w tym czasie za wykonanie[215]. Należy również przeanalizować poniższe uwagi dotyczące częściowego uznania orzeczenia jako sposobu umożliwienia egzekwowania bieżących świadczeń alimentacyjnych, podczas gdy zaległe świadczenia są przedmiotem sporu.

e) Orzeczenie dotyczące środka zaskarżenia i środka odwoławczego oraz ponownego wniesienia środka odwoławczego (art. 23 ust. 10)

440. Po zakończeniu postępowania w sprawie środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w odniesieniu do rejestracji orzeczenia lub stwierdzenia jego wykonalności obie strony muszą zostać niezwłocznie o tym fakcie powiadomione. Powiadamianie to odbędzie się zgodnie z wymogami prawa wewnętrznego[216]. Wnioskodawca może zostać powiadomiony za pośrednictwem organu centralnego państwa wzywającego lub bezpośrednio, w zależności od procedur państwa wezwanego[217].

441. Ponowne wniesienie środka odwoławczego jest możliwe tylko wtedy, gdy zezwala na to prawo wewnętrzne państwa wezwanego[218].

442. Należy zauważyć, że pomimo ponownego wniesienia środka odwoławczego orzeczenie można wykonać bezpośrednio po zarejestrowaniu lub objęciu stwierdzeniem wykonalności, a ponowne wniesienie odwołania w żadnym wypadku nie spowoduje zawieszenia wykonania, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności (art. 23 ust. 10).

C. Uznanie i wykonanie – rezultaty wniosku

1. Uznanie i wykonanie

443. W większości przypadków rezultatem wniosku o uznanie i wykonanie będzie możliwość uznania i wykonania orzeczenia w taki sam sposób, jak gdyby zostało wydane

[213] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 504 i 505.
[214] Zob. przypis 191 powyżej.
[215] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[216] W przypadku gdy oba państwa są stronami konwencji o doręczaniu z 1965 r. – zob. rozdział 3 część 2 sekcja IX lit. B.
[217] Zob. przypisy 208 i 209 powyżej.
[218] Zob. przypis 193 powyżej.

w państwie wezwanym. Nie jest potrzebny żaden kolejny wniosek wierzyciela o wykonanie. Stosowane procesy wykonania omówiono w rozdziale 12.

2. Inne rezultaty

444. W konwencji przewidziano inne rezultaty, w przypadku gdy pełne uznanie i wykonanie orzeczenia nie jest możliwe.

a) Częściowe uznanie

445. Artykuł 21 konwencji pozwala właściwemu organowi [sądowemu] [administracyjnemu] uznać lub wykonać część orzeczenia w przypadku, gdy całe orzeczenie nie może zostać uznane lub uznane i wykonane. Rezultat ten może mieć miejsce na przykład w sytuacji, w której organ nie może uznać orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami, ale może uznać i wykonać orzeczenie w odniesieniu do świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci. Podobnie, jeżeli pojawi się spór co do zaległych świadczeń alimentacyjnych i tego, czy zostały w pełni zapłacone, właściwy organ może uznać część orzeczenia przewidującą bieżące świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka, do czasu rozpatrzenia odwołania co do kwoty świadczeń zaległych.

Dobra praktyka: Jeżeli wniosek o uznanie okaże się nieskuteczny, wnioskodawca nie musi wnioskować o częściowe uznanie orzeczenia lub wydanie nowego orzeczenia. Konwencja zawiera wymóg uwzględnienia tych opcji jako możliwych wyników w procesie uznawania lub uznawania i wykonywania. O sposobie rozpatrywania „nowego" wniosku będą decydować procedury wewnętrzne państwa wezwanego, gdyż w celu wydania nowego orzeczenia mogą być na przykład potrzebne dodatkowe informacje.

b) Uznanie niemożliwe z powodu zastrzeżenia

446. W niektórych przypadkach orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych nie może być uznane lub wykonane z powodu zastrzeżenia, które państwo zgłosiło na mocy konwencji[219]. Wniosek nie musi być w tym momencie jeszcze rozpatrzony.

447. Jeżeli orzeczenia nie można uznać z powodu złożonego zastrzeżenia, które uniemożliwia uznanie w oparciu o którąkolwiek z następujących podstaw, w art. 20 ust. 4 wymaga się podjęcia przez organ centralny odpowiednich środków w celu wydania nowego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz wierzyciela:

- miejsce zwykłego pobytu wierzyciela w państwie pochodzenia;
- ugoda na piśmie (poza przypadkami dotyczącymi świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci);
- jurysdykcja w oparciu o status osoby lub odpowiedzialność rodzicielską[220].

448. Wierzyciel nie musi składać nowego wniosku, a istniejące orzeczenie musi zostać uznane za dowód, że dziecko jest uprawnione[221] do wszczęcia postępowania w sprawie świadczeń alimentacyjnych (art. 20 ust. 5). W zależności od procedur państwa wezwanego wydanie nowego orzeczenia może wymagać złożenia dodatkowych dokumentów przez wnioskodawcę/wierzyciela. O dokumenty te można wnioskować za pośrednictwem organu centralnego w państwie wzywającym. Zobacz omówienie wniosków o wydanie w rozdziale 10.

D. Komunikacja z państwem wzywającym

449. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] powinny mieć świadomość tego, że krajowy organ centralny w ich państwie (w tym przypadku organ centralny [nazwa państwa]) będzie zobowiązany do prowadzenia okresowej sprawozdawczości dotyczącej postępów w zakresie rozpatrywania wniosków na mocy konwencji (art. 12). Krajowy organ centralny będzie prawdopodobnie zgłaszał się do właściwych organów po

[219] Unia Europejska nie zgłosi żadnego zastrzeżenia dotyczącego podstaw uznania i wykonania określonych w art. 20 ust. 1 lit. c), e) lub f), przewidzianego w art. 20 ust. 2 konwencji (zob. decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej)). Na stronach internetowych konferencji haskiej pod adresem < www.hcch.net > można sprawdzić, czy umawiające się państwo zgłosiło takie zastrzeżenie do konwencji.

[220] Należy zauważyć, że art. 20 ust. 3 zawiera wymóg, żeby umawiające się państwo, które zgłosiło zastrzeżenie, uznało i wykonało orzeczenie, jeżeli jego organom przysługiwałaby w podobnych okolicznościach faktycznych jurysdykcja do wydania takiego orzeczenia.

[221] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 469–471. Należy zauważyć, że w konwencji nie zdefiniowano terminu „uprawnienie" w tym kontekście, dlatego wykładnia tego terminu oraz to, jakie dalsze informacje lub dowody będą wymagane w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będzie określone w prawie wewnętrznym państwa wezwanego.

sprawozdania z postępów, a właściwe organy powinny być gotowe do podjęcia współpracy z organem centralnym w tym zakresie.

IV. Pozostałe aspekty: wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie

A. Wnioski o uznanie złożone przez dłużnika

1. Informacje ogólne

450. Na mocy konwencji dłużnik może złożyć wniosek o uznanie orzeczenia, gdy uznanie jest wymagane w celu zawieszenia lub ograniczenia wykonania wcześniejszego orzeczenia w państwie wezwanym. Wniosek ten można złożyć, gdy dłużnik chce uznania innego orzeczenia w państwie, w którym orzeczenie jest wykonywane (tj. w [nazwa państwa]), lub w przypadku gdy dłużnik doprowadził do zmiany istniejącego orzeczenia w innym umawiającym się państwie i obecnie chce, żeby uznano je w [nazwa państwa], gdzie posiada majątek.

451. Zobacz pełne omówienie wniosków w sprawie zmiany w rozdziale 11.

452. Jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych już jest wykonywane w państwie wezwanym, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika lub jego majątek, w większości przypadków w prawie wewnętrznym wymaga się, aby zmienione orzeczenie wydane w innym państwie zostało uznane, zanim będzie można skutecznie ograniczyć lub zawiesić wykonanie pierwszego orzeczenia. Niektóre państwa mogą jednak nie wymagać tego kroku – na przykład gdy zmiany dokonał ten sam organ, który wydał pierwsze orzeczenie. Dlatego konieczne będzie przeanalizowanie prawa wewnętrznego, aby ustalić, czy uznanie orzeczenia jest w konkretnym przypadku wymagane [222].

Zmiana odnosi się do procesu zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych po wydaniu tego orzeczenia. W niektórych państwach jest to nazywane wnioskiem w sprawie zmiany lub modyfikacji. Zmiana może dotyczyć kwoty świadczeń alimentacyjnych, częstotliwości lub innego warunku określonego w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

2. Sytuacje, w których dłużnik może użyć tego wniosku

453. Ponieważ celem wniosku o uznanie na mocy art. 10 ust. 2 lit. a) jest ograniczenie wykonania i ponieważ wykonanie na ogół odbywa się w państwie, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika, w wielu przypadkach miejsce pobytu dłużnika, który wnosi o uznanie orzeczenia, będzie znajdować się w państwie, w którym orzeczenie musi być uznane, tj. w [nazwa państwa]. W konwencji nie odniesiono się konkretnie do sytuacji, w której wnioskodawca musi zwrócić się do swojego organu centralnego. W takich przypadkach uznanie będzie zatem rozpatrywane na mocy prawa wewnętrznego na wniosek właściwego organu w państwie, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika[223]. Jeżeli wnioskuje się o uznanie orzeczenia w [nazwa państwa], gdzie znajduje się majątek dłużnika, ale nie jego miejsce pobytu, dłużnik może złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. a).

454. We wszystkich przypadkach, w których sprawa jest rozpatrywana jako wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. a), dłużnik będzie wnioskodawcą. W takich przypadkach wierzyciel będzie pozwanym, a powiadomienie o rejestracji lub stwierdzeniu wykonalności będzie trzeba przekazać wierzycielowi.

---

[222] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

[223] W niektórych państwach właściwym organem do tego celu będzie organ centralny; będzie on udzielał dłużnikowi pomocy w odniesieniu do procesu uznawania. W przypadku wniosków o zmianę uznanie można traktować jako ostatni krok w tym wniosku (zob. rozdział 11) i nie będzie potrzeby składania nowego wniosku. Będzie to zależało od procesów wewnętrznych każdego państwa. W [nazwa państwa] […].

Przykład

455. Miejsce pobytu dłużnika znajduje się w państwie A, w którym wydano pierwotne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Posiada on majątek lub uzyskuje dochody w [nazwa państwa]. Miejsce pobytu wierzyciela znajduje się w [nazwa państwa], a pierwotne orzeczenie zostało uznane w [nazwa państwa] i jest wykonywane na majątku dłużnika w [nazwa państwa]. Dłużnik obecnie uzyskał zmienione orzeczenie z państwa A. Chciałby, żeby w [nazwa państwa] uznano zmienione orzeczenie, aby ograniczyć wykonanie pierwszego orzeczenia.

Jak to funkcjonuje na mocy konwencji

456. Dłużnik może złożyć wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. a) konwencji do organu centralnego w państwie A. Państwo A przekaże wniosek do [nazwa państwa], gdzie z wykorzystaniem procedur opisanych w niniejszym rozdziale zmienione orzeczenie zostanie uznane i zarejestrowane w celu wykonania lub objęte stwierdzeniem wykonalności. Wierzyciel zostanie powiadomiony o rejestracji lub stwierdzeniu wykonalności i będzie miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji. Po stwierdzeniu wykonalności lub zarejestrowaniu zmienione orzeczenie będzie skuteczne w [nazwa państwa] i ograniczy wykonanie pierwotnego orzeczenia.

3. Procedury

457. Procedury uznania i wykonania omówione w tym rozdziale mają zastosowanie do wniosków o uznanie złożonych przez dłużnika w tych okolicznościach. Artykuł 26 stanowi, że postanowienia rozdziału V (Uznanie i wykonanie) stosuje się „odpowiednio" do wniosku tylko o uznanie orzeczenia, przy czym zamiast warunku wymagalności obowiązuje warunek, by orzeczenie było skuteczne w państwie pochodzenia. Oznacza to, że dla celów praktycznych postanowienia dotyczące uznania i wykonania będą stosowały się do wniosków o uznanie, z wyjątkiem tych postanowień, które należy zmienić, ponieważ nie wnioskuje się o wykonanie orzeczenia[224].

4. Ograniczenia dotyczące uznawania zmienionych orzeczeń

458. Należy zauważyć, że konwencja zawiera jedno istotne ograniczenie prawa dłużnika do ubiegania się o uznanie zmienionego orzeczenia na mocy konwencji. Wierzyciel może wnieść sprzeciw wobec uznania zmienionego orzeczenia, jeżeli zmienione orzeczenie wydano w umawiającym się państwie innym niż państwo, w którym wydano orzeczenie (państwo pochodzenia), a w chwili wydania zmienionego orzeczenia miejsce zwykłego pobytu wierzyciela znajdowało się w państwie pochodzenia (art. 18 i art. 22 lit. f)). Istnieje kilka wyjątków, w których będzie to dozwolone, ale trzeba mieć na uwadze, że prawo dłużnika do wnioskowania o uznanie zmienionego orzeczenia podlega określonym ograniczeniom, które nie mają zastosowania do uznania i wykonania innych orzeczeń.

459. Zobacz rozdział 11 dotyczący wniosków o zmianę orzeczenia (oraz rozdział 4 sekcja G, aby uzyskać dodatkowe informacje na temat art. 18).

B. Ugody alimentacyjne

1. Zasadnicze różnice

460. W konwencji dokonuje się rozróżnienia pomiędzy orzeczeniami w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanymi przez organy sądowe lub administracyjne a **ugodami alimentacyjnymi**, które są określonym typem porozumienia między

Ugodę alimentacyjną zdefiniowano w art. 3 jako umowę na piśmie dotyczącą płatności alimentów, która została sporządzona lub zarejestrowana w formie dokumentu urzędowego przez właściwy organ lub została uwierzytelniona lub zarejestrowana przez właściwy organ, zawarta z tym organem lub złożona w tym organie oraz może podlegać kontroli i być zmieniana przez właściwy organ.

[224] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 546.

stronami. Chociaż procesy uznania i wykonania ugody alimentacyjnej są dość podobne do procesów stosowanych w przypadku orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, państwo może zgłosić zastrzeżenie, że nie będzie uznawało ani wykonywało ugód alimentacyjnych[225].

2. Procedury

461. Do uznawania i wykonywania ugód alimentacyjnych zastosowanie mają te same ogólne zasady i procedury, które stosuje się do uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych[226]. Artykuł 30 konwencji stanowi, że ugoda alimentacyjna może zostać uznana i wykonana tak jak orzeczenie, o ile jest wykonalna tak jak orzeczenie w państwie, w którym została zawarta.

462. W przypadku otrzymania wniosku o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej należy stosować te same procesy ogólne. Po otrzymaniu wniosku właściwy organ [sądowy] [administracyjny] przeprowadza wstępną kontrolę, obejmującą ustalenie, czy uznanie i wykonanie orzeczenia byłoby wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym. Wymagana do wniosku dokumentacja jest podobna do tej wymaganej do uznania i wykonania orzeczenia; jedyną zasadniczą różnicą jest jednak brak wymogu przesłania dokumentu poświadczającego należyte powiadomienie. Wynika to z faktu, że zawarcie ugody z konieczności wiąże się z udziałem obu stron.

463. W przypadku wniosku o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej zgodnie z prawem wewnętrznym [nazwa państwa] wymagane są następujące dokumenty: [w tym miejscu należy wymienić dokumenty wymagane w państwie].

464. Po przeanalizowaniu przez organ centralny dokumentów w celu zapewnienia ich kompletności ugoda alimentacyjna zostanie przesłana właściwemu organowi [sądowemu] [administracyjnemu]. Ugoda jest następnie rejestrowana do wykonania lub objęta stwierdzeniem wykonalności, a pozwany zostaje o tym fakcie powiadomiony.

465. Istnieją również pewne różnice między podstawami, które można wykorzystać do wniesienia sprzeciwu wobec uznania ugody, a podstawami, które można zastosować w celu wniesienia sprzeciwu wobec orzeczenia. Określono je w art. 30 ust. 5.

3. Zakończenie procesu uznania i wykonania

466. Pod innymi względami proces uznania i wykonania ugody alimentacyjnej jest podobny do procesu dotyczącego orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, poza jednym wyjątkiem. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] podejmie decyzję o rejestracji ugody lub stwierdzeniu jej wykonalności, a pozwany będzie miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec takiej decyzji. W wielu państwach zakończy to proces rejestracji i wykonania. Jeżeli jednak wniesiono zaskarżenie, w przypadku ugody alimentacyjnej zaskarżenie uznania ugody spowoduje zawieszenie wykonania ugody w całości (art. 30 ust. 6)[227]. To zawieszenie wykonania stanowi istotną różnicę między orzeczeniem a ugodą w procesie uznania i wykonania.

V. Uznanie i wykonanie – inne zagadnienia

A. Pomoc prawna

467. Zasadniczo na mocy konwencji państwo wezwane rozpatrujące dowolny wniosek o uznanie lub uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie ukończyło 21 lat, musi zapewnić wierzycielowi bezpłatną pomoc

[225] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...]. Zob. decyzja Rady 2011/432/UE z dnia 9 czerwca 2011 r. w sprawie zatwierdzenia w imieniu Unii Europejskiej Konwencji haskiej z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny.
[226] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 559.
[227] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 564. Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa], zob. przypis 191 powyżej, aby uzyskać informacje dotyczące zaskarżenia.

prawną, jeżeli jest to potrzebne do rozpatrzenia wniosku[228]. Należy pamiętać, że, jeżeli państwo zapewnia skuteczny dostęp do procedur poprzez stosowanie procedur uproszczonych, uprawnienie do bezpłatnej pomocy prawnej nie wystąpi[229].

468. Aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat wymogu zapewnienia skutecznego dostępu do procedur, w tym udzielania w stosownych przypadkach bezpłatnej pomocy prawnej, zob. rozdział 3 część II sekcja VII.

469. Istnieje szereg wyjątków i ograniczeń co do udzielania bezpłatnej pomocy prawnej, które należy uwzględnić, jeżeli wniosek o uznanie składa dłużnik lub jeżeli orzeczenie nie dotyczy świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka w wieku poniżej 21 lat. Wyjaśniono je w rozdziale 3 część II sekcja VII.

B. Kwestie dotyczące wykonania

Przeliczanie waluty

470. W konwencji nie uwzględniono kwestii przeliczania zobowiązań alimentacyjnych z jednej waluty na drugą. W zależności od procesów stosowanych przez właściwy organ w celu uznania orzeczenia może istnieć również równoległy proces przeliczania zobowiązania alimentacyjnego przyznanego na mocy orzeczenia na walutę państwa wykonującego. Właściwy organ może być zmuszony uzyskać poświadczenie potwierdzające kurs walutowy wykorzystany do przeliczania płatności, a przeliczona kwota będzie następnie stanowić podstawę zobowiązań alimentacyjnych w państwie wykonującym. W innych przypadkach państwo wzywające mogło już przeliczyć kwotę określoną w orzeczeniu, w tym wszelkie zaległe płatności, na walutę państwa wezwanego[230].

471. Kwestie przeliczania walut są bardziej szczegółowo omówione w rozdziale 12, który poświęcono wykonywaniu orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

C. Istotne wyjątki i zastrzeżenia

472. Powyższe informacje będą dotyczyły najczęstszych scenariuszy uznania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. Istnieje jednak wiele scenariuszy, w których zastrzeżenia lub oświadczenia złożone przez państwo będą miały wpływ na proces uznania i wykonania. (Aby uzyskać dalsze informacje na temat geograficznego zakresu stosowania konwencji, w tym informacje na temat ewentualnych oświadczeń i zastrzeżeń dotyczących konwencji, zob. rozdział 3 część I sekcja II.)

a) Dzieci w wieku od 18 do 21 lat

473. Państwo może zgłosić **zastrzeżenie** ograniczające zakres stosowania konwencji do osób w wieku poniżej 18 lat. Jeżeli państwo zgłosiło takie zastrzeżenie, nie będzie ono przyjmować żadnych wniosków na mocy konwencji o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku 18 lat i starszych ani nie będzie mogło zwrócić się do innego państwa o rozpatrzenie wniosku dotyczącego świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku powyżej 18 lat[231].

Zastrzeżenie jest oficjalnym oświadczeniem umawiającego się państwa, dozwolonym w pewnych okolicznościach na mocy konwencji, w którym określa się, że stosowanie konwencji w danym państwie będzie w jakiś sposób ograniczone.

[228] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] dotyczącego procedury udzielania pomocy prawnej, zob. przypis 86 powyżej.
[229] W [nazwa państwa] […].
[230] W [nazwa państwa] […].
[231] Unia Europejska nie zgłosi zastrzeżenia na mocy konwencji ograniczającego zakres jej stosowania do dzieci, które nie ukończyły 18 lat, ani rozszerzającego zakres jej stosowania na dzieci w wieku powyżej 21 lat (art. 2 ust. 2). Zatem w państwach członkowskich Unii Europejskiej zastosowanie będzie miał podstawowy zakres stosowania konwencji, obejmujący świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci w wieku do 21 lat. (Zob. decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej)).

b) Podstawy uznania i wykonania

474. Państwo może zastrzec, że orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych nie zostanie uznane ani wykonane, jeżeli do wydania orzeczenia wykorzystano jedną z następujących podstaw[232]:

- miejsce zwykłego pobytu wierzyciela,
- ugodę stron na piśmie,
- jurysdykcję w oparciu o status osoby lub odpowiedzialność rodzicielską.

c) Ugody alimentacyjne

475. Państwo może zgłosić zastrzeżenie, że nie będzie uznawało ani wykonywało ugód alimentacyjnych. Ewentualnie państwo może oświadczyć, że wymaga, aby wnioski o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej składane były wyłącznie za pośrednictwem organu centralnego[233].

VI. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Po uznaniu orzeczenia wiele państw natychmiast podejmuje próbę nawiązania kontaktu z dłużnikiem, starając się jak najszybciej doprowadzić do dobrowolnego wykonania orzeczenia, a tym samym zapewnić możliwie szybki przepływ świadczeń alimentacyjnych do wierzyciela i dzieci[234].
- Celem procesu uznania i wykonania określonego w konwencji jest umożliwienie szybkiego i skutecznego rozpatrywania wniosków. Sędziowie, pracownicy sądów i inne zaangażowane organy w państwie wezwanym powinny o tym pamiętać i podejmować kroki w celu zapewnienia możliwie szybkiego rozpatrywania spraw, przy minimalnych opóźnieniach.
- Nie wszystkie procedury i wymogi dotyczące rozpatrywania wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie są ujęte w konwencji. Sędziowie będą musieli przestrzegać również stosownych przepisów prawa wewnętrznego i procedur krajowych.

B. Powiązane formularze

Wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie
Formularz przekazania
Dokument stwierdzający wykonalność
Dokument poświadczający należyte powiadomienie
Formularz informacji o sytuacji finansowej
Formularz potwierdzenia

C. Artykuły konwencji

Artykuł 10 ust. 1 lit. a)
Artykuł 10 ust. 2 lit. a)
Artykuł 11
Artykuł 12
Artykuł 20
Artykuł 23
Artykuł 24

---

[232] Zob. wcześniejsze omówienie (przypis 211 powyżej) dotyczące podstaw jurysdykcji określonych w art. 20. Unia Europejska nie zgłosi żadnego zastrzeżenia dotyczącego podstaw uznania i wykonania określonych w art. 20 ust. 1 lit. c), e) lub f), przewidzianego w art. 20 ust. 2 konwencji (zob. *ibid*.).

[233] Unia Europejska nie zgłosi zastrzeżenia na mocy konwencji, że nie będzie uznawała ani wykonywała ugód alimentacyjnych (art. 30 ust. 8). Unia Europejska nie złoży też oświadczenia na mocy konwencji, że wnioski o uznanie i wykonanie ugody alimentacyjnej należy składać wyłącznie za pośrednictwem organów centralnych (art. 30 ust. 7) (zob. *ibid*.).

[234] W [nazwa państwa] […].

Artykuł 30
Artykuł 36
Artykuł 50

D. Powiązane rozdziały podręcznika

Zobacz rozdział 12 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.
Zobacz rozdział 3 – Kwestie ogólne: konwencja z 2007 r. i rozporządzenie z 2009 r.

VII. Lista kontrolna – wnioski o uznanie i wykonanie

	Procedura	**Odniesienie w podręczniku**
1	Otrzymanie dokumentów od organu centralnego [nazwa państwa]	Sekcja III lit. A pkt 1
2	Potwierdzenie, że wniosek powinien dotyczyć uznania i wykonania	Sekcja III lit. A pkt 2
3	Czy wniosek spełnia minimalne wymogi określone konwencji?	Sekcja III lit. A pkt 3
4	Upewnienie się, że dokumenty są kompletne	Sekcja III lit. A pkt 4
5	W razie potrzeby przeprowadzenie poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego	Sekcja III lit. A pkt 5
6	W razie potrzeby wniesienie o dodatkowe dokumenty	Sekcja III lit. A pkt 6
7	Podjęcie wszelkich odpowiednich środków tymczasowych lub zabezpieczających	Sekcja III lit. A pkt 7
8(a)	Stwierdzenie wykonalności orzeczenia	Sekcja III lit. B pkt 1
8(b)	Powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego o stwierdzeniu wykonalności orzeczenia	Sekcja III lit. B pkt 4
8(c)	Pozwany ma możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w oparciu o określone podstawy w odniesieniu do stwierdzenia wykonalności lub dokonania rejestracji	Sekcja III lit. B pkt 5
9	Zakończenie wszelkich środków zaskarżenia lub środków odwoławczych oraz powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego	Sekcja III lit. B pkt 5

VIII. Często zadawane pytania

Wierzyciel dysponuje orzeczeniem wydanym przez państwo A. Mieszka w państwie B. Państwo B nie uzna ani nie wykona tego orzeczenia. Dłużnik mieszka w [nazwa państwa]. Wszystkie trzy państwa są umawiającymi się państwami w ramach konwencji. Czy orzeczenie może być uznane i wykonane w [nazwa państwa]?

476. Tak – wierzyciel może ubiegać się o uznanie i wykonanie orzeczenia w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu, majątek lub uzyskuje dochody, pod warunkiem że orzeczenie wydano w umawiającym się państwie. Orzeczenie nie musi być wykonalne ani uznane w państwie wzywającym – wyłącznie w państwie pochodzenia. W tym przypadku jest to państwo A. Jeżeli istnieje dokument stwierdzający wykonalność uzyskany z państwa A, w którym wydano orzeczenie, powinna istnieć możliwość rozpatrzenia

wniosku o uznanie i wykonanie przez [nazwa państwa], pod warunkiem że wszystkie inne wymogi są spełnione.

Dlaczego wierzyciel miałby ubiegać się tylko o uznanie orzeczenia, a nie o uznanie i wykonanie?

477. W niektórych przypadkach wierzyciel może chcieć wykonać orzeczenie prywatnie lub wnioskodawca może potrzebować uznanego orzeczenia, aby skorzystać z pewnych innych środków prawnych w państwie wezwanym. Na przykład jeżeli w państwie wezwanym istnieje majątek, np. nieruchomość, wierzyciel może potrzebować uznanego orzeczenia, zanim będzie mógł wnieść roszczenie dotyczące tej nieruchomości.

Czy uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych powoduje, że całe orzeczenie staje się takie samo, jak każde inne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych pierwotnie wydane w tym państwie?

478. Nie. Celem uznania i wykonania jest po prostu umożliwienie wykonywania zagranicznych orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych przy użyciu tych samych mechanizmów i procesów, jakie stosuje się w przypadku krajowych orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych. W związku z tym przepisy prawa państwa wezwanego dotyczące na przykład pieczy nad dziećmi lub kontaktu z dziećmi nie mają zastosowania do tego orzeczenia. Orzeczenie jest podobne do orzeczeń krajowych tylko do celów uznania i wykonania zobowiązań alimentacyjnych.

Czy orzeczenie zawsze musi zostać uznane, zanim będzie można je wykonać na mocy konwencji?

479. Tak – chyba że orzeczenie pochodzi z państwa wezwanego (tj. [nazwa państwa]), w którym odbędzie się wykonanie. Jeżeli pochodzi z dowolnego innego państwa, musi najpierw przejść proces uznania, co ma na celu zapewnienie zgodności orzeczenia z podstawowymi wymogami proceduralnymi lub innymi wymogami dotyczącymi sposobu ustalania zobowiązań alimentacyjnych – na przykład w zakresie powiadamiania stron.

Czy orzeczenie wydane w innym języku może być wykonane na mocy konwencji?

480. Tak – musi jednak istnieć tłumaczenie orzeczenia albo tłumaczenie streszczenia orzeczenia lub wyciągu z niego na [język(-i) państwa] lub na inny język, który państwo wezwane wskazało jako dopuszczalny. Omówienie wymogów w zakresie tłumaczenia dokumentów i orzeczeń znajduje się w rozdziale 3 część II sekcja I.

481. Na mocy konwencji pozostała komunikacja między organami centralnymi może odbywać się w języku angielskim albo francuskim.

Czy na mocy konwencji orzeczenie takiego rodzaju, jaki nie mógłby być wydany w [nazwa państwa], może zostać uznane w [nazwa państwa]?

482. Tak – pod warunkiem że orzeczenie wchodzi w zakres zobowiązań alimentacyjnych na mocy konwencji. Na przykład orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka może obejmować postanowienie dotyczące zwrotu określonych rodzajów wydatków, jak składki na ubezpieczenie zdrowotne, które nie są znane lub nie są przewidziane na mocy prawa państwa wezwanego. Orzeczenie nadal może być uznane w państwie wezwanym.

Dlaczego nie ma wymogu, aby wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie był podpisany przez wnioskodawcę lub urzędnika z organu centralnego?

483. W konwencji stosuje się podejście „neutralne, wyważone”, aby ułatwić korzystanie z technologii informacyjnych i umożliwić skuteczne przekazywanie materiałów między państwami. Wymóg dotyczący podpisu spowodowałby, że niemożliwe byłoby wysyłanie dokumentów faksem lub drogą elektroniczną.

484. Osoba, której imię i nazwisko pojawiają się we wniosku, odpowiada za zapewnienie, aby informacje zawarte we wniosku były spójne z dokumentami i informacjami przekazanymi przez wnioskodawcę oraz aby wniosek był zgodny z wymogami konwencji.

Czy wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie może być rozpatrzony bez poświadczonych odpisów dokumentów?

485. To zależy od tego, czy państwo wezwane złożyło oświadczenie na mocy konwencji, że wymaga poświadczonych odpisów (wymóg ten będzie potwierdzony w profilu państwa). Ponadto w konkretnej sprawie sąd lub właściwy organ może zażądać poświadczonych odpisów, zwłaszcza w sytuacji, gdy istnieje wątpliwość co do autentyczności lub integralności dostarczonych dokumentów.

486. Jeżeli takiego oświadczenia nie złożono, wniosek może być rozpatrywany na podstawie odpisów przekazanych przez państwo wzywające[235].

Właściwy organ [nazwa państwa] zarejestrował orzeczenie lub stwierdził jego wykonalność. Co się dzieje dalej?

487. Po zarejestrowaniu orzeczenia w celu wykonania lub stwierdzeniu jego wykonalności może ono zostać wykonane[236]. W tym celu wnioskodawca nie musi składać żadnych dalszych wniosków na mocy konwencji (o ile pierwotny wniosek został złożony za pośrednictwem organu centralnego). Trzeba niezwłocznie poinformować wnioskodawcę, pozwanego i państwo wzywające, że proces uznawania został zakończony i obecnie przystępuje się do wykonania.

Co zrobić, jeżeli istnieje więcej niż jedno orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych? Na przykład istnieje wstępne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych i orzeczenie to zostało zmienione późniejszym orzeczeniem. Które z nich powinno zostać uznane?

488. Kwestia ta nie jest bezpośrednio uwzględniona w konwencji. Jeżeli orzeczenie ma zostać wykonane i istnieją zaległe świadczenia alimentacyjne naliczone lub narosłe na mocy pierwszego orzeczenia, państwo wezwane (tj. [nazwa państwa]) może wymagać przedłożenia odpisu tego wcześniejszego orzeczenia do celów wykonania. Może to być wymagane w prawie wewnętrznym dotyczącym wykonywania orzeczeń lub w przypadku, gdy dłużnik kwestionuje kwotę zaległych płatności lub twierdzi, że zobowiązanie należy interpretować inaczej[237]. Ponadto mogą istnieć pewne inne kwestie (takie jak warunki indeksacji lub zmiany), które znajdują się w jednym orzeczeniu, a w innych nie.

489. Nie powinno się jednak odmawiać uznania orzeczenia wyłącznie na tej podstawie, że wcześniejsze orzeczenia w tej samej sprawie nie zostały dołączone do wniosku. Jeżeli wygląda na to, że istnieją inne istotne orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, które powinny zostać dołączone do wniosku, właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] powinien powiadomić o tym organ centralny w [nazwa państwa], aby można było zwrócić się do państwa wzywającego o przesłanie odpisów tych orzeczeń.

Część II – Wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie składane bezpośrednio

I. Przegląd

490. Na ogół procedury dotyczące wszystkich wniosków składanych bezpośrednio na mocy konwencji (tj. wniosków składanych przez wnioskodawców bezpośrednio do właściwych organów; zob. rozdział 1 sekcja III lit. C powyżej) reguluje prawo wewnętrzne [nazwa państwa]. W oparciu o prawo wewnętrzne [nazwa państwa] będzie można ustalić, czy wniosek można w ogóle złożyć bezpośrednio oraz jakie formularze lub

[235] W [nazwa państwa] […].
[236] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[237] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

procedury trzeba zastosować[238]. Wnioski składane bezpośrednio do właściwych organów [sądowych] [administracyjnych] w [nazwa państwa] do celów wydania lub zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych omówiono pokrótce w rozdziałach 10 i 11; wnioski te prawie w całości są regulowane prawem wewnętrznym [nazwa państwa], a nie konwencją.

491. Jeżeli jednak wniosek składany bezpośrednio dotyczy uznania lub uznania i wykonania istniejącego orzeczenia, a orzeczenie to wchodzi w zakres stosowania konwencji, określone postanowienia konwencji będą miały zastosowanie do tego wniosku. Poniższa sekcja obejmuje procedury związane z wnioskami o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczeń składanymi bezpośrednio, które właściwe organy [sądowe] [administracyjne] w [nazwa państwa] mogą otrzymywać na mocy konwencji.

Dokumenty, które należy załączyć do wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanego bezpośrednio

492. Konwencja stanowi, że do wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie złożonych bezpośrednio do właściwych organów stosuje się szereg postanowień dotyczących wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych za pośrednictwem organów centralnych (art. 37 ust. 2).

493. Do wniosków składanych bezpośrednio zastosowanie mają wszystkie postanowienia rozdziału V (Uznanie i wykonanie) konwencji, dlatego wnioskowi temu powinny towarzyszyć dokumenty określone w art. 25. Obejmują one:

- pełny tekst orzeczenia;
- dokument stwierdzający wykonalność;
- dokument poświadczający należyte powiadomienie, w sytuacji gdy pozwany nie był obecny, nie był reprezentowany podczas postępowania w państwie pochodzenia lub nie wniósł środka zaskarżenia orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych;
- formularz informacji o sytuacji finansowej;
- w razie potrzeby dokument określający kwotę zaległych płatności;
- w razie potrzeby dokument z wyjaśnieniem sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia.

494. W przypadku wniosku składanego bezpośrednio nie można użyć zalecanego formularza wniosku, chyba że państwo wezwane zdecydowało, że można go użyć w odniesieniu do wniosków składanych bezpośrednio. W niektórych przypadkach wezwany właściwy organ będzie miał swoje własne formularze. Aby uzyskać kopię formularza, należy sprawdzić profil państwa lub bezpośrednio skontaktować się z wezwanym właściwym organem pod adresem podanym w profilu państwa[239].

495. W większości przypadków dotyczących wniosków składanych bezpośrednio konieczna może być dokumentacja wskazująca, w jakim zakresie wnioskodawca uzyskał bezpłatną pomoc prawną w państwie pochodzenia. Wynika to z tego, że nie wszystkie postanowienia dotyczące skutecznego dostępu do procedur i bezpłatnej pomocy prawnej stosują się do wniosków składanych bezpośrednio. W każdym postępowaniu o uznanie lub o uznanie i wykonanie wnioskodawca jest jednak uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej co najmniej w takim samym zakresie, jaki przysługuje mu w państwie pochodzenia, jeżeli w takich samych okolicznościach taki sam zakres pomocy jest dostępny w państwie wezwanym (art. 17 lit. b)).

496. Na diagramie znajdującym się na następnej stronie przedstawiono wymóg zapewnienia bezpłatnej pomocy prawnej w przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio do właściwego organu.

---

[238] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[239] W [nazwa państwa] […].

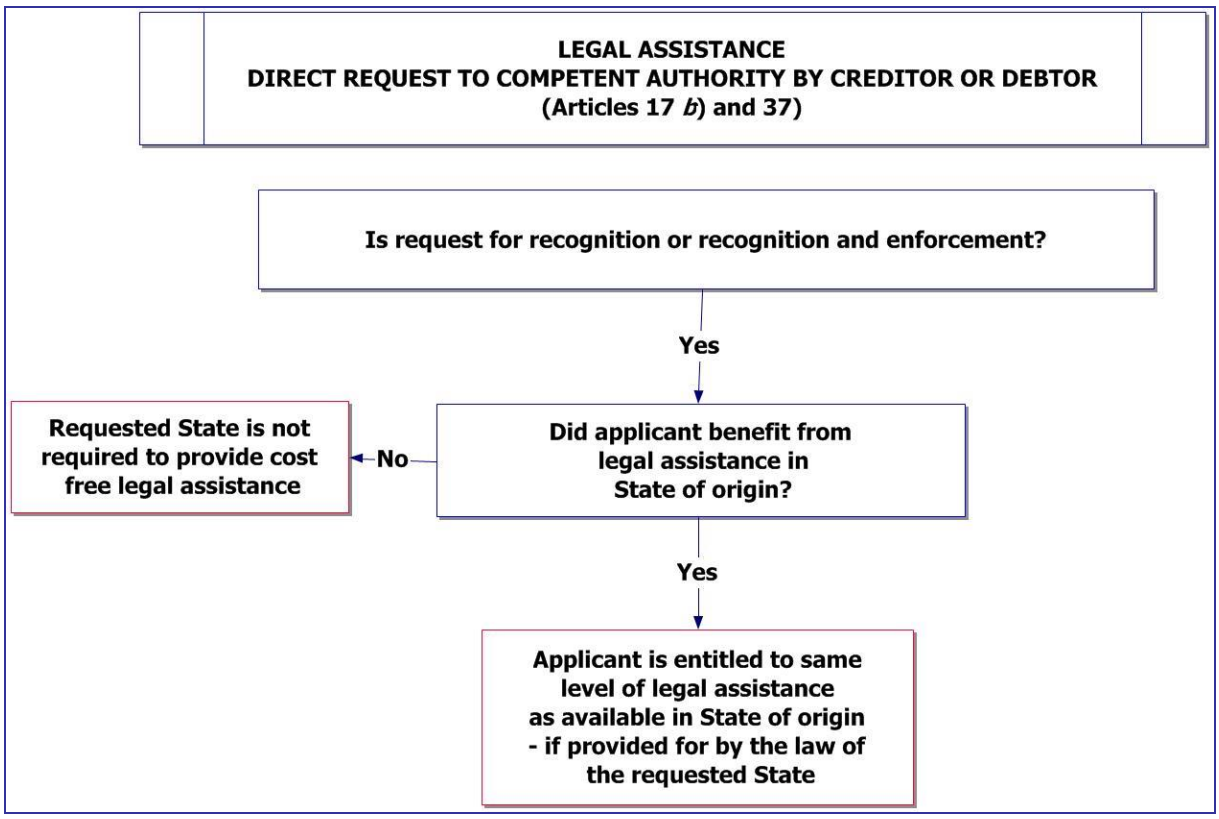

Rysunek 9: Pomoc prawna – wnioski składane bezpośrednio do właściwego organu

497. Bezpłatna pomoc prawna może być wprawdzie niedostępna, jednak należy zauważyć, że państwo wezwane nie może wymagać złożenia zabezpieczenia, kaucji ani depozytu, niezależnie od ich nazwy, mających zagwarantować pokrycie opłat i kosztów poniesionych w postępowaniu przez wnioskodawcę (art. 37 ust. 2 i art. 14 ust. 5).

498. Ponadto w żadnym wypadku nie ma wymogu, aby państwo wezwane (tj. [nazwa państwa]) zapewniało jakąkolwiek formę pomocy prawnej wnioskodawcy, który postanowił złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu, jeżeli sprawę można było wnieść za pośrednictwem organu centralnego[240].

A. Rodzaje otrzymywanych wniosków o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio

a) Zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami

499. Jeżeli umawiające się państwa wzywające i wezwane nie złożyły oświadczenia rozszerzającego stosowanie rozdziałów II i II na zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami, otrzymywane wnioski o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia wyłącznie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka nie będą rozpatrywane za pośrednictwem organu centralnego (aby zapoznać się z omówieniem tej kwestii, zob. rozdział 3 część I sekcja II powyżej)[241]. Zamiast tego wierzyciel złoży wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie wezwanym. Określone w art. 25 wymogi i procedury związane z dokumentacją pozostają jednak bez zmian.

500. Poza wnioskiem (zalecany formularz wniosku nie jest wykorzystywany do wniosków składanych bezpośrednio, chyba że państwo wezwane zdecydowało, że można

[240] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 602.
[241] W [nazwa państwa] […].

go użyć w odniesieniu do takich wniosków) zawsze wymagane będą następujące dokumenty:

- informacje na temat wniosku (lub zalecany formularz wniosku w przypadku jego zastosowania);
- tekst orzeczenia;
- dokument stwierdzający wykonalność;
- dokument poświadczający należyte powiadomienie w sytuacji, gdy pozwany nie był obecny, nie był reprezentowany w państwie pochodzenia lub nie wniósł środka zaskarżenia orzeczenia;
- formularz informacji o sytuacji finansowej lub inny dokument określający sytuację finansową stron;
- dokument zawierający wyjaśnienie obliczenia kwoty zaległych płatności;
- dokument zawierający wyjaśnienie sposobu korygowania lub indeksowania orzeczenia;
- informacje lub dokumenty potwierdzające udzielenie wnioskodawcy pomocy prawnej w państwie wzywającym.

501. W zależności od procedur wewnętrznych państwa wezwanego stosowne mogą być dodatkowe dokumenty[242].

502. Po otrzymaniu przez właściwy organ [sądowy] [administracyjny] wniosku złożonego bezpośrednio wniosek ten zostanie poddany takiemu samemu procesowi uznawania, jaki przedstawiono w niniejszym rozdziale część I. Orzeczenie zostanie objęte stwierdzeniem wykonalności [i zostanie zarejestrowane w celu wykonania], a pozwany i wnioskodawca otrzymają powiadomienie (art. 23 ust. 5).

503. Podstawy wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w odniesieniu do [stwierdzenia wykonalności] [lub] [zarejestrowania w celu wykonania] orzeczenia stosują się w jednakowym stopniu do wniosków wnoszonych za pośrednictwem właściwego organu. Jeżeli jednak wnioskodawca potrzebuje pomocy prawnej, aby odpowiedzieć na środek zaskarżenia lub środek odwoławczy pozwanego, organ centralny nie zapewni mu bezpłatnej pomocy prawnej, a wnioskodawca będzie musiał podjąć te działania niezależnie[243]. Właściwy organ może być w stanie pomóc wnioskodawcy w uzyskaniu dostępu do innych źródeł pomocy, w tym pomocy prawnej, jeżeli są one dostępne. W każdym razie wnioskodawca jest uprawniony do pomocy prawnej co najmniej w takim samym zakresie, jaki przysługiwał mu w państwie wzywającym, jeżeli taki zakres pomocy jest dostępny w [nazwa państwa] (art. 17 lit. b))[244].

504. Ponadto, jeżeli chodzi o wykonanie orzeczenia po jego uznaniu, ze względu na fakt, że organ centralny nie był zaangażowany w proces uznawania, wniosek o wykonanie nie zostanie automatycznie przekazany w oparciu o wniosek o uznanie, chyba że stanowi tak prawo. Jeżeli tak nie jest, wówczas osoba fizyczna składająca wniosek będzie musiała wnieść oddzielny wniosek o wykonanie zgodnie z wymogami procedur krajowych państwa wezwanego[245].

b) Dzieci w wieku 21 lat lub starsze

505. Ponieważ zakres stosowania konwencji domyślnie nie obejmuje dzieci w wieku 21 lat lub starszych, właściwy organ w danym państwie nie musi przyjąć wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz tych dzieci, chyba że oba umawiające się państwa (państwo wzywające i państwo wzywane) złożyły wyraźne oświadczenie na mocy art. 2 ust. 3 konwencji, że rozszerzają stosowanie konwencji na takie dzieci. W przypadku braku takiego oświadczenia nie ma wymogu uznawania ani wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku 21 lat lub starszych (umawiające się państwa dysponują jednak swobodą

[242] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[243] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[244] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...], zob. *ibid*.
[245] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

uznawania i wykonywania orzeczeń wykraczających poza orzeczenia, które umawiające się państwa mają ścisły obowiązek wykonać w oparciu o zasadę wzajemności)[246].

506. Należy zauważyć, że będzie to dotyczyło również przypadków, w których prawo państwa pochodzenia zezwala na wypłacanie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku powyżej 21 lat, ponieważ art. 32 ust. 4 (stosowanie prawa państwa pochodzenia w celu ustalenia czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego) należy interpretować zgodnie z zakresem stosowania art. 2.

507. Zobacz pełne omówienie zakresu stosowania konwencji w rozdziale 3 część I sekcja II.

c) Alimenty na rzecz innych członków rodziny

508. Konwencja stanowi wprawdzie, że państwa mogą zgodzić się na rozszerzenie jej postanowień na alimenty na rzecz innych członków rodziny, w tym osób niesamodzielnych, jednak o ile nie zrobią tego oba umawiające się państwa, wezwane i wzywające, właściwy organ w państwie nie ma wymogu przyjęcia wniosku o uznanie lub wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz innych członków rodziny[247].

II. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

509. Aby ustalić, jakie dokumenty będą wymagane w przypadku wniosku składanego bezpośrednio, należy skorzystać z profilu państwa [nazwa państwa]. Wniosek składany bezpośrednio należy złożyć przy użyciu formularza wniosku lub innego dokumentu wszczynającego postępowanie wymaganego przez państwo wezwane. Dokumentacja na potrzeby wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio może być wprawdzie taka sama, jak dokumentacja wykorzystywana do wniosków za pośrednictwem organów centralnych, jednak dokumentacja na potrzeby innych rodzajów wniosków składanych bezpośrednio może znacznie różnić się od tej, która jest stosowana w przypadku wniosków na mocy konwencji. (Wnioski składane bezpośrednio do właściwych organów [sądowych] [administracyjnych] w [nazwa państwa] do celów wydania lub zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych omówiono w rozdziałach 10 i 11 poniżej.)

510. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] mogą rozważyć skontaktowanie się z organem centralnym [nazwa państwa] celem skorzystania z jego wiedzy, aby skutecznie rozpatrywać sprawy związane z wnioskami składanymi bezpośrednio.

B. Powiązane formularze

Wyłącznie na potrzeby uznania i wykonania:

Dokument stwierdzający wykonalność
Dokument poświadczający należyte powiadomienie
Dokument określający kwotę zaległych płatności (w stosownych przypadkach)
Dokument dotyczący pomocy prawnej (w razie potrzeby)
Dokument z wyjaśnieniem sposobu indeksowania lub korygowania orzeczenia (w stosownych przypadkach)

[246] Uznanie orzeczenia, które nie jest objęte zakresem *sensu stricto* wzajemnych zobowiązań wynikających z konwencji, może być skutecznym rozwiązaniem w niektórych przypadkach, na przykład w przypadkach, w których nieuznanie orzeczenia zagranicznego w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz osoby w wieku powyżej 21 lat skutkowałoby wniesieniem sprawy do sądu krajowego w celu wydania nowego orzeczenia. W [nazwa państwa] […].
[247] W [nazwa państwa] […].

C. Odpowiednie artykuły

Artykuł 2 ust. 3
Artykuł 10
Artykuł 17 lit. b)
Artykuł 25
Artykuł 37

III. Często zadawane pytania

Jaka jest różnica między wnioskiem za pośrednictwem organu centralnego a wnioskiem składanym bezpośrednio do właściwego organu?

511. Wnioski za pośrednictwem organów centralnych są ograniczone do tych, które przewidziano w art. 10. Aby można było złożyć wniosek za pośrednictwem organu centralnego, sprawa musi wchodzi w zakres stosowania konwencji i być wymieniona w art. 10.

512. Wniosek składany bezpośrednio do właściwego organu będzie dotyczył spraw, które reguluje konwencja. Przykładem wniosku składanego bezpośrednio jest wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami.

Czy wnioskodawca może zdecydować się na złożenie wniosku bezpośrednio do właściwego organu zamiast postępowania za pośrednictwem organów centralnych?

513. Tak – jeżeli pozwalają na to procedury wewnętrzne wezwanego właściwego organu (niektóre właściwe organy po prostu przekazują sprawę organowi centralnemu)[248]. Wnioskodawca, który decyduje się na złożenie wniosku bezpośrednio, powinien jednak mieć świadomość, że w niektórych państwach przepisy dotyczące pomocy prawnej w odniesieniu do wniosków składanych bezpośrednio mogą nie stosować się do sytuacji, w których wniosek można było złożyć za pośrednictwem organu centralnego[249]. Może to mieć miejsce wówczas, gdy państwo wezwane ustanowiło skuteczne procedury umożliwiające rozpatrywanie wniosków bez udzielania pomocy prawnej wnioskodawcy w przypadku wniosków złożonych za pośrednictwem organu centralnego.

Czy organ centralny może przesłać wniosek złożony bezpośrednio do właściwego organu, jeżeli na przykład państwo wezwane nie rozszerzyło zakresu stosowania postanowień rozdziałów II i II na dany rodzaj zobowiązań alimentacyjnych?

514. Tak – w konwencji nie ma wymogu, aby wniosek składany bezpośrednio był wnoszony przez samego wierzyciela lub dłużnika. Najprawdopodobniej ten scenariusz wystąpi w sytuacji, gdy państwo wzywające rozszerzyło zakres stosowania postanowień rozdziałów II i III na zobowiązania alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami, ale nie zrobiło tego państwo wezwane[250]. W takim przypadku wzywający organ centralny może pomóc wierzycielowi w przygotowaniu dokumentacji i w przekazaniu jej właściwemu organowi w państwie wezwanym.

Jakich formularzy lub dokumentów należy użyć w przypadku wniosku składanego bezpośrednio?

515. Jeżeli wniosek składany bezpośrednio jest wnioskiem o uznanie lub o uznanie i wykonanie, należy do niego załączyć dokumenty określone w art. 25, ponieważ artykuł ten stosuje się do wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio. Zalecany formularz wniosku zasadniczo przeznaczony jest jednak do użytku wyłącznie organów centralnych, dlatego należy skorzystać z formularza

[248] W [nazwa państwa] […].
[249] W [nazwa państwa] […].
[250] Zob. przypis 241 powyżej.

wymaganego przez właściwy organ [sądowy] [administracyjny] [nazwa państwa][251] albo z formularza stosowanego przez państwo pochodzenia.

Czy wierzyciel lub dłużnik będzie potrzebował prawnika, żeby złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu?

516. Będzie to zależało wyłącznie od procedur danego właściwego organu [sądowego] [administracyjnego][252]. Jeżeli wniosek składany bezpośrednio jest wnioskiem o uznanie lub o uznanie i wykonanie, na mocy konwencji państwo wezwane musi zapewnić, aby wnioskodawca był uprawniony do pomocy prawnej co najmniej w takim samym zakresie, jaki był dostępny w państwie wzywającym, jeżeli taki zakres pomocy jest dostępny w państwie wezwanym (art. 17 lit. b)).

517. W przypadku wszystkich innych wniosków składanych bezpośrednio – jeżeli potrzebna jest pomoc prawna, osoba składająca taki wniosek będzie odpowiadała za pokrycie tych kosztów, chyba że prawo państwa wezwanego stanowi inaczej[253].

[251] Przykład zalecanego formularza stosowanego w [nazwa państwa] podano w przypisie 239 powyżej.
[252] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[253] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

Rozdział 8 - Rozporządzenie z 2009 r. – Rozpatrywanie wniosków otrzymywanych za pośrednictwem organów centralnych oraz rozpatrywanie wniosków o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności składanych bezpośrednio

Sposób korzystania z niniejszego rozdziału:

Niniejszy rozdział dotyczy przede wszystkim wniosków o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych otrzymywanych od organu centralnego przez organy sądowe lub inne ograny właściwe.

W sekcji I przedstawiono przegląd procedury i przegląd wniosku – sytuacji, w których będzie on stosowany, i osób, które mogą go złożyć – oraz wyjaśnienie podstawowych terminów i pojęć.

W sekcji II i III przedstawiono procedury lub czynności w zakresie przygotowywania takich wniosków.

Sekcja IV dotyczy wyjątków od procedur ogólnych i rodzajów procedur ogólnych, w tym wniosków składanych przez dłużników.

Sekcja V obejmuje inne zagadnienia, takie jak pomoc prawna i egzekwowanie.

Sekcja VI zawiera dodatkowe odniesienia, formularze i pewne praktyczne wskazówki dotyczące wniosków.

Sekcja VII zawiera listę kontrolną umożliwiającą prosty przegląd omawianego procesu.

Sekcja VIII obejmuje niektóre z najczęściej zadawanych pytań na temat tego wniosku.

Sekcja IX zawiera krótkie omówienie kwestii szczególnych dla wniosków o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności składanych bezpośrednio i otrzymywanych przez organy sądowe lub inne ograny właściwe bez pomocy organów centralnych.

Część I – Wnioski o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności

II. Przegląd i zasady ogólne

A. Zasady ogólne

518. Proces uznania określony w rozporządzeniu stanowi zasadniczy element transgranicznego dochodzenia świadczeń alimentacyjnych i zapewnia istnienie opłacalnego dla wierzyciela sposobu dochodzenia zapłaty świadczeń alimentacyjnych w przypadkach, w których dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek lub dochody w innym umawiającym się państwie[254].

Organ centralny jest organem publicznym wyznaczonym przez państwo członkowskie do pełnienia lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na podstawie rozporządzenia.

519. Uznanie lub uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim eliminuje konieczność ubiegania się przez wierzyciela o wydanie

[254] Między uznaniem a wykonaniem istnieje różnica. Uznanie przez inne państwo oznacza, że państwo to akceptuje ustalenie lub stwierdzenie tytułów i obowiązków prawnych dokonane przez państwo pochodzenia. Wykonanie oznacza, że państwo wezwane zgadza się na wykorzystanie jego własnych procedur w celu wykonania orzeczenia.

nowego orzeczenia w państwie, w którym dłużnik aktualnie ma miejsce pobytu, uzyskuje dochody lub posiada majątek.

520. Procedury uznania, uznania i stwierdzenia wykonalności oraz wykonania orzeczenia mają na celu zapewnienie jak najszerszego uznawania istniejących orzeczeń oraz jak najszybszego rozpatrywania wniosków. Zakres stosowania rozporządzenia jest najszerszy w przypadku uznania i wykonania, a państwa powinny zapewniać wnioskodawcom pełny skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Celem mechanizmów uznawania i wykonywania przewidzianych w rozporządzeniu, zarówno w odniesieniu do państw członkowskich związanych protokołem haskim z 2007 r., jak i tych, które nie są nim związane (zob. rozdział 5), jest umożliwienie wierzycielowi szybkiego odzyskania roszczenia. Pozwany ma jedynie ograniczone podstawy do wniesienia sprzeciwu wobec uznania i wykonania orzeczenia, a sprzeciw można wnieść w ograniczonych ramach czasowych. Wszystko to odzwierciedla podstawową zasadę rozporządzenia – uznanie i wykonanie powinno być proste, tanie i szybkie[255].

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy rozporządzenia. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z rozporządzeniem.

521. Zob. również rozdział 3 część I, w której omówiono zakres stosowania oraz wykorzystanie rozporządzenia. Ocena zakresu stosowania oraz wykorzystania rozporządzenia w odniesieniu do konkretnej sprawy jest istotna dla zrozumienia, które procedury uznawania i wykonywania przewidziane w rozporządzeniu będą miały zastosowanie w danym przypadku.

B. Przegląd procedury

522. Dwie sekcje rozporządzenia poświęcono procedurom uznawania, stwierdzania wykonalności i wykonywania orzeczeń na mocy rozporządzenia, określonym w rozdziale IV (zob. art. 16). Sekcja 1 ma zastosowanie do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich będących stronami protokołu haskiego z 2007 r. (wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej, z wyjątkiem Zjednoczonego Królestwa i Danii), natomiast sekcja 2 ma zastosowanie do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich niebędących stronami protokołu haskiego z 2007 r. (tj. do orzeczeń wydanych przez Zjednoczone Królestwo i Danię)[256]. W związku z tym w odniesieniu do orzeczeń wchodzących w zakres stosowania rozporządzenia najczęściej będą stosowane procedury w zakresie uznawania i wykonywania opisane bezpośrednio poniżej i określone w rozdziale IV sekcja 1 rozporządzenia. Procedurę określoną w sekcji 1 i alternatywną procedurę przewidzianą w sekcji 2 bardziej szczegółowo opisano poniżej (zob. sekcja III niniejszego rozdziału).

Państwo wzywające – *państwo członkowskie, w którym znajduje się miejsce pobytu wnioskodawcy, państwo zwracające się o uznanie i wykonanie orzeczenia.*

Państwo wezwane – *państwo członkowskie, które otrzymało wniosek oraz uzna i wykona orzeczenie.*

523. Po otrzymaniu wniosku od organu centralnego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej organ centralny państwa wezwanego[257] wyśle materiały do właściwego organu w celu rozpatrzenia wniosku. W niektórych państwach członkowskich organem właściwym do tego celu będzie organ centralny. W innych państwach właściwym organem może być organ sądowy lub administracyjny[258].

---

[255] Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że organy krajowe mają obowiązek udzielenia pomocy w sposób rzetelny i terminowy przy wykonywaniu zagranicznego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na korzyść wierzyciela (zob. sprawa nr 7618/05 Romańczyk przeciwko Francji (z dnia 18 listopada 2010 r.), w której Trybunał ustalił naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności).

[256] Należy zauważyć, że procedura określona w sekcji 2 będzie miała zastosowanie także do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich zanim zastosowanie miało rozporządzenie, lecz po wejściu w życie rozporządzenia Bruksela I. Zob. pełne omówienie zakresu stosowania i wykorzystania rozporządzenia w rozdziale 3 część I sekcja III lit. C.

[257] W [nazwa państwa] organem centralnym jest […].

[258] W [nazwa państwa] organem właściwym jest […] i organ ten [jest] [nie jest] organem centralnym.

524. Rozdział IV sekcja 1 rozporządzenia zawiera wymóg, zgodnie z którym orzeczenie jest uznawane bez przeprowadzania „specjalnego postępowania" i „bez możliwości sprzeciwienia się jego uznaniu" (art. 17 ust. 1). Oznacza to, że na mocy rozporządzenia nie dopuszcza się żadnego postępowania w sprawie *exequatur* ani podobnego postępowania służącego uznaniu orzeczenia, a w momencie uznania orzeczenia nie ma możliwości sprzeciwienia się takiemu uznaniu – ani z urzędu, ani na wniosek zainteresowanej strony[259]. Rozporządzenie stanowi również, że jeżeli dane orzeczenie jest wykonalne w państwie członkowskim pochodzenia, należy je uznać za wykonalne w innym państwie członkowskim bez potrzeby stwierdzenia wykonalności w tym państwie (art. 17 ust. 2)[260]. Należy zauważyć, że rozporządzenie stanowi, że wykonalne orzeczenie „upoważnia z mocy prawa do przyjęcia środków zabezpieczających" przewidzianych w prawie wewnętrznym państwa członkowskiego wykonania (art. 18).

525. Pozwany będzie uprawniony do złożenia wniosku o ponowne zbadanie orzeczenia od dnia, w którym „pozwany rzeczywiście zapoznał się z treścią orzeczenia i był w stanie podjąć odpowiednie działania, najpóźniej od dnia, w którym przeprowadzono pierwszą czynność egzekucyjną mającą na celu zajęcie całości lub części jego majątku" (art. 19 ust. 2) *w państwie pochodzenia*, jeżeli pozwany nie wdał się w spór przed sądem w państwie członkowskim pochodzenia, ponieważ nie dostarczono mu dokumentów wszczynających postępowanie (lub dokumentów równorzędnych) w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, lub jeżeli nie miał możliwości zakwestionowania zobowiązania alimentacyjnego z powodu działania siły wyższej (lub ze względu na „okoliczności wyjątkowe bez jakiejkolwiek winy z jego strony"), chyba że nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał taką możliwość (art. 19 ust. 1). Pozwany musi złożyć wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia w terminie 45 dni (art. 19 ust. 2). Wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia zostanie złożony w sądzie właściwym w państwie członkowskim pochodzenia. Jeżeli sąd odrzuci wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia z uwagi na brak podstaw (określonych w art. 19 ust. 1), orzeczenie pozostaje w mocy, jeżeli jednak sąd uzna wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia za uzasadniony, orzeczenie zostaje „uchylone"; wierzyciel nie traci jednak korzyści wynikających z przerwania biegu terminu przedawnienia ani prawa dochodzenia wstecz alimentów (art. 19 ust. 3).

526. Jeżeli orzeczenie pozostaje w mocy, a dłużnik nie chce dobrowolnie dokonywać płatności świadczeń alimentacyjnych, wykonanie orzeczenia może nastąpić w sposób przewidziany prawem państwa wezwanego.

527. W rozporządzeniu (art. 21) przewidziano szereg podstaw odmowy lub zawieszenia wykonania orzeczenia, na które można się powołać w *państwie wykonania* tylko na wniosek dłużnika. Zasadniczo podstawy odmowy lub zawieszenia wykonania orzeczenia reguluje prawo państwa członkowskiego wykonania, o ile prawo to nie określa podstaw sprzecznych z podstawami określonymi w art. 21 ust. 2 i 3 rozporządzenia.

528. Dłużnik może złożyć wniosek o odmowę wykonania orzeczenia, w całości lub w części, jeżeli „prawo do wykonania orzeczenia sądu pochodzenia wygasło lub nie może być egzekwowane na skutek przedawnienia" (z zastrzeżeniem, że orzeczenie będzie objęte okresem przedawnienia państwa członkowskiego pochodzenia lub państwa członkowskiego wykonania, w zależności od tego, który z nich jest dłuższy), lub jeżeli orzeczenie jest „sprzeczne z orzeczeniem" wydanym w państwie członkowskim

---

[259] Wraz ze zniesieniem *exequatur* orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim będącym stroną protokołu będzie bezpośrednio wykonalne na mocy rozporządzenia, jak przewidziano w art. 17. W praktyce w [nazwa państwa] oznaczało by to, że […].

[260] Należy zauważyć, że art. 17 rozporządzenia jest analogiczny do art. 5 rozporządzenia w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego. Artykuł 5 rozporządzenia w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego miał już zastosowanie w państwach członkowskich Unii Europejskiej w przypadkach, w których omawiane rozporządzenie ma zastosowanie do niezaskarżonych orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Wskutek stosowania rozporządzenia z 2009 r. w sprawie zobowiązań alimentacyjnych procedura określona w art. 5 rozporządzenia w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego ma obecnie zastosowanie także do niezaskarżonych orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

wykonania lub z orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w odpowiednim państwie trzecim (art. 21 ust. 2)[261].

529. W art. 21 ust. 3 rozporządzenia przewiduje się dalsze podstawy zawieszenia wykonania, jeżeli właściwemu sądowi państwa członkowskiego pochodzenia przedłożono wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia przewidziany w art. 19, lub jeżeli orzeczenie zostało zawieszone w państwie członkowskim pochodzenia.

530. Kolejne wnioski lub środki zaskarżenia o odmowę lub zawieszenie wykonania orzeczenia, zgodne z art. 21 ust. 1 rozporządzenia, będą regulowane prawem państwa członkowskiego wykonania[262].

C. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

531. Wniosek o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wpłynie z innego państwa członkowskiego, w którym wnosi się o wykonanie orzeczenia, ponieważ dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w państwie wezwanym.

532. W większości przypadków to wierzyciel będzie składał wniosek o uznanie, jednak dłużnik również może wnioskować o uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanego w innym państwie członkowskim, żeby uzyskać zawieszenie lub ograniczenie wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych (art. 56 ust. 2 lit. a)).

533. Większość wniosków będzie wprawdzie dotyczyła uznania i wykonania, jednak w niektórych przypadkach wnioskodawca będzie ubiegał się tylko o uznanie orzeczenia i nie będzie wnioskował o jego wykonanie.

534. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie, do którego wnioskuje się o jego wykonanie, uznanie nie jest wymagane. Wniosek można po prostu rozpatrzyć pod kątem wykonania (zob. rozdział 12).

Wierzyciel jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być nazywana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.

Dłużnik jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic lub małżonek lub inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych.

D. Przykład sprawy

535. Wierzyciel dysponuje orzeczeniem w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanym w państwie A i zobowiązującym dłużnika do płacenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci. Dłużnik mieszka w [nazwa państwa]. Zamiast ubiegać się o wydanie nowego orzeczenia w [nazwa państwa], wierzyciel chce, aby istniejące orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wykonano w [nazwa państwa]. Zarówno państwo A, jak i [nazwa państwa] są państwami członkowskimi Unii Europejskiej, w których stosowane jest rozporządzenie i które są stronami protokołu haskiego z 2007 r.

Jak to funkcjonuje na mocy rozporządzenia

Wierzyciel[263] zwróci się do organu centralnego w państwie A o przekazanie [nazwa państwa] wniosku o uznanie (i wykonanie) (art. 56 ust. 1 lit. a)) orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy rozdziału IV sekcja 1 rozporządzenia, korzystając z

[261] Wyjaśniono, że orzeczenia zmieniające wynikające ze zmiany okoliczności nie będą uznawane za „orzeczenia sprzeczne" w rozumieniu przedmiotowego artykułu.
[262] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[263] Należy zauważyć, że w pewnych okolicznościach wniosek zostanie złożony przez instytucję publiczną (np. agencję alimentacyjną) w imieniu wierzyciela.

odpowiednich formularzy zawartych w załącznikach do rozporządzenia. Wniosek zostanie sprawdzony w celu upewnienia się, że jest on kompletny, i zostanie rozpatrzony przez organ centralny w [nazwa państwa]. Orzeczenie może zostać wykonane przez właściwe organy egzekucyjne w [nazwa państwa] w taki sam sposób, jak gdyby było orzeczeniem pierwotnie wydanym w [nazwa państwa]. Dłużnik będzie miał możliwość złożenia wniosku o ponowne zbadanie orzeczenia lub sprzeciwu wobec wykonania orzeczenia, przywołując ograniczone podstawy określone w rozporządzeniu.

Aby uzyskać informacje na temat wniosków o ***wykonanie*** orzeczenia wydanego w **państwie wezwanym** (tj. [nazwa państwa]) – zob. rozdział 9. Aby uzyskać informacje na temat **wykonywania** jakichkolwiek orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych – zob. rozdział 12.

E. Kto może wnioskować?

536. Wniosek o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności może złożyć wierzyciel lub dłużnik (jak omówiono poniżej – wniosek dłużnika będzie dotyczył tylko uznania, natomiast wierzyciel może ubiegać się o uznanie albo stwierdzenie wykonalności/wykonanie bądź o uznanie i stwierdzenie wykonalności/wykonanie). Wnioskodawca musi mieć miejsce pobytu w państwie, które występuje z wnioskiem (art. 55) oraz nie musi być obecny ani mieć upoważnionego pełnomocnika/adresu pocztowego w [nazwa państwa] w celu uznania i wykonania orzeczenia w tym państwie (art. 41 ust. 2). W przypadku tego wniosku wierzyciel może być osobą, której należne są świadczenia alimentacyjne, instytucją publiczną, która występuje w imieniu wierzyciela, lub instytucją publiczną, która udzieliła wierzycielowi świadczeń.

Wskazówka: *szukasz prostej listy kroków, które należy wykonać? Chcesz pominąć szczegółowe informacje? Należy zastosować* ***listę kontrolną*** *zamieszczoną na końcu niniejszego rozdziału.*

II. Procedury: Kwestie wstępne wspólne dla wniosków na mocy rozdziału IV sekcja 1 i sekcja 2 rozporządzenia

537. Zanim właściwy organ rozpatrzy przedmiot wniosku o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczenia na mocy rozporządzenia, właściwy organ [sądowy] [administracyjny] rozważy szereg kwestii wstępnych w odniesieniu do wniosków na mocy rozdziału IV sekcja 1 (orzeczenia wydane przez państwa członkowskie będące stronami protokołu haskiego z 2007 r.) i sekcja 2 (orzeczenia wydane przez państwa członkowskie niebędące stronami protokołu haskiego z 2007 r.) rozporządzenia, które to kwestie przedstawiono w niniejszej sekcji.

A. Wstępne badanie otrzymanych dokumentów

538. Przed wysłaniem materiałów do właściwego organu [sądowego] [administracyjnego] w [nazwa państwa] organ centralny [nazwa państwa] powinien przeprowadzić badanie w celu zapewnienia, aby wniosek wchodził w zakres stosowania przepisów rozporządzenia dotyczących uznania lub uznania i stwierdzenia wykonalności, oraz w celu upewnienia się, czy pakiet dokumentów jest kompletny. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] będzie musiał przeprowadzić podobne badanie.

1. Wstępna analiza dokumentów

- Czy wniosek dotyczy uznania czy uznania i stwierdzenia wykonalności orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych? Wniosek musi wchodzić w zakres stosowania rozporządzenia, który wyjaśniono w rozdziale 3 część I sekcja III.
- Czy zostało ustalone (przez organ centralny), że pozwany lub dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w państwie wezwanym? Jeżeli nie, sprawę należy skierować do miejsca, w którym pozwany lub dłużnik ma miejsce pobytu lub posiada majątek, albo odesłać z powrotem do państwa wzywającego.
- Czy wniosek otrzymano od państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym rozporządzenie ma zastosowanie? Jeżeli nie, nie można wykorzystać rozporządzenia.

Wniosku składanego bezpośrednio nie wnosi się do organu centralnego. Wniosek składany bezpośrednio to wniosek otrzymany przez właściwy organ, na przykład sąd lub organ administracyjny, bezpośrednio od osoby fizycznej. Wniosku tego nie składa się na mocy art. 56. Zobacz sekcja IX poniżej.

2. Czy wniosek o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności jest odpowiednim wnioskiem?

539. Należy sprawdzić dokumenty, aby upewnić się, że wniosek dotyczy uznania lub uznania i stwierdzenia wykonalności. Należy wziąć pod uwagę następujące czynniki:

- jeżeli w ogóle nie ma orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – wniosek powinien dotyczyć wydania orzeczenia, a nie uznania i wykonania (zob. rozdział 10);
- jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych istnieje, ale wydano je w twoim państwie, orzeczenia nie trzeba uznawać. Można je po prostu rozpatrzyć pod kątem wykonania w twoim państwie, stosując zwykłe procedury wykonywania obowiązujące w twoim państwie (zob. rozdział 9).

3. Czy wymogi rozporządzenia nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”?

540. Zgodnie z rozporządzeniem organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku tylko wtedy, gdy organ centralny jest zdania, że „w sposób oczywisty nie zostały spełnione wymogi” rozporządzenia (zob. art. 58 ust. 8). Okoliczności, w których może zaistnieć taka sytuacja, są dość ograniczone. Wniosek mógłby zostać odrzucony z tej przyczyny, gdyby na przykład z dokumentów jasno wynikało, że dane orzeczenie nie ma nic wspólnego ze świadczeniami alimentacyjnymi. Podobnie wniosek mógłby zostać odrzucony z tej przyczyny, gdyby wcześniejszy wniosek złożony przez tę samą stronę na dokładnie tych samych podstawach został rozpatrzony odmownie. Aby powód odrzucenia był „oczywisty”, musi on jasno lub wyraźnie wynikać z otrzymanych dokumentów. Podobnie właściwy organ [sądowy] [administracyjny] sprawdzi, czy wymogi rozporządzenia nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”[264].

4. Sprawdzenie kompletności dokumentów

541. Organy centralne mają obowiązek sprawdzić wniosek otrzymany od państwa wzywającego w odpowiednim czasie, aby upewnić się, że jest on kompletny, oraz niezwłocznie przekazać kompletny wniosek właściwemu organowi [sądowemu] [administracyjnemu] w celu uznania lub uznania i stwierdzenia wykonalności orzeczenia. Jeżeli konieczne są dodatkowe dokumenty, organ centralny musi niezwłocznie wystąpić o ich dostarczenie. Po uzyskaniu dokumentacji na potrzeby wniosku właściwy organ [sądowy] [administracyjny] powinien także przeprowadzić wstępną kontrolę wniosku pod kątem jego kompletności oraz niezwłocznie powiadomić krajowy organ centralny o

[264] Będzie to dotyczyło w szczególności przypadku, w którym właściwy organ otrzymuje wniosek bezpośrednio od wnioskodawcy, a nie za pośrednictwem systemu organu centralnego. Zob. sekcja IX poniżej dotycząca wniosków składanych bezpośrednio.

ewentualnych brakujących informacjach lub dokumentach, aby można było wnieść o ich uzupełnienie.

5. Wymagane i towarzyszące dokumenty i informacje

(i) Wymagane i towarzyszące dokumenty i informacje wspólne dla procedur na mocy rozdziału IV sekcja 1 i sekcja 2 rozporządzenia

a) Załącznik VI

542. W rozporządzeniu nakłada się wymóg wykorzystania załącznika VI, dołączonego do tekstu rozporządzenia, do celów składania wniosków o uznanie lub uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczenia (tj. w przypadku wniosków składanych na mocy rozdziału IV sekcja 1 i sekcja 2 rozporządzenia). W rozporządzeniu nakłada się wymóg, aby informacje zawarte we wniosku obejmowały co najmniej (art. 57 ust. 2):

a) wskazanie charakteru wniosku lub wniosków;
b) imię i nazwisko oraz dane kontaktowe, w tym adres, a także datę urodzenia wnioskodawcy[265];
c) imię i nazwisko, a jeżeli są znane — adres i datę urodzenia pozwanego;
d) imię i nazwisko oraz datę urodzenia każdej osoby, na rzecz której mają zostać przyznane świadczenia alimentacyjne;
e) podstawę, na której oparty jest wniosek;
f) w przypadku wniosku składanego przez wierzyciela – informacje dotyczące adresu, na jaki świadczenia alimentacyjne powinny być przekazywane lub przesyłane drogą elektroniczną;
g) imię i nazwisko oraz dane kontaktowe osoby reprezentującej organ centralny wzywającego państwa członkowskiego lub nazwę i dane kontaktowe wydziału tego organu, odpowiedzialnych za rozpatrzenie danego wniosku.

b) Dokumenty wymagane odniesieniu do ugód sądowych i dokumentów urzędowych (art. 48)

543. W przypadku wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonalność ugód sądowych i dokumentów urzędowych w innym państwie członkowskim (zob. niniejszy rozdział sekcja IV poniżej) właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia na wniosek wszystkich zainteresowanych stron musi wydać wyciąg z ugody sądowej lub dokumentu urzędowego na formularzu, którego wzór znajduje się odpowiednio do przypadku w załącznikach I lub II, lub w załącznikach III lub IV (art. 48 ust. 3).

c) Dodatkowe dokumenty (art. 57)

544. W art. 57 ust. 4 i 5 rozporządzenia wymaga się, aby, w odpowiednich przypadkach lub w razie potrzeby i o ile informacje te są znane, do wniosku załączano dodatkowe dokumenty. Obejmują one:

- informacje o sytuacji finansowej dłużnika, w tym nazwę i adres pracodawcy dłużnika, oraz informacje o składzie i położeniu majątku dłużnika (art. 57 ust. 4 lit. b))[266];
- wszelkie inne informacje, które mogą pomóc w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego (art. 57 ust. 4 lit. c));
- wszelkie niezbędne informacje lub dokumenty potwierdzające, w tym, w stosownych przypadkach, dokumenty dotyczące uprawnienia wnioskodawcy do uzyskania pomocy prawnej (art. 57 ust. 5).

[265] W przypadku przemocy w rodzinie adres zamieszkania wnioskodawcy można zastąpić innym adresem, jeżeli w prawie krajowym wezwanego państwa członkowskiego nie wymaga się podania adresu zamieszkania wnioskodawcy do celów postępowania (art. 57 ust. 3). Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[266] Ponieważ jest to wniosek o wykonanie, informacje o sytuacji finansowej wierzyciela (art. 57 ust. 4 lit. a)) nie byłyby zazwyczaj potrzebne.

545. ***Dowód udzielenia świadczeń – instytucja publiczna**:* jeżeli wniosek składa instytucja publiczna, na przykład agencja pomocy społecznej, w imieniu wnioskodawcy, to konieczne może być przedstawienie przez tę instytucję informacji wykazujących, że ma ona prawo do działania w imieniu wnioskodawcy, lub załączenie informacji wykazujących fakt udzielenia świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych (art. 64) (na przykład, jeżeli instytucja publiczna chce dochodzić niezależnego prawa do otrzymania części zaległych świadczeń alimentacyjnych).

(ii) Wymagane dokumenty w odniesieniu do procedur na mocy rozdziału IV sekcja 1 rozporządzenia

a) Dokumenty do celów wykonania (art. 20)[267]

546. W art. 20 rozporządzenia określa się wymagane dokumenty niezbędne do celów wykonania orzeczenia w innym państwie członkowskim, które wnioskodawca musi przedstawić właściwym organom egzekucyjnym:

a) odpis orzeczenia spełniający wymogi niezbędne do stwierdzenia autentyczności tego orzeczenia;
b) wyciąg z orzeczenia sporządzony przez sąd pochodzenia na formularzu, którego wzór znajduje się w załączniku I do rozporządzenia (wraz z transliteracją lub tłumaczeniem jego treści, o ile konieczne[268]);
c) w stosownych przypadkach dokument wykazujący stan zaległości i podający datę ich wyliczenia;

547. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] nie mogą wymagać od wnioskodawcy, by przedstawił tłumaczenie orzeczenia, chyba że orzeczenia zostało zaskarżone (art. 20 ust. 2)[269].

(iii) Wymagane dokumenty w odniesieniu do procedur na mocy rozdziału IV sekcja 2 rozporządzenia

Dokumenty na potrzeby wniosku o stwierdzenie wykonalności (art. 28 i 29)

548. Zgodnie z określoną w sekcji 2 alternatywną procedurą uznawania i stwierdzania wykonalności (państwa członkowskie niebędące stronami protokołu haskiego z 2007 r.) do wniosków należy załączyć następujące dokumenty:

a) odpis orzeczenia „spełniający wymogi niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności";
b) wyciąg z orzeczenia sporządzony przez sąd pochodzenia na formularzu, którego wzór znajduje się w załączniku II do rozporządzenia;

549. W razie potrzeby do wniosku należy załączyć tłumaczenie lub transliterację zgodnie z odpowiednimi wymogami w zakresie języka (aby uzyskać dalsze informacje na temat wymogów w zakresie języka przewidzianych w rozporządzeniu, zob. rozdział 3 część II sekcja II). Właściwy organ [sądowy] [administracyjny], do którego wystąpiono z wnioskiem, nie może żądać od wnioskodawcy dostarczenia tłumaczenia orzeczenia (takie tłumaczenie może być jednak wymagane w związku z odwołaniem na mocy art. 32 lub 33).

550. Na mocy art. 29 rozporządzenia, jeżeli wyciąg z orzeczenia na formularzu, którego wzór znajduje się w załączniku II do rozporządzenia, nie został przedstawiony, właściwy organ [sądowy] [administracyjny] może wyznaczyć termin jego przedstawienia,

---

[267] Należy zauważyć, że art. 20 rozporządzenia zasadniczo jest analogiczny do art. 20 rozporządzenia w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego.
[268] Aby uzyskać dalsze informacje na temat wymogów w zakresie języka i tłumaczeń przewidzianych w rozporządzeniu, zob. rozdział 3 część II sekcja II.
[269] Aby uzyskać dalsze informacje na temat wymogów w zakresie języka i tłumaczeń przewidzianych w rozporządzeniu, zob. rozdział 3 część II sekcja II.

poprzestać na dokumencie równorzędnym lub zwolnić z obowiązku przedstawienia wyciągu, jeżeli uzna, że dysponuje wystarczającymi informacjami.

(iv) Dokumenty na potrzeby powołania się na uznane orzeczenie (art. 40)

551. Artykuł 40 rozporządzenia zawiera wymóg, zgodnie z którym każda strona, która chce powołać się w innym państwie członkowskim na orzeczenie już uznane na podstawie procedur określonych w sekcji 1 (w szczególności w art. 17 ust. 1) albo w sekcji 2 rozporządzenia, powinna przedstawić odpis danego orzeczenia „spełniający warunki niezbędne do ustalenia jego autentyczności".

552. W razie potrzeby właściwy organ może także zażądać od strony powołującej się na uznane orzeczenie przedstawienia wyciągu sporządzonego przez sąd pochodzenia na formularzu, którego wzór znajduje się w załączniku I do rozporządzenia (w przypadku orzeczenia *nie*objętego postępowaniem w sprawie uznania lub stwierdzenia wykonalności na mocy sekcji 1) lub w załączniku II (w przypadku orzeczenia objętego postępowaniem w sprawie uznania lub stwierdzenia wykonalności na mocy sekcji 2). Sąd pochodzenia musi wydać taki wyciąg także na wniosek każdej zainteresowanej strony. W razie potrzeby strona powołująca się na uznane orzeczenie musi zapewnić tłumaczenie lub transliterację zgodnie z odpowiednimi wymogami w zakresie języka (aby uzyskać dalsze informacje na temat wymogów w zakresie języka przewidzianych w rozporządzeniu, zob. rozdział 3 część II sekcja II).

6. Wniesienie o dodatkowe dokumenty

553. Jeżeli wniosek wydaje się niekompletny, ponieważ wymagane są dodatkowe dokumenty, nie należy go odrzucać. Zamiast tego należy złożyć wniosek o dodatkowe dokumenty do organu centralnego w [nazwa państwa], który może skontaktować się z wzywającym organem centralnym.

554. W przypadku otrzymania wniosku o dodatkowe dokumenty złożonego przez organ centralny w [nazwa państwa], państwo wzywające ma na mocy rozporządzenia ***90 dni*** na dostarczenie tych dokumentów. Jeżeli żądane dokumenty nie zostały przekazane w określonym terminie, należy ponownie nawiązać kontakt z państwem wzywającym. Jeżeli jednak żądane dokumenty nie wpłyną i nie można podjąć rozpatrywania wniosku, organ centralny w [nazwa państwa] może (ale nie musi) zamknąć dokumentację i odpowiednio powiadomić o tym fakcie państwo wzywające.

7. Przeprowadzenie poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego

555. Jeżeli wnioskodawca nie dostarczył ważnego adresu pozwanego, organ centralny [nazwa państwa] mógł ustalić miejsce pobytu pozwanego, aby zapewnić możliwość powiadomienia go (w razie potrzeby) o wniosku o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności lub o wykonanie. W niektórych państwach właściwy organ zwróci się o znalezienie lub ustalenie miejsca pobytu na późniejszym etapie procedury. Jest to kwestia procedur wewnętrznych[270]. Oczekuje się, że w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego organ centralny skorzysta z dostępu do wszelkich baz danych i źródeł informacji publicznych, do których ma dostęp, oraz zwróci się do innych instytucji publicznych, aby przeprowadziły poszukiwania w jego imieniu, w granicach określonych prawem wewnętrznym regulującym dostęp do danych osobowych (aby zapoznać się z omówieniem ochrony danych i sposobu traktowania danych osobowych na mocy rozporządzenia, zob. rozdział 3 część II sekcja VI). Organy centralne mogą mieć również dostęp do zastrzeżonych źródeł informacji.

556. Jeżeli nie można ustalić miejsca pobytu pozwanego w celu powiadomienia, organ centralny [nazwa państwa] powinien poinformować o tym fakcie organ centralny państwa

[270] Zob. przypis 202 powyżej.

wzywającego (należy pamiętać, że w przypadku wniosku o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczenia w oparciu o miejsce położenia majątku lub uzyskiwania dochodów w państwie wezwanym pozwany może mieć miejsce pobytu poza tym państwem). Jeżeli nie są dostępne dodatkowe informacje pomocne w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego, dalsze postępowanie może być niemożliwe.

III. Procedury: uznanie lub uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczenia przez właściwy organ

557. W niniejszej sekcji omówiono procedury, które właściwe organy [sądowe] [administracyjne] będą stosować na potrzeby rozpatrywania wniosków o uznanie lub o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy rozdziału IV sekcja 1 i 2 rozporządzenia.

A. Przepisy wspólne dla rozdziału IV sekcja 1 i sekcja 2 rozporządzenia (orzeczenia wydane przez państwa członkowskie będące stronami protokołu haskiego z 2007 r. i niebędące jego stronami)

1. Wykonalność tymczasowa (art. 39)

558. Rozporządzenie stanowi, że sąd pochodzenia orzeczenia może stwierdzić tymczasową wykonalność orzeczenia, niezależnie od ewentualnego wniesienia środka zaskarżenia, nawet jeśli prawo krajowe nie przewiduje wykonalności z mocy prawa. (Aby uzyskać dalsze informacje na temat środków tymczasowych i zabezpieczających przewidzianych w rozporządzeniu, zob. rozdział 3 część II sekcja VIII).

2. Powołanie się na uznane orzeczenie (art. 40)

559. W art. 40 rozporządzenia określa się wymogi w zakresie dokumentacji na potrzeby powołania się na uznane orzeczenie (które zostało już uznane zgodnie z procedurami określonymi w rozdziale IV sekcje 1 i 2) w innym państwie członkowskim (aby uzyskać dalsze informacje na temat wymogów w zakresie dokumentacji, zob. omówienie w sekcji II lit. A pkt 5 niniejszego rozdziału powyżej).

3. Postępowanie egzekucyjne i warunki wykonania (art. 41)

560. W art. 41 rozporządzenia określa się główną zasadę dotyczącą wykonywania orzeczeń na mocy rozporządzenia, a mianowicie że procedury wykonywania będą regulowane prawem państwa członkowskiego wykonania, a orzeczenia wydane w innych państwach członkowskich należy wykonywać na takich samych warunkach co orzeczenia wydane w tym państwie członkowskim wykonania (aby uzyskać dalsze informacje, zob. rozdział 12 dotyczący wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych).

4. Wyłączenie ponownego badania orzeczenia co do istoty (art. 42)

561. Rozporządzenie stanowi, że orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim nie może być „w żadnym przypadku” przedmiotem ponownego badania co do jego istoty w państwie członkowskim, w którym dochodzi się uznania, stwierdzenia wykonalności lub wykonania.

5. Wyłączenie pierwszeństwa przy zwrocie kosztów (art. 43)

562. Rozporządzenie zawiera wymóg, zgodnie z którym należności z tytułu świadczeń alimentacyjnych mają pierwszeństwo przed zwrotem kosztów poniesionych w związku ze stosowaniem rozporządzenia.

B. Procedury określone w rozdziale IV sekcja 1 rozporządzenia: państwa członkowskie będące stronami protokołu haskiego z 2007 r.

1. Uznanie orzeczenia

563. Po otrzymaniu pełnego wniosku o uznanie właściwy organ uzna orzeczenie bez przeprowadzania „specjalnego postępowania" i „bez możliwości sprzeciwienia się jego uznaniu" (art. 17 ust. 1)[271].

2. Podjęcie wszelkich niezbędnych środków zabezpieczających

564. Ze względu na uznanie orzeczenia i jego wykonalność w państwie członkowskim pochodzenia (art. 17 ust. 2) właściwy organ będzie upoważniony do przyjęcia środków zabezpieczających przewidzianych prawem wewnętrznym państwa członkowskiego wykonania (art. 18)[272]. (Aby uzyskać dalsze informacje na temat środków tymczasowych i zabezpieczających przewidzianych w rozporządzeniu, zob. rozdział 3 część II sekcja VIII).

3. Wykonanie orzeczenia

565. Orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych może zostać wykonane bezpośrednio zgodnie z prawem wewnętrznym państwa wezwanego, jeżeli dane orzeczenie jest wykonalne w państwie członkowskim pochodzenia, bez potrzeby stwierdzenia wykonalności w tym państwie (art. 17 ust. 2). W art. 20 rozporządzenia określa się wymogi w zakresie dokumentacji na potrzeby wykonywania zgodnie z procedurą określoną w sekcji 1 (aby uzyskać dalsze informacje na temat wymogów w zakresie dokumentacji, zob. sekcja II lit. A pkt 5 niniejszego rozdziału powyżej). Jeżeli dłużnik nie chce dobrowolnie dokonywać płatności świadczeń alimentacyjnych, wykonanie orzeczenia może nastąpić w sposób dozwolony w prawie państwa wezwanego[273]. (Więcej informacji dotyczących wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych można znaleźć w rozdziale 12.)

4. Powiadomienie pozwanego i wnioskodawcy

566. Powiadamianie pozwanego i wnioskodawcy będzie odbywać się zgodnie z prawem wewnętrznym[274].

---

[271] Zob. przypis 259 powyżej.
[272] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[273] Na mocy prawa wewnętrznego i procedur krajowych [nazwa państwa] [...].
[274] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...]. Jeżeli jednak dokumenty muszą zostać dostarczone do pozwanego lub wnioskodawcy za granicę, zob. rozdział 3 część II sekcja IX, aby uzyskać dalsze informacje na temat dokumentów dotyczących kwestii powiadamiania transgranicznego.

5. Prawo pozwanego do wystąpienia z wnioskiem o ponowne zbadanie orzeczenia w państwie członkowskim pochodzenia (art. 19)[275]

567. Pozwany jest uprawniony do złożenia wniosku o ponowne zbadanie orzeczenia *w państwie pochodzenia*, jeżeli nie wdał się w spór przed sądem w państwie członkowskim pochodzenia, ponieważ nie dostarczono mu dokumentów wszczynających postępowanie (lub dokumentów równorzędnych) w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, lub jeżeli nie miał możliwości zakwestionowania zobowiązania alimentacyjnego z powodu działania siły wyższej (lub ze względu na „okoliczności wyjątkowe bez jakiejkolwiek winy z jego strony"), chyba że nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał taką możliwość (art. 19).

568. Pozwany musi złożyć wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia w terminie 45 dni od dnia, w którym „pozwany rzeczywiście zapoznał się z treścią orzeczenia i był w stanie podjąć odpowiednie działania", lub najpóźniej od dnia, w którym przeprowadzono pierwszą czynność egzekucyjną „mającą na celu zajęcie całości lub części jego majątku" (art. 19 ust. 2). Przedłużenie tego terminu z powodu dużej odległości jest wyłączone.

569. Wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia zostanie złożony w sądzie właściwym w państwie członkowskim pochodzenia. Jeżeli sąd odrzuci wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia z uwagi na brak podstaw (określonych w art. 19 ust. 1), orzeczenie pozostaje w mocy. Jeżeli jednak sąd uzna wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia za uzasadniony, orzeczenie zostaje „uchylone". Wierzyciel nie traci jednak korzyści wynikających z przerwania biegu terminu przedawnienia ani prawa dochodzenia wstecz alimentów (art. 19 ust. 3).

6. Wnioski o odmowę lub zawieszenie wykonania

570. W art. 21 rozporządzenia przewidziano również szereg podstaw odmowy lub zawieszenia wykonania orzeczenia, na które można się powołać *w państwie wykonania* tylko na wniosek dłużnika/pozwanego. Mówiąc bardziej ogólnie, podstawy odmowy lub zawieszenia wykonania orzeczenia reguluje prawo państwa członkowskiego wykonania, o ile nie są one sprzeczne z podstawami określonymi w art. 21 ust. 2 i 3 rozporządzenia.

571. Dłużnik może złożyć wniosek o odmowę wykonania, w całości lub części, orzeczenia, jeżeli „prawo do wykonania orzeczenia sądu pochodzenia wygasło lub nie może być egzekwowane na skutek przedawnienia" (z zastrzeżeniem, że orzeczenie będzie objęte okresem przedawnienia państwa członkowskiego pochodzenia lub państwa członkowskiego wykonania, w zależności od tego, który z nich jest dłuższy), lub jeżeli orzeczenie jest „sprzeczne z orzeczeniem" wydanym w państwie członkowskim wykonania lub z orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w odpowiednim państwie trzecim (art. 21 ust. 2)[276].

572. W art. 21 ust. 3 rozporządzenia przewiduje się trzecią podstawę zawieszenia wykonania, jeżeli właściwemu sądowi państwa członkowskiego pochodzenia przedłożono wniosek o ponowne zbadanie orzeczenia przewidziany w art. 19 rozporządzenia, lub jeżeli orzeczenie zostało zawieszone w państwie członkowskim pochodzenia. Należy zauważyć, że właściwy organ *może*, ale nie musi, zawiesić wykonanie orzeczenia lub jego części na mocy art. 21 ust. 3.

---

[275] Należy zauważyć, że art. 19 rozporządzenia zasadniczo (z drobnymi różnicami) jest analogiczny do art. 19 rozporządzenia w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego, do art. 20 rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty i do art. 9 rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń.

[276] Wyjaśniono, że orzeczenia zmieniające, które wynikają ze zmiany okoliczności, nie będą uznawane za „orzeczenia sprzeczne" w rozumieniu przedmiotowego artykułu.

573. Kolejne wnioski lub środki zaskarżenia o odmowę lub zawieszenie wykonania orzeczenia, zgodne z art. 21 ust. 1 rozporządzenia, będą regulowane prawem państwa członkowskiego wykonania[277].

7. Wyłączenie skutków dla istnienia stosunków rodzinnych

574. W art. 22 rozporządzenia wyjaśnia się, że procedura ustanowiona w rozdziale IV sekcja 1 rozporządzenia, obejmująca zniesienie postępowania w sprawie *exequatur*, „w żaden sposób nie oznacza uznania stosunków rodzinnych, pokrewieństwa, małżeństwa lub powinowactwa, z których wynikają zobowiązania alimentacyjne leżące u podstaw orzeczenia".

C. Procedury określone w rozdziale IV sekcja 2 rozporządzenia: państwa członkowskie niebędące stronami protokołu haskiego z 2007 r.

1. Przegląd procedur określonych w sekcji 2

575. Kiedy właściwy organ [sądowy][administracyjny] otrzyma pełny wniosek o uznanie i stwierdzenie wykonalności, uzna orzeczenie i stwierdzi jego wykonalność zgodnie z uproszczonymi procedurami określonymi w rozdziale IV sekcja 2 rozporządzenia[278].

576. Należy zauważyć, że – jak stwierdzono w motywie 26 rozporządzenia – postępowanie określone w sekcji 2 jest oparte na postępowaniu i podstawach odmowy uznania przewidzianych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych[279].

577. Procedury określone w sekcji 2 będą miały zastosowanie do orzeczeń wydawanych w państwach członkowskich niebędących stronami protokołu haskiego z 2007 r., czyli w Zjednoczonym Królestwie i Danii[280].

578. Jak stanowi art. 68 ust. 2 rozporządzenia, rozporządzenie to nie zastępuje rozporządzenia (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych („rozporządzenie w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego") w zakresie europejskich tytułów egzekucyjnych dotyczących orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanych w państwie członkowskim niebędącym stroną protokołu. W związku z tym rozporządzenie w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego można stosować w odniesieniu do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich, w których ma ono zastosowanie, i które nie są stronami protokołu haskiego z 2007 r. (tj. w odniesieniu do orzeczeń wydanych w Zjednoczonym Królestwie). Należy jednak zauważyć, że w przypadku stosowania rozporządzenia w sprawie europejskiego tytułu egzekucyjnego organy centralne ustanowione na mocy rozporządzenia z 2009 r. zazwyczaj nie byłyby zaangażowane. Sporne należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych pochodzące ze Zjednoczonego Królestwa nadal będą podlegać procedurze określonej w rozdziale IV sekcja 2 rozporządzenia z 2009 r.

2. Uznawanie (art. 23)[281]

579. Artykuł 23 rozporządzenia stanowi, że orzeczenia wydane w innych państwach członkowskich niebędących stroną protokołu haskiego z 2007 r. są uznawane „bez

[277] Zob. przypis 262 powyżej.
[278] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[279] Systemy ustanowione w omawianych aktach są bardzo podobne, z kilkoma różnicami, z których najistotniejszą stanowią krótsze i obowiązkowe ramy czasowe określone w rozporządzeniu z 2009 r.
[280] Należy zauważyć, że procedura określona w sekcji 2 będzie miała zastosowanie także do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich zanim zastosowanie miało rozporządzenie, lecz po wejściu w życie rozporządzenia Bruksela I. Zob. pełne omówienie zakresu stosowania i wykorzystania rozporządzenia w rozdziale 3 część I.
[281] Artykuł 23 rozporządzenia jest analogiczny do art. 33 rozporządzenia Bruksela I.

konieczności przeprowadzania specjalnego postępowania" (art. 23 ust. 1), a każda zainteresowana strona może wystąpić z wnioskiem o uznanie takiego orzeczenia w trybie postępowania przewidzianym w rozporządzeniu (art. 23 ust. 2)[282]. Należy zauważyć, że zainteresowana strona może wystąpić z wnioskiem bezpośrednio o stwierdzenie wykonalności (zob. omówienie art. 26 poniżej) bez konieczności wcześniejszego złożenia wniosku o uznanie danego orzeczenia.

3. Stwierdzenie wykonalności (art. 26–30)

580. Artykuł 26[283] rozporządzenia stanowi, że orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim niebędącym stroną protokołu haskiego z 2007 r. będzie wykonalne w innym państwie członkowskim *po* stwierdzeniu jego wykonalności na wniosek zainteresowanej strony. Należy zauważyć, że orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim niebędącym stroną protokołu haskiego z 2007 r. musi być wykonalne w tym innym państwie. Wymóg, zgodnie z którym orzeczenie musi być wykonalne, obejmowałby orzeczenia wykonalne tymczasowo, orzeczenia mające wpływ na środki tymczasowe, orzeczenia niekończące postępowania w sprawie itp., o ile dane orzeczenie jest wykonalne w państwie pochodzenia[284].

581. Państwa członkowskie muszą przekazać Komisji informacje (zgodnie z art. 71) dotyczące sądów lub właściwych organów w państwie członkowskim wykonania, w których składane będą wnioski o stwierdzenie wykonalności. „Właściwość miejscową" określa się na podstawie zwykłego miejsca pobytu osoby, od której dochodzi się wykonania orzeczenia, lub na podstawie miejsca wykonania orzeczenia (art. 27)[285]. W art. 28 i 29[286] określono wymogi dotyczące dokumentów na potrzeby wniosków o stwierdzenie wykonalności (zob. omówienie w sekcji II lit. A pkt 5 powyżej).

582. Rozporządzenie (art. 30)[287] stanowi, że stwierdzenie wykonalności orzeczenia nastąpi bez zbadania zgodnie z art. 24 (zob. omówienie art. 24 poniżej), po spełnieniu warunków w zakresie dokumentacji przewidzianych w art. 28, „nie później" niż w ciągu 30 dni od spełnienia tych warunków, z wyjątkiem przypadków, w których stwierdzenie wykonalności nie jest możliwe z powodu nadzwyczajnych okoliczności[288]. Na tym etapie postępowania stronie, od której dochodzi się wykonania, nie dostarczono powiadomienia i nie ma ona możliwości stawienia się w postępowaniu.

4. Zawiadomienie o orzeczeniu dotyczącym stwierdzenia wykonalności (art. 31)[289]

583. Rozporządzenie zawiera wymóg (art. 31), zgodnie z którym o orzeczeniu wydanym po rozpoznaniu wniosku o stwierdzenie wykonalności wnioskodawca musi zostać „niezwłocznie" zawiadomiony w sposób przewidziany w prawie państwa członkowskiego wykonania[290]. Rozporządzenie zawiera również wymóg, zgodnie z którym stwierdzenie wykonalności, wraz z orzeczeniem (o ile nie zostało ono wcześniej doręczone), doręcza

---

[282] Należy zauważyć, że art. 23 ust. 3 stanowi, że – jeżeli wynik postępowania jest zależny od uznania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – dany sąd będzie też właściwy do rozstrzygnięcia kwestii uznania. Aby zastosowanie miał art. 23 ust. 3, uznanie orzeczenia musi być wymagane w kontekście orzeczenia głównego, na przykład w przypadku podziału majątku małżonków, jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest konieczne do określenia wartości dostępnego majątku.

[283] Artykuł 26 rozporządzenia jest analogiczny do art. 38 rozporządzenia Bruksela I i do art. 31 konwencji brukselskiej.

[284] Należy zauważyć, że na mocy art. 39 rozporządzenia możliwe jest stwierdzenie tymczasowej wykonalności orzeczenia w państwie pochodzenia, niezależnie od ewentualnego wniesienia środka zaskarżenia i nawet jeżeli prawo krajowe nie przewiduje wykonalności z mocy prawa.

[285] Artykuł 27 rozporządzenia jest analogiczny do art. 39 rozporządzenia Bruksela I.

[286] Artykuł 28 rozporządzenia jest analogiczny do art. 53 rozporządzenia Bruksela I. Artykuł 29 rozporządzenia jest analogiczny do art. 55 rozporządzenia Bruksela I i do art. 48 konwencji brukselskiej.

[287] Artykuł 30 rozporządzenia jest analogiczny do art. 41 rozporządzenia Bruksela I.

[288] Obowiązkowy termin 30 dni jest nową zasadą w stosunku do poprzednich procedur określonych w rozporządzeniu Bruksela I.

[289] Artykuł 31 rozporządzenia jest analogiczny do art. 42 rozporządzenia Bruksela I i do art. 35 konwencji brukselskiej.

[290] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

się stronie, od której dochodzi się wykonania i która może następnie odwołać się od takiego orzeczenia dotyczącego stwierdzenia wykonalności.

5. Odwołanie od orzeczenia dotyczącego stwierdzenia wykonalności (art. 32–34)[291]

584. Zgodnie z art. 32 rozporządzenia każda ze stron może wnieść środek zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności. Środek zaskarżenia należy wnieść w terminie 30 dni od doręczenia albo w terminie 45 dni, jeżeli strona, od której dochodzi się wykonania, ma miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym wydano stwierdzenie wykonalności (przedłużenie tego terminu z powodu dużej odległości jest wyłączone). Sąd, do którego wniesiono środek zaskarżenia zgodnie z art. 32 ust. 4 rozporządzenia, musi wydać swoje orzeczenie w terminie 90 dni od daty jej wniesienia, chyba że wystąpią nadzwyczajne okoliczności (art. 34 ust. 2). Do chwili rozpoznania wniesionego środka zaskarżenia nie może być prowadzona egzekucja z majątku strony, od której dochodzi się wykonania, z wyjątkiem zastosowania środków zabezpieczających (art. 36 ust. 3).

585. Tryb zaskarżenia decyzji wydanej w postępowaniu odwoławczym (art. 33) musi być zgodny z procedurami określonymi przez państwo członkowskie zgodnie z art. 71 rozporządzenia i zostanie przedstawiony Komisji[292]. Sąd, do którego wniesiono kolejny środek zaskarżenia zgodnie z art. 33 rozporządzenia, musi rozstrzygnąć sprawę „niezwłocznie" (art. 34 ust. 3).

586. Sądy rozpatrujące odwołania na mocy art. 32 lub 33 rozporządzenia mogą jedynie odmówić stwierdzenia wykonalności lub je uchylić na jednej z podstaw określonych w art. 24 (zob. omówienie bezpośrednio poniżej).

6. Podstawy odmowy uznania (art. 24)[293]

587. W rozporządzeniu przewiduje się szereg podstaw odmowy uznania orzeczenia (art. 24), mianowicie:

a) jeżeli uznanie byłoby „oczywiście" sprzeczne z porządkiem publicznym (z wyjątkiem badania przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu);
b) jeżeli orzeczenie wydano pod nieobecność pozwanego i jeżeli w powiadomieniu dostarczonym pozwanemu występowały braki formalne (jak określono);
c) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie[294];
d) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić ze wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami (o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia wymogi w zakresie uznania w państwie wezwanym)[295].

7. Zawieszenie postępowania o uznanie (art. 25)[296]

588. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w państwie członkowskim, przed którym dochodzi się uznania, musi zawiesić postępowanie o uznanie, jeżeli wykonalność

[291] Artykuły 32–34 rozporządzenia są analogiczne odpowiednio do art. 43–45 rozporządzenia Bruksela I.
[292] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[293] Artykuł 24 rozporządzenia jest analogiczny do art. 34 rozporządzenia Bruksela I.
[294] Wyjaśniono, że orzeczenie zmieniające wcześniejsze orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych ze względu na zmienione okoliczności nie jest uznawane za „orzeczenie niedające się pogodzić".
[295] *Ibid*.
[296] Artykuł 25 rozporządzenia jest analogiczny do art. 37 rozporządzenia Bruksela I i do art. 30 konwencji brukselskiej.

orzeczenia jest tymczasowo wstrzymana w państwie członkowskim pochodzenia z powodu wniesienia środka zaskarżenia (art. 25)[297].

8. Zawieszenie postępowania (art. 35)[298]

589. Sąd, do którego wniesiono środek zaskarżenia zgodnie z art. 32 lub 33 rozporządzenia, musi zawiesić postępowanie na wniosek osoby, od której dochodzi się wykonania, jeżeli wykonalność orzeczenia jest zawieszona w państwie członkowskim pochodzenia z powodu wniesienia środka zaskarżenia.

9. Środki tymczasowe i środki zabezpieczające (art. 36)[299]

590. W art. 36 ust. 1 rozporządzenia wyjaśnia się, że nie ma przeszkód dla korzystania przez wnioskodawcę ze środków tymczasowych/zabezpieczających dostępnych na mocy prawa wewnętrznego państwa członkowskiego wykonania, bez potrzeby stwierdzenia wykonalności. W art. 36 ust. 2 wyjaśnia się także, że stwierdzenie wykonalności będzie uprawniało „z mocy prawa" do stosowania wszelkich środków zabezpieczających. W art. 36 ust. 3 rozporządzenia określa się, że w czasie biegu terminu do wniesienia środka zaskarżenia przewidzianego w art. 32 ust. 5 rozporządzenia nie może być prowadzona egzekucja z majątku strony, od której dochodzi się wykonania, z wyjątkiem zastosowania środków zabezpieczających. (Aby uzyskać więcej informacji na temat środków tymczasowych i środków zabezpieczających, zob. rozdział 3 część II sekcja VIII powyżej)

10. Częściowa wykonalność (art. 37)[300]

591. Wnioskodawca może wnosić o stwierdzenie wykonalności ograniczone do poszczególnych części orzeczenia, a właściwy organ może podobnie, z urzędu, stwierdzić wykonalność poszczególnych części orzeczenia, jeżeli nie można stwierdzić wykonalności wszystkich roszczeń.

11. Brak opłaty, należności lub podatków (art. 38)[301]

592. W rozporządzeniu nakłada się wymóg, zgodnie z którym w państwie członkowskim wykonania „nie można pobierać żadnych opłat skarbowych, należności lub podatków ustalanych od wartości przedmiotu sporu".

12. Wykonywanie orzeczeń

593. Po uznaniu i stwierdzeniu wykonalności (i wyczerpaniu odpowiednich środków zaskarżenia) można wykonać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy prawa wewnętrznego państwa wezwanego[302]. Więcej informacji dotyczących wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych można znaleźć w rozdziale 12.

D. Komunikacja z państwem wzywającym

594. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] powinny mieć świadomość tego, że krajowy organ centralny w ich państwie (w tym przypadku organ centralny [nazwa państwa]) będzie zobowiązany do prowadzenia okresowej sprawozdawczości dotyczącej postępu w zakresie rozpatrywania wniosków na mocy rozporządzenia (art. 58). Krajowy organ centralny będzie prawdopodobnie zgłaszał się do właściwych organów po

---

[297] Obowiązek zawieszenia postępowania w takich okolicznościach jest nową zasadą w stosunku do poprzednich procedur określonych w rozporządzeniu Bruksela I, zgodnie z którymi zawieszenie postępowania w takich okolicznościach nie było obligatoryjne.
[298] Artykuł 35 rozporządzenia jest analogiczny do art. 46 rozporządzenia Bruksela I.
[299] Artykuł 36 rozporządzenia jest analogiczny do art. 47 rozporządzenia Bruksela I.
[300] Artykuł 37 rozporządzenia jest analogiczny do art. 48 rozporządzenia Bruksela I.
[301] Artykuł 38 rozporządzenia jest analogiczny do art. 52 rozporządzenia Bruksela I.
[302] Zob. przypis 262 powyżej.

sprawozdania z postępów, a właściwe organy powinny być gotowe do podjęcia w tym zakresie współpracy z organem centralnym.

IV. Inne aspekty: wnioski o uznanie lub o uznanie ze stwierdzeniem wykonalności

A. Wnioski o uznanie złożone przez dłużnika

1. Informacje ogólne

595. Na mocy rozporządzenia dłużnik może złożyć wniosek o uznanie orzeczenia, gdy uznanie jest wymagane w celu zawieszenia lub ograniczenia wykonania poprzedniego orzeczenia w wezwanym państwie członkowskim (art. 56 ust. 2 lit a)). Wniosek ten można złożyć, gdy dłużnik chce uznania innego orzeczenia w państwie, w którym orzeczenie jest wykonywane (tj. w [nazwa państwa]), lub w przypadku gdy dłużnik doprowadził do zmiany istniejącego orzeczenia w innym państwie członkowskim i obecnie chce, żeby uznano je w [nazwa państwa], gdzie posiada majątek.

596. Zobacz dalsze omówienie wniosków w sprawie zmiany w rozdziale 11. Jeśli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych już jest wykonywane w [nazwa państwa], w rozporządzeniu nakłada się wymóg, aby zmienione orzeczenie zostało uznane, zanim będzie można skutecznie ograniczyć lub zawiesić wykonanie pierwszego orzeczenia. Niektóre państwa mogą jednak nie wymagać tego kroku – na przykład gdy zmiany dokonał ten sam organ, który wydał pierwsze orzeczenie[303].

597. Należy również zauważyć, że w art. 40 rozporządzenia przewiduje się procedurę, w ramach której każda strona, w tym dłużnik, może powołać się na orzeczenie, które zostało już uznane zgodnie z procedurami uznawania określonymi w rozdziale IV sekcje 1 i 2 rozporządzenia (zob. sekcja II lit. A pkt 5 powyżej w tym rozdziale dotycząca wymogów w zakresie dokumentacji na mocy art. 40).

2. Sytuacje, w których dłużnik może użyć tego wniosku

598. Ponieważ celem wniosku o uznanie na mocy art. 56 ust. 2 lit. a) jest ograniczenie wykonania, w wielu przypadkach dłużnik, który wnosi o uznanie orzeczenia, będzie miał miejsce pobytu w państwie, w którym orzeczenie musi być uznane, tj. w [nazwa państwa]. Rozporządzenie nie dotyczy konkretnie takiej sytuacji i w związku z tym sytuacja taka będzie rozpatrywana na mocy prawa wewnętrznego na wniosek do właściwego organu w państwie, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika[304]. Jeżeli wnioskuje się o uznanie orzeczenia w [nazwa państwa], gdzie dłużnik ma majątek, ale nie ma miejsca pobytu, dłużnik może złożyć wniosek na mocy art. 56 ust. 2 lit. a).

> **Zmiana** odnosi się do procesu zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych po wydaniu tego orzeczenia. W niektórych państwach jest to nazywane wnioskiem w sprawie zmiany lub modyfikacji. Zmiana może dotyczyć kwoty świadczeń alimentacyjnych, częstotliwości lub innego warunku określonego w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

599. We wszystkich przypadkach, w których sprawa jest rozpatrywana jako wniosek na mocy art. 56 ust. 2 lit. a), dłużnik będzie wnioskodawcą. W takich przypadkach wierzyciel będzie pozwanym, a powiadomienie o rejestracji w celu wykonania lub o stwierdzeniu wykonalności będzie trzeba przekazać wierzycielowi.

---

[303] *Ibid*.

[304] W niektórych państwach właściwym organem do tego celu będzie organ centralny, który będzie udzielał dłużnikowi pomocy w odniesieniu do procesu uznawania. W przypadku wniosków o zmianę uznanie można traktować jako ostatni krok w tym wniosku (zob. rozdział 11) i nie będzie potrzeby składania nowego wniosku. Będzie to zależało od procesów wewnętrznych każdego państwa. W [nazwa państwa] […].

Przykład

600. Miejsce pobytu dłużnika znajduje się w państwie A, w którym wydano pierwotne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Ma majątek lub uzyskuje dochody w [nazwa państwa]. Miejsce pobytu wierzyciela znajduje się w [nazwa państwa], a pierwotne orzeczenie zostało uznane w [nazwa państwa] i jest wykonywane na majątku dłużnika w [nazwa państwa]. Dłużnik obecnie uzyskał zmienione orzeczenie z państwa A. Chciałby, żeby w [nazwa państwa] uznano zmienione orzeczenie, aby ograniczyć wykonanie pierwszego orzeczenia.

Jak to działa na mocy rozporządzenia

601. Dłużnik może złożyć wniosek na mocy art. 56 ust. 2 lit. a) rozporządzenia do organu centralnego w państwie A. Państwo A przekaże wniosek do [nazwa państwa], gdzie z wykorzystaniem procedur opisanych w niniejszym rozdziale zmienione orzeczenie zostanie uznane lub uznane ze stwierdzeniem jego wykonalności. Strony zostaną powiadomione o orzeczeniu i będą miały możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego wobec odpowiednio uznania, stwierdzenia wykonalności lub wykonania, zgodnie z procedurami określonymi w rozdziale IV sekcje 1 i 2 rozporządzenia, o których mowa powyżej. Po stwierdzeniu wykonalności i wyczerpaniu wszelkich właściwych praw do odwołania, w stosownych przypadkach, zmienione orzeczenie będzie skuteczne w [nazwa państwa] i ograniczy wykonanie pierwotnego orzeczenia.

3. Procedury

602. Procedury uznawania lub uznawania i stwierdzenia wykonalności omówione w tym rozdziale mają zastosowanie do wniosków o uznanie złożonych przez dłużnika w tych okolicznościach.

4. Ograniczenia dotyczące uznawania zmienionych orzeczeń

603. Należy zauważyć, że rozporządzenie nie zawiera żadnych istotnych ograniczeń prawa dłużnika do ubiegania się o zmianę orzeczenia uznanego na mocy rozporządzenia. Wierzyciel może wnieść sprzeciw wobec uznania zmienionego orzeczenia, jeżeli zmienione orzeczenie wydano w umawiającym się państwie innym niż państwo, w którym wydano orzeczenie (państwo pochodzenia), a w chwili wydania zmienionego orzeczenia miejsce zwykłego pobytu wierzyciela znajdowało się w państwie pochodzenia (art. 8). Istnieje kilka wyjątków, w których będzie to dozwolone, ale trzeba mieć na uwadze, że prawo dłużnika do wnioskowania o uznanie zmienionego orzeczenia podlega określonym ograniczeniom, które nie mają zastosowania do uznania i wykonania innych orzeczeń.

604. Zobacz rozdziały 11 dotyczący wniosków o zmianę orzeczenia.

B. Ugody sądowe i dokumenty urzędowe

605. Rozdział VI rozporządzenia stanowi, że „ugody sądowe i dokumenty urzędowe" wykonalne w państwie członkowskim pochodzenia będą uznawane i wykonywane w innym państwie członkowskim na równi z orzeczeniami w sprawie świadczeń alimentacyjnych (art. 48 ust. 1). W art. 48 ust. 2 rozporządzenia określa się, że przepisy rozporządzenia stosuje się „w razie potrzeby" do ugód sądowych i dokumentów urzędowych. Wymogi w zakresie dokumentacji w odniesieniu do ugód sądowych i dokumentów urzędowych określa się w art. 48 ust. 3 rozporządzenia (zob. także sekcja II lit. A pkt 5 powyżej).

606. W art. 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia definiuje się ugodę sądową jako „ugodę w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych zatwierdzoną przez sąd lub zawartą przed sądem w toku postępowania".

607. W art. 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia definiuje się „dokument urzędowy" jako:

a) dokument w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych sporządzony lub zarejestrowany oficjalnie jako dokument urzędowy w państwie członkowskim pochodzenia, którego autentyczność:

   i) dotyczy podpisu i treści dokumentu urzędowego; oraz
   ii) została stwierdzona przez organ publiczny lub inny organ uprawniony do tego celu; lub

b) porozumienie w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych zawarte z organami administracyjnymi państwa członkowskiego pochodzenia lub przez nie uwierzytelnione.

V. Uznanie lub uznanie i stwierdzenie wykonalności – Pozostałe kwestie

A. Pomoc prawna

608. Na mocy rozporządzenia państwo wezwane rozpatrujące dowolny, złożony za pośrednictwem organu centralnego wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie ukończyło 21 lat, musi zapewnić wierzycielowi bezpłatną pomoc prawną[305]. Należy pamiętać, że jeżeli państwo zapewnia skuteczny dostęp do procedur poprzez stosowanie procedur uproszczonych, nie ma uprawnienia do bezpłatnej pomocy prawnej[306].

609. Aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat wymogu zapewnienia skutecznego dostępu do procedur, w tym udzielania w stosownych przypadkach bezpłatnej pomocy prawnej, zob. rozdział 3 część II sekcja VII.

B. Kwestie dotyczące wykonania

Przeliczanie waluty

610. W rozporządzeniu nie uwzględniono kwestii przeliczania zobowiązań alimentacyjnych z jednej waluty na drugą. W zależności od procedur stosowanych przez właściwy organ w celu uznania orzeczenia może istnieć również równoległa procedura przeliczania zobowiązania alimentacyjnego przyznanego na mocy orzeczenia na walutę państwa wykonującego. Właściwy organ może być zmuszony uzyskać poświadczenie potwierdzające kurs wymiany walut wykorzystany do przeliczania płatności, a przeliczona kwota będzie następnie stanowić podstawę zobowiązań alimentacyjnych we właściwym państwie. W innych przypadkach państwo wzywające mogło już przeliczyć kwotę określoną w orzeczeniu, w tym wszelkie zaległe płatności, na walutę państwa wykonującego[307].

611. Kwestie przeliczania walut są bardziej szczegółowo omówione w rozdziale 12, który poświęcono wykonywaniu orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

VI. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Po uznaniu orzeczenia wiele państw natychmiast podejmuje próbę nawiązania kontaktu z dłużnikiem, starając jak najszybciej doprowadzić do dobrowolnego

[305] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa], dotyczącego procedury udzielania pomocy prawnej, zob. przypis 86 powyżej.
[306] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[307] W [nazwa państwa] […].

wykonania orzeczenia, aby zapewnić możliwie szybki przepływ świadczeń alimentacyjnych do wierzyciela i dzieci[308].

- Celem procesu uznania i wykonania określonego w rozporządzeniu jest umożliwienie szybkiego i skutecznego rozpatrywania wniosków. Sędziowie, pracownicy sądów i inne zaangażowane organy w państwie wezwanym powinny o tym pamiętać i podejmować kroki w celu zapewnienia możliwie szybkiego rozpatrywania spraw, przy minimalnych opóźnieniach.
- Nie wszystkie procedury i wymogi dotyczące rozpatrywania wniosków o uznanie lub o uznanie ze stwierdzeniem wykonalności są ujęte w rozporządzeniu. Sędziowie będą musieli przestrzegać również stosownych przepisów prawa wewnętrznego i procedur krajowych. Na przykład właściwe organy będą musiały wziąć pod uwagę wszystkie krajowe wymogi dotyczące sposobu powiadamiania pozwanego o orzeczeniu lub sposobu powiadamiania o każdym orzeczeniu wnioskodawcy, który nie ma miejsca zamieszkania w państwie wezwanym.

B. Powiązane formularze

Załącznik I
Załącznik II
Załącznik III
Załącznik IV
Załącznik VI

C. Artykuły rozporządzenia

Rozdział IV art. 16–43
Artykuł 56 ust. 2 lit. a)
Artykuł 57
Artykuł 58
Artykuł 48
Artykuł 64

D. Powiązane rozdziały podręcznika

Zobacz rozdział 12 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.
Zobacz rozdział 3 – Kwestie ogólne: konwencja z 2007 r. i rozporządzenie z 2009 r.

VII. Lista kontrolna – wnioski o uznanie i wykonanie

	Procedura	**Odniesienie w podręczniku**
1	Otrzymanie dokumentów od organu centralnego [nazwa państwa]	Sekcja II lit. A pkt 1
2	Czy wniosek spełnia minimalne wymogi określone w rozporządzeniu?	Sekcja II lit. A pkt 3
3	Upewnienie się, że dokumenty są kompletne	Sekcja II lit. A pkt 4 i 5
4	W razie konieczności przeprowadzenie poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego lub położenia jego majątku lub sprawdzenie, czy takie poszukiwania zostały przeprowadzone przez organ centralny	Sekcja II lit. A pkt 7
5	Wniesienie o dodatkowe dokumenty do organu centralnego [nazwa państwa] w razie konieczności	Sekcja II lit. A pkt 6

[308] Aby uzyskać więcej informacji na temat polubownego rozstrzygania sporów w [nazwa państwa], zob. przypis 234 powyżej.

6(a)	Uznanie orzeczenia lub uznanie lub stwierdzenie wykonalności orzeczenia zgodnie z procedurami określonymi w sekcji 1 lub sekcji 2 (wykonywanie orzeczenia zgodnie z procedurami określonymi odpowiednio w sekcji 1 lub 2)	sekcja III
6(b)	Powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego o orzeczeniu w celu uznania lub uznania i stwierdzenia wykonalności lub wykonania orzeczenia.	sekcja III
6(c)	Pozwany miał możliwość wniesienia środka zaskarżenia lub środka odwoławczego w odniesieniu do uznania, stwierdzenia wykonalności lub wykonania w oparciu o określone podstawy zgodnie z procedurami przewidzianymi w sekcji 1 lub sekcji 2	sekcja III
7	Zakończenie wszelkich środków zaskarżenia lub środków odwoławczych oraz powiadomienie wnioskodawcy i pozwanego	sekcja III

VIII. Często zadawane pytania

Wierzyciel dysponuje orzeczeniem wydanym przez państwo A. Wierzyciel mieszka w państwie B. Państwo B nie uzna ani nie wykona tego orzeczenia. Dłużnik mieszka w [nazwa państwa], państwie trzecim. Zarówno państwo A, jak i [nazwa państwa] są państwami członkowskimi, w których rozporządzenie ma zastosowanie. Czy orzeczenie może być uznane i wykonane w [nazwa państwa]?

612. Tak – wierzyciel może ubiegać się o uznanie i wykonanie orzeczenia w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu, majątek lub uzyskuje dochody, pod warunkiem że orzeczenie wydano w państwie członkowskim. Orzeczenie nie musi być wykonalne ani uznane w państwie wzywającym – wyłącznie w państwie pochodzenia. W tym przypadku jest to państwo A. Jeżeli istnieje dokument stwierdzający wykonalność, uzyskany z państwa A, w którym wydano orzeczenie, powinna istnieć możliwość rozpatrzenia wniosku o uznanie i wykonanie przez [nazwa państwa], pod warunkiem że wszystkie inne wymogi są spełnione.

Dlaczego wierzyciel miałby ubiegać się tylko o uznanie orzeczenia, a nie o uznanie I stwierdzenie wykonalności/wykonanie?

613. W niektórych przypadkach wierzyciel może chcieć wykonać orzeczenie prywatnie lub wnioskodawca może potrzebować uznania orzeczenia, aby skorzystać z pewnych innych środków prawnych w państwie wezwanym. Na przykład jeżeli w państwie wezwanym istnieje majątek, np. nieruchomość, wierzyciel może potrzebować uznania orzeczenia, zanim będzie mógł wnieść roszczenie dotyczące tej nieruchomości.

Czy uznanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych powoduje, że orzeczenie staje się takie samo, jak każde inne orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych pierwotnie wydane w tym państwie członkowskim?

614. Nie. Celem uznania i wykonania jest po prostu umożliwienie wykonywania zagranicznych orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych przy użyciu tych samych mechanizmów i procesów, jakie stosuje się w przypadku krajowych orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych. W związku z tym przepisy prawa państwa wezwanego dotyczące na przykład pieczy nad dziećmi lub kontaktu z dziećmi nie mają zastosowania do tego orzeczenia. Orzeczenie jest podobne do orzeczeń krajowych tylko do celów uznania i wykonania zobowiązań alimentacyjnych.

Czy na mocy rozporządzenia orzeczenie takiego rodzaju, jaki nie mógłby być wydany w [nazwa państwa], może zostać uznane w [nazwa państwa]?

615. Tak, pod warunkiem że orzeczenie wchodzi w zakres zobowiązań alimentacyjnych na mocy rozporządzenia. Na przykład orzeczenie w sprawie alimentów na rzecz dziecka

może obejmować postanowienie dotyczące zwrotu określonych rodzajów wydatków, jak składki na ubezpieczenie medyczne, które nie są znane lub nie są przewidziane na mocy prawa państwa wezwanego. Orzeczenie nadal może być uznane w państwie wezwanym.

IX. Wnioski składane bezpośrednio: przegląd

616. Wnioski składane bezpośrednio (tj. wnioski składane przez wnioskodawców bezpośrednio do właściwych organów) o uznanie lub o uznanie ze stwierdzeniem wykonalności będą uregulowane przepisami rozporządzenia, jeżeli takie wnioski wchodzą w jego zakres stosowania, z wyjątkiem przepisów dotyczących pomocy prawnej na najkorzystniejszych warunkach, określonych w rozdziale V (Dostęp do wymiaru sprawiedliwości)[309], oraz wielu przepisów rozdziału VII (Współpraca między organami centralnymi). Wnioski składane bezpośrednio do organów [sądowych] [administracyjnych] w [nazwa państwa] do celów wydania lub zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych omówiono krótko w rozdziałach 10 i 11; wnioski te są zasadniczo regulowane prawem krajowym [nazwa państwa], a nie rozporządzeniem (zastosowanie nadal jednak mają przepisy dotyczące jurysdykcji i przepisy dotyczące prawa właściwego; więcej informacji na temat przepisów dotyczących jurysdykcji i przepisów dotyczących prawa właściwego na mocy rozporządzenia można znaleźć w rozdziałach 4 i 5).

[309] Przepisy dotyczące pomocy prawnej na najkorzystniejszych warunkach, określone w rozdziale V art. 46 rozporządzenia, nie będą miały zastosowania do bezpośrednio składanych wniosków na mocy rozporządzenia (a jedynie do wniosków składanych za pośrednictwem organów centralnych), co można wywnioskować z art. 46 ust. 1, art. 55 i art. 56 ust. 1 rozporządzenia oraz z motywu 36 rozporządzenia. Więcej informacji na temat przepisów rozporządzenia dotyczących dostępu do wymiaru sprawiedliwości i pomocy prawnej można znaleźć w rozdziale 3 część II sekcja VII.

Rozdział 9 - Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym na mocy konwencji z 2007 r. lub rozporządzenia z 2009 r.

Sposób korzystania z niniejszego rozdziału:

Niniejszy rozdział dotyczy przede wszystkim wniosków o wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych otrzymywanych przez organy sądowe lub inne właściwe ograny od organu centralnego (zob. także sekcja VI poniżej w odniesieniu do wniosków składanych bezpośrednio do właściwych organów).

W sekcji I przedstawiono przegląd wniosku – sytuacji, w których będzie on stosowany, i osób, które mogą go złożyć – oraz wyjaśnienie podstawowych terminów i pojęć.

W sekcji II przedstawiono procedurę lub czynności w zakresie analizowania i rozpatrywania otrzymywanych materiałów.

Sekcja III zawiera odniesienia i dodatkowe informacje na temat wniosku.

Sekcja IV zawiera listę kontrolną umożliwiającą prosty przegląd omawianego procesu.

Sekcja V zawiera odpowiedzi na niektóre z najczęściej zadawanych pytań dotyczących tego wniosku.

W sekcji VI przedstawiono przegląd procedur bezpośredniego składania do właściwych organów wniosków o wykonanie orzeczeń wydanych lub uznanych w [nazwa państwa].

I. Przegląd – Wnioski o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w [nazwa państwa] na mocy konwencji z 2007 r. lub rozporządzenia z 2009 r.

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

617. Jest to najprostszy ze wszystkich wniosków na mocy konwencji lub rozporządzenia. We wniosku tym wzywa się właściwy organ umawiającego się państwa w ramach konwencji lub państwa członkowskiego, w którym ma zastosowanie rozporządzenie, do wykonania jego własnego orzeczenia lub orzeczenia zagranicznego, które państwo to już uznało[310], a także do udzielenia pomocy w przekazywaniu płatności wierzycielowi zamieszkałemu poza tym państwem. Wierzyciel będzie wnioskował o wykonanie orzeczenia ze względu na fakt, że dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym bądź posiada majątek lub uzyskuje dochody w tym państwie. W tym przypadku [nazwa państwa] będzie państwem wezwanym.

618. Proces jest bardzo prostu, gdyż nie ma potrzeby uznawania orzeczenia, zanim będzie można je wykonać w [nazwa państwa] – państwie wezwanym. Wynika to z faktu, że orzeczenie jest albo orzeczeniem krajowym wydanym w [nazwa państwa], gdzie będzie wykonane, albo jest orzeczeniem

Państwo wzywające jest umawiającym się państwem w ramach konwencji lub państwem członkowskim, w którym rozporządzenie ma zastosowanie, które występuje z wnioskiem i składa go w imieniu wnioskodawcy mającego miejsce pobytu w tym państwie. ***Państwo wezwane*** jest umawiającym się państwem w ramach konwencji lub państwem członkowskim, w którym rozporządzenie ma zastosowanie, do którego zwrócono się o rozpatrzenie wniosku.

[310] Uznanie orzeczenia mogło już mieć miejsce na mocy konwencji lub rozporządzenia lub mogło nastąpić „z mocy prawa", w przypadku gdy uznanie pewnych rodzajów orzeczeń zagranicznych odbywa się automatycznie. Informacje na temat procedur uznawania na mocy konwencji i rozporządzenia można znaleźć w rozdziałach 7 i 8.

zagranicznym, które już zostało uznane w [nazwa państwa].

619. Wniosek ten składany jest na mocy art. 10 ust. 1 lit. b) konwencji lub na mocy art. 56 ust. 1 lit. b) rozporządzenia. (Zobacz omówienie zakresu i stosowania zarówno konwencji, jak i rozporządzenia w rozdziale 3 część I).

B. Przykład sprawy

620. M dysponuje orzeczeniem w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydanym przez [nazwa państwa]. Miejsce zamieszkania M znajduje się w państwie B. Miejsce zamieszkania dłużnika nadal znajduje się w [nazwa państwa]. M chciałaby, aby organy w [nazwa państwa] zaczęły wykonywać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych i przesyłały M płatności. Zarówno [nazwa państwa], jak i państwo B są umawiającymi się państwami w ramach konwencji lub państwami członkowskimi Unii Europejskiej, w których ma zastosowanie rozporządzenie.

621. Korzystając z konwencji lub rozporządzenia, M zwróci się do organu centralnego w państwie B o przekazanie ***wniosku o wykonanie orzeczenia*** do [nazwa państwa]. Organ centralny w [nazwa państwa] otrzyma wniosek, sprawdzi jego kompletność, przekaże orzeczenie właściwemu organowi egzekucyjnemu do wykonania i w razie potrzeby pomoże w przekazywaniu płatności M.

C. Ważna różnica – wnioski o wykonanie przez państwo jego własnego orzeczenia

622. Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym jest prostszy niż wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie. Jak omówiono w rozdziale 7, na mocy konwencji z 2007 r., po złożeniu wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie orzeczenia pozwany ma prawo wniesienia sprzeciwu wobec uznania lub uznania i wykonania, powołując się na brak podstaw uznania lub uznania i wykonania określonych w art. 20 lub na niespełnienie wymogów proceduralnych i innych wymogów uznania lub uznania i wykonania orzeczenia zawartych w art. 22. Na mocy rozporządzenia z 2009 r. w odniesieniu do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich będących stronami protokołu haskiego z 2007 r., pozwany będzie miał węższe podstawy do wystąpienia o ponowne zbadanie orzeczenia w państwie członkowskim pochodzenia lub do wystąpienia o odmowę lub zawieszenia wykonania orzeczenia w państwie członkowskim wykonania[311] (zob. rozdział 8).

Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo lub państwo członkowskie do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji lub rozporządzenia.

623. Pozwany nie ma podobnych praw w odniesieniu do orzeczenia wydanego lub już uznanego w państwie wezwanym, tj. w [nazwa państwa]. Wynika to z faktu, że zwrócono się do [nazwa państwa] o wykonanie jego własnego orzeczenia, a nie orzeczenia zagranicznego, albo ponieważ zwrócono się do niego o wykonanie orzeczenia, które już wcześniej uznano za wykonalne w ramach procesu uznania lub uznania i wykonania. Nie ma zatem potrzeby, aby właściwy organ w państwie wezwanym rozważał, czy orzeczenie należy uznać lub uznać i wykonać.

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji lub rozporządzenia. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją lub rozporządzeniem.

[311] W odniesieniu do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich niebędących stronami protokołu haskiego z 2007 r. na mocy rozporządzenia, pozwany będzie miał szersze podstawy do kwestionowania uznania lub wykonania orzeczenia niż w odniesieniu do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich będących stronami protokołu haskiego z 2007 r. (zob. szczegółowe informacje w rozdziale 8).

624. Jeżeli pozwany ma zastrzeżenia dotyczące wykonania orzeczenia, zastrzeżenia te trzeba podnieść po wszczęciu wykonania przez właściwy organ, zgodnie z prawem wewnętrznym [nazwa państwa] – państwa wykonującego[312]. Fakt złożenia na mocy konwencji wniosku o wykonanie orzeczenia nie daje pozwanemu/dłużnikowi dodatkowych podstaw do kwestionowania wykonania tego orzeczenia.

625. Proces postępowania z otrzymywanymi wnioskami o wykonanie jest zatem dla wezwanego organu centralnego w [nazwa państwa][313] bardzo prosty. Przeprowadza się analizę pakietu dokumentów, aby zapewnić jego kompletność, a wniosek przekazuje się właściwemu organowi do wykonania w [nazwa państwa][314]. Następnie w celu wykonania orzeczenia właściwy organ podejmie dowolne kroki dopuszczalne prawem wewnętrznym. Procedury te szczegółowo omówiono w następnej sekcji.

Potrzebujesz krótkiego streszczenia kroków omówionych w niniejszym rozdziale? Zajrzyj do **listy kontrolnej** zamieszczonej na końcu niniejszego rozdziału.

II. Rozpatrywanie wniosków o wykonanie

1. Upewnienie się, że dokumenty są kompletne

626. Po otrzymaniu przez organ centralny w [nazwa państwa] wniosku o wykonanie orzeczenia od zagranicznego organu centralnego należy sprawdzić pakiet dokumentów pod kątem kompletności, wstępnie ustalić, czy wniosek może być rozpatrzony, i potwierdzić otrzymanie pakietu, zwracając się jednocześnie o przesłanie wszelkich potrzebnych dokumentów dodatkowych. Pakiet można następnie przesłać do właściwego organu w [nazwa państwa] w celu wykonania[315]. Właściwy organ w [nazwa państwa] będzie musiał przeprowadzić podobną kontrolę do kontroli przeprowadzonej przez organ centralny, aby zapewnić kompletność pakietu dokumentów.

[312] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...]. Zob. również rozdział 8, w którym opisano różne podstawy odmowy lub zawieszenia wykonania w ramach określonych systemów przewidzianych w rozporządzeniu w odniesieniu do uznawania i wykonywania orzeczeń.

[313] W [nazwa państwa] organem centralnym jest […].

[314] W [nazwa państwa] właściwymi organami są [...].

[315] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

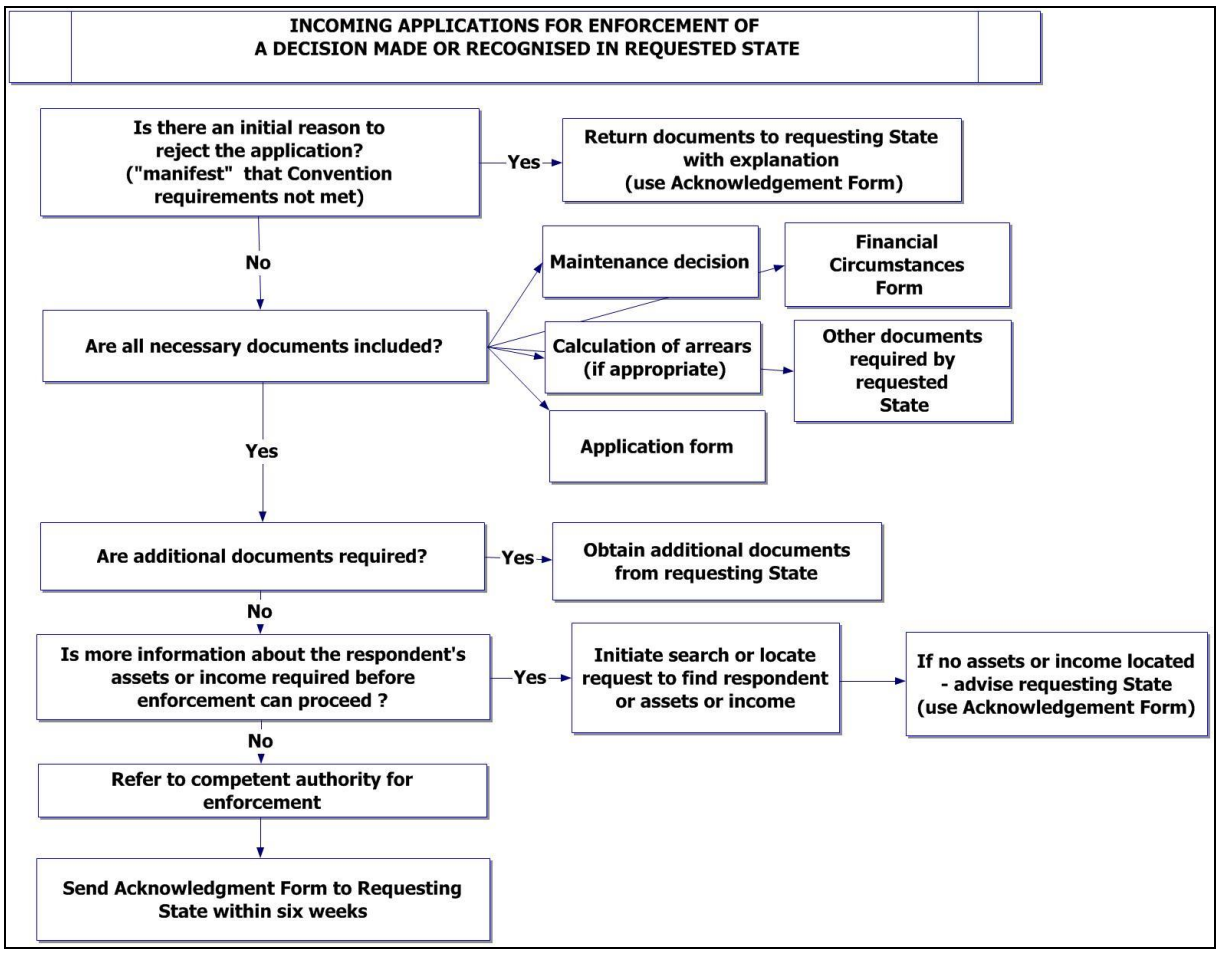

Rysunek 10: Diagram sekwencji działań (wyłącznie na mocy konwencji) – przegląd procesu wykonywania orzeczenia kontroli wniosku o wykonanie

627. Dokumenty otrzymane od organu centralnego w [nazwa państwa] należy szybko przeanalizować, tak aby można było niezwłocznie zwrócić się do organu centralnego w państwie wzywającym o dodatkowe dokumenty, jeżeli są potrzebne.

628. Otrzymany pakiet powinien zawierać:

a) Na mocy konwencji z 2007 r.

√	Formularz przekazania
√	Formularz wniosku
W razie potrzeby	Tekst orzeczenia
√	Formularz informacji o sytuacji finansowej
W razie potrzeby	Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności
W razie potrzeby	Dowód udzielenia świadczeń przez instytucję publiczną
W razie potrzeby	Przetłumaczone kopie dokumentów

Rysunek 11: Wykaz formularzy i dokumentów

Formularz przekazania

Każdemu wnioskowi na mocy konwencji musi towarzyszyć formularz przekazania. Formularz ten jest obowiązkowy. W formularzu przekazania określa się strony i rodzaj wniosku. Wymienia się w nim również dokumenty załączone do wniosku.

Formularz wniosku

W większości przypadków zastosowany zostanie zalecany formularz.

Tekst orzeczenia

W większości przypadków wnioskodawca załączy zwykły odpis orzeczenia. Pomoże to właściwemu organowi egzekucyjnemu zlokalizować orzeczenie i uzyskać dodatkowe lub poświadczone odpisy, jeżeli będą one potrzebne do wykonania.

Formularz informacji o sytuacji finansowej

Ponieważ jest to wniosek o wykonanie orzeczenia, załączony do niego będzie formularz informacji o sytuacji finansowej, zawierający informacje na temat miejsca pobytu i sytuacji finansowej pozwanego, podane w stopniu znanym wnioskodawcy. Formularz ten zawiera informacje ważne dla wykonania orzeczenia.

Jeśli wnioskodawca wykorzystał zalecany formularz, część tego dokumentu dotycząca wierzyciela będzie niewypełniona, ponieważ informacje te nie są wymagane w przypadku wniosku o wykonanie.

Dokument z wyliczeniem kwoty zaległych płatności

Jeżeli na mocy orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych istnieją niezapłacone (zaległe) świadczenia, a wnioskodawca chce, aby zostały one zapłacone, do wniosku powinien być załączony dokument określający, w jaki sposób wyliczono te zaległe kwoty świadczeń.

b) Na mocy rozporządzenia z 2009 r.

(i) Załącznik VI

W rozporządzeniu nakłada się wymóg wykorzystania załącznika VI, dołączonego do tekstu rozporządzenia, do celów składania wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w wezwanym państwie członkowskim. W rozporządzeniu nakłada się wymóg, aby informacje zawarte we wniosku obejmowały co najmniej (art. 57 ust. 2):

a) wskazanie charakteru wniosku lub wniosków;
b) imię i nazwisko oraz dane kontaktowe, w tym adres, a także datę urodzenia wnioskodawcy[316];
c) imię i nazwisko, a jeżeli są znane — adres i datę urodzenia pozwanego;
d) imię i nazwisko oraz datę urodzenia każdej osoby, na rzecz której mają zostać przyznane świadczenia alimentacyjne;
e) podstawę, na której oparty jest wniosek;
f) w przypadku wniosku składanego przez wierzyciela – informacje dotyczące adresu, na jaki świadczenia alimentacyjne powinny być przekazywane lub przesyłane drogą elektroniczną;
g) imię i nazwisko oraz dane kontaktowe osoby reprezentującej organ centralny wzywającego państwa członkowskiego lub nazwę i dane kontaktowe wydziału tego organu, odpowiedzialnych za rozpatrzenie danego wniosku.

[316] Adres zamieszkania wnioskodawcy można zastąpić innym adresem w przypadku przemocy w rodzinie, jeśli prawo krajowe wezwanego państwa członkowskiego nie wymaga przedstawienia adresu zamieszkania wnioskodawcy do celów postępowania (art. 57 ust. 3). Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

(ii) W odniesieniu do orzeczeń uznanych na mocy rozdziału IV sekcja 1 (orzeczeń wydanych w państwach członkowskich będących stronami protokołu haskiego z 2007 r.)

W art. 20 rozporządzenia określono wymagane dokumenty niezbędne do celów wykonania (na mocy rozdziału IV sekcja 1 rozporządzenia, w odniesieniu do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich będących stronami protokołu haskiego z 2007 r.), które wnioskodawca musi przedstawić właściwym organom egzekucyjnym:

a) odpis orzeczenia spełniający wymogi niezbędne do stwierdzenia autentyczności tego orzeczenia;
b) wyciąg z orzeczenia sporządzony przez sąd pochodzenia na formularzu, którego wzór znajduje się w załączniku I do rozporządzenia (wraz z, w stosowanych przypadkach, transliteracją lub tłumaczeniem jego treści[317]);
c) w stosownych przypadkach dokument wykazujący stan zaległości i podający datę ich wyliczenia;

Właściwe organy nie mogą wymagać od wnioskodawcy, by przedstawił tłumaczenie orzeczenia, chyba że orzeczenie zostało zaskarżone (art. 20 ust. 2)[318].

(iii) W odniesieniu do orzeczeń uznanych na mocy rozdziału IV sekcja 2 (orzeczeń wydanych w państwach członkowskich niebędących stronami protokołu haskiego z 2007 r.)

Na podstawie art. 28 rozporządzenia (zgodnie z określoną w sekcji 2 alternatywną procedurą uznawania i stwierdzania wykonalności w odniesieniu do orzeczeń wydanych w państwach członkowskich niebędących stronami protokołu haskiego z 2007 r.) do wniosków załącza się: a) odpis orzeczenia „spełniający wymogi niezbędne do stwierdzenia jego autentyczności"; oraz b) wyciąg z orzeczenia wydany przez sąd pochodzenia na formularzu, którego wzór znajduje się w załączniku II. W razie konieczności do wniosku powinny być dołączone transliteracja lub tłumaczenie, zgodnie z odpowiednimi wymogami w zakresie języka (zob. rozdział 3 część II sekcja II, aby uzyskać więcej informacji na temat wymogów w zakresie języka przewidzianych w rozporządzeniu). Właściwy organ [sądowy] [administracyjny], do którego wystąpiono z wnioskiem, nie może żądać od wnioskodawcy dostarczenia tłumaczenia orzeczenia (takie tłumaczenie może być jednak wymagane w związku z postępowaniem odwoławczym na mocy art. 32 lub 33).

Na mocy art. 29 rozporządzenia, jeżeli wyciąg z orzeczenia na formularzu, którego wzór znajduje się w załączniku II do rozporządzenia, nie został przedstawiony, właściwy organ może wyznaczyć termin jego przedstawienia, poprzestać na dokumencie równorzędnym lub zwolnić z obowiązku przedstawienia wyciągu, jeżeli uzna, że dysponuje wystarczającymi informacjami.

(iv) Dokumenty wymagane odniesieniu do ugód sądowych i dokumentów urzędowych (art. 48)

W art. 48 rozporządzenia określono dokumenty niezbędne do składania wniosków o uznanie lub o uznanie ze stwierdzeniem wykonalności ugód sądowych i dokumentów urzędowych w innym państwie członkowskim, które musi wydać właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia na wniosek wszystkich zainteresowanych stron – wyciąg z ugody sądowej lub dokument urzędowy na formularzu, którego wzór znajduje się odpowiednio do przypadku w załącznikach I, II, III lub IV.

[317] Aby uzyskać dalsze informacje na temat wymogów w zakresie języka i tłumaczeń przewidzianych w rozporządzeniu, zob. rozdział 3 część II sekcja II.
[318] *Ibid*.

(v) Dodatkowe dokumenty

W art. 57 ust. 4 i 5 rozporządzenia wymaga się, aby w odpowiednich przypadkach lub w razie potrzeby i o ile informacje te są znane, do wniosku załączano dodatkowe dokumenty. Obejmują one:

- informacje o sytuacji finansowej dłużnika, w tym nazwę i adres pracodawcy dłużnika, oraz informacje o składzie i położeniu majątku dłużnika (art. 57 ust. 4 lit. b))[319];
- wszelkie inne informacje, które mogą pomóc w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego (art. 57 ust. 4 lit. c));
- wszelkie niezbędne informacje lub dokumenty potwierdzające, w tym, w stosownych przypadkach, dokumenty dotyczące uprawnienia wnioskodawcy do uzyskania pomocy prawnej (art. 57 ust. 5).

Dowód realizacji świadczeń – instytucja publiczna

Jeżeli wnioskodawcą jest instytucja publiczna, mogła ona zapewnić inne świadczenia zamiast świadczeń alimentacyjnych. W niektórych przypadkach stosowne może być przedstawienie dokumentacji dotyczącej wypłaconych świadczeń, na przykład gdy instytucja publiczna chce dochodzić niezależnego prawa do otrzymania części zaległych świadczeń alimentacyjnych.

c) Wnoszenie o dodatkowe dokumenty

629. Jeżeli wniosek wydaje się niekompletny, ponieważ wymagane są dodatkowe dokumenty, nie należy go odrzucać. Zamiast tego należy złożyć wniosek o dodatkowe dokumenty do organu centralnego w [nazwa państwa], który może skontaktować się z wzywającym organem centralnym.

630. W przypadku otrzymania wniosku o dodatkowe dokumenty złożonego przez organ centralny w [nazwa państwa], państwo wzywające ma na mocy konwencji ***trzy miesiące*** lub na mocy rozporządzenia ***90 dni*** na dostarczenie tych dokumentów. Jeżeli żądane dokumenty nie zostały przekazane w określonym terminie, należy ponownie nawiązać kontakt z państwem wzywającym. Jeżeli jednak żądane dokumenty nie wpłyną i nie można podjąć rozpatrywania wniosku, organ centralny w [nazwa państwa] może (ale nie musi) zamknąć swoją dokumentację i odpowiednio powiadomić o tym fakcie państwo wzywające.

2. Czy wymogi konwencji lub rozporządzenia nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”?

631. Zgodnie z konwencją i z rozporządzeniem organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku, gdy „w sposób oczywisty” nie zostały spełnione wymogi odpowiednio konwencji lub rozporządzenia (zob. art. 12 ust. 8 konwencji i art. 58 ust. 8 rozporządzenia). Okoliczności, w których może zaistnieć taka sytuacja, są dość ograniczone[320], a to, czy organ centralny postanowi uwzględnić ten wymóg, zależy od tego organu.

632. Organ centralny mógł na przykład odrzucić wcześniej wniosek dotyczący tych samych stron. Jeżeli wnioskowi nie będą towarzyszyły dodatkowe dowody, organ centralny mógłby ponownie odrzucić wniosek na tej podstawie. Podobnie wniosek mógłby zostać odrzucony, gdyby z dokumentów jasno wynikało, że wniosek nie ma nic wspólnego ze świadczeniami alimentacyjnymi.

633. Właściwy organ w [nazwa państwa] może chcieć przeprowadzić podobną kontrolę po otrzymaniu wniosku w celu zapewnienia, aby nie było „oczywiste”, że wymogi

[319] Ponieważ jest to wniosek o wykonanie, informacje o sytuacji finansowej wierzyciela (art. 57 ust. 4 lit. a)) nie byłyby zazwyczaj potrzebne.
[320] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 344.

konwencji nie zostały spełnione, i w stosownym przypadku może chcieć poinformować organ centralny w [nazwa państwa] o wszelkich ustaleniach.

3. Przeprowadzenie poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego

634. W pewnych ograniczonych przypadkach organ centralny w [nazwa państwa] może chcieć, przed rozpoczęciem wykonania orzeczenia, przeprowadzić poszukiwania w celu ustalenia miejsca pobytu pozwanego, w szczególności w przypadku, gdy prawo państwa wykonującego wymaga powiadomienia pozwanego przed wykonaniem[321] lub jeżeli wnioskodawca nie jest pewien, czy dłużnik ma miejsce pobytu w państwie wezwanym lub czy posiada majątek lub uzyskuje dochody w tym państwie.

635. Oczekuje się, że prowadząc wszelkie poszukiwania organ centralny w [nazwa państwa] lub właściwy organ działający w jego imieniu skorzystają z dostępu do wszelkich baz danych i źródeł informacji publicznych, do których mają dostęp, w granicach określonych w prawie wewnętrznym w zakresie dostępu do danych osobowych (zob. również rozdział 3 część II sekcja VI, aby uzyskać dalsze informacje na temat ochrony danych osobowych i informacji poufnych na mocy konwencji i rozporządzenia)[322].

636. Jeżeli nie można ustalić miejsca pobytu pozwanego, położenia jego majątku lub dochodów w [nazwa państwa], organ centralny w [nazwa państwa] musi poinformować o tym wzywający organ centralny. Jeżeli państwo wzywające nie jest w stanie udostępnić żadnych dodatkowych informacji, które mogłyby pomóc w zlokalizowaniu pozwanego, wykonanie orzeczenia nie może mieć miejsca.

4. Odpowiednie środki tymczasowe lub zabezpieczające

637. Stosowne może być, aby właściwy organ [sądowy] [administracyjny] podjął środki tymczasowe lub zabezpieczające w okresie, w którym wniosek oczekuje na rozpatrzenie. Środki te można podejmować w wielu momentach w procesie rozpatrywania wniosków lub nawet przed rozpoczęciem tego procesu. Aby uzyskać dalsze informacje na temat środków tymczasowych i zabezpieczających, zob. rozdział 3 część II sekcja VIII.

5. Rozpoczęcie procesu wykonania

638. Właściwy organ odpowiedzialny za wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w [nazwa państwa] może teraz rozpocząć wykonywanie orzeczenia. Aby uzyskać dalsze informacje na temat wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, zob. rozdział 12.

III. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- W niektórych państwach przed wykonaniem lub w trakcie procesu wykonania podejmowane będą próby doprowadzenia do dobrowolnego wykonania orzeczenia[323]. Celem wszystkich wniosków w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest ustanowienie długoterminowego, stabilnego przepływu płatności do wierzyciela w możliwie najskuteczniejszy sposób.
- Trzeba zawsze mieć na uwadze, że wszystkie wnioski należy rozpatrywać szybko, skutecznie i bez zbędnych opóźnień.
- Właściwe organy powinny informować organ centralny w [nazwa państwa] o statusie wniosku o wykonanie. Organ centralny w [nazwa państwa] jest

[321] Zob. przypis 202 powyżej.
[322] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[323] W [nazwa państwa] próby doprowadzenia do dobrowolnego wykonania orzeczenia mogą być podejmowane przez […].

zobowiązany dostarczać organowi centralnemu w państwie wzywającym sprawozdania dotyczące statusu wniosku i postępów w jego rozpatrywaniu.

B. Powiązane formularze

Konwencja z 2007 r.:

Wniosek o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym

Rozporządzenie z 2009 r.:

Załącznik I
Załącznik II
Załącznik III
Załącznik IV
Załącznik VI

C. Odpowiednie artykuły

Konwencja z 2007 r.:

Artykuł 10 ust. 1 lit. b)
Artykuł 12
Artykuł 32
Artykuł 34

Rozporządzenie z 2009 r.:

Artykuły 16–43 (rozdział IV)
Artykuł 56 ust. 1 lit. b)
Artykuł 58
Artykuł 41
Artykuł 20

D. Powiązane rozdziały podręcznika

Zobacz rozdział 12 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

IV. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o wykonanie

	Procedura	**Odniesienie w podręczniku**
1	Otrzymanie dokumentów od organu centralnego w [nazwa państwa]	sekcja II pkt 1
2	Upewnienie się, że dokumenty są kompletne	sekcja II pkt 1
3	Czy wymogi konwencji lub rozporządzenia nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”?	sekcja II pkt 2
4	Podejmowanie wszelkich odpowiednich środków tymczasowych lub środków zabezpieczających	sekcja II pkt 4
5	Rozpoczęcie wykonywania orzeczenia	sekcja II pkt 5

V. Często zadawane pytania

Dlaczego orzeczenie z państwa wezwanego nie musi być uznane?

639. Uznanie nie jest potrzebne, ponieważ zwrócono się do [nazwa państwa] o wykonanie jego własnego orzeczenia, a nie orzeczenia zagranicznego, albo ponieważ zwrócono się do niego o wykonanie orzeczenia, które już zostało uznane.

Dlaczego należy korzystać z konwencji lub rozporządzenia, jeżeli wniosek dotyczy wykonania przez państwo jego własnego orzeczenia?

640. W niektórych państwach dostęp do właściwego organu egzekucyjnego (np. Agencji Alimentacyjnej) może być ograniczony i możliwy tylko dla rezydentów danego państwa. Organy centralne w państwach wezwanym i wzywającym mogą również pomagać w przekazaniu płatności, jeśli jest to konieczne i jeśli są w stanie to zrobić. Ponadto gdyby w państwie wezwanym potrzebna była pomoc prawna w celu wszczęcia procesu wykonania, będzie ona udzielona wnioskodawcy bezpłatnie, o ile wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia jako mający zastosowanie między dwoma umawiającymi się państwami lub państwami członkowskimi[324].

VI. Bezpośrednio składane wnioski o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w [nazwa państwa]

641. Właściwe organy mogą otrzymać bezpośrednio od wnioskodawców wnioski o wykonanie, które nie są składane za pośrednictwem organu centralnego. W takich przypadkach właściwe organy będą musiały znać wszelkie wymogi w zakresie dokumentacji lub zalecenia przewidziane w konwencji lub rozporządzeniu (zob. sekcja II pkt 1 powyżej), a w szczególności wymogi w zakresie dokumentów określone w art. 20 rozporządzenia do celów wykonania orzeczenia zgodnie z procedurą określoną w rozdziale IV sekcja 1 (zob. także rozdział 12 niniejszego podręcznika dotyczący wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych). Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].

[324] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa], dotyczącego procedury udzielania pomocy prawnej, zob. przypis 86 powyżej.

Rozdział 10 - Rozpatrywanie otrzymywanych wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. lub rozporządzenia z 2009 r.

I. Przegląd

A. Sytuacje, w których wniosek ten będzie stosowany

642. Wniosek o **wydanie** orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w [nazwa państwa], jako państwie będącym stroną konwencji lub państwie członkowskim, w którym rozporządzenie ma zastosowanie, można złożyć w każdej z następujących sytuacji:

> **Wydanie orzeczenia** to proces uzyskiwania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w przypadku, gdy orzeczenie takie nie istnieje albo gdy istniejącego orzeczenia z jakiegoś powodu nie można uznać lub wykonać. Wydanie orzeczenia może obejmować ustalenie pochodzenia dziecka, jeżeli jest to potrzebne do wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

- w przypadku gdy nie istnieje orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, a wierzyciel wnosi o wydanie orzeczenia; lub
- w przypadku gdy uznanie i wykonanie zagranicznego orzeczenia w [nazwa państwa] nie jest możliwe (lub gdy odmówiono uznania i wykonania danego orzeczenia na mocy konwencji wyłącznie ze względu na brak podstawy do jego uznania i wykonania na podstawie art. 20 lub z przyczyn określonych w art. 22 lit. b) lub e) konwencji).

643. Wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych może obejmować wniosek o ustalenie pochodzenia dziecka.

644. Wnioski o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych objęte są art. 10 ust. 1 lit. c) i d) konwencji i art. 56 ust. 1 lit. c) i d) rozporządzenia. (Zobacz omówienie zakresu i stosowania zarówno konwencji, jak i rozporządzenia w rozdziale 3 część I).

B. Przykład sprawy

645. Miejsce pobytu **wierzycielki** znajduje się w państwie A; ma ona dwoje dzieci. Ojciec dzieci przeniósł się do [nazwa państwa]. Wierzycielka chciałaby uzyskać od niego świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci. Zarówno państwo A, jak i [nazwa państwa] są umawiającymi się państwami w ramach konwencji lub państwami członkowskimi Unii Europejskiej, w których rozporządzenie ma zastosowanie.

> **Wierzyciel** jest osobą fizyczną, której przysługują świadczenia alimentacyjne lub na rzecz której dochodzi się takich świadczeń. Wierzycielem może być rodzic lub małżonek, dziecko, rodzice zastępczy, krewni lub inne osoby opiekujące się dzieckiem. W niektórych państwach osoba ta może być nazywana odbiorcą świadczeń alimentacyjnych, wierzycielem, rodzicem sprawującym pieczę nad dzieckiem lub opiekunem.

Jak to działa na mocy konwencji lub rozporządzenia

646. Wierzycielka złoży wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Organ centralny w państwie A przekaże ten wniosek organowi centralnemu w [nazwa państwa]. Dłużnik zostanie powiadomiony, a orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych zostanie wydane na mocy prawa (w tym przepisów prawa prywatnego międzynarodowego)[325] państwa wezwanego ([nazwa państwa]). W razie konieczności ustalone zostanie również pochodzenie dziecka.

[325] Jeżeli państwo wezwane jest państwem członkowskim Unii Europejskiej, w którym ma zastosowanie rozporządzenie z 2009 r., zastosowanie będą miały bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu. Aby uzyskać więcej informacji na temat bezpośrednich przepisów dotyczących jurysdykcji na

C. Kto może wnioskować o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

647. Jeżeli nie istnieje orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, o wydanie orzeczenia może wnioskować wyłącznie wierzyciel. Tylko na mocy konwencji, jeżeli orzeczenie istnieje, ale nie można go uznać lub wykonać z powodu zastrzeżenia na mocy konwencji[326], wniosek o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych może również złożyć instytucja publiczna, który działa w imieniu wierzyciela lub która udzieliła wierzycielowi świadczeń zamiast świadczeń alimentacyjnych. Miejsce pobytu wierzyciela musi znajdować się w państwie będącym stroną konwencji lub w państwie członkowskim, w którym rozporządzenie ma zastosowanie.

Potrzebujesz krótkiego streszczenia procedur dotyczących tego wniosku? Zajrzyj do **listy kontrolnej** zamieszczonej na końcu niniejszego rozdziału.

D. Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy nie można uznać istniejącego orzeczenia

1. Na mocy konwencji

648. Jak omówiono w rozdziale 7 niniejszego podręcznika, na mocy konwencji mogą zaistnieć sytuacje, w których państwo wezwane odmówiło uznania i wykonania istniejącego orzeczenia z powodu zastrzeżenia zgłoszonego na mocy art. 20 ust. 2 w odniesieniu do konkretnej podstawy uznania i wykonania, która ma zastosowanie do orzeczenia. Na przykład jeżeli orzeczenie wydano w oparciu o miejsce zwykłego pobytu wierzyciela w państwie pochodzenia i nie można stwierdzić żadnej innej podstawy uznania i wykonania orzeczenia określonej w art. 20, państwo wezwane może odmówić uznania orzeczenia. W takim wypadku konieczne może być wydanie nowego orzeczenia.

649. Należy zauważyć, że Unia Europejska jako umawiająca się strona w ramach konwencji z 2007 r. *nie zgłosi* takiego zastrzeżenia na mocy art. 20 ust. 2 konwencji i że w związku z tym sytuacja taka nie będzie miała miejsca w odniesieniu do właściwych organów w obrębie Unii Europejskiej zajmujących się sprawami wchodzącymi w zakres stosowania konwencji[327].

650. Państwa będące stronami konwencji, które zgłosiły takie zastrzeżenie, nie są zobowiązane do wniesienia w tej sytuacji nowego wniosku – wniosku o wydanie orzeczenia – ponieważ państwo wezwane ma obowiązek podjąć wszelkie odpowiednie działania w celu wydania nowego orzeczenia (art. 20 ust. 4), o ile pozwany ma „miejsce zwykłego pobytu" w państwie wezwanym. Procedury opisane w niniejszym rozdziale miałyby wówczas zastosowanie do wydania orzeczenia.

651. Może to oznaczać, że potrzebne będą dodatkowe informacje i dokumenty od wierzyciela, na przykład jeżeli koszty wychowania dziecka są istotne dla określenia wysokości świadczeń alimentacyjnych. Taki wniosek należy złożyć w organie centralnym państwa wzywającego.

652. W tej sytuacji ważne jest jednak, że we wniosku o wydanie nowego orzeczenia nie trzeba określać uprawnienia dziecka lub dzieci do złożenia wniosku o świadczenia

---

mocy rozporządzenia, zob. rozdział 4. Jeżeli państwo wezwane jest związane protokołem haskim z 2007 r. lub jest jego stroną, zastosowanie będą miały przepisy dotyczące prawa właściwego zawarte w protokole. Aby uzyskać więcej informacji na temat protokołu haskiego z 2007 r., zob. rozdział 5.

[326] Należy zauważyć, że Unia Europejska, jako umawiająca się strona w ramach konwencji z 2007 r., nie zgłosi takiego zastrzeżenia na mocy art. 20 ust. 2 konwencji. Decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej).

[327] *Ibid*.

alimentacyjne (art. 20 ust. 5)[328]. Istniejące orzeczenie będzie stanowiło podstawę na potrzeby ustalenia, czy dzieci są uprawnione do złożenia wniosku w sprawie alimentów.

653. Może również dojść do sytuacji, w których wnioskodawca posiada orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, ale wie, że pozwany w państwie wezwanym ([nazwa państwa]) będzie mógł skutecznie wnieść sprzeciw wobec wniosku o uznanie i wykonanie. Na mocy konwencji może to być spowodowane tym, że nie można znaleźć podstawy dla uznania i wykonania orzeczenia, lub tym, że orzeczenie jest takiego rodzaju, jakiego państwo wezwane nie może wykonać[329]. W takim wypadku wierzyciel będzie musiał złożyć wniosek o wydanie nowego orzeczenia, zamiast składać wniosek o uznanie i wykonanie[330].

654. Wnioski te również będą rozpatrywane w ten sam sposób, jak wszelkie inne wnioski omówione w niniejszym rozdziale. Ponieważ jednak, na mocy konwencji nowe orzeczenie nie jest wydawane z powodu odmowy uznania i wykonania istniejącego orzeczenia na skutek zastrzeżenia (art. 20 ust. 4), domniemanie dotyczące uprawnienia, o którym mowa w art. 20 ust. 5 konwencji i które omówiono powyżej, nie będzie miało zastosowania. Uprawnienie dzieci do świadczeń alimentacyjnych będzie musiało zostać ustalone w ramach wniosku o wydanie nowego orzeczenia.

2. Na mocy rozporządzenia

655. Na mocy rozporządzenia rozwój wydarzeń, w którym orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim nie może zostać uznane lub uznane ze stwierdzeniem wykonalności, powinien mieć miejsce znacznie rzadziej niż na mocy konwencji (zob. rozdział 8 niniejszego podręcznika, w którym opisano procedury uznawania i wykonywania orzeczeń na mocy rozporządzenia). Jeżeli występują jednak okoliczności, w których orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim nie może zostać uznane lub wykonane w innym państwie członkowskim na mocy rozporządzenia, wnioskodawca może wykorzystać wniosek o wydanie na mocy rozporządzenia w celu wydania nowego orzeczenia w państwie wezwanym.

II. Rozpatrywanie otrzymywanych wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. lub rozporządzenia z 2009 r.

A. Informacje ogólne

656. Niniejsza sekcja obejmuje ogólne wymogi dotyczące rozpatrywania otrzymywanych wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Szczególne procedury będą zgodne z prawem wewnętrznym i procedurami obowiązującymi w [nazwa państwa]. Niektóre państwa stosują procedury sądowe w celu wydania orzeczenia, inne przesyłają wniosek do organu administracyjnego, aby organ ten wydał orzeczenie[331].

657. Należy zauważyć, że w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w których ma zastosowanie rozporządzenie, właściwe organy będą stosowały przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu w odniesieniu do *wszystkich* wniosków o wydanie orzeczenia i wniosków składanych bezpośrednio na mocy konwencji albo rozporządzenia,

[328] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 469–471. Należy zauważyć, że w konwencji nie zdefiniowano terminu „uprawnienie" w tym kontekście, a zatem znaczenie tego terminu oraz to, jakie dalsze informacje lub dowody będą wymagane w celu wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, będzie określone prawem wewnętrznym państwa wezwanego.

[329] Na przykład w orzeczeniu wysokość świadczeń alimentacyjnych może być określona jako pewien procent wynagrodzenia, a to jest uważane przez państwo wezwane za zbyt ogólnikowe, aby mogło być wykonalne. Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 255. W [nazwa państwa] […].

[330] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 255.

[331] W [nazwa państwa] stosowane są procedury [sądowe] [administracyjne] w celu wydania orzeczenia lub ustalenia wysokości świadczeń alimentacyjnych. W [nazwa państwa] właściwymi organami [sądowymi] [administracyjnymi] są [...].

o ile wchodzą one w przedmiotowy i czasowy zakres stosowania rozporządzenia (aby uzyskać dalsze informacje na temat zakresu stosowania rozporządzenia, zob. również rozdział 3 część I sekcja III, a na temat przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu, zob. również rozdział 4). Ponadto w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w których ma zastosowanie rozporządzenie i które są stronami protokołu haskiego z 2007 r., właściwe organy będą stosowały postanowienia protokołu w odniesieniu do *wszystkich* wniosków o wydanie orzeczenia i wniosków składanych bezpośrednio, o ile wchodzą one w przedmiotowy i czasowy zakres stosowania protokołu (aby uzyskać dalsze informacje na temat protokołu haskiego z 2007 r. zob. również rozdział 5). Geograficzny zakres stosowania przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu i przepisów dotyczących prawa właściwego zawartych w protokole jest uniwersalny.

658. Natomiast w państwach spoza Unii Europejskiej będących stronami konwencji wnioski o wydanie będą w pierwszej kolejności podlegały prawu wewnętrznemu w odniesieniu do kwestii dotyczących jurysdykcji oraz prawa właściwego (o ile umawiające się państwo nie jest stroną protokołu haskiego z 2007 r.).

659. W konwencji i w rozporządzeniu określono pewne ogólne kroki dotyczące wszystkich wniosków. Po otrzymaniu wniosku organ centralny w [nazwa państwa] przeprowadzi wstępną analizę, w stosownych przypadkach może zażądać dodatkowych dokumentów, a następnie prześle wniosek do właściwego [sądowego] [administracyjnego] organu państwa wezwanego, w tym przypadku [nazwa państwa], aby organ ten wydał orzeczenie.

660. Po wydaniu orzeczenia zostanie ono wykonane przez właściwy organ w państwie wezwanym, jeżeli wnioskodawca wniósł o wykonanie orzeczenia.

B. Diagram sekwencji działań

661. Na poniższym diagramie sekwencji działań przedstawiono przebieg procesu wydawania orzeczenia.

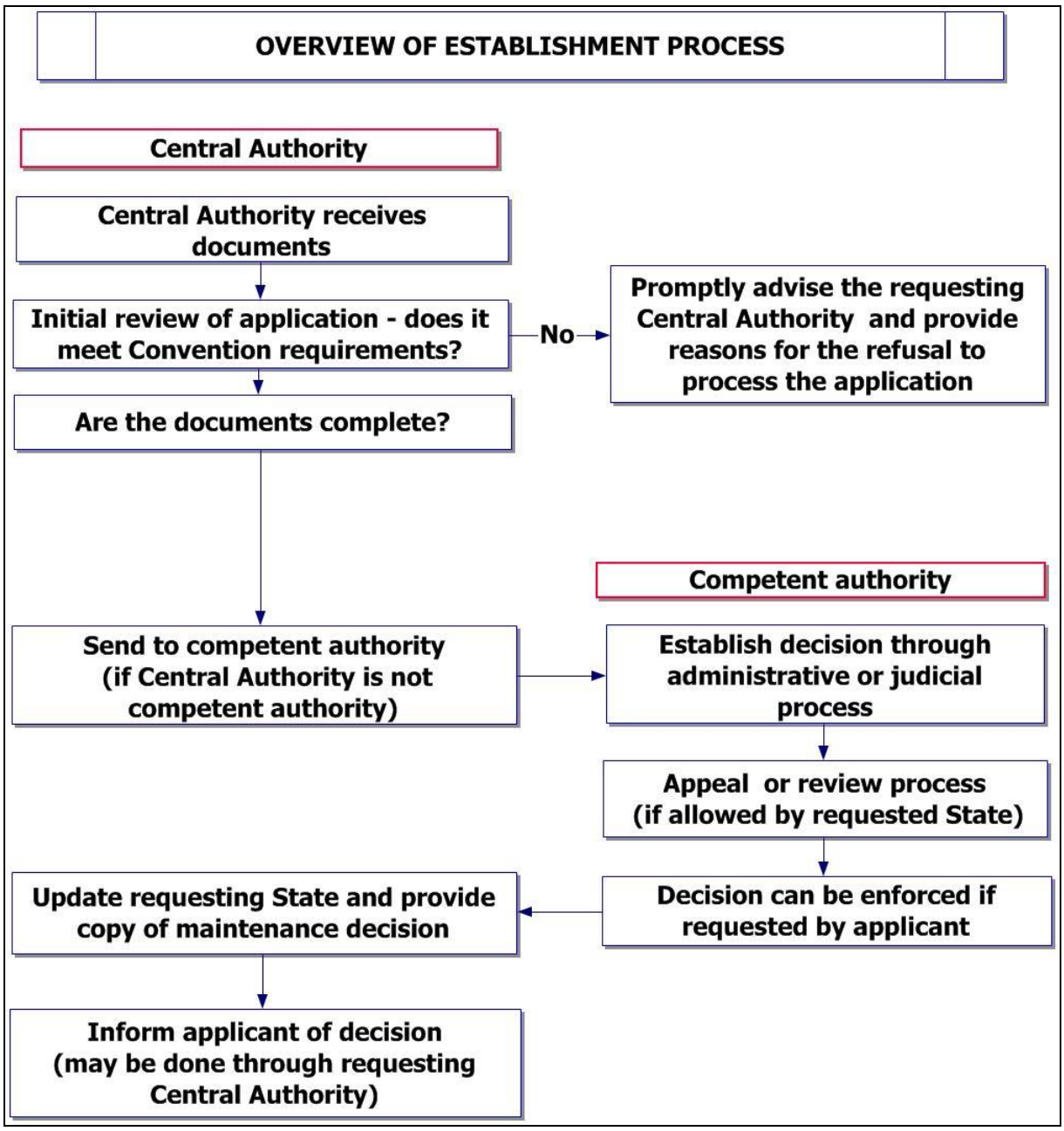

Rysunek 12: Przegląd procesu wydawania orzeczenia

C. *Kroki w procesie wydawania orzeczenia*

1. Wstępna analiza przeprowadzana przez organ centralny w [nazwa państwa]

662. Celem wstępnej analizy przeprowadzanej przez organ centralny w [nazwa państwa], będący organem centralnym w **państwie wezwanym,** jest zapewnienie zasadności wniosku, kompletności dokumentacji oraz możliwości rozpatrzenia wniosku. W stosownych przypadkach konieczne może być przeprowadzenie poszukiwania, aby ustalić miejsce pobytu dłużnika/pozwanego, szczególnie w przypadku gdy istnieją pewne wątpliwości co do tego, czy ma on miejsce pobytu w [nazwa państwa] lub czy posiada majątek lub uzyskuje dochody w tym

Państwo wzywające jest umawiającym się państwem w ramach konwencji lub państwem członkowskim, w którym rozporządzenie ma zastosowanie, które występuje z wnioskiem i składa go w imieniu wnioskodawcy mającego miejsce pobytu w tym państwie. ***Państwo wezwane*** jest umawiającym się państwem w ramach konwencji lub państwem członkowskim, w którym rozporządzenie ma zastosowanie, do którego zwrócono się o rozpatrzenie wniosku.

państwie. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] będzie musiał przeprowadzić podobne badanie.

a) Niespełnienie wymogów konwencji lub rozporządzenia

663. Zgodnie z art. 12 ust. 8 konwencji i art. 58 ust. 8 rozporządzenia organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku, jeżeli „w sposób oczywisty" nie zostały spełnione wymogi konwencji lub rozporządzenia. Nie oznacza to, że wezwany organ centralny ustala, czy wniosek jest zasadny w swej istocie. Zamiast tego oczekuje się, że wezwany organ centralny, w tym wypadku organ centralny w [nazwa państwa], po prostu sprawdzi wniosek w celu zapewnienia, aby nie stanowił on naruszenia procedury ani nie był wnioskiem zupełnie niewchodzącym w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia – na przykład wnioskiem dotyczącym wyłącznie prawa pieczy nad dzieckiem.

664. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] może chcieć przeprowadzić podobną wstępną kontrolę i niezwłocznie poinformować organ centralny w [nazwa państwa] o każdym brakującym dokumencie.

b) Niekompletne dokumenty

665. Należy przeanalizować otrzymany pakiet, aby zapewnić kompletność dokumentacji. Na mocy konwencji w przypadku każdej sprawy dotyczącej wydania orzeczenia wymagane będzie złożenie formularza przekazania, a także prawdopodobnie formularza wniosku o wydanie orzeczenia i formularza informacji o sytuacji finansowej oraz w razie potrzeby innych formularzy. Na mocy rozporządzenia w przypadku każdej sprawy dotyczącej wydania orzeczenia należy skorzystać z formularza, którego wzór znajduje się w załączniku VII do rozporządzenia (zgodnie z wymogami dotyczącymi treści wniosku określonymi w art. 57 rozporządzenia). Pozostałe wymagane dokumenty będą się różnić w zależności od indywidualnych okoliczności faktycznych każdej sprawy (np. czy dziecko jest pełnoletnie lub w wieku zbliżonym do pełnoletności).

Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo w ramach konwencji lub państwo członkowskie, w którym ma zastosowanie rozporządzenie, do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji lub rozporządzenia.

c) Ustalenie miejsca pobytu pozwanego/dłużnika

666. W niektórych przypadkach wnioskodawca nie będzie znać dokładnego lub aktualnego miejsca pobytu pozwanego/dłużnika. W związku z tym państwo wezwane, w tym wypadku [nazwa państwa], musi wykorzystać dostępne źródła w celu ustalenia miejsca pobytu dłużnika, tak aby można było przystąpić do realizacji wniosku. W każdym przypadku dłużnika trzeba w pewnym momencie powiadomić o wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, a jeżeli orzeczenie ma być wykonane, miejsce pobytu dłużnika będzie potrzebne również na potrzeby tego postępowania.

667. W pewnych przypadkach, jeżeli istnieją wątpliwości co do tego, czy dłużnik ma miejsce pobytu w [nazwa państwa], rozsądne może być przeprowadzenie poszukiwań jak najwcześniej. Jeżeli okaże się, że dłużnik nie ma miejsca pobytu w [nazwa państwa], można o tym powiadomić państwo wzywające i wniosek może zostać wysłany do innego umawiającego się państwa lub państwa członkowskiego. W innych przypadkach konieczne poszukiwania przeprowadzi **właściwy organ [sądowy]**

Właściwy organ to taki organ w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji lub rozporządzenia. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją lub rozporządzeniem.

[administracyjny] w ramach samej procedury wydawania orzeczenia, a nie jako działanie wstępne[332].

668. W każdym razie trzeba pamiętać, że nie ma wymogu udostępniania państwu wzywającemu adresu ani danych kontaktowych pozwanego. Jeżeli informacje mają być udostępnione, musi odbyć się to zgodnie z konwencją lub rozporządzeniem oraz zgodnie z obowiązującym prawem wewnętrznym w zakresie ochrony danych osobowych (aby uzyskać dalsze informacje na temat prywatności i ochrony danych osobowych, zob. rozdział 3 część II sekcja VI).

d) Rozpoczęcie procesu wydawania orzeczenia

669. Po przeprowadzeniu wstępnych działań właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] może przystąpić do rozpatrywania wniosku[333]. Następna sekcja zawiera omówienie procedur niezbędnych do wydania orzeczenia.

2. Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – właściwy organ [sądowy] [administracyjny]

670. Ze względu na liczne różnice w sposobie rozpatrywania wniosków o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w różnych państwach, w niniejszej sekcji określono ogólne zasady, a także zawarto bardziej szczegółowe informacje niezbędne do wydania orzeczenia na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa]. Ma ona na celu zaprezentowanie kroków, które będą miały zastosowanie do wszystkich wniosków.

671. Zgodnie z wewnętrznymi procedurami [nazwa państwa] w ramach przystąpienia do rozpatrywania wniosku o wydanie orzeczenia podjęte zostaną następujące kroki.

(1) Odpowiednie środki tymczasowe lub zabezpieczające

672. Stosowne może być, aby właściwy organ [sądowy] [administracyjny] podjął środki tymczasowe lub zabezpieczające w okresie, w którym wniosek oczekuje na rozpatrzenie. Środki te można podejmować w wielu momentach w procesie rozpatrywania wniosków lub nawet przed rozpoczęciem tego procesu. Aby uzyskać dalsze informacje na temat środków tymczasowych i zabezpieczających, zob. rozdział 3 część II sekcja VIII.

(2) Jurysdykcja

673. Jeżeli państwo wezwane jest państwem członkowskim Unii Europejskiej, w którym stosuje się rozporządzenie, zastosowanie będą miały bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu. Rozporządzenie [ma] zastosowanie w [nazwa państwa]. Aby uzyskać więcej informacji na temat bezpośrednich przepisów dotyczących jurysdykcji na mocy rozporządzenia, zob. rozdział 4. Jeżeli państwo wezwane nie jest państwem członkowskim Unii Europejskiej, kwestia jurysdykcji właściwego organu w tej sprawie będzie podlegać jego prawu wewnętrznemu, w tym przepisom prawa prywatnego międzynarodowego[334].

(3) Kontrola dokumentacji

---

[332] W [nazwa państwa] […].

[333] W [nazwa państwa] właściwym organem [sądowym] [administracyjnym] jest [...].

[334] Jeżeli wydawane orzeczenie ma zostać uznane lub wykonane w ramach innej jurysdykcji, właściwe organy mogą chcieć uwzględnić podstawy jurysdykcji przyjęte na potrzeby uznania i wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w ramach zagranicznej jurysdykcji, a w szczególności podstawy określone w art. 20 konwencji. Na przykład w większości przypadków sądy w Stanach Zjednoczonych Ameryki nie uznają ani nie wykonują zagranicznych orzeczeń w sprawie alimentów na rzecz dzieci wydawanych na podstawie jurysdykcji miejsca będącego zwykłym miejscem pobytu wierzyciela (w art. 20 ust. 2 konwencji zezwala się umawiającemu się państwu w ramach konwencji na zgłoszenie zastrzeżenia do tej podstawy jurysdykcji i kilku innych na potrzeby uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń). W takich okolicznościach, jeżeli dłużnik ma zwykłe miejsce pobytu w umawiającym się państwie, państwo to będzie jednak miało obowiązek podjąć wszelkie odpowiednie działania w celu wydania orzeczenia na korzyść wierzyciela (zob. art. 20 ust. 4).

674. Kontrolę dokumentacji przeprowadza się, aby upewnić się, że jest ona kompletna i spełnia określone kryteria – takie jak konieczność poświadczenia pewnych dokumentów[335]. Ani w konwencji ani w rozporządzeniu nie ma wymogu, aby zawsze przedkładano poświadczone dokumenty (w odniesieniu do wymogów dotyczących autentyczności/upoważnienia w związku z niektórymi dokumentami na mocy rozporządzenia, zob. jednak rozdział 3 część II). Jeżeli na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] wymagane są dokumenty, a nie zostały one przekazane, należy skontaktować się z państwem wzywającym za pośrednictwem organu centralnego w [nazwa państwa].

(4) Powiadomienie dłużnika

675. W przypadku każdego wniosku o wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych **dłużnik** zostanie powiadomiony o wniosku lub o ocenie dotyczącej świadczeń alimentacyjnych. W niektórych państwach następuje to na bardzo wczesnym etapie postępowania; dłużnik otrzyma powiadomienie o dochodzeniu świadczeń alimentacyjnych oraz zostanie wezwany do przedstawienia informacji finansowych właściwemu organowi odpowiedzialnemu za wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych[336]. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] ustala następnie wysokość świadczeń alimentacyjnych.

Dłużnik jest osobą fizyczną, która jest zobowiązana świadczyć alimenty lub od której dochodzi się alimentów. Dłużnikiem może być rodzic lub małżonek lub inna osoba, która na mocy prawa miejsca, w którym wydano orzeczenie, ma obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych.

676. Ponadto dłużnik może otrzymać wezwanie do przedstawienia informacji finansowych lub innych danych niezbędnych do ustalenia jego dochodów i zdolności płacenia świadczeń alimentacyjnych.

(5) Skierowanie do rozstrzygania sporów lub podobnych procedur

677. W niektórych państwach dostępne mogą być takie usługi, jak alternatywne metody rozstrzygania sporów, mediacja lub pomoc w przygotowaniu dokumentów, mające na celu zapewnienie sprawnego rozpatrywania wniosków. Usługi te są dostępne w razie potrzeby zarówno dla wnioskodawców, jak i dla pozwanych. W niektórych państwach podejmowane są starania, aby uzyskać orzeczenie w drodze ugody lub porozumienia[337].

(6) Ustalanie pochodzenia dziecka

678. W przypadku niektórych wniosków wierzyciel może domagać się ustalenia pochodzenia dziecka lub dłużnik/pozwany może podawać w wątpliwość, czy jest rodzicem dziecka lub dzieci i wnioskować o badanie genetyczne. Możliwość podniesienia tej kwestii przez dłużnika będzie zależała od przepisów prawa państwa wezwanego. W niektórych państwach badanie pochodzenia dziecka nie zostanie nakazane, a wniosek nie będzie dopuszczalny, jeżeli dziecko urodziło się w trakcie trwania związku małżeńskiego rodziców[338].

679. Jeżeli badanie pochodzenia dziecka jest potrzebne, w konwencji i w rozporządzeniu zobowiązuje się organ centralny do „udzielenia pomocy" w ustaleniu pochodzenia dziecka (art. 6 ust. 2 lit. h) konwencji i art. 51 ust. 2 lit. h) rozporządzenia). Nie oznacza to, że organ centralny w państwie wezwanym (tj. w [nazwa państwa]) jest zobowiązany do zapewniania badań genetycznych na wniosek dłużnika; musi on raczej mieć możliwość poinformowania pozwanego / dłużnika o placówkach badawczych lub agencjach, które mogą przeprowadzić badanie[339].

---

[335] W [nazwa państwa] […].
[336] Zob. przypis 290 powyżej.
[337] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[338] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[339] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

680. Nie oznacza to jednak, że państwo wezwane musi pokrywać koszty badania pochodzenia dziecka, jeżeli wnioskuje o nie dłużnik. Państwo wezwane może wymagać od dłużnika/pozwanego pokrycia kosztów badania jako warunku jego przeprowadzenia[340].

681. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] mogą chcieć sprawdzić, czy organ centralny podjął starania, aby domniemany ojciec dobrowolnie uznał ojcostwo. Ponadto w stosownych przypadkach organ centralny powinien uzyskać pewność w kwestii obowiązujących przepisów prawa dotyczących ustalania pochodzenia dziecka (aby uzyskać dalsze informacje na temat kwestii dotyczących pochodzenia dziecka, zob. również rozdział 3 część I sekcja I lit. A.).

(7) Pomoc prawna i koszty badania pochodzenia dziecka

682. Koszty badań genetycznych mających na celu ustalenie pochodzenia dziecka znacznie się różnią w poszczególnych państwach. Zgodnie z jedną z podstawowych zasad konwencji i rozporządzenia, usługi, w tym pomoc prawna, powinny być zapewniane wierzycielowi bezpłatnie na potrzeby wniosków dotyczących zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci, które nie ukończyły 21 lat. Dotyczy to również wniosków o wydanie orzeczenia (zob. art. 15 ust. 1) konwencji i art. 46 ust. 1 rozporządzenia). Oznacza to faktycznie, że wierzyciel nie powinien być zmuszony do pokrycia kosztów związanych z badaniem pochodzenia dziecka[341].

683. Aby uzyskać więcej informacji na temat udzielania pomocy prawnej, zob. rozdział 3 część II sekcja VII.

(8) Określenie prawa właściwego

684. Przed ustaleniem wysokości świadczeń alimentacyjnych, tj. istoty sporu, właściwy organ [sądowy] [administracyjny] będzie musiał ustalić, czy prawem właściwym jest prawo wewnętrzne czy zagraniczne. Aby uzyskać więcej informacji na temat kwestii związanych z prawem właściwym na mocy konwencji i rozporządzenia, zob. rozdział 5.

685. Jeżeli zostanie ustalone, że prawem właściwym jest prawo zagraniczne, właściwy organ [sądowy] [administracyjny] będzie musiał ustalić istnienie i treść właściwego prawa zagranicznego. Aby uzyskać więcej informacji na temat ustalania istnienia i treści prawa zagranicznego, zob. rozdział 6.

(9) Ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych

686. Po rozstrzygnięciu kwestii związanych z pochodzeniem dziecka i ukończeniu innych wstępnych kroków wymaganych na podstawie wewnętrznych procedur obowiązujących w [nazwa państwa] wydane zostanie orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Należy zauważyć, że przy ustalaniu wysokości przyznawanych świadczeń alimentacyjnych niektóre państwa korzystają z wytycznych dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w oparciu o dochody dłużnika lub w oparciu o połączenie dochodów dłużnika i wierzyciela; inne państwa ustalają wysokość świadczeń alimentacyjnych wyłącznie na podstawie kosztów wychowania dziecka[342].

(10) Procedury odwołania lub kontroli

687. Po wydaniu orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, właściwy organ lub organ centralny musi o tym niezwłocznie poinformować wszystkie strony, w tym wnioskodawcę. Na mocy prawa państwa wezwanego dopuszczalny może być środek odwoławczy lub kontrola w odniesieniu do orzeczenia[343]. Ten środek prawny będzie dostępny również dla wnioskodawcy, na przykład w przypadku gdy odmówiono

---

[340] Zob. przypis 96 powyżej.

[341] Chyba że państwo wezwane stwierdzi, że wniosek jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw (art. 15 ust. 2 konwencji i art. 46 ust. 2 rozporządzenia). Wyłącznie na mocy konwencji państwo umawiające się może również złożyć oświadczenie, że będzie stosowało kryterium sytuacji majątkowej dziecka, aby ustalić uprawnienie do usług bezpłatnych. Unia Europejska nie złoży takiego oświadczenia, a zatem w państwach członkowskich Unii Europejskiej kryterium sytuacji majątkowej dziecka nie będzie miało w tym kontekście zastosowania (zob. decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej)).

[342] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

[343] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

przyznania świadczeń alimentacyjnych lub wnioskodawca kwestionuje kwotę przyznanych świadczeń. Dobrą praktyką może być informowanie wnioskodawcy z pomocą organu centralnego na temat wszelkich dostępnych środków odwoławczych lub kontroli oraz terminów korzystania z tych praw[344].

688. W przypadku gdy wymagana jest pomoc prawna na potrzeby odwołania, powyższe omówienie dotyczy również wymogu udzielenia przez państwo wezwane ([nazwa państwa]) bezpłatnej pomocy prawnej wierzycielowi/wnioskodawcy. Należy jednak zauważyć, że na potrzeby środka odwoławczego przeprowadzona może być nowa ocena uprawnienia wnioskodawcy do bezpłatnej pomocy prawnej, ponieważ przed zapewnieniem takiej pomocy państwo wezwane może chcieć rozważyć, czy środek odwoławczy jest w swej istocie wyraźnie pozbawiony podstaw[345].

(11) Wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych

689. Po wydaniu orzeczenia, jeżeli wnioskodawca wniósł o wykonanie orzeczenia (zaznaczając to w odpowiednim formularzu wniosku), właściwy organ [sądowy] [administracyjny] powinien rozpocząć wykonywanie orzeczenia (aby uzyskać informacje na temat wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, zob. rozdział 12).

(12) Powiadomienia o stanie rozpatrywania wniosku

690. Jest istotne, aby państwo wzywające było na bieżąco informowane na temat stanu rozpatrywania wniosku o wydanie orzeczenia. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] powinien informować organ centralny w [nazwa państwa] o statusie wniosku o wydanie orzeczenia. Organ centralny jest zobowiązany przedkładać organowi centralnemu w państwie wzywającym sprawozdania dotyczące statusu wniosku i postępów w jego rozpatrywaniu.

III. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- Jeżeli wnioskodawca i pozwany zawrą ugodę dotyczącą orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, należy o tym niezwłocznie poinformować organ centralny w [nazwa państwa], który z kolei poinformuje organ centralny w państwie wzywającym, aby ten mógł zamknąć swoją dokumentację.
- Na mocy konwencji wszystkie umawiające się państwa mają ogólny obowiązek rozpatrywania wniosków możliwie najszybciej. Pośpiech jest szczególnie ważny w przypadku wniosków o wydanie orzeczenia, jako że dopóki orzeczenie nie zostanie wydane, wnioskodawca i dzieci nie mają prawa do świadczeń alimentacyjnych. Zbędne opóźnienia w wydaniu orzeczenia często mogą powodować znaczne trudności dla rodzin.

B. Powiązane formularze

Konwencja z 2007 r.:

Wniosek o wydanie orzeczenia
Formularz przekazania
Formularz informacji o sytuacji finansowej

Rozporządzenie z 2009 r.:

Załącznik VII

[344] *Ibid*.
[345] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 386.

C. Odpowiednie artykuły

Konwencja z 2007 r.:

Artykuł 10
Artykuł 11
Artykuł 12
Artykuł 14
Artykuł 15
Artykuł 20
Artykuł 22

Rozporządzenie z 2009 r.:

Artykuł 56
Artykuł 57
Artykuł 58
Artykuł 44
Artykuł 46

D. Powiązane rozdziały podręcznika

Zobacz rozdział 3 – Kwestie ogólne: konwencja z 2007 r. i rozporządzenie z 2009 r.
Zobacz rozdział 4 – Rozporządzenie z 2009 r.: bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji
Zobacz rozdział 5 – Prawo właściwe na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.
Zobacz rozdział 6 – Ustalanie istnienia i treści prawa zagranicznego
Zobacz rozdział 12 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

IV. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o wydanie orzeczenia

	Procedura	**Odniesienie w podręczniku**
1	Otrzymanie dokumentów od organu centralnego w [nazwa państwa]	Sekcja II lit. C pkt 1
2	Upewnienie się, że dokumenty są kompletne, a wniosek wchodzi w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia	Sekcja II lit. C pkt 1
3	Podjęcie wszelkich odpowiednich środków tymczasowych	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 1)
4	Wydanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych	Sekcja II lit. C pkt 2
(i)	Przeanalizowanie dokumentów i powiadomienie dłużnika	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 4)
(ii)	W razie potrzeby ustalenie pochodzenia dziecka	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 6)
(iii)	Ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 9)
5	Poinformowanie dłużnika i wierzyciela oraz przekazanie aktualnych informacji wzywającemu organowi centralnemu	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 10)
6	Wniesienie środka odwoławczego lub kontroli, jeżeli jest to dozwolone	Sekcja II lit. C pkt 2 ppkt 10)
7	Skierowanie orzeczenia do wykonania, jeżeli	Sekcja II lit. C

	wnioskodawca o to wnioskował	pkt 2 ppkt 11)

V. Często zadawane pytania

Jak wnioskodawca może dowiedzieć się, co stało się z wnioskiem?

691. Jeżeli wnioskodawca ma pytania, powinien skontaktować się z organem centralnym w państwie wzywającym, aby uzyskać informacje na temat stanu rozpatrywania wniosku. Organ centralny w [nazwa państwa] nie będzie miał bezpośredniego kontaktu z wnioskodawcą, chyba że zgodził się na przyjmowanie zapytań bezpośrednio. Na mocy konwencji organ centralny w [nazwa państwa] musi potwierdzić otrzymanie wniosku w terminie sześciu tygodni oraz przedstawić notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku w terminie trzech miesięcy od daty potwierdzenia wpłynięcia dokumentu. Na mocy rozporządzenia organ centralny w [nazwa państwa] musi potwierdzić otrzymanie wniosku w terminie 30 dni oraz przedstawić notatkę na temat stanu rozpatrywania wniosku w terminie 60 dni od daty potwierdzenia wpłynięcia dokumentu.

Czy dłużnik/pozwany może kwestionować pochodzenie dziecka?

692. Będzie to zależało od prawa państwa wezwanego. W niektórych państwach wniosek o badanie pochodzenia dziecka zostanie odrzucony, jeżeli na przykład strony były małżeństwem[346].

Jaka jest rola organu centralnego, jeżeli badanie pochodzenia dziecka jest potrzebne?

693. Jeżeli wnioskodawca wnosi o przeprowadzenie badania pochodzenia dziecka, organ centralny w [nazwa państwa] powinien w tej procedurze pomóc. Organ centralny w [nazwa państwa] powinien skontaktować się z wzywającym organem centralnym i ułatwić udział wnioskodawcy w badaniu.

694. Jeżeli dłużnik jest uprawniony do wnioskowania o badanie, państwo wezwane [nazwa państwa] nie jest zobowiązane do zapewnienia badania. Właściwy organ w [nazwa państwa] może jednak przekazać dłużnikowi informacje na temat sposobu przeprowadzenia badania pochodzenia dziecka[347].

Co wnioskodawca musi osobiście stawić się w sądzie?

695. Będzie to zależało od wezwanego państwa (w którym wniosek o wydanie jest rozpatrywany), które może wymagać obecności wnioskodawcy[348]. Organ centralny w [nazwa państwa] może pomóc w ułatwieniu takiego uczestnictwa poprzez zorganizowanie tele- lub wideokonferencji, jeżeli takie rozwiązania są dostępne.

Kto poniesie koszty badania genetycznego w przypadku wniosku w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, które nie ukończyło 21 lat?

696. Badania mające na celu ustalenie pochodzenia dziecka zaliczają się do bezpłatnych usług, które trzeba zapewnić wnioskodawcy w sprawie dotyczącej świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. W związku z tym od wnioskodawcy nie można wymagać pokrycia kosztów badań pochodzenia dziecka, chyba że wniosek jest wyraźnie pozbawiony podstaw, jak stanowi art. 15 ust. 2 konwencji i art. 46 ust. 2 rozporządzenia[349]. Niekoniecznie oznacza to jednak, że organ centralny w [nazwa

[346] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[347] Zob. przypis 338 powyżej, aby uzyskać informacje na temat postępowania dotyczącego pochodzenia dziecka na mocy prawa [nazwa państwa], i przypis 96 powyżej w odniesieniu do badania pochodzenia dziecka i kwestii dowodowych.
[348] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[349] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 393. Wyłącznie na mocy konwencji państwo może złożyć oświadczenie o stosowaniu kryterium sytuacji majątkowej dziecka, a w takim przypadku wnioskodawca może być zobowiązany do pokrycia kosztów badania, jeżeli jego wniosek będzie dla niego niekorzystny. Unia Europejska nie złoży takiego oświadczenia, a zatem w państwach członkowskich Unii Europejskiej kryterium sytuacji majątkowej dziecka nie będzie miało w tym kontekście zastosowania (zob. decyzja Rady 2011/432/UE (przypis 59 powyżej)).

państwa] będzie odpowiedzialny za koszty, ponieważ państwo wezwane może dochodzić pokrycia kosztów badania przez dłużnika, jako warunku przeprowadzenia badania[350].

W jakiej wysokości przyznane zostaną świadczenia alimentacyjne?

697. Metoda obliczania kwoty należnych świadczeń alimentacyjnych jest odmienna w każdym państwie, zgodnie z prawem właściwym (zob. rozdział 5)[351].

Co się dzieje, jeżeli pozwany został powiadomiony, ale nie odpowiada na orzeczenie lub go nie kwestionuje?

698. Będzie to zależało od szczegółowych zasad stosowanych w państwie wezwanym. Jeżeli prawo tego państwa na to zezwala, sprawę można rozpatrywać, a orzeczenie zostanie wydane pod nieobecność dłużnika, lub – w systemie administracyjnym – orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych może zostać uznane za skuteczne po upływie terminu odwołania lub zaskarżenia, a następnie wykonane[352].

Co się dzieje po wydaniu orzeczenia?

699. Wnioskodawca wskaże w formularzu wniosku, czy chce, aby orzeczenie zostało wykonane. Jeżeli tak, orzeczenie zostanie przesłane właściwemu organowi w [nazwa państwa] w celu wykonania, a pobrane płatności zostaną przekazane wierzycielowi alimentacyjnemu[353].

Czy wnioskodawca może wnieść odwołanie dotyczące przyznanej kwoty świadczeń alimentacyjnych?

700. Tylko w przypadku, gdy w państwie, w którym wydano orzeczenie, dozwolony jest proces odwołania lub kontroli. Organ centralny w państwie wezwanym poinformuje wierzyciela o wydaniu orzeczenia oraz o tym, czy można wnieść środek odwoławczy dotyczący przyznanej kwoty. Wnioskodawca może również odwołać się od orzeczenia, w którym odmówiono przyznania świadczeń alimentacyjnych, a organ centralny w państwie wezwanym może udzielić pomocy również w tym procesie[354].

VI. Bezpośrednio składane wnioski o wydanie orzeczeń

701. Wnioski o wydanie orzeczenia składane bezpośrednio do właściwego organu [sądowego] [administracyjnego] w [nazwa państwa] objęte zakresem konwencji lub rozporządzenia będą podlegały prawu obowiązującemu w danym państwie, czyli zazwyczaj prawu wewnętrznemu (w tym przepisom prawa prywatnego międzynarodowego). Na mocy rozporządzenia w przypadku składanych bezpośrednio wniosków o wydanie i zmianę orzeczeń, zastosowanie będą miały przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu (zob. rozdział 4), jak również przepisy dotyczące prawa właściwego określone w protokole (zob. rozdział 5) w odniesieniu do państw, w których protokół ma zastosowanie. Omówione w rozdziale 7 postanowienia konwencji dotyczące składanych bezpośrednio na mocy konwencji wniosków o uznanie i wykonanie nie stosują się do składanych bezpośrednio wniosków o wydanie lub zmianę. Oznacza to w praktyce, że procedury, formularze i pomoc dostępne dla wierzycieli lub dłużników składających te wnioski będą takie, jakie przewidziano w obowiązującym prawie wewnętrznym lub procedurach obowiązujących w [nazwa państwa].

702. Co ważne, nawet jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych może wchodzić w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia (np. gdy orzeczenie dotyczy wydania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka), do tych składanych bezpośrednio wniosków nie stosują się postanowienia i przepisy dotyczące

[350] Zob. przypis 96 powyżej.
[351] Zob. przypis 342 powyżej.
[352] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[353] W [nazwa państwa] [...].
[354] Zob. sprawozdanie wyjaśniające, pkt 390. Jeżeli środek odwoławczy jest wyraźnie pozbawiony podstaw, można odmówić udzielenia bezpłatnej pomocy prawnej. Aby uzyskać informacje na temat prawa wewnętrznego [nazwa państwa], zob. przypis 343 powyżej.

pomocy prawnej na najkorzystniejszych warunkach. W niektórych przypadkach wierzyciel lub dłużnik może być zmuszony zaangażować prawnika na swój koszt w państwie wezwanym, tj. w [nazwa państwa], w celu złożenia wniosku. (Więcej informacji na temat skutecznego dostępu do procedur i pomocy prawnej na mocy tych dwóch instrumentów można znaleźć w rozdziale 2 część II sekcja VII.) W [nazwa państwa] […].

Rozdział 11 - Wnioski o zmianę orzeczenia: art. 10 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 10 ust. 2 lit. b) i c) konwencji z 2007 r.; a także art. 56 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 56 ust. 2 lit. b) i c) rozporządzenia z 2009 r.

Część I – Wprowadzenie

703. W niniejszym rozdziale w pierwszej kolejności przedstawiono przegląd sposobu, w jaki konwencja lub rozporządzenie mają zastosowanie do wniosków składanych przez dłużników lub wierzycieli w celu zmiany istniejących orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych (część I). W następnych sekcjach rozdziału (części II) przedstawiono procedury postępowania z otrzymywanymi wnioskami o zmianę.

704. Należy zauważyć, że w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w których ma zastosowanie rozporządzenie, właściwe organy będą stosowały przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu w odniesieniu do *wszystkich* wniosków o zmianę orzeczenia i wniosków składanych bezpośrednio na mocy konwencji albo na mocy rozporządzenia, o ile wchodzą one w przedmiotowy i czasowy zakres stosowania rozporządzenia (aby uzyskać dalsze informacje na temat zakresu stosowania rozporządzenia, zob. również rozdział 3 część I sekcja III, a na temat przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu, zob. rozdział 4). Ponadto w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w których ma zastosowanie rozporządzenie i które są stronami protokołu haskiego z 2007 r., właściwe organy będą stosowały postanowienia protokołu w odniesieniu do *wszystkich* wniosków o zmianę orzeczenia i wniosków składanych bezpośrednio, o ile wchodzą one w przedmiotowy i czasowy zakres stosowania protokołu (aby uzyskać dalsze informacje na temat protokołu haskiego z 2007 r. zob. również rozdział 5). Geograficzny zakres stosowania przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu i przepisów dotyczących prawa właściwego zawartych w protokole jest uniwersalny[355].

705. Natomiast w państwach spoza Unii Europejskiej będących stronami konwencji wnioski o zmianę będą w pierwszej kolejności podlegały prawu wewnętrznemu w odniesieniu do kwestii dotyczących jurysdykcji oraz prawa właściwego (o ile umawiające się państwo nie jest stroną protokołu haskiego z 2007 r.). Kwestia tego, czy zmiana jest dozwolona na podstawie określonych w art. 18 konwencji przepisów dotyczących ograniczania, będzie jednak podlegać weryfikacji podczas sprawowania jurysdykcji i podczas uznawania i wykonywania orzeczenia w innym państwie umawiającym się.

706. Czynniki takie jak: interakcje między postanowieniami konwencji lub rozporządzenia, sytuacja stron (miejsce pobytu, miejsce wydania orzeczenia itp.) oraz to, czy wniosek składa wierzyciel czy dłużnik, wpłyną na to, gdzie i jak wnioskodawca zdecyduje się złożyć wniosek o **zmianę**. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] powinny mieć świadomość podstawowych kwestii dotyczących zmian orzeczeń na mocy omawianych dwóch aktów, aby posiadać niezbędne podstawowe informacje dotyczące rozpatrywania wniosków o zmianę orzeczenia.

Zmiana jest procesem zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych po wydaniu tego orzeczenia. W niektórych państwach jest to nazywane wnioskiem w sprawie zmiany lub modyfikacji. Zmiana może dotyczyć kwoty świadczeń alimentacyjnych, częstotliwości lub innego warunku określonego w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

[355] [Nazwa państwa] [jest/są] [nie jest / nie są] [państwem] [państwem członkowskim Unii Europejskiej] w którym mają zastosowanie rozporządzenie i protokół haski z 2007 r.

I. Przegląd – zmiana orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

A. Informacje ogólne

707. Ze względu na fakt, że świadczenia alimentacyjne, w szczególności na rzecz dzieci, mogą być należne przez wiele lat, a potrzeby dzieci i sytuacja majątkowa rodziców z czasem ulegają zmianie, możliwość zmiany orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest istotna dla zapewnienia, aby dzieci i rodziny otrzymywały wsparcie, którego potrzebują. Konwencja i rozporządzenie zawierają zatem postanowienia, na mocy których organy centralne mają pomagać w przekazywaniu i rozpatrywaniu wniosków o zmianę orzeczeń, a także zasady późniejszego uznawania i wykonywania tych zmienionych orzeczeń w stosownych przypadkach[356].

708. Na mocy art. 10 konwencji i art. 56 rozporządzenia wniosek o zmianę istniejącego orzeczenia można złożyć w przypadku, gdy jedna ze stron – wierzyciel albo dłużnik – ubiega się o zmianę orzeczenia (nazywaną również w niektórych państwach modyfikacją[357]). Wierzyciel może ubiegać się o podniesienie kwoty świadczeń alimentacyjnych, zakończenie wypłacania świadczeń na co najmniej jedno dziecko lub o zmianę warunków, takich jak częstotliwość wypłacania świadczeń. Podobnie dłużnik może ubiegać się o zmianę – często o obniżenie kwoty należnej, zakończenie wypłacania świadczeń na co najmniej jedno dziecko lub o zmianę warunków wypłacania świadczeń. Zmiana może również mieć na celu po prostu zapewnienie, aby świadczenia alimentacyjne odzwierciedlały aktualne dochody dłużnika. Organ centralny w państwie wzywającym, w którym znajduje się miejsce pobytu wnioskodawcy, będzie zaangażowany w przekazywanie wniosku o zmianę do innego umawiającego się państwa lub państwa członkowskiego.

709. Wszystkie umawiające się państwa lub państwa członkowskie posiadają procedury umożliwiające rozpatrywanie składanych na mocy konwencji lub rozporządzenia wniosków o modyfikację lub zmianę zobowiązań alimentacyjnych poprzez zmianę istniejącego orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, albo poprzez wydanie nowego orzeczenia[358]. Należy jednak pamiętać, że w większości przypadków zasadność wniosku o zmianę będzie ustalana na mocy prawa mającego zastosowanie w państwie wezwanym lub na mocy prawa wewnętrznego państwa wezwanego[359]. Umawiające się państwa i państwa członkowskie mogą również mieć bardzo różne przepisy dotyczące podstaw, które trzeba ustalić, zanim można będzie zezwolić na zmianę orzeczenia[360].

710. Trzeba zwrócić uwagę, że wnioski o zmianę dotyczące zmniejszenia lub anulowania kwoty zaległych świadczeń mogą być traktowane w różnych państwach w bardzo różny sposób. Niektóre państwa nie zezwalają na żadne zmiany w odniesieniu do zaległych płatności, a nawet w przypadku wydania orzeczenia zmieniającego kwotę zaległych świadczeń zmiana ta niekoniecznie będzie uznana w innym państwie[361].

711. W przypadku tego typu wniosków składanych przez dłużnika ważnym czynnikiem jest również dostępność pomocy prawnej w odniesieniu do wniosków o zmianę. W przypadku wniosku o zmianę złożonego przez dłużnika nie przysługuje automatyczne

---

[356] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 258.
[357] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[358] Mimo że w niniejszym rozdziale omówiono sytuację, w której państwo jest proszone o zmianę wcześniejszego orzeczenia, to zachowuje on aktualność w jednakowym stopniu również w sytuacjach, gdy prawo wewnętrzne nie pozwala na zmianę orzeczenia, a jedynie na wydanie nowego orzeczenia. Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 264. Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[359] Niektóre państwa będą stosowały w przypadku tych wniosków prawo zagraniczne, a nie prawo wewnętrzne. Jeżeli dane państwo jest stroną protokołu haskiego z 2007 r. lub jest nim związane, protokół ten będzie miał zastosowanie do zmiany orzeczeń. W [nazwa państwa] […]. Zob. także rozdział 5 dotyczący prawa właściwego.
[360] W niektórych państwach zmiana orzeczenia wydanego w innym państwie nie zostanie uznana, jeżeli miejsce pobytu dziecka lub jednej ze stron nadal znajduje się w państwie pochodzenia. Może to wpływać na skuteczność ubiegania się o zmianę orzeczenia w państwie innym niż państwo pochodzenia.
[361] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

prawo do bezpłatnej pomocy prawnej (zob. art. 17 konwencji i art. 47 rozporządzenia). Jednak w przypadku gdy wniosek o zmianę składa wierzyciel i gdy dotyczy on wchodzących w zakres stosowania konwencji świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, wierzyciel będzie uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej.

712. Co równie ważne, konwencja i rozporządzenie zawierają tylko podstawowe wytyczne co do rodzajów wniosków o zmianę, które można składać za pośrednictwem organu centralnego, a także pewne bardzo ograniczone zasady dotyczące sposobu, w jaki umawiające się państwa lub państwa członkowskie powinny postępować z zagranicznymi orzeczeniami zmieniającymi, które zostały wydane.

Państwo pochodzenia jest państwem, w którym wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych.

713. Dlatego w przypadku realizacji spraw międzynarodowych będą występować sytuacje, w których ani konwencja ani rozporządzenie nie zapewnią żadnych konkretnych wytycznych. W takich przypadkach poszczególne państwa, w tym wypadku [nazwa państwa], będą musiały rozstrzygnąć wszelkie kwestie w oparciu o swoje prawo wewnętrzne i nadrzędne zasady konwencji lub rozporządzenia zobowiązujące państwa do współpracy w celu propagowania skutecznych, opłacalnych i sprawiedliwych rozwiązań oraz do wspierania rozwiązań służących dochodzeniu świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci i innych członków rodziny.

B. Gdzie można bezpośrednio złożyć wniosek o zmianę i czy wniosek na mocy konwencji lub rozporządzenia jest możliwy?

714. Jak wspomniano powyżej, rozporządzenie zawiera bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji (zob. rozdział 4), w których określono, kiedy państwo, w którym ma zastosowanie rozporządzenie, może sprawować jurysdykcję w sprawach świadczeń alimentacyjnych.

715. Konwencja nie zawiera „bezpośrednich przepisów" dotyczących jurysdykcji określających, kiedy umawiające się państwo może zmienić orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych wydane w innym umawiającym się państwie. W państwach spoza Europy będących stronami konwencji zawsze będzie to kwestia regulowana prawem wewnętrznym. Jedyną sytuacją, w której konwencja bezpośrednio odnosi się do możliwości zmiany orzeczenia, i która podlega weryfikacji w trakcie uznawania i wykonywania orzeczenia w innym umawiającym się państwie, jest złożenie wniosku o zmianę przez dłużnika w państwie innym niż państwo pochodzenia w przypadku, gdy wierzyciel ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia (art. 18 konwencji)[362].

Wskazówka: W całym niniejszym podręczniku stosuje się rozróżnienie między **wnioskami składanymi bezpośrednio** a **wnioskami**. Wniosek jest działaniem na mocy konwencji lub rozporządzenia, które podejmowane jest za pośrednictwem organu centralnego, np. wniosek o uznanie i wykonanie. Wniosek składany bezpośrednio jest działaniem, o które występuje się bezpośrednio do właściwego organu, np. wniosek składany bezpośrednio na mocy konwencji wyłącznie o ustanowienie zobowiązań alimentacyjnych między małżonkami i byłymi małżonkami w przypadku, gdy żadne z umawiających się państw nie rozszerzyło zakresu stosowania konwencji na tego rodzaju wnioski. Aby uzyskać więcej informacji na temat wniosków składanych bezpośrednio, zob. sekcja VI poniżej.

716. Rozporządzenie również odnosi się bezpośrednio do możliwości zmiany orzeczenia w związku ze złożeniem wniosku o zmianę przez dłużnika w państwie innym niż państwo pochodzenia, w przypadku gdy wierzyciel nadal ma miejsce pobytu w państwie pochodzenia (art. 8 rozporządzenia). Aby uzyskać więcej informacji na temat art. 8 rozporządzenia i sposobu, w jaki wpływa on na inne przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu, zob. poniżej (część II „Jurysdykcja").

[362] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 415.

717. Przewidując możliwość składania **wniosków o zmianę** na mocy konwencji i rozporządzenia oraz określając zasady, na jakich orzeczenia (w tym orzeczenia zmienione) mogą być uznawane i wykonywane, konwencja i rozporządzenie zapewniają ramy stanowiące odpowiedź na potrzeby stron w sytuacjach, w których trzeba zmienić pierwotne orzeczenie. W konwencji i w rozporządzeniu uwzględniono opłacalny, uproszczony proces składania przez wierzycieli lub dłużników wniosków o zmianę w przypadku, gdy druga strona ma miejsce pobytu w innym umawiającym się państwie lub innym państwie członkowskim; w większości sytuacji zlikwidowano konieczność udawania się strony, która wnioskuje o zmianę, do innego państwa w celu złożenia wniosku[363].

718. W większości przypadków wnioskodawca, wierzyciel lub dłużnik, może mieć do dyspozycji kilka możliwości pod względem miejsca złożenia wniosku o zmianę oraz tego, czy do złożenia wniosku należy wykorzystać konwencję czy rozporządzenie. Wnioskodawca może zdecydować się na:

- złożenie wniosku na mocy art. 10 konwencji lub art. 56 rozporządzenia, po czym wniosek jest przekazywany do rozpatrzenia w państwie, w którym znajduje się miejsce pobytu drugiej strony; lub
- podróż do państwa, w którym wydano orzeczenie lub w którym znajduje się miejsce pobytu drugiej strony, i złożenie wniosku bezpośrednio do właściwego organu w tym drugim państwie; lub
- złożenie wniosku bezpośrednio do właściwego organu swojego państwa, w szczególności w przypadku gdy miejsce pobytu wnioskodawcy nadal znajduje się w państwie, w którym wydano orzeczenie.

719. To, którą możliwość wnioskodawca może wybrać w konkretnym przypadku, będzie zależało od:

- miejsca pobytu wnioskodawcy i tego, czy jest to państwo pochodzenia (państwo, w którym wydano orzeczenie);
- miejsca pobytu dłużnika;
- tego, czy prawo stosowane w państwie, w którym wniosek ma zostać złożony lub bezpośrednio złożony, dopuszcza rodzaj zmiany, której dotyczy wniosek (np. zob. uwagi powyżej dotyczące zmiany kwoty zaległych świadczeń);
- tego, czy zaistnieją jakiekolwiek trudności z uznaniem zmienionego orzeczenia w państwie, w którym ma ono być wykonane;
- czasu potrzebnego do wypełnienia wniosku. Może to mieć szczególne znaczenie w sytuacji, gdy wierzyciel wnosi o podniesienie kwoty świadczeń alimentacyjnych, aby pokryć rosnące koszty wychowania dziecka;
- tego, czy państwo zapewnia przyspieszoną procedurę w odniesieniu do zmiany – na przykład dostępne w Australii procedury ponownej oceny – która mogłaby umożliwić częste korekty, gdy strony tego potrzebują.

720. Należy pamiętać, że ze względu na art. 18 konwencji i art. 8 rozporządzenia dłużnik będzie miał dużo bardziej ograniczone możliwości zmiany niż wierzyciel.

721. Ponadto należy zauważyć, że ze względu na fakt, iż konwencja może mieć zastosowanie tylko w ściśle określonych okolicznościach, istnieje możliwość, że zmiana orzeczeń lub wydanie nowych orzeczeń spowodują, że w odniesieniu do tej samej rodziny lub wnioskodawcy i pozwanego będzie istniało wiele orzeczeń. W miarę możliwości należy unikać działania, które skutkuje powstaniem wielu orzeczeń, ponieważ niepewność spowodowana przez orzeczenia oraz zasoby potrzebne do rozwiązania problemów utrudnią skuteczne wykonanie tych orzeczeń.

---

[363] Należy zauważyć, że w niektórych przypadkach podróż może mimo wszystko okazać się konieczna, a mianowicie jeżeli danej sprawy nie można rozpatrzyć za pośrednictwem organu centralnego. Jednak w niektórych państwach mogą istnieć instalacje pozwalające na prowadzenie wideokonferencji, co właściwe organy mogą w razie potrzeby zbadać w celu wyeliminowania konieczności podróży.

Część II – Rozpatrywanie otrzymywanych wniosków o zmianę

722. Niniejsza sekcja poświęcona jest procedurom stosowanym przez państwo wezwane, tj. [nazwa państwa], po otrzymaniu wniosku o zmianę.

723. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] nieobeznane z wnioskami o zmianę, mogą zechcieć zapoznać się z częścią I niniejszego rozdziału, aby lepiej zrozumieć podstawę wniosków o zmianę oraz najczęstszy przebieg wydarzeń związany z tymi wnioskami.

I. Procedury – właściwy organ [sądowy] [administracyjny]

1. Czy wymogi konwencji lub rozporządzenia nie zostały spełnione „w sposób oczywisty"?

724. Na mocy konwencji i rozporządzenia organ centralny może odmówić rozpatrzenia wniosku wyłącznie wtedy, gdy „w sposób oczywisty" nie zostały spełnione wymogi konwencji (art. 12 ust. 8) lub rozporządzenia (art. 58 ust. 8). Wyjątek ten jest bardzo ograniczony i może mieć zastosowanie na przykład do sytuacji, w której wniosek nie dotyczy świadczeń alimentacyjnych[364].

725. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] może chcieć przeprowadzić podobną wstępną kontrolę i odpowiednio poinformować organ centralny w [nazwa państwa] o każdym ustaleniu.

2. Czy dokumenty i informacje są kompletne?

Konwencja z 2007 r.

726. W konwencji wymaga się wyłącznie formularza przekazania i wniosku (można skorzystać z zalecanego formularza wniosku o zmianę orzeczenia), jednak w większości przypadków do ustalenia podstawy zmiany niezbędne będą inne dokumenty. W większości przypadków pakiet materiałów będzie zawierał następujące dokumenty:

- zalecany formularz wniosku o zmianę orzeczenia;
- odpis orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych – poświadczony tylko wtedy, gdy wymaga tego państwo wezwane (zob. profil państwa)[365];
- formularz informacji o sytuacji finansowej dłużnika;
- informacje niezbędne do ustalenia miejsca pobytu strony pozwanej w państwie wezwanym;
- formularz informacji o sytuacji finansowej wierzyciela;
- dodatkowe dokumenty niezbędne do poparcia wniosku o zmianę;
- dodatkowe dokumenty wymagane przez państwo wezwane (zob. profil państwa)[366].

Rozporządzenie z 2009 r.

a) Załącznik VII

727. W rozporządzeniu nakłada się wymóg korzystania z załącznika VII, dołączonego do tekstu rozporządzenia, do celów składania wniosków o zmianę orzeczenia. W rozporządzeniu nakłada się wymóg, aby informacje zawarte we wniosku zawierały co najmniej (art. 57 ust. 2):

a) wskazanie charakteru wniosku lub wniosków;

---

[364] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 344.
[365] [Nazwa państwa] wymaga/wymagają […].
[366] *Ibid*.

b) imię i nazwisko oraz dane kontaktowe, w tym adres, a także datę urodzenia wnioskodawcy[367];
c) imię i nazwisko, a jeżeli są znane — adres i datę urodzenia pozwanego;
d) imię i nazwisko oraz datę urodzenia każdej osoby, na rzecz której mają zostać przyznane świadczenia alimentacyjne;
e) podstawę, na której oparty jest wniosek;
f) w przypadku wniosku składanego przez wierzyciela – informacje dotyczące adresu, na jaki świadczenia alimentacyjne powinny być przekazywane lub przesyłane drogą elektroniczną;
g) imię i nazwisko oraz dane kontaktowe osoby reprezentującej organ centralny wzywającego państwa członkowskiego lub nazwę i dane kontaktowe wydziału tego organu, odpowiedzialnych za rozpatrzenie danego wniosku.

b) Dodatkowe dokumenty (art. 57)

728. W art. 57 ust. 4 i 5 rozporządzenia wymaga się, aby w odpowiednich przypadkach lub w razie potrzeby i o ile informacje te są znane, do wniosku załączano dodatkowe dokumenty. Obejmują one:

- informacje o sytuacji finansowej wierzyciela (art. 57 ust. 4 lit. a));
- informacje o sytuacji finansowej dłużnika, w tym nazwę i adres pracodawcy dłużnika, oraz informacje o składzie i położeniu majątku dłużnika (art. 57 ust. 4 lit. b));
- wszelkie inne informacje, które mogą pomóc w ustaleniu miejsca pobytu pozwanego (art. 57 ust. 4 lit. c));
- wszelkie niezbędne informacje lub dokumenty potwierdzające, w tym, w stosownych przypadkach, dokumenty dotyczące uprawnienia wnioskodawcy do uzyskania pomocy prawnej (art. 57 ust. 5).

3. Niekompletne dokumenty?

729. Jeżeli na mocy konwencji lub rozporządzenia którykolwiek z powyższych dokumentów jest wymagany, a nie został załączony do pakietu dokumentów na potrzeby wniosku, wniosku nie należy odrzucać. Zamiast tego należy zwrócić się do tego państwa wzywającego za pośrednictwem organu centralnego w [nazwa państwa] o przesłanie niezbędnych dokumentów. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne], które nie posiadają pełnej dokumentacji, powinny jak najszybciej poinformować o tym organ centralny [nazwa państwa], aby niezwłocznie uzyskać brakujące dokumenty od państwa wzywającego.

4. Czy istnieją jakiekolwiek czynniki, które trzeba uwzględnić na wstępie?

730. Organ centralny w [nazwa państwa] powinien wstępnie przeanalizować otrzymane dokumenty i ustalić, czy mogą istnieć jakiekolwiek przeszkody w rozpatrywaniu sprawy w państwie wezwanym oraz czy istnieją obawy, że mogą wystąpić przeszkody w uznaniu i wykonaniu zmienionego orzeczenia. Właściwy organ [sądowy] [administracyjny] w [nazwa państwa] będzie musiał przeprowadzić podobne badanie. Ocena ta jest szczególnie ważna w przypadku wniosków składanych przez dłużników. Jak omówiono w części I (sekcja I lit. B) niniejszego rozdziału, okoliczności, w których dłużnik może wnieść w innym państwie wniosek o zmianę orzeczenia na mocy konwencji lub rozporządzenia, są w niektórych przypadkach ograniczone.

731. W niektórych państwach prawo wewnętrzne nie zezwala na obniżenie i anulowanie zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka. Jeżeli wniosek dotyczy tylko anulowania zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, a prawo

[367] W przypadku przemocy w rodzinie adres zamieszkania wnioskodawcy można zastąpić innym adresem, jeżeli w prawie krajowym wezwanego państwa członkowskiego nie wymaga się podania adresu zamieszkania wnioskodawcy do celów postępowania (art. 57 ust. 3). Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

wewnętrzne[368] nie zezwala na anulowanie zaległych płatności, należy powiadomić o tym organ centralny w [nazwa państwa], który następnie odpowiednio powiadomi o tym państwo wzywające[369].

5. Odpowiednie środki tymczasowe lub zabezpieczające

732. Stosowne może być, aby właściwy organ [sądowy] [administracyjny] podjął środki tymczasowe lub zabezpieczające w okresie, w którym wniosek oczekuje na rozpatrzenie. Środki te można podejmować w wielu momentach w procesie rozpatrywania wniosków lub nawet przed rozpoczęciem tego procesu. Aby uzyskać dalsze informacje na temat środków tymczasowych i zabezpieczających, zob. rozdział 3 część II sekcja VIII.

6. Rozpatrywanie wniosku o zmianę

733. Po dokonaniu wstępnej oceny, że wniosek może zostać objęty postępowaniem na mocy konwencji lub rozporządzenia, właściwy organ [sądowy] [administracyjny] może ustalić zasadność sprawy. Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].

a) Jurysdykcja

i) Jurysdykcja w umawiających się państwach w ramach konwencji z 2007 r. spoza Unii Europejskiej

734. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] w umawiających się państwach w ramach konwencji z 2007 r. spoza Unii Europejskiej (tj. w państwach, w których nie ma zastosowania rozporządzenie) będą musiały ustalić, czy zgodnie z prawem wewnętrznym mają jurysdykcję w tym zakresie[370].

735. Należy jednak zauważyć, że w konwencji ujęto szczególne postanowienie dotyczące „negatywnej jurysdykcji" – art. 18, „Ograniczenia postępowań" – odnoszące się do możliwości zmiany istniejącego orzeczenia przez dłużnika. Tak długo jak miejsce zwykłego pobytu wierzyciela znajduje się w państwie, w którym wydano orzeczenie, dłużnik nie może wszcząć postępowania o zmianę orzeczenia w innym umawiającym się państwie w ramach konwencji, z zastrzeżeniem szeregu wyjątków (aby uzyskać dalsze informacje na temat art. 18 konwencji, który zasadniczo jest analogiczny do art. 8 rozporządzenia, zob. rozdział 4 dotyczący norm jurysdykcyjnych określonych w rozporządzeniu, sekcja G)[371].

ii) Jurysdykcja na mocy rozporządzenia z 2009 r.

736. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w których ma zastosowanie rozporządzenie, będą w przypadku otrzymywanych wniosków i wniosków składanych bezpośrednio stosowały przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu – niezależnie od tego, czy wniosek został złożony na mocy konwencji czy na mocy rozporządzenia. Dzieje się tak, ponieważ przepisy dotyczące jurysdykcji określone w rozporządzeniu są uniwersalne i wywołują skutek *erga omnes* (aby uzyskać więcej informacji na temat bezpośrednich przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu, zob. rozdział 4).

---

[368] W niektórych państwach będzie to obejmowało protokół haski z 2007 r. (aby uzyskać więcej informacji na temat protokołu haskiego z 2007 r., zob. rozdział 5).
[369] Zob. przypis 361 powyżej.
[370] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[371] Jeżeli zmieniane orzeczenie ma zostać uznane lub wykonane w ramach innej jurysdykcji, właściwe organy mogą chcieć mieć na uwadze podstawy jurysdykcji zaakceptowane na potrzeby uznania i wykonania orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych w ramach innej jurysdykcji, a w szczególności podstawy określone w art. 20 konwencji. Na przykład w większości przypadków sądy w Stanach Zjednoczonych Ameryki nie uznają ani nie wykonują zagranicznych orzeczeń w sprawie alimentów na rzecz dzieci wydawanych na podstawie jurysdykcji miejsca będącego zwykłym miejscem pobytu wierzyciela (w art. 20 ust. 2 konwencji zezwala się państwu będącemu stroną konwencji na zgłoszenie zastrzeżenia do tej podstawy jurysdykcji i kilku innych na potrzeby uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń). W takich okolicznościach, jeżeli dłużnik ma zwykłe miejsce pobytu w państwie będącym stroną konwencji, państwo to będzie jednak miało obowiązek podjąć wszelkie odpowiednie działania w celu wydania orzeczenia na korzyść wierzyciela (zob. art. 20 ust. 4).

737. W rozporządzeniu, podobnie jak w konwencji, ujęto szczególny przepis dotyczący „negatywnej jurysdykcji", który odnosi się do możliwości wszczęcia przez dłużnika postępowania w celu zmiany istniejącego orzeczenia (art. 8 rozporządzenia, „Ograniczenie prowadzenia postępowania"). Na mocy rozporządzenia, dopóki wierzyciel ma nadal zwykłe miejsce pobytu w umawiającym się państwie w ramach konwencji lub w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym wydano orzeczenie, dłużnik nie może wszcząć postępowania w celu zmiany orzeczenia w innym państwie członkowskim, z zastrzeżeniem szeregu wyjątków (aby zapoznać się ze streszczeniem art. 8 rozporządzenia, zob. rozdział 4 sekcja G).

738. W pewien sposób będzie zachodziło wzajemne oddziaływanie między art. 8 rozporządzenia a innymi przepisami dotyczącymi jurysdykcji określonymi w rozporządzeniu. Właściwe organy stosujące rozporządzenie powinny najpierw sprawdzić, czy mogą uznać swoją jurysdykcję na mocy art. 4 rozporządzenia, w którym określono kryteria ważnych umów w sprawie wyboru sądów zawieranych na mocy rozporządzenia. Umowa w sprawie wyboru sądu, spełniająca wymogi określone w art. 4 rozporządzenia, stanowi jeden z określonych wyjątków od ograniczeń dotyczących postępowań wszczynanych przez dłużnika (art. 8 ust. 2 lit. a)).

739. Jeżeli właściwe organy nie są w stanie stwierdzić swojej jurysdykcji na podstawie ważnej umowy w sprawie wyboru sądu, będą musiały złożyć zapytanie, czy mogą uznać swoją jurysdykcję na innej podstawie, w pierwszej kolejności na podstawie art. 3 rozporządzenia (Przepisy ogólne), a następnie na podstawie art. 5 (Jurysdykcja wynikająca ze stawienia się pozwanego przed sądem).

740. Po tym, jak właściwe organy ustalą, że mogą objąć zakresem swoich obowiązków sprawę dotyczącą zmiany na podstawie głównych „pozytywnych" przepisów dotyczących jurysdykcji określonych w rozporządzeniu, będą one musiały ocenić, czy dojdzie do ograniczenia prowadzenia postępowania w myśl art. 8. Należy zauważyć, że wspomniane ograniczenie prowadzenia postępowania będzie właściwe wyłącznie, jeżeli dłużnik składa wniosek o zmianę, a wierzyciel nadal ma miejsce pobytu w umawiającym się państwie w ramach konwencji haskiej lub w państwie członkowskim, w którym wydano pierwotne orzeczenie, i będzie podlegało czterem wyjątkom określonym w art. 8 ust. 2 lit. a)–d).

741. Aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat wszystkich przepisów rozporządzenia dotyczących jurysdykcji, zob. rozdział 4 niniejszego podręcznika (aby uzyskać więcej informacji na temat art. 8, zob. rozdział 4 sekcja G)[372].

b) Prawo właściwe

i) Prawo właściwe w państwach niebędących stronami protokołu haskiego z 2007 r.

742. Właściwe organy [sądowe] [administracyjne] w państwach będących stronami konwencji, które nie są stronami protokołu haskiego z 2007 r., i w państwach członkowskich Unii Europejskiej, które nie są związane protokołem haskim z 2007 r. (Zjednoczone Królestwo i Dania), będą stosowały własne przepisy krajowe do określania, które prawo będzie właściwe dla wniosków o zmianę.

ii) Prawo właściwe w państwach będących stronami protokołu haskiego

743. Wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej, z wyjątkiem Zjednoczonego Królestwa i Danii, są stronami protokołu. Państwa spoza Europy umawiające się w ramach konwencji również mogą być umawiającymi się państwami w ramach protokołu haskiego z 2007 r. W związku z tym właściwe organy [sądowe] [administracyjne] w państwach będących stronami protokołu będą stosowały w odniesieniu do wniosków o

[372] *Ibid*.

zmianę przepisy dotyczące prawa właściwego zawarte w protokole[373]. (Aby uzyskać więcej informacji na temat protokołu haskiego z 2007 r., zob. rozdział 5.)

7. Po wydaniu orzeczenia

744. Jeżeli orzeczenie zostało zmienione, właściwy organ [sądowy] [administracyjny] będzie musiał przesłać orzeczenie organowi centralnemu w [nazwa państwa], ponieważ organ ten prześle odpis zmienionego orzeczenia organowi centralnemu w państwie wzywającym.

745. W niektórych przypadkach zmienione orzeczenie trzeba będzie uznać w państwie wzywającym, zanim będzie można stwierdzić jego wykonalność lub wykonać je w tym państwie. W takich przypadkach konieczna może się okazać pomoc państwa wezwanego, jako państwa pochodzenia zmienionego orzeczenia, w dostarczeniu niezbędnych dokumentów na potrzeby procesu uznania (aby uzyskać informacje na temat wymogów w zakresie dokumentacji wymaganej na potrzeby procedur uznawania lub uznawania i stwierdzania wykonalności/wykonywania na mocy konwencji i rozporządzenia, zob. rozdziały 7 i 8).

II. Lista kontrolna – otrzymywane wnioski o zmianę

	Procedura	**Odniesienie w podręczniku**
1	Otrzymanie dokumentów od organu centralnego [nazwa państwa]	
2	Czy wymogi konwencji nie zostały spełnione „w sposób oczywisty”?	Część II sekcja I pkt 1
3	Czy dokumenty są kompletne?	Część II sekcja I pkt 2
4	Ustalenie, czy występują jakiekolwiek czynniki, które trzeba uwzględnić na wstępie w odniesieniu do wniosku o zmianę (np. w szczególności w odniesieniu do wniosków składanych przez dłużników)	Część II sekcja I pkt 4
5	Podjęcie wszelkich odpowiednich środków tymczasowych lub zabezpieczających	Część II sekcja I pkt 5
6	Rozpatrzenie wniosku	Część II sekcja I pkt 6
7	Przekazanie wyników organowi centralnemu w [nazwa państwa]	Część II sekcja I pkt 7

III. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady dotyczące wszystkich wniosków o zmianę

- Nie ma wymogu przesyłania oryginałów jakichkolwiek dokumentów.
- Ponieważ niektóre zmiany będą rozpatrywane w drodze wniosku składanego bezpośrednio do właściwego organu [sądowego] [administracyjnego], ważne jest zapewnienie, aby każdy organ centralnego, który ma otwartą dokumentację

[373] Należy jednak zauważyć, że opinie na temat stosowania zasad określonych w protokole haskim z 2007 r. mogą się różnić w odniesieniu do tego, czy na mocy prawa wewnętrznego wniosek o zmianę uznaje się za nowe orzeczenie, czy za dostosowanie istniejącego orzeczenia. Jeżeli na mocy prawa wewnętrznego zmianę uznaje się za nowe orzeczenie, wydawałoby się jasne, że przepisy dotyczące prawa właściwego określone w protokole miałyby zastosowanie. Jeżeli jednak zmianę uznaje się jedynie za dostosowanie poprzedniego orzeczenia, niektóre osoby mogą być zdania, że prawo, które miało zastosowanie do pierwotnego orzeczenia, nadal miałoby zastosowanie.

sprawy, był poinformowany o zmianie dokonanej przez właściwy organ. Zapewni to aktualność dokumentacji obu umawiających się państw.

- W prawie wewnętrznym niektórych państw istnieją pewne ważne ograniczenia dotyczące anulowania zaległych płatności[374].
- Zmiana nie zawsze jest wymagana, jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych jest wykonywane lub sytuacja stron uległa zmianie. Na mocy prawa wewnętrznego mogą być dostępne takie środki prawne, jak zawieszenie wykonania, lub możliwości inne niż zmiana, w tym ponowne administracyjne przeliczenie lub ponowna ocena orzeczenia[375].

B. Powiązane formularze

Konwencja z 2007 r.:

Formularz przekazania
Wniosek o zmianę orzeczenia
Formularz informacji zastrzeżonych
Formularz informacji o sytuacji finansowej
Streszczenie orzeczenia

Rozporządzenie z 2009 r.:

Załącznik VII

C. Odpowiednie artykuły

Konwencja z 2007 r.:

Artykuł 10 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 10 ust. 2 lit. b) i c)
Artykuł 11
Artykuł 12
Artykuł 15
Artykuł 17
Artykuł 18
Artykuł 20
Artykuł 22

Rozporządzenie z 2009 r.:

Artykuł 56 ust. 1 lit. e) i f) oraz art. 56 ust. 2 lit. b) i c)
Artykuł 57
Artykuł 58
Artykuł 46
Artykuł 47
Artykuły 3–7 (Jurysdykcja)
Artykuł 8
Artykuł 15 (Prawo właściwe)

D. Powiązane rozdziały podręcznika

Zobacz rozdział 3 – Kwestie ogólne: konwencja z 2007 r. i rozporządzenie z 2009 r.
Zobacz rozdział 4 – Rozporządzenie z 2009 r.: bezpośrednie przepisy dotyczące jurysdykcji
Zobacz rozdział 5 – Prawo właściwe na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.
Zobacz rozdział 6 – Ustalanie istnienia i treści prawa zagranicznego

[374] Zob. przypis 361 powyżej.
[375] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] […].

Zobacz rozdział 12 – Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

IV. Często zadawane pytania

Dłużnik jest zobowiązany do płacenia świadczeń alimentacyjnych na mocy orzeczenia wydanego przez inne państwo. Jedno z dzieci obecnie mieszka z dłużnikiem. Czy dłużnik może ubiegać się o zmianę orzeczenia?

746. W większości przypadków – tak. Dłużnik będzie musiał wypełnić wniosek na mocy art. 10 ust. 2 lit. b) lub c) konwencji lub na mocy art. 56 ust. 2 lit. b) i c) rozporządzenia (zgodnie z tym, który dokument ma zastosowanie) i złożyć go do organu centralnego. Organ centralny w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu, prześle wniosek do państwa, w którym wydano orzeczenie, jeżeli wierzyciel nadal ma w tym państwie miejsce zwykłego pobytu, lub do państwa, w którym wierzyciel ma aktualne miejsce pobytu. W niektórych okolicznościach dłużnik może złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu w państwie, w którym ma on swoje miejsce pobytu. To, czy orzeczenie można zmienić, będzie regulowane prawem właściwym państwa wezwanego[376].

Jakie kroki musi podjąć wierzyciel lub dłużnik po zmianie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, aby uzyskać wykonanie zmienionego orzeczenia?

747. Następne kroki są głównie kwestią prawa wewnętrznego, w zależności od miejsca pobytu stron oraz tego, czy zmienione orzeczenie wydano w państwie, w którym zostanie ono wykonane. Jeżeli tak, nie trzeba podejmować dalszych kroków, ponieważ państwo wykona swoje orzeczenie.

748. Jeżeli zmienione orzeczenie zostało wydane przez inne umawiające się państwo w ramach konwencji lub inne państwo członkowskie, w którym rozporządzenie ma zastosowanie, niż państwo, w którym orzeczenie ma zostać wykonane, może zajść potrzeba uznania tego orzeczenia lub stwierdzenia jego wykonalności, zanim będzie można je wykonać. Uznanie lub stwierdzenie wykonalności może być wymagane albo w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu, albo w państwie, w którym dłużnik posiada majątek.

749. W niektórych państwach nie jest wymagane uznanie zmienionego orzeczenia ani stwierdzenie jego wykonalności, ponieważ zmienione orzeczenie uznawane jest za rozszerzenie pierwotnego orzeczenia, pod warunkiem że w danym państwie uznano pierwotne orzeczenie. W innych państwach trzeba będzie złożyć wniosek o uznanie zmienionego orzeczenia w oparciu o postanowienia konwencji lub przepisy rozporządzenia dotyczące uznawania i wykonywania.

Kiedy można zmienić orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych? Co wnioskodawca musi udowodnić?

750. To, czy orzeczenie można zmienić, będzie regulowane prawem właściwym miejsca, w którym wniosek jest rozpatrywany (prawo państwa wezwanego). W większości państw wnioskodawca musi wykazać, że od czasu wydania orzeczenia doszło do zmiany sytuacji wierzyciela, dłużnika lub dzieci[377].

Czy zaległe świadczenia alimentacyjne można zmniejszyć lub anulować, składając wniosek na mocy konwencji lub rozporządzenia?

751. Kwestia ta będzie podlegała prawu materialnemu mającemu zastosowanie w danym państwie, określonemu za pomocą przepisów dotyczących prawa właściwego. Aby ustalić, czy dane państwo zezwoli na anulowanie lub zmniejszenie zaległych świadczeń na mocy prawa wewnętrznego, właściwe organy mogą skorzystać z profilu państwa wezwanego na mocy konwencji. Skuteczność wniosku będzie zależała od tego, czy prawo właściwe

[376] Zob. przypis 358 powyżej.
[377] Zob. pkt 733 powyżej.

państwa wezwanego umożliwia anulowanie lub zmniejszenie kwoty zaległych płatności. Na mocy prawa wewnętrznego niektórych państw zaległe świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci nie mogą być anulowane[378].

Kwota świadczeń alimentacyjnych określona w posiadanym przez wierzyciela orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych przestała zaspokajać potrzeby dzieci. Miejsce pobytu dłużnika znajduje się obecnie w innym państwie. Jak wierzyciel może uzyskać podniesienie kwoty świadczeń alimentacyjnych?

752. Jeżeli orzeczenie wydano w państwie, w którym nadal znajduje się miejsce pobytu wierzyciela, może istnieć możliwość zwrócenia się bezpośrednio do właściwego organu, który wydał pierwotne orzeczenie, o dokonanie zmiany tego orzeczenia w celu ustanowienia wyższych świadczeń alimentacyjnych. Jeżeli z jakiegoś powodu organ ten nie może wydać zmienionego orzeczenia, wierzyciel będzie musiał złożyć wniosek o zmianę na mocy konwencji lub rozporządzenia i wniosek ten zostanie przekazany do państwa, w którym dłużnik ma aktualne miejsce pobytu.

753. Jeżeli wierzyciel nie zamieszkuje w państwie, w którym wydano orzeczenie, możliwe jest, że organ sądowy lub administracyjny w tym państwie nie będzie w stanie zmienić orzeczenia[379]. W takim przypadku wierzyciel będzie musiał złożyć wniosek o zmianę na mocy konwencji lub rozporządzenia i wniosek ten zostanie przekazany do państwa, w którym znajduje się miejsce pobytu dłużnika.

Jakie są podstawy zmiany orzeczenia? Czy można zmienić wysokość świadczeń alimentacyjnych lub czy można anulować zaległe świadczenia alimentacyjne bez zgody wierzyciela?

754. To, czy zmiana będzie dozwolona, będzie zależało od prawa właściwego w państwie rozpatrującym wniosek. W większości państw nie można zmienić orzeczenia w sprawie alimentów na rzecz dzieci, chyba że zmieniła się sytuacja dłużnika, wierzyciela lub dziecka[380]. Prawo właściwe w państwie wezwanym może dopuszczać anulowanie zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci lub na takie anulowanie nie zezwalać. Wiele państw nie zezwala na anulowanie zaległych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności; państwa te mogą nie uznać lub nie wykonać orzeczenia, w którym zmienia się kwotę zaległych świadczeń[381].

Czy wnioskodawca może być zobowiązany do osobistego stawienia się w państwie wezwanym na potrzeby wniosku o zmianę?

755. Ani w art. 29 konwencji ani w art. 41 rozporządzenia nie określono, czy w przypadku wniosku o zmianę może być wymagana fizyczna obecność wnioskodawcy. Organy centralne zarówno państwa wezwanego, jak i państwa wzywającego powinny współpracować, aby zapewnić dostępność dowodów przedstawionych przez wnioskodawcę we wniosku oraz aby pomóc w zorganizowaniu złożenia przez wnioskodawcę oświadczeń lub przedstawienia dowodów z zastosowaniem środków zastępczych, takich jak tele- i wideokonferencje, jeżeli takie rozwiązania są dostępne.

V. Wnioski o zmianę orzeczeń składane bezpośrednio

756. Wnioski składane bezpośrednio do właściwego organu w [nazwa państwa], [jako państwa członkowskiego Unii Europejskiej będącego/niebędącego stroną protokołu haskiego z 2007 r.], o zmianę orzeczenia wchodzącego w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia będą regulowane [przepisami rozporządzenia dotyczącymi jurysdykcji (zob. rozdział 4 niniejszego podręcznika) i prawem właściwym (zob. rozdział 5 niniejszego podręcznika), o których mowa powyżej] oraz prawem wewnętrznym.

[378] Zob. przypis 361 powyżej.
[379] Zob. przypis 358 powyżej.
[380] Zob. pkt 733 powyżej.
[381] Zob. przypis 361 powyżej.

757. Należy zauważyć, że omówione w rozdziale 7 postanowienia konwencji dotyczące składanych bezpośrednio wniosków o uznanie i wykonanie nie mają zastosowania do składanych bezpośrednio wniosków o wydanie lub zmianę. Oznacza to faktycznie, że procedury, formularze i pomoc dostępne dla wierzycieli lub dłużników składających te wnioski bezpośrednio na mocy konwencji będą takie, jak przewidziano w prawie wewnętrznym lub procedurach krajowych w [nazwa państwa]. Co ważne, nawet jeżeli orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych może wchodzić w zakres stosowania konwencji lub rozporządzenia (np. w przypadku gdy orzeczenie dotyczy zmiany świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka), postanowienia i przepisy dotyczące pomocy prawnej na najkorzystniejszych warunkach nie mają zastosowania do tych wniosków składanych bezpośrednio. W niektórych przypadkach wierzyciel lub dłużnik może być zmuszony do zaangażowania na swój koszt prawnika w państwie wezwanym, tj. w [nazwa państwa], aby złożyć wniosek bezpośrednio. (Aby uzyskać więcej informacji na temat skutecznego dostępu do procedur i pomocy prawnej na mocy tych dwóch dokumentów, zob. rozdział 2 część II sekcja VII.) W [nazwa państwa] […].

Rozdział 12 - Wykonywanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

I. Przegląd

758. Niniejszy rozdział różni się od pozostałych rozdziałów podręcznika, ponieważ nie dotyczy ani wniosków składanych bezpośrednio do właściwych organów [sądowych] [administracyjnych] na mocy konwencji lub rozporządzenia ani wniosków otrzymywanych przez te organy za pośrednictwem krajowego organu centralnego. Zamiast tego w niniejszym rozdziale omówiono kroki podejmowane na mocy prawa wewnętrznego państwa wezwanego (w tym przypadku [nazwa państwa]) po otrzymaniu z innego państwa wniosku o uznanie istniejącego orzeczenia, zmianę orzeczenia lub wydanie nowego orzeczenia, po jego rozpatrzeniu oraz po tym, jak wnioskodawca wnosi o wykonanie orzeczenia.

759. W [nazwa państwa] organami odpowiedzialnymi za kwestie dotyczące wykonywania na mocy konwencji i rozporządzenia są […].

A. Wprowadzenie do wykonania orzeczenia na mocy konwencji lub rozporządzenia

760. Wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych będzie miało miejsce, jeżeli istnieje ważne, wykonalne orzeczenie. Przedmiotowe orzeczenie musiało zostać wydane, uznane lub jego wykonalność musiała zostać stwierdzona przez państwo wezwane. Wykonanie zazwyczaj odbywa się w państwie, w którym dłużnik ma miejsce pobytu lub w którym dłużnik ma majątek lub uzyskuje dochody. W niektórych przypadkach wykonanie może być wszczęte w więcej niż jednym państwie, w zależności od położenia majątku, źródła dochodów i miejsca pobytu dłużnika.

> W **orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych** określa się obowiązek płacenia świadczeń alimentacyjnych przez dłużnika; może ono także przewidywać automatyczną indeksację oraz obowiązek wypłaty świadczeń zaległych, obowiązek zapłaty alimentów lub odsetek za okres poprzedzający wydanie orzeczenia, jak również może ono zawierać wyliczenie opłat lub kosztów.

761. Nie wszystkie państwa będą korzystać z tych samych środków, aby wykonać **orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych**, a działania wymagane w poszczególnych przypadkach będą zależały od woli i zdolności dłużnika do dokonywania płatności. W niektórych państwach zawsze podejmowane będą próby zachęcania do dobrowolnego płacenia świadczeń na mocy orzeczenia – przed rozpoczęciem wykonania albo w ramach trwającego procesu wykonania[382]. Celem wszystkich środków podjętych w państwie wezwanym zawsze powinno być szybkie i skuteczne ustanowienie ciągłych, regularnych płatności świadczeń alimentacyjnych oraz wykonanie postanowień orzeczenia.

762. Jako że organ egzekucyjny może przez wiele lat zajmować się daną sprawą w celu pobrania płatności, sprawa będzie w tym okresie podlegała różnym środkom wykonawczym, a podczas wykonania mogą pojawić się różne kwestie.

763. Zarówno na mocy konwencji, jak i rozporządzenia wykonanie orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych praktycznie całkowicie podlega prawu wewnętrznemu państwa, w którym wykonanie będzie miało miejsce, bez uszczerbku dla pewnych ogólnych przepisów związanych z wykonaniem przewidzianych w obu dokumentach (aby uzyskać informacje na temat bardziej szczegółowych przepisów dotyczących wykonywania orzeczeń zgodnie z procedurami określonymi w rozporządzeniu, zob. również rozdział 8 niniejszego podręcznika).

---

[382] W [nazwa państwa] […].

764. Właściwe organy odpowiedzialne za wykonanie orzeczenia na mocy konwencji lub rozporządzenia będą musiały najpierw sprawdzić, w zakres którego dokumentu wchodzi orzeczenie, aby prawidłowo wykonać to orzeczenie na mocy jednego z nich (aby zapoznać się z omówieniem zakresu i stosowania zarówno konwencji, jak i rozporządzenia, zob. rozdział 3 część I).

765. Konwencja zawiera pewne ogólne kluczowe postanowienia dotyczące wykonania. Wykonanie musi następować „niezwłocznie" (art. 32. ust. 2) i odbywać się bez potrzeby podejmowania dalszych czynności przez wnioskodawcę (art. 32 ust. 3). Konwencja zobowiązuje również umawiające się państwa do zapewnienia „skutecznych środków egzekucji" orzeczeń. Artykuł 34 zawiera wykaz sugerowanych środków egzekucyjnych, ale to dane państwo wykonujące orzeczenie decyduje o tym, czy wdrożyć którykolwiek z wymienionych środków do prawa wewnętrznego i z niego korzystać[383]. Nie wszystkie wymienione środki egzekucyjne będą dostępne na mocy prawa wewnętrznego umawiającego się państwa[384].

766. W rozporządzeniu nie zawarto ogólnych przepisów dotyczących wykonania, które byłyby analogiczne do postanowień konwencji opisanych w poprzednim punkcie, ale określono jedynie, że wykonanie powinno być regulowane prawem państwa członkowskiego wykonania oraz że wykonywanie orzeczeń na mocy rozporządzenia powinno odbywać się na takich samych warunkach, co wykonywanie orzeczeń krajowych (art. 41 ust. 1). Rozdział IV rozporządzenia obejmuje niektóre procedury, terminy i wymogi dotyczące dokumentów, niezbędne do wykonywania orzeczeń na mocy rozporządzenia (opisane w rozdziale 8). W szczególności w sekcji 1 art. 20 i w sekcji 2 art. 28 określa się wymogi dotyczące dokumentów na potrzeby wykonywania orzeczeń na mocy rozdziału IV. Należy zauważyć, że na mocy rozdziału IV sekcja 1 rozporządzenia nie wymaga się żadnej procedury wykonywania, a w celu bezpośredniego wykonania orzeczenia wnioskodawca musi jedynie przedstawić właściwemu organowi egzekucyjnemu w państwie wezwanym dokumenty określone w art. 20.

767. Ponadto w art. 6 ust. 2 lit. f) konwencji i w art. 51 ust. 2 lit. f) rozporządzenia zobowiązano państwa do ułatwiania szybkiego przekazania alimentów wierzycielom. Na mocy art. 35 konwencji umawiające się państwa mają obowiązek propagowania możliwie najbardziej opłacalnych i skutecznych metod przekazywania środków pieniężnych oraz ograniczania przeszkód w transgranicznym przekazywaniu świadczeń alimentacyjnych[385].

II. Wykonanie na mocy konwencji z 2007 r.

A. Ogólne procesy wykonania

768. Konwencja zawiera jedynie ogólne postanowienia dotyczące wykonywania orzeczeń. Wynika to z faktu, że faktyczne procesy i środki wykonywania przewidziane są w prawie wewnętrznym państwa, które jest odpowiedzialne za wykonanie. Postanowienia konwencji są zasadniczo takie same w przypadku wniosków o wykonanie otrzymanych za pośrednictwem organu centralnego lub wniosków składanych bezpośrednio do właściwego organu.

[383] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 582.
[384] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[385] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 585.

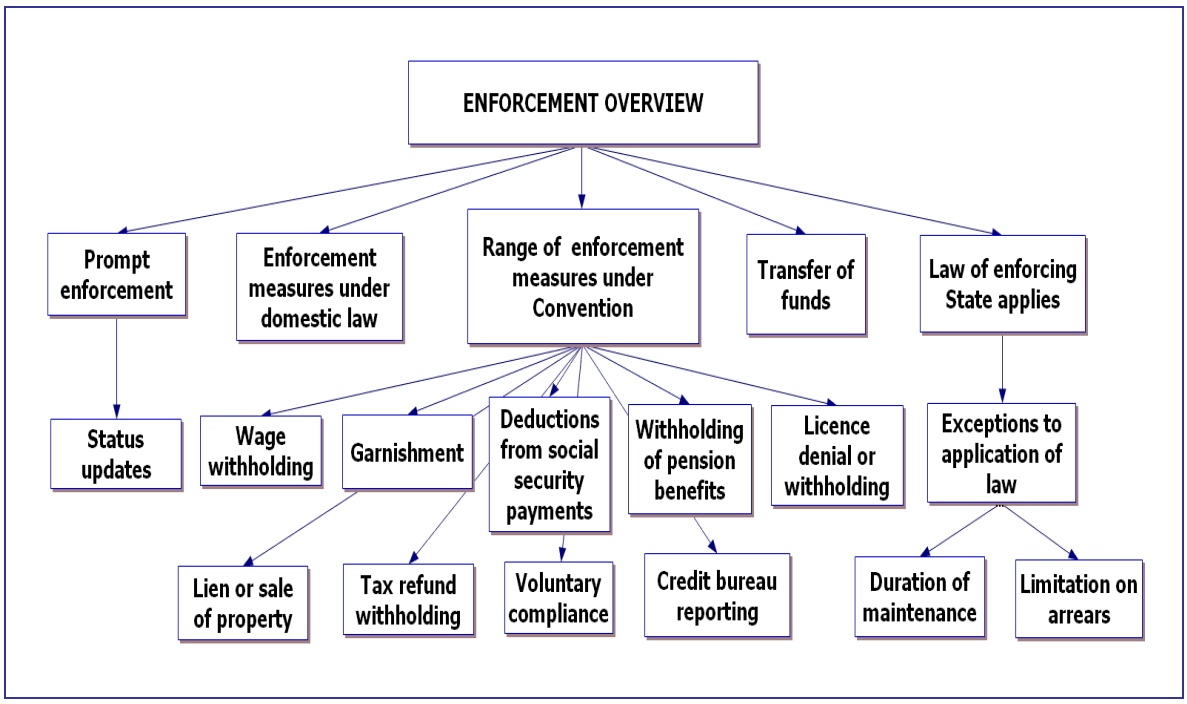

Rysunek 13: Przegląd postanowień konwencji dotyczących wykonania

B. Szybkie wykonanie

769. Ze względu na fakt, że celem wielu wniosków na mocy konwencji jest skuteczne wykonanie orzeczenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w art. 32 ust. 2 wymaga się, aby wykonanie następowało „niezwłocznie". Nie zdefiniowano, co oznacza to w konkretnej sytuacji, jednak istnieje wyraźne oczekiwanie, aby kroki wykonawcze podjęto tak szybko, jak to jest dopuszczalne na mocy prawa i zasad państwa, w którym dochodzi do wykonania[386].

770. Wymóg niezwłocznego wykonania należy również rozpatrywać w połączeniu z obowiązkami organów centralnych wynikającymi z art. 12, a konkretnie z obowiązkiem przekazywania sobie informacji na temat osoby (osób) lub wydziału(-ów) odpowiedzialnych za daną sprawę oraz postępów w zakresie rozpatrywania danej sprawy, a także z obowiązkiem udzielania odpowiedzi na zapytania. Właściwe organy egzekucyjne będą prawdopodobnie musiały współpracować z krajowym organem centralnym w swoim państwie, aby spełnić swój obowiązek sprawozdawczy wynikający z konwencji w odniesieniu do postępów w zakresie rozpatrywania danej sprawy.

C. Środki egzekucyjne

771. Wszystkie umawiające się państwa muszą mieć skuteczne środki[387] wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji i muszą zapewniać co najmniej taki sam zakres środków egzekucyjnych, jakie są dostępne w przypadku spraw krajowych. Dostępne środki mogą się jednak różnić w zależności od państwa z uwagi na fakt, że wykonanie regulowane jest prawem państwa przeprowadzającego wykonanie[388].

772. W niniejszej sekcji szczegółowo omawia się szereg możliwych środków egzekucyjnych określonych w konwencji i wskazuje się, w jakich przypadkach środki te mogą być dostępne w [nazwa państwa]. Aby uzyskać dalsze informacje na temat wykonania w [nazwa państwa], zob. sekcja IV poniżej.

[386] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 572.
[387] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 582, w którym omówiono ten termin.
[388] Profil każdego umawiającego się państwa będzie zawierał informacje na temat środków egzekucyjnych dostępnych w tym państwie.

773. W niektórych państwach organ egzekucyjny będzie najpierw próbował współpracować z dłużnikiem, aby skłonić go do dobrowolnego wykonania orzeczenia – czy to w formie regularnych płatności, czy też poprzez wprowadzenie automatycznych potrąceń z wynagrodzenia[389]. Będzie to miało miejsce, zanim rozpoczną się jakiekolwiek działania egzekucyjne. W niektórych państwach dłużnik może również mieć prawo do otrzymania powiadomienia o wykonaniu, jak również pewne prawa do dobrowolnego uiszczania płatności, zanim podjęte zostaną działania egzekucyjne[390].

774. Jeżeli płatności nie są uiszczane, wybór środka egzekucyjnego będzie zależał od polityki organu egzekucyjnego i będących do jego dyspozycji uprawnień. W niektórych państwach wykonanie ma charakter niemal całkowicie administracyjny, a procesy sądowe stosowane są w rzadkich przypadkach umyślnego niewykonywania orzeczenia przez dłużnika. W innych państwach niemal wszystkie działania egzekucyjne, w tym zabezpieczenie środków, muszą być zarządzone przez sąd[391].

775. W konwencji wymieniono szereg sugerowanych środków. W niektórych państwach dostępne będą dodatkowe środki prawne. Te dostępne środki egzekucyjne mogą obejmować:

> ***Zabezpieczenie i zajęcie*** to terminy stosowane w konwencji do opisania procesu przechwytywania środków, które inaczej byłyby należne dłużnikowi, przed ich wypłaceniem, i wymogu przekazania tych środków albo właściwemu organowi, albo organowi sądowemu lub administracyjnemu. Następnie środki te mogą zostać udostępnione w celu opłacenia należnych świadczeń alimentacyjnych.

a) Zajęcie wynagrodzenia za pracę

776. Jest to działanie egzekucyjne, które zobowiązuje pracodawcę dłużnika do zajęcia części wynagrodzenia lub pensji dłużnika i przesłania tych środków organowi egzekucyjnemu. Może być również nazywane zabezpieczeniem środków. Zajęcie może być dobrowolnie wprowadzone na wniosek dłużnika lub może być skutkiem działania organu egzekucyjnego[392].

b) Zabezpieczenie środków

777. **Zabezpieczenie środków** jest przejęciem przez organ egzekucyjny środków, które inaczej byłyby należne dłużnikowi. Zgodnie z powiadomieniem lub postanowieniem o zabezpieczeniu środków osoba lub organizacja, która miałaby wypłacić te środki dłużnikowi, jest zamiast tego zobowiązana wypłacić je organowi egzekucyjnemu na rzecz wierzyciela alimentacyjnego. W zależności od przepisów w zakresie egzekucji obowiązujących w państwie odpowiedzialnym za wykonanie orzeczenia zabezpieczeniu mogą podlegać następujące rodzaje środków:

- zwrot podatku;
- płatności ryczałtowe;
- płatności czynszu lub płatności za usługi;
- rachunki bankowe;
- prowizje[393].

c) Potrącenie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego

778. W niektórych państwach właściwy organ będzie mógł wykonać orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych poprzez potrącenie alimentów z dowolnych płatności z tytułu ubezpieczenia społecznego lub pomocy państwowej, do których otrzymywania dłużnik jest uprawniony[394].

---

[389] Zob. przypis 382 powyżej.
[390] *Ibid*.
[391] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].
[392] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].
[393] *Ibid*.
[394] *Ibid*.

d) Zastaw na mieniu lub jego przymusowa sprzedaż

779. Zastaw jest zawiadomieniem w odniesieniu do tytułu lub rejestru własności posiadanego przez dłużnika. Jeżeli mienie zostaje następnie sprzedane, zaległe świadczenia alimentacyjne zostaną zapłacone z dochodów ze sprzedaży. Zastaw może również dawać organowi egzekucyjnemu prawo do sprzedania mienia (przymusowej sprzedaży) i odliczenia świadczeń alimentacyjnych od dochodu ze sprzedaży.

780. Zastawu można dokonać na nieruchomości (np. gruntach, domu lub budynku) lub własności osobistej (np. samochodach, łodziach, przyczepach i podobnych posiadanych przedmiotach)[395].

e) Zajęcie zwrotu podatku

781. W niektórych państwach istnieje procedura zwracania podatnikom nadwyżki zapłaconego lub pobranego podatku. Kryteria zwrotu będą różne w zależności od państwa. Wiele państw zezwala organom egzekucyjnym na zajmowanie zwrotów podatku należnych dłużnikowi[396].

f) Zajęcie świadczeń emerytalnych lub zabezpieczenie na świadczeniach emerytalnych

782. W niektórych państwach świadczenia emerytalne lub płatności, do których dłużnik jest uprawniony, mogą zostać zajęte i wykorzystane do zapłacenia zaległych świadczeń alimentacyjnych[397].

g) Zawiadomienie instytucji kredytowych

783. W niektórych państwach organy egzekucyjne stosują mechanizm zgłaszania zaległych świadczeń alimentacyjnych biurom informacji gospodarczej w celu zapewnienia poinformowania każdej instytucji udzielającej kredytów, takiej jak instytucja finansowa, o zobowiązaniu dłużnika do opłacania świadczeń alimentacyjnych oraz o istnieniu zaległych płatności. Może to wpływać na zdolność dłużnika do uzyskania przyszłego kredytu lub finansowania[398].

h) Odmowa wydania, zawieszenie lub cofnięcie zezwoleń

784. W niektórych państwach, jeżeli dłużnik ma zaległe świadczenia alimentacyjne, organ egzekucyjny może wnioskować o ograniczenie dłużnikowi uprawnień wynikających z zezwolenia lub o odmówienie mu takich uprawnień. Takim zezwoleniem może być prawo jazdy, uprawnienie do prowadzenia pojazdów mechanicznych lub inne specjalne zezwolenia lub licencje, takie jak uprawnienie do wykonywania zawodu, które określono na mocy prawa wewnętrznego. W niektórych państwach zwane jest to również wstrzymaniem zezwolenia[399].

i) Mediacja, postępowanie pojednawcze lub postępowania zachęcające do dobrowolnego wykonania

785. W ramach wielu programów egzekwowania świadczeń alimentacyjnych stwierdzono, że wysiłki mające na celu dobrowolne wykonanie orzeczenia przez dłużnika są wyjątkowo skuteczne pod względem spłacania zaległych świadczeń i ograniczenia prawdopodobieństwa powstania zaległości w przyszłości. Osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw w tych państwach będą współpracowały z dłużnikiem nad opracowaniem planu płatności, który zapewni wnoszenie płatności na rzecz zaległych płatności, obok bieżących płatności świadczeń alimentacyjnych[400].

---

[395] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].
[396] Zob. przypis 392 powyżej.
[397] *Ibid*.
[398] W [nazwa państwa] […].
[399] Na mocy prawa wewnętrznego [nazwa państwa] [...].
[400] Zob. przypis 382 powyżej.

j) Inne środki dostępne na mocy prawa wewnętrznego

786. Inne środki, które mogą być dostępne na mocy prawa wewnętrznego państwa, które wykonuje orzeczenie, mogą obejmować:

- odmowę lub zawieszenie przywilejów paszportowych lub ograniczenie prawa dłużnika do opuszczania kraju;
- zgłoszenie dłużników zalegających z płatnościami agencjom nadzoru zawodowego, takim jak stowarzyszenia medyczne lub prawne;
- pozbawienie wolności dłużników, co do których stwierdzono, że są w stanie płacić świadczenia alimentacyjne, ale celowo odmawiają postępowania zgodnie z sądowym nakazem zapłaty;
- przechwytywanie dochodów z loterii, odszkodowań i pozwów sądowych;
- wymogi dotyczące zorganizowanego poszukiwania pracy, zobowiązujące dłużnika do poszukiwania zatrudnienia[401].

III. Wykonanie na mocy rozporządzenia z 2009 r. (art. 41)

787. Jak zauważono powyżej, rozporządzenie zawiera tylko jeden ogólny przepis dotyczący wykonania – art. 41. Artykuł 41 ust. 1 stanowi, że postępowanie egzekucyjne w sprawie orzeczeń wydanych w innym państwie członkowskim będzie regulowane prawem państwa członkowskiego wykonania[402]. W dalszej części art. 41 ust. 1 określono, że w odniesieniu do wykonywania takich orzeczeń powinna obowiązywać zasada niedyskryminacji, tak aby wykonalne orzeczenie zagraniczne było „wykonywane na takich samych warunkach co orzeczenia wydane w tym państwie członkowskim wykonania".

788. Artykuł 41 ust. 2 stanowi, że od strony dochodzącej wykonania orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim nie będzie się wymagać posiadania w państwie członkowskim wykonania adresu pocztowego, ani upoważnionego pełnomocnika.

789. Z uwagi na fakt, że na mocy rozporządzenia wykonanie musi odbywać się zgodnie z prawem państwa członkowskiego wykonania, którykolwiek ze środków wykonania wymienionych w sekcji II lit. C powyżej w odniesieniu do konwencji może być także odpowiedni na mocy rozporządzenia, jeżeli jest dostępny na mocy prawa krajowego. W państwach członkowskich Unii Europejskiej może również istnieć szereg instrumentów unijnych, które mogą być właściwe dla wykonywania orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych[403].

790. Aby uzyskać informacje na temat przepisów rozdziału IV rozporządzenia dotyczących wykonywania orzeczeń zagranicznych, które mają być uznawane i wykonywane zgodnie z procedurami określonymi w rozporządzeniu, zob. również rozdział 8.

IV. Dalsze informacje dotyczące procedur wykonywania w [nazwa państwa]

[…]

---

[401] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].
[402] Zob. przypis 262 powyżej.
[403] Na przykład, jak wspomniano w rozdziale 8, rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty może być właściwe dla europejskich spraw dotyczących świadczeń alimentacyjnych. Ponadto w czasie opracowywania niniejszego podręcznika gotowy był już Wniosek w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego europejski nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (celem tego wniosku jest umożliwienie wierzycielom uzyskania nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym na tych samych warunkach niezależnie od kraju, w którym znajduje się sąd właściwy, oraz umożliwienie wierzycielom uzyskiwania informacji na temat miejsca, w którym prowadzone są rachunki bankowe dłużnika).

V. Płatności na mocy konwencji z 2007 r. i rozporządzenia z 2009 r.

791. Po otrzymaniu płatności z tytułu świadczeń alimentacyjnych organ egzekucyjny w państwie wezwanym prześle je wierzycielowi w państwie wzywającym. W większości przypadków płatności będą przepływać od dłużnika do organu egzekucyjnego w państwie wierzyciela, a następnie do wzywającego organu centralnego lub do wierzyciela, jednak niektóre państwa będą przesyłać płatności bezpośrednio do wierzyciela w państwie wzywającym[404].

Organem centralnym jest organ publiczny wyznaczony przez umawiające się państwo lub państwo członkowskie do wypełniania lub wykonywania obowiązków w zakresie współpracy administracyjnej i pomocy na mocy konwencji lub rozporządzenia.

792. Płatności dokonane przez dłużnika zasadniczo przechodzą przez organ egzekucyjny, a zatem może on prowadzić dokładny rejestr wpłacanych kwot i ustalić prawidłową kwotę zaległych płatności. Jest to szczególnie ważne w przypadku, gdy obowiązujące w danym państwie przepisy dotyczące egzekwowania określają minimalny próg zaległych płatności na potrzeby zastosowania określonego środka egzekucyjnego lub w przypadku, gdy państwo wykonujące orzeczenie zapewnia wierzycielowi zaliczki na poczet świadczeń alimentacyjnych[405].

Właściwy organ jest organem w danym państwie, który zgodnie z prawem tego państwa ma obowiązek lub może wykonywać określone zadania na mocy konwencji lub rozporządzenia. Właściwym organem może być sąd, agencja administracyjna, program egzekwowania alimentów na rzecz dzieci lub dowolny inny podmiot rządowy, który wykonuje pewne zadania związane z konwencją lub rozporządzeniem.

793. Mechanizmy wykorzystane do przekazywania środków pieniężnych znacznie się różnią. Niektóre państwa mogą przesyłać środki drogą elektroniczną; inne korzystają z czeków lub innych instrumentów pieniężnych. Niektóre państwa przekazują środki pieniężne tylko raz w miesiącu, łącząc wszystkie płatności z tego państwa w jeden przekaz. W innych państwach każda płatność jest wysyłana od razu po otrzymaniu od dłużnika. Między państwami występują także różnice pod względem tego, czy płatności będą przesyłane w walucie państwa wysyłającego czy też przed wysłaniem zostaną przeliczone na walutę państwa wierzyciela[406].

794. Profil państwa zawiera informacje na temat procedur, z jakich państwo odpowiedzialne za wykonanie będzie korzystało w celu przesyłania płatności wierzycielowi, oraz na temat waluty płatności.

VI. Inne kwestie dotyczące wykonania

1. Środki zaskarżenia wykonania

795. Ponieważ wykonanie jest niemal w całości sprawą lokalną, problemy związane z wykonaniem będą zasadniczo rozstrzygane z wykorzystaniem prawa wewnętrznego miejsca wykonania orzeczenia oraz z zastosowaniem tych procedur, które ustanowiono w danym państwie na potrzeby wykonania.

796. Znajduje to potwierdzenie w postanowieniu konwencji (art. 32), zgodnie z którym wykonanie odbywa się zgodnie z prawem państwa „wezwanego”[407] oraz w przepisie rozporządzenia (art. 41 ust. 1), zgodnie z którym postępowanie egzekucyjne w sprawie orzeczeń jest regulowane prawem państwa członkowskiego wykonania[408].

---

[404] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].
[405] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].
[406] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].
[407] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do konwencji, pkt 571.
[408] Te postanowienia i przepisy oraz odniesienia do prawa wewnętrznego pozostają oczywiście bez uszczerbku dla jakichkolwiek nadrzędnych zasad zawartych w konwencji lub rozporządzeniu, które dotyczą ponownego

797. Na mocy konwencji istnieją określone wyjątki od ogólnego stosowania zasady, zgodnie z którą zastosowanie ma prawo państwa wykonującego. Omówiono je poniżej.

2. Konwencja (i rozporządzenie): ograniczenie pobierania zaległych płatności

798. W prawie niektórych państw przewidziane są ograniczenia uniemożliwiające pobieranie zaległych płatności w przypadkach, w których zaległości przekraczają określoną liczbę lat (np. ograniczenia uniemożliwiające pobieranie zaległych płatności mających ponad 10 lat). Potencjalne konflikty powstają w przypadku, gdy okres ograniczenia w jednym państwie jest sprzeczny z okresem ograniczenia (lub brakiem takiego ograniczenia) w innym państwie[409].

799. Artykuł 32 ust. 5 konwencji zawiera wytyczne dotyczące postępowania w takiej sytuacji. Stanowi on, że ograniczenie okresu wykonalności zaległych płatności jest ustalane zgodnie z prawem państwa pochodzenia (państwa, które wydało orzeczenie) lub prawem państwa, w którym odbywa się wykonanie, w zależności od tego, które przewiduje dłuższy okres przedawnienia.

800. Z praktycznego punktu widzenia będzie to wymagało od państwa pochodzenia zapewnienia pewnej formy weryfikacji okresu ograniczenia, który ma zastosowanie do orzeczeń wydanych w tym państwie. W wielu przypadkach państwo pochodzenia jest również państwem wzywającym, a zatem informacje te nie są trudne do uzyskania. Profil państwa pochodzenia również będzie zawierał informacje o okresie ograniczenia wykonalności zaległych płatności w tym państwie.

801. Należy pamiętać, że ograniczenie okresu wykonalności zaległych płatności wpływa wyłącznie na wykonanie zaległych świadczeń należnych na mocy danego orzeczenia. Nadal istnieje obowiązek dalszego płacenia wszelkich bieżących świadczeń alimentacyjnych, mimo ograniczenia wykonalności zaległych płatności.

802. W rozporządzeniu nie zawarto żadnego odniesienia do szczególnej zasady dotyczącej prawa właściwego dla wykonywania zaległych płatności, na mocy rozporządzenia kwestia ta będzie zatem regulowana prawem państwa członkowskiego wykonania[410]. Podobnie protokół haski z 2007 r. nie reguluje kwestii wykonywania zaległych płatności (aby uzyskać więcej informacji na temat protokołu, zob. rozdział 5)[411].

3. Konwencja z 2007 r.: czas trwania zobowiązania alimentacyjnego

803. Druga szczególna zasada prawna mająca zastosowanie do wykonania na mocy konwencji (rozporządzenie nie zawiera żadnej takiej zasady[412]) dotyczy czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego. Artykuł 32 ust. 4 konwencji stanowi, że czas trwania orzeczenia – to jest okres, w którym świadczenie alimentacyjne jest wypłacane – ustalany jest zgodnie z prawem właściwym państwa pochodzenia.

804. Czas trwania może być podyktowany wiekiem dziecka lub warunkami, na których świadczenia alimentacyjne przestają być wypłacane na rzecz dziecka (np. kiedy dziecko ukończy szkołę). W niektórych państwach wiek,

Zastrzeżenie jest oficjalnym oświadczeniem umawiającego się państwa, dozwolonym w pewnych okolicznościach na mocy konwencji, w którym określa się, że stosowanie konwencji w danym państwie będzie w jakiś sposób ograniczone.

badania, zawieszenia, odmowy itp. wykonania orzeczenia na mocy jednego z tych dokumentów. Aby zapoznać się z pełnym omówieniem tych zasad, zob. rozdział 7 lub 8.

[409] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].

[410] Zob. *ibid*.

[411] Zob. sprawozdanie wyjaśniające do protokołu, pkt 172.

[412] W odniesieniu do państw będących stronami protokołu haskiego z 2007 r. mające zastosowanie przepisy dotyczące prawa właściwego określone w protokole posłużą do ustalenia prawa mającego zastosowanie do kwestii czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego (zob. omówienie protokołu w rozdziale 5).

po osiągnięciu którego świadczenia alimentacyjne przestają być wypłacane, jest zwany wiekiem usamodzielnienia. W innych państwach wiek dziecka jest tylko jednym z czynników wpływających na czas trwania zobowiązania alimentacyjnego na rzecz dziecka.

805. Czas trwania zobowiązania alimentacyjnego nie jest tym samym, co uprawnienie do świadczeń alimentacyjnych. Uprawnienie jest prawem dziecka lub dorosłego do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych na podstawie określonych kryteriów prawnych, takich jak stosunki pomiędzy rodzicem a dzieckiem. Jeżeli osoba jest uprawniona do świadczeń alimentacyjnych, czas trwania tego uprawnienia będzie ustalony jako postanowienie orzeczenia lub będzie określony przez prawo właściwe miejsca, w którym wydano orzeczenie.

Oświadczenie jest formalną deklaracją złożoną przez umawiające się państwo w odniesieniu do pewnych artykułów konwencji lub zawartych w niej wymogów.

806. Oznacza to w praktyce, że jeżeli wykonywane orzeczenie jest orzeczeniem zagranicznym, w którym nie określono daty zakończenia ważności orzeczenia, właściwy organ odpowiedzialny za wykonanie będzie musiał sprawdzić przepisy prawa zagranicznego (prawa właściwego państwa pochodzenia), aby ustalić, kiedy świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka przestają być należne. Te zasady dotyczące czasu trwania zobowiązania alimentacyjnego będą miały zastosowanie nawet wtedy, gdy prawo miejsca zwykłego pobytu dziecka lub wierzyciela daje podstawę do ustalenia dłuższego lub krótszego okresu. Oznacza to również, że może dojść do sytuacji, w której czas trwania zobowiązania alimentacyjnego (a tym samym wykonywania orzeczenia) będzie dłuższy lub krótszy w przypadku orzeczeń wydanych poza państwem wykonującym niż w przypadku orzeczeń wydanych w tym państwie. W odniesieniu do państw będących stroną konwencji profil państwa pochodzenia będzie zawierał informacje o czasie trwania zobowiązania alimentacyjnego w przypadku orzeczeń wydanych w tym państwie.

807. Należy pamiętać, że zakończenie okresu wypłacania świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka w oparciu o czas trwania zobowiązania alimentacyjnego nie uniemożliwia pobrania zaległych płatności na rzecz dziecka. Przedmiotowe zaległe płatności nadal można pobrać niezależnie od zakończenia okresu wypłacania świadczeń alimentacyjnych.

808. Umawiające się państwo może złożyć oświadczenie na mocy konwencji, że rozszerzy zakres stosowania konwencji na dzieci w wieku 21 lat lub starsze, lub może zgłosić zastrzeżenie ograniczające zakres stosowania konwencji do dzieci, które nie ukończyły 18 lat.

Przykład:
W państwie A wydane zostaje orzeczenie, zgodnie z którym świadczenia alimentacyjne na rzecz dziecka płatne są tylko na rzecz dzieci do chwili ukończenia przez nie 20 lat. Orzeczenie zostaje przesłane do państwa B w celu uznania i wykonania na mocy konwencji. Na mocy swojego prawa wewnętrznego państwo B egzekwuje świadczenia alimentacyjne tylko na rzecz dzieci, które nie ukończyły 19 lat. Na mocy art. 32 ust. 4 państwo B musi egzekwować świadczenia alimentacyjne na rzecz tego dziecka, dopóki nie ukończy ono 20 lat, ponieważ taki okres ustalono zgodnie z prawem państwa A.

a) Wyjątek: dzieci w wieku 21 lat lub starsze

809. Odniesienie do prawa państwa pochodzenia w przypadku kwestii dotyczących czasu trwania zobowiązania nie zobowiązuje jednak żadnego państwa do egzekwowania świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci w wieku 21 lat lub starszych, chyba że dane państwo wyraźnie rozszerzyło zakres stosowania konwencji na te przypadki (zob. rozdział 3 część I sekcja II). Zakres stosowania konwencji jest niezależny od warunków określonych w orzeczeniu lub w prawie państwa pochodzenia. Konwencja przestaje mieć zastosowanie do orzeczeń w sprawie świadczeń alimentacyjnych, gdy dziecko osiągnie wiek 21 lat, i tym samym nie ma już dalszego obowiązku egzekwowania na mocy konwencji świadczeń alimentacyjnych na rzecz tego dziecka.

810. W takim przypadku wnioskodawca będzie musiał złożyć wniosek bezpośrednio do właściwego organu egzekucyjnego o dalsze wykonywanie orzeczenia. To, czy taki wniosek zostanie przyjęty, będzie zależało od polityki organu egzekucyjnego i od prawa państwa, w którym orzeczenie jest wykonywane.

4. Spory dotyczące zaległych świadczeń alimentacyjnych na mocy konwencji i rozporządzenia

811. Spory dotyczące zaległych świadczeń alimentacyjnych mają miejsce, kiedy dłużnik twierdzi, że zaległe kwoty są nieprawidłowe, ponieważ dokonał płatności, których agencja egzekucyjna nie wzięła pod uwagę przy obliczaniu kwoty zaległych świadczeń. Kwestionowana może być również interpretacja orzeczenia (np. w odniesieniu do daty rozpoczęcia lub zakończenia płatności na mocy orzeczenia) lub dłużnik może twierdzić, że jest uprawniony do obniżenia wysokości świadczeń alimentacyjnych, na przykład dlatego, że świadczenia alimentacyjne nie są dłużej należne jednemu z dzieci.

812. Jeżeli dłużnik kwestionuje zaległe świadczenia alimentacyjne, które wchodziły w ramy pierwotnego wniosku o uznanie i wykonanie, organ egzekucyjny powinien sprawdzić, czy dłużnik poruszał tę kwestię już wcześniej. Na mocy art. 23 ust. 8 konwencji pozwany może wnieść środek zaskarżenia lub środek odwoławczy w odniesieniu do uznania lub uznania i wykonania, jeżeli uważa, że dług został wyrównany lub spłacony. Jeżeli zaległe płatności były wcześniej przedmiotem sporu i okazały się prawidłowe, to o ile nie zachodzą wyjątkowe okoliczności, dłużnik nie może ponownie podnieść tej samej kwestii w postępowaniu egzekucyjnym w odniesieniu do tych zaległych płatności, jakkolwiek dłużnik może kwestionować obliczenie innych zaległych płatności.

813. Niektóre kwestie związane z zaległymi płatnościami będą wymagały uzyskania informacji od wzywającego organu centralnego lub od wierzyciela. W przypadku konieczności uzyskania informacji organ centralny lub właściwy organ odpowiedzialny za wykonanie nawiąże kontakt z organem centralnym lub właściwym organem w drugim państwie i zwróci się do niego o niezbędne informacje lub dokumenty[413].

814. Jeżeli informacje te nie zostaną przesłane i nie można będzie przystąpić do wykonania, należy ponownie zwrócić się o te informacje. Mimo że wzywający organ centralny ma na mocy konwencji ***trzy miesiące***, a na mocy rozporządzenia ***90 dni*** na odpowiedź i dostarczenie niezbędnych informacji, a wykonanie można byłoby wstrzymać w przypadku nieotrzymania tych materiałów, należy to zrobić wyłącznie wtedy, gdy dalsze wykonanie jest niemożliwe lub uciążliwe. W wielu przypadkach podczas ustalania kwoty zaległych płatności nadal będzie możliwe egzekwowanie pozostałych świadczeń alimentacyjnych na mocy orzeczenia.

Dobra praktyka: W przypadku gdy istnieje spór co do części zaległych płatności, pozostałe (bezsporne) zaległości i bieżące świadczenia alimentacyjne nadal powinny być egzekwowane, podczas gdy spór ten jest rozstrzygany.

5. Uzgadnianie rachunków na mocy konwencji i rozporządzenia – kwestie wymiany walut

815. Jednym z najtrudniejszych aspektów międzynarodowego wykonywania zobowiązań alimentacyjnych jest uzgadnianie rejestrów płatności prowadzonych przez państwo wzywające z rejestrami prowadzonymi przez państwo wykonujące w celu dokładnego określenia kwoty zaległych świadczeń alimentacyjnych. Może to być istotna kwestia w sytuacji, w której wykonywane orzeczenie jest orzeczeniem zagranicznym, a kwoty świadczeń alimentacyjnych są wyrażone w orzeczeniu w innej walucie niż waluta państwa

[413] Na mocy prawa wewnętrznego w [nazwa państwa] […].

odpowiedzialnego za wykonanie. W wielu państwach wykonanie orzeczenia będzie wymagało przeliczenia kwoty świadczeń alimentacyjnych z waluty określonej w orzeczeniu na równowartość tej kwoty w walucie państwa wykonującego. Dłużnik zostanie następnie poinformowany o konieczności zapłacenia kwoty przeliczonej na walutę miejscową.

816. Zasadami regulującymi tę wymianę (data wymiany, zastosowany kurs wymiany walut, to, czy kurs wymiany walut jest aktualizowany itp.) będą zasady państwa odpowiedzialnego za wykonanie. W wielu państwach nie istnieje (w prawie ani w praktyce) mechanizm zmiany tego przeliczenia waluty po jego wykonaniu, tak więc rejestry państwa wezwanego (wykonującego) i państwa wzywającego się będą różniły, ponieważ kurs wymiany walut jest zmienny w czasie[414].

817. Poza przeliczeniem należnej kwoty świadczeń alimentacyjnych z waluty określonej w orzeczeniu na walutę dłużnika, wszelkie płatności dokonane przez dłużnika również trzeba będzie przeliczyć na walutę wierzyciela. W przypadku zmian kursu wymiany walut może to prowadzić do różnic między obliczonymi kwotami należnymi wykazanymi w rachunkowości każdego państwa.

Uzgadnianie rachunków: przykład

W grudniu 2010 r. w Australii wydano orzeczenie w sprawie świadczeń alimentacyjnych, w którym ustalono wysokość miesięcznych świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka na 400 AUD. Orzeczenie zostało przesłane do Holandii w celu wykonania. W tamtym czasie po przeliczeniu na euro kwota ta wyniosła 237,65 EUR i dłużnika powiadomiono, że musi w każdym miesiącu uiszczać tę właśnie kwotę.

W grudniu 2012 r. 400 AUD stanowiło jednak po przeliczeniu równowartość tylko 202,56 EUR. Jeżeli kurs wymiany nie został zaktualizowany, w rejestrach Australii nadal będzie wykazywana kwota 400 AUD miesięcznie, natomiast w rejestrach Holandii – kwota 237,65 EUR miesięcznie. Może to powodować „nadpłatę" wynoszącą 35 EUR miesięcznie, jeżeli dłużnik nadal płaci świadczenia w takiej wysokości, o jakiej został pierwotnie powiadomiony.

818. Nie ma prostego rozwiązania tego problemu. Kwestii tej nie uwzględniono w konwencji ani w rozporządzeniu. To, czy możliwe jest okresowe aktualizowanie rejestrów państwa odpowiedzialnego za wykonanie w celu uzgodnienia tych rejestrów z rejestrami państwa wzywającego, będzie zależało od prawa i praktyki państwa wykonującego orzeczenie. Niektóre państwa mogą zmieniać swoje rejestry drogą administracyjną; w innych państwach nie jest to ani dopuszczalne, ani wykonalne.

819. Należy jednak pamiętać, że żadne przeliczenie kwoty świadczeń alimentacyjnych na inną walutę nie zmienia ani nie modyfikuje orzeczenia stanowiącego podstawę świadczeń. Dłużnik nadal jest winny uiszczenia kwoty określonej w pierwotnym orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Świadczenia alimentacyjne nie są w pełni zapłacone, dopóki nie została uiszczona cała należna kwota w walucie określonej w orzeczeniu w sprawie świadczeń alimentacyjnych. Gdyby wierzyciel powrócił do państwa, w którym wydano orzeczenie, należna kwota zostałaby obliczona z zastosowaniem waluty państwa, w którym wydano orzeczenie. Wykonanie orzeczenia w innym państwie może jednak być ograniczone w wyniku przeliczania waluty.

820. Problemy powodowane przez wahania kursu wymiany walut uwydatniają potrzebę ciągłej komunikacji między państwem wzywającym a państwem wezwanym. Bardzo ważne jest, aby państwa informowały się wzajemnie o sposobie obliczania zaległych płatności oraz o wszelkich przepisach krajowych regulujących to obliczanie. Może również zachodzić potrzeba, aby państwo wzywające pomogło wnioskodawcy w uzyskaniu wszelkich dodatkowych dokumentów lub orzeczeń potwierdzających kwoty zaległych płatności, jeżeli są one potrzebne państwu wykonującemu do uzasadnienia pobrania zaległych płatności, powstałych w wyniku wahań kursu wymiany walut.

[414] Zob. przypis 406 powyżej i *ibid*.

821. Aby uzyskać więcej informacji na temat transgranicznego dostosowania kwot świadczeń alimentacyjnych w oparciu o uwzględnienie parytetu siły nabywczej, zob. rozdział 3 cześć II sekcja X.

VII. Materiały dodatkowe

A. Praktyczne porady

- W niektórych przypadkach najskuteczniejszym sposobem zapewnienia, aby płatności zaczęły napływać do wierzyciela i dzieci, jest jak najszybsze skontaktowanie się z dłużnikiem w celu uzyskania dobrowolnych płatności . Należy jednak pamiętać, że wszystkie kroki podejmowane w celu wykonania orzeczenia, czy to poprzez dobrowolne wykonanie, czy poprzez środki egzekucyjne, należy podejmować niezwłocznie i mając na uwadze zapewnienie wnoszenia płatności terminowo i zgodnie z orzeczeniem.
- Ważne jest, aby wierzyciel przekazywał właściwemu organowi odpowiedzialnemu za wykonanie każdą nową informację, jaką ma na temat majątku lub dochodów dłużnika, szybko i za pośrednictwem organów centralnych zaangażowanych państw. Pomoże to temu organowi w wykonywaniu orzeczenia.
- Dołączony do konwencji formularz notatki na temat stanu rozpatrywania wniosku jest prostym sposobem, w jaki właściwy organ w państwie, które wykonuje orzeczenie, może informować państwo wzywającego o postępach w sprawie. Poza informowaniem o nowych podjętych środkach można przesłać rejestr lub wykaz płatności otrzymanych przez agencję egzekucyjną. Pomoże to państwu wzywającemu uzgodnić własne rejestry i zaktualizować kwoty zaległych płatności.
- Jeżeli w postępowanie zarówno w państwie wezwanym, jak i w państwie wzywającym zaangażowane są agencje egzekucyjne, częsta komunikacja pomiędzy tymi agencjami zwiększy prawdopodobieństwo skutecznego wykonania orzeczenia. W niektórych przypadkach rozważnym rozwiązaniem może być rozpoczęcie wykonania w obu państwach, aby zapewnić należyte uwzględnienie wszystkich dochodów i majątku dłużnika[415].

B. Odpowiednie artykuły

Konwencja z 2007 r.:

Artykuł 6 ust. 2 lit. e) i f)
Artykuł 12 ust. 9
Artykuł 32
Artykuł 33
Artykuł 34
Artykuł 35

Rozporządzenie z 2009 r.:

Artykuły 16–43
Artykuł 51 ust. 2 lit. e) i f)
Artykuł 58 ust. 9

C. Powiązane rozdziały podręcznika

Rozdział 3 – Kwestie ogólne: konwencja z 2007 r. i rozporządzenie z 2009 r.
Zobacz rozdział 7 – Konwencja z 2007 r. – Rozpatrywanie wniosków otrzymywanych za pośrednictwem organów centralnych oraz rozpatrywanie wniosków o uznanie lub o uznanie i wykonanie składanych bezpośrednio
Zobacz rozdział 8 – Rozporządzenie z 2009 r. – Rozpatrywanie wniosków otrzymywanych za pośrednictwem organów centralnych oraz rozpatrywanie wniosków o uznanie lub o uznanie ze stwierdzeniem wykonalności składanych bezpośrednio

[415] W [nazwa państwa] […].

Zobacz rozdział 9 – Przetwarzanie otrzymywanych wniosków o wykonanie orzeczenia wydanego lub uznanego w państwie wezwanym na mocy konwencji z 2007 r. lub rozporządzenia z 2009 r.

VIII. Często zadawane pytania

Jakie kroki podejmie/powinno podjąć państwo na mocy konwencji lub rozporządzenia, aby wykonać orzeczenie?

822. Będzie to zależało od państwa, w którym wykonuje się orzeczenie. Konwencja zawiera wykaz zalecanych środków, ale nie wszystkie z nich będą dostępne w każdym umawiającym się państwie, a niektóre państwa mogą korzystać z innych środków. W rozporządzeniu pozostawia się tę kwestię całkowicie do uregulowania prawem wewnętrznym. W celu wykonania zagranicznych orzeczeń państwo wykonujące musi zastosować co najmniej te same środki, jakie stosuje w odniesieniu do orzeczeń krajowych. Podjęte kroki będą również zależały od tego, czy próby zachęcenia dłużnika do dobrowolnego wykonania orzeczenia są skuteczne.

W jaki sposób płatności będą przesyłane do wnioskodawcy?

823. W większości przypadków płatności dokonane przez dłużnika będą przesyłane do organu egzekucyjnego w państwie, w którym orzeczenie jest wykonywane[416]. Następnie organ ten prześle je bezpośrednio do wierzyciela lub do organu centralnego lub organu egzekucyjnego w państwie, w którym wierzyciel ma miejsce pobytu. W formularzu wniosku o wszczęcie postępowania (np. wniosku o uznanie lub o uznanie i wykonanie) umożliwia się wierzycielowi wskazanie, gdzie należy wysyłać płatności.

Po jakim czasie wierzyciel zacznie otrzymywać płatności?

824. Będzie to zależało od szeregu czynników. Między innymi od tego, czy dłużnik płaci świadczenia dobrowolnie czy też trzeba podjąć działania egzekucyjne. Wydłużenie tego okresu spowoduje także konieczność przeprowadzenia poszukiwań w celu ustalenia miejsca pobytu dłużnika, miejsca uzyskiwania przez niego dochodów lub położenia jego majątku.

[416] Zob. przypis 404 powyżej.